

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 16 sierpnia 2016 r.

Poz. 4800

UCHWAŁA NR XXV/213/2016 RADY MIASTA NOWY TARG

z dnia 27 czerwca 2016 r.

w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Nowy Targ

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2016 r. poz. 446) oraz art. 8 i art. 11 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2015 r., poz. 1777), **Rada Miasta Nowy Targ uchwala, co następuje:**

§ 1. Wyznacza się obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji miasta Nowy Targ, w granicach określonych w załączniku nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. 1. Obszary, o których mowa w § 1, stanowią tereny znajdujące się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, przestępczości, niskiego udziału w życiu publicznym, a także występowania negatywnych zjawisk o charakterze technicznym.

2. Diagnoza potwierdzająca spełnienie przez obszary, o których mowa w § 1 przesłanek ich wyznaczenia stanowi załącznik nr 2 do uchwały.

§ 3. Obszar rewitalizacji stanowi 2,09 % powierzchni miasta i na dzień przyjęcia uchwały jest zamieszkały przez 29,3 % mieszkańców miasta Nowy Targ.

§ 4. Ustanawia się na rzecz miasta Nowy Targ prawo pierwokupu wszystkich nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji.

§ 5. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Nowy Targ.

§ 6. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Przewodniczący Rady Miasta
mgr Janusz Tarnowski

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXV/213/2016
Rady Miasta Nowy Targ
z dnia 27 czerwca 2016 r.

OBSZAR ZDEGRADOWANY I OBSZAR REWITALIZACJI MIASTA NOWY TARG

1	miasto No 1:5000	Nowy Targ 1:5000					8
9	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31	32
33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48
49	50	51	52	53	54	55	56
57	58	59	60	61	62	63	64

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXV/213/2016
Rady Miasta Nowy Targ
z dnia 27 czerwca 2016 r.

1

N

2

liasto No

1:5 00

owy Targ
00

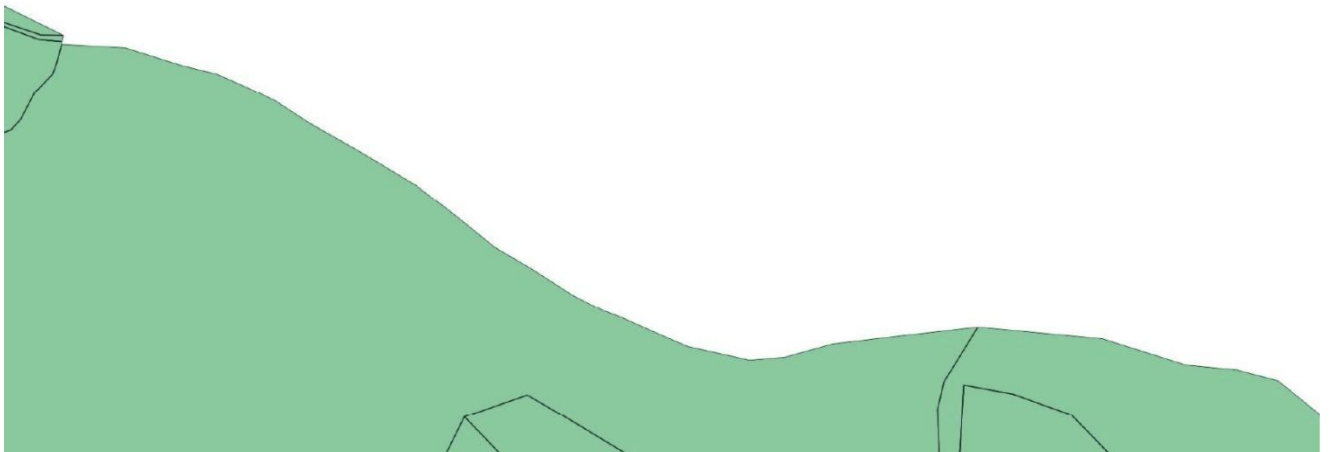
4

5

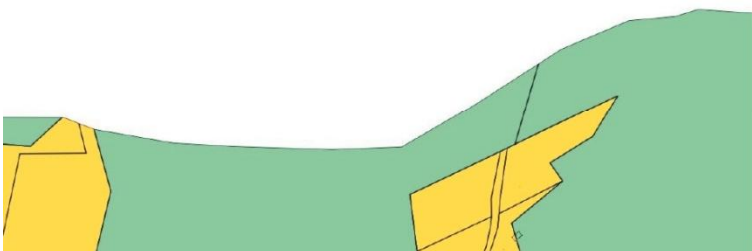
6

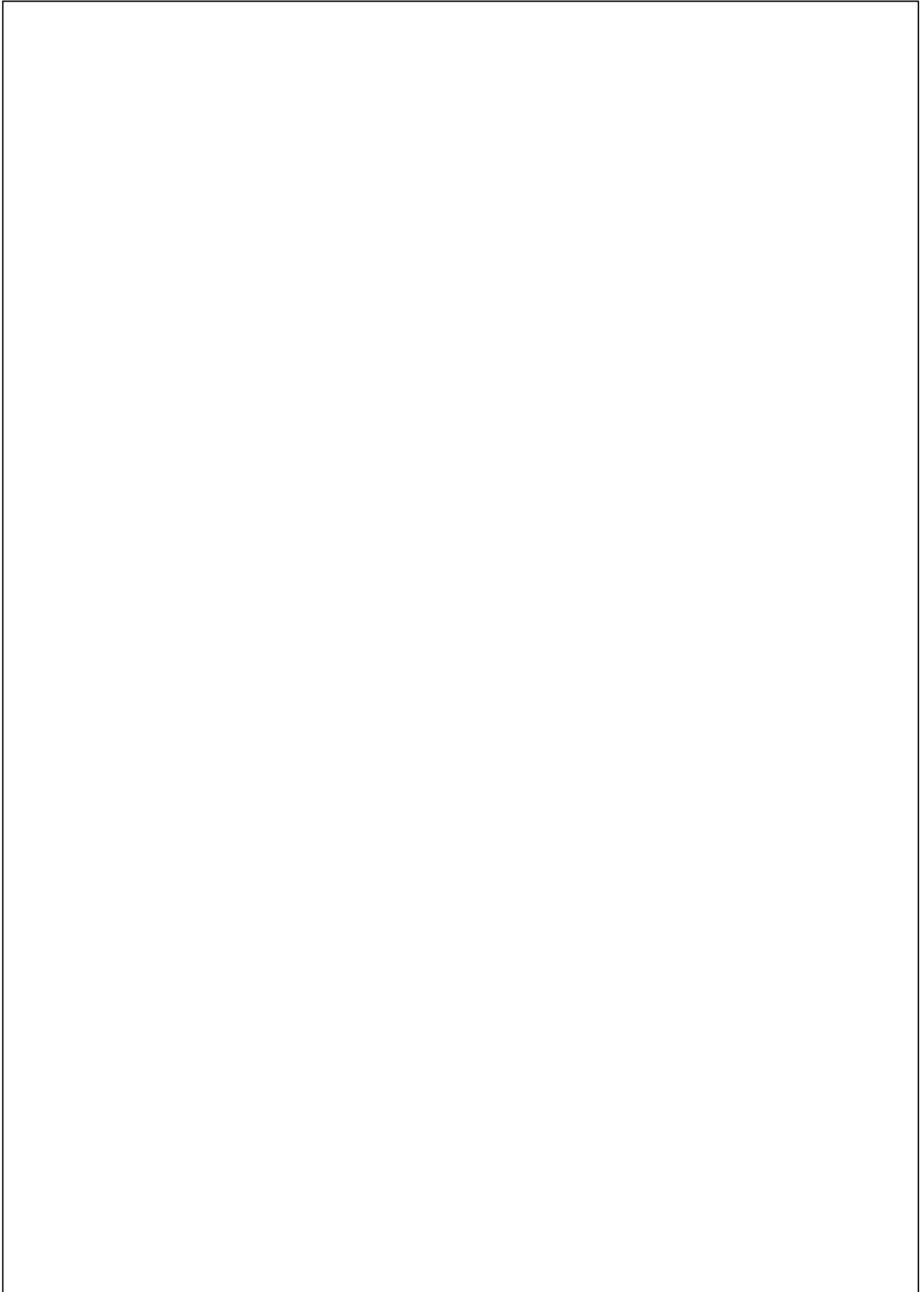
Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXV/213/2016
Rady Miasta Nowy Targ
z dnia 27 czerwca 2016 r.

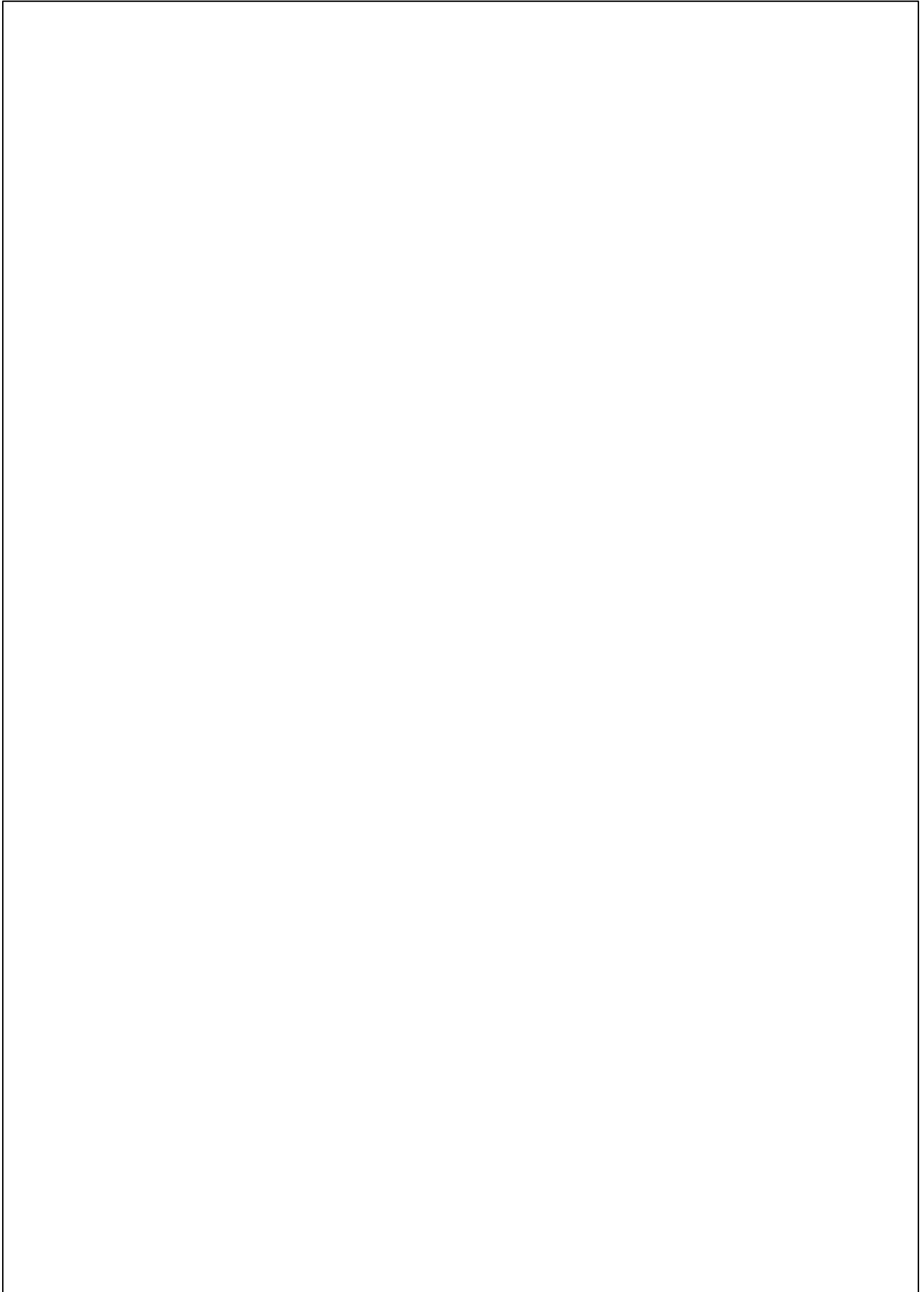
016

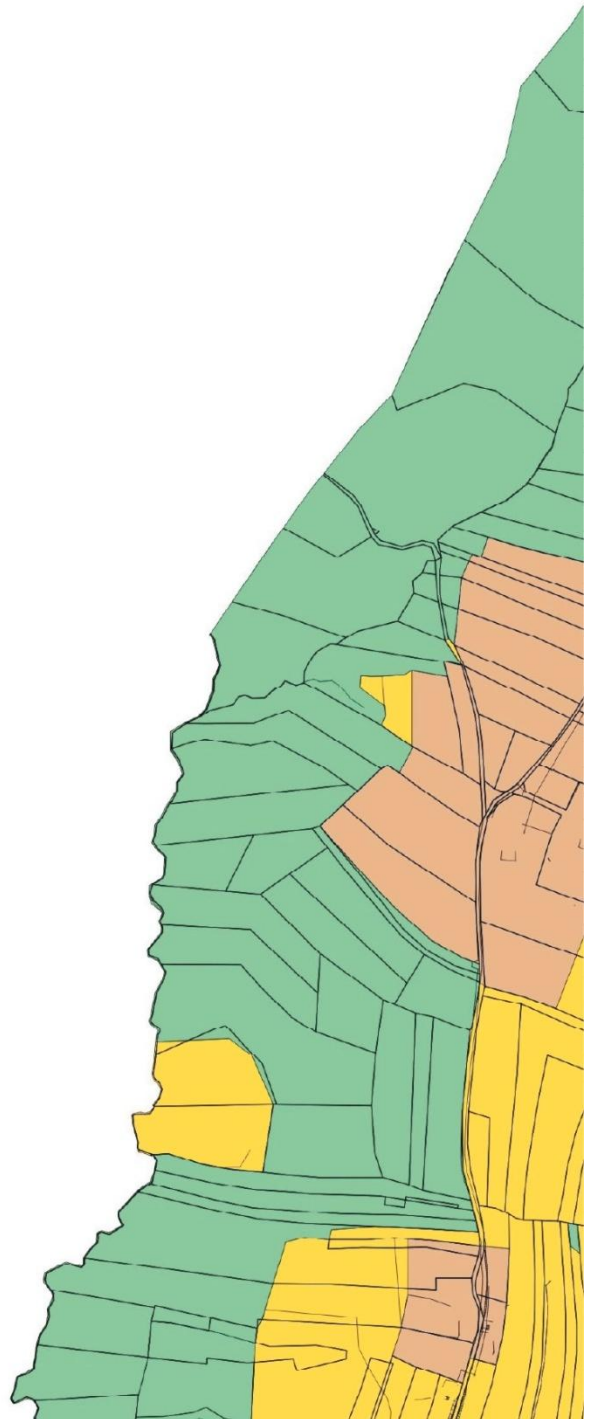
9

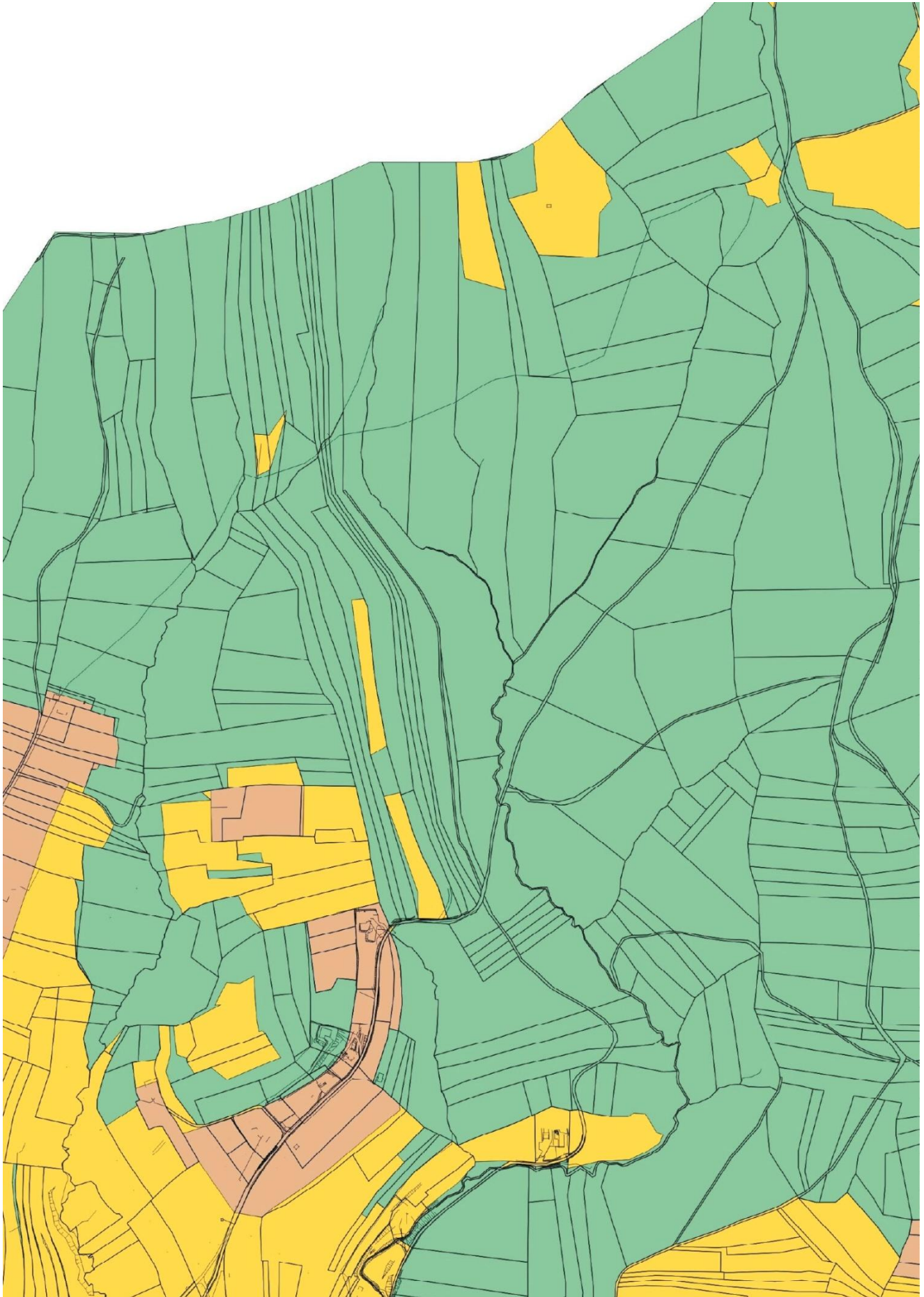
10

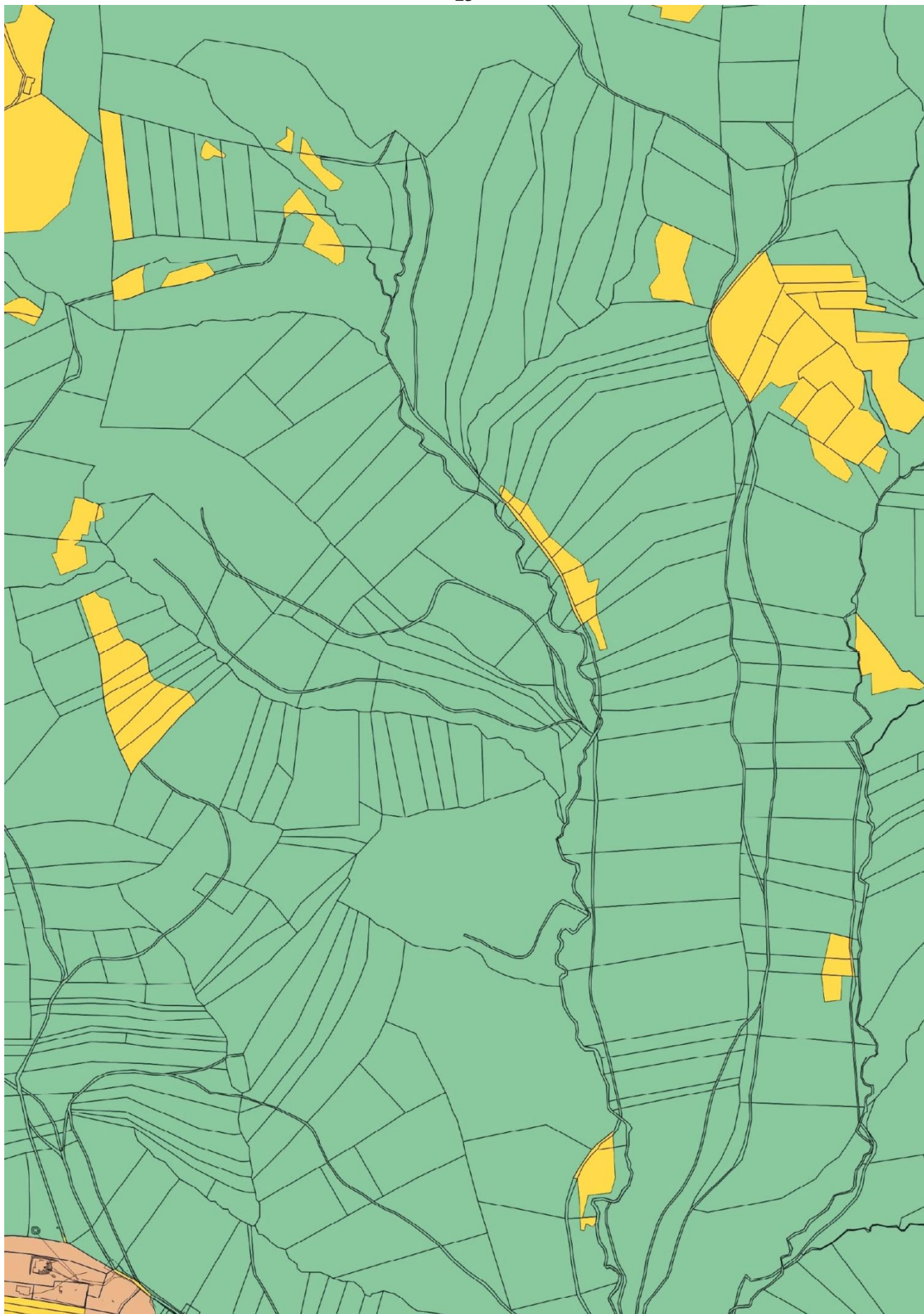
11

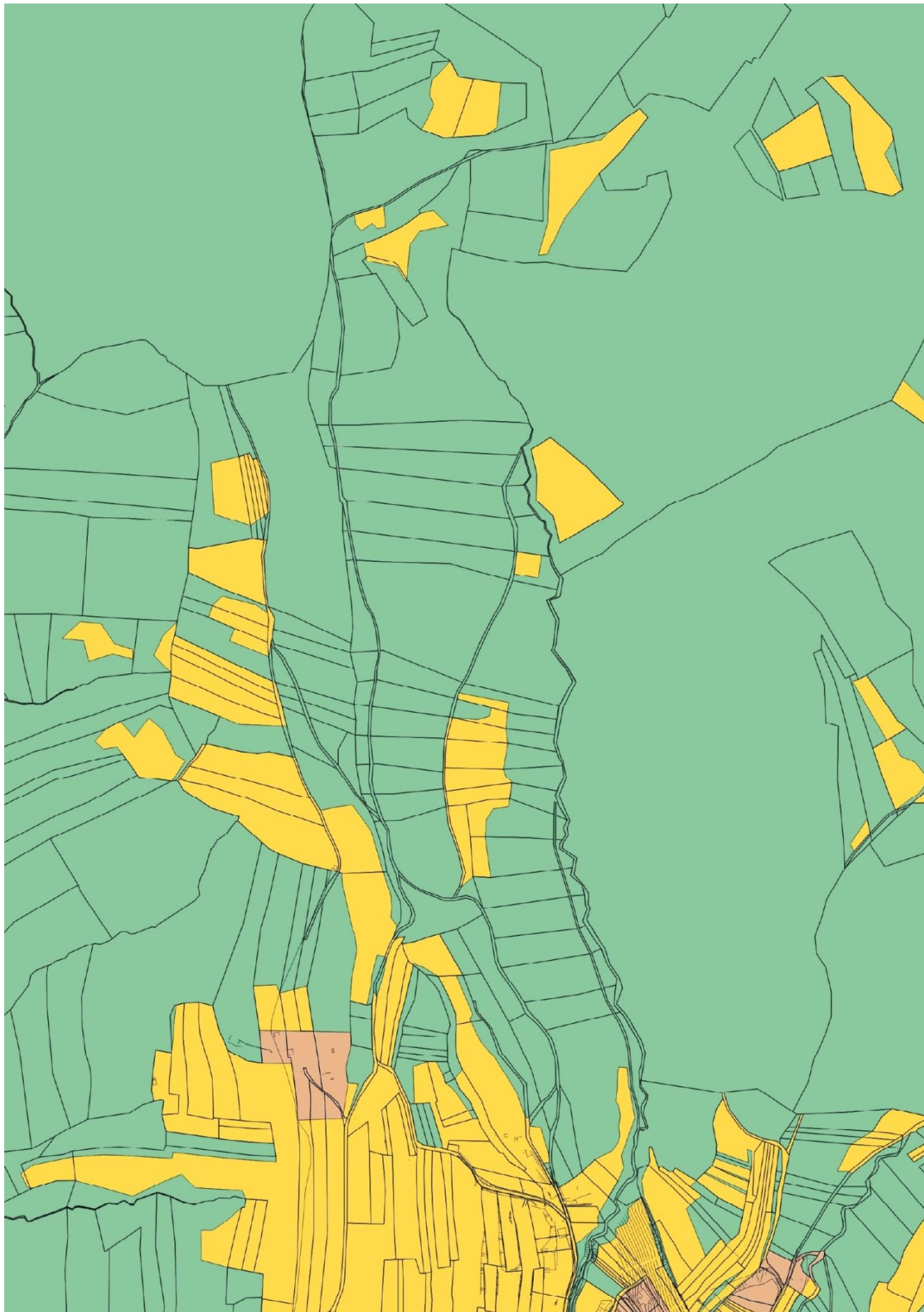
12

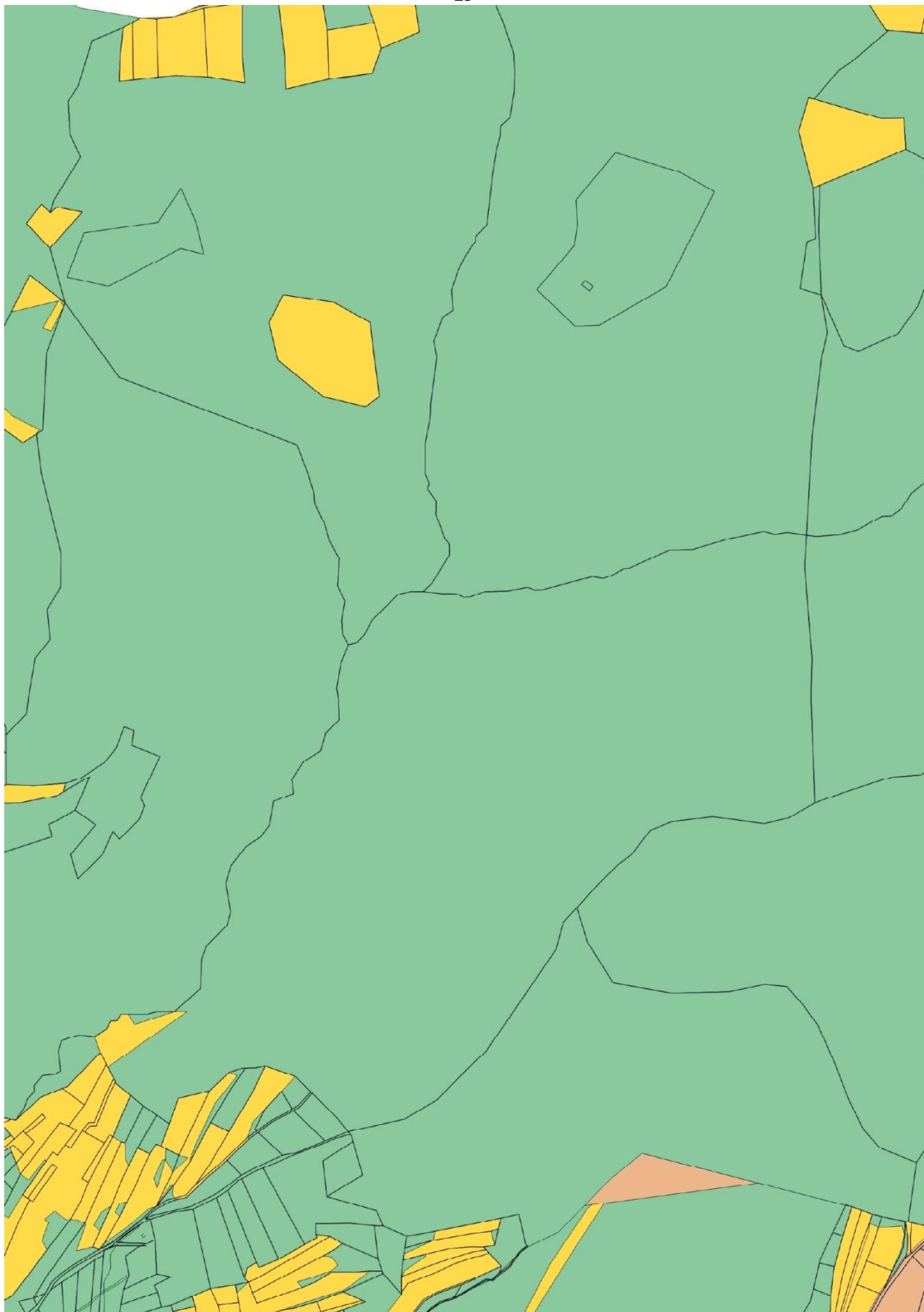
13

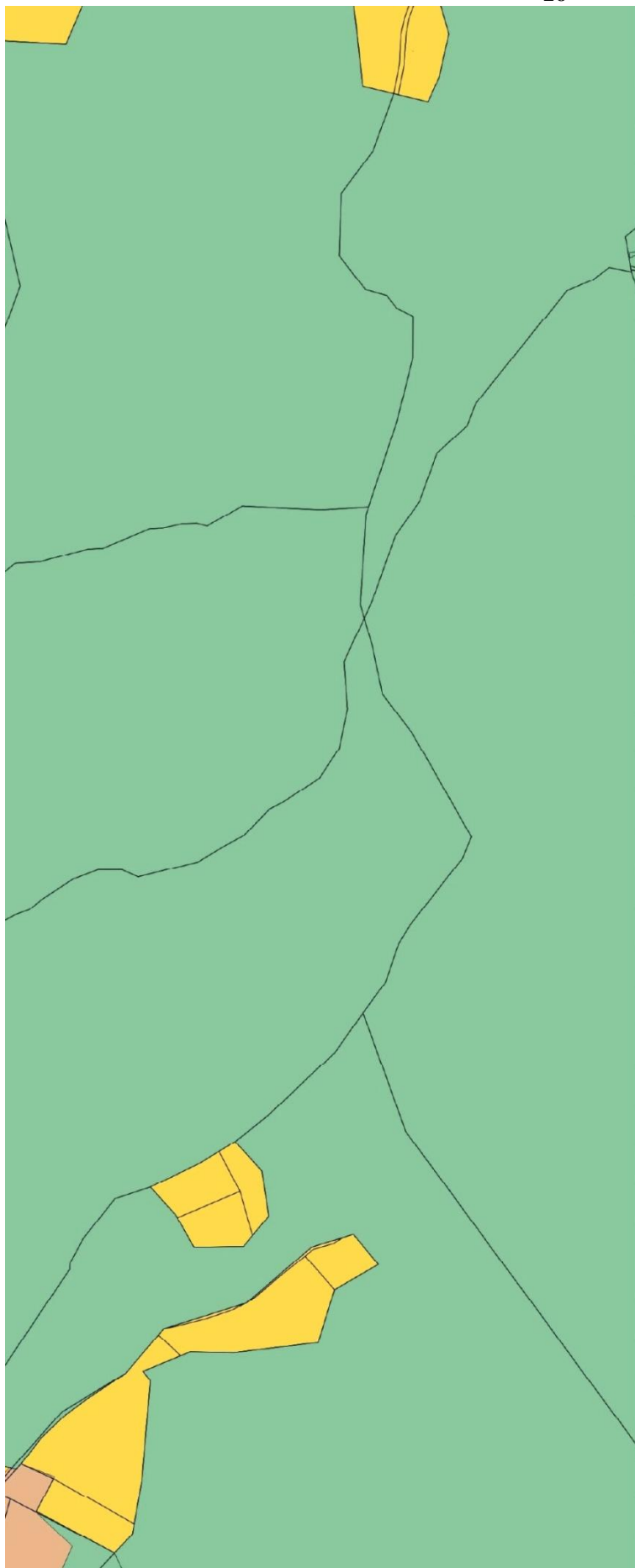
14

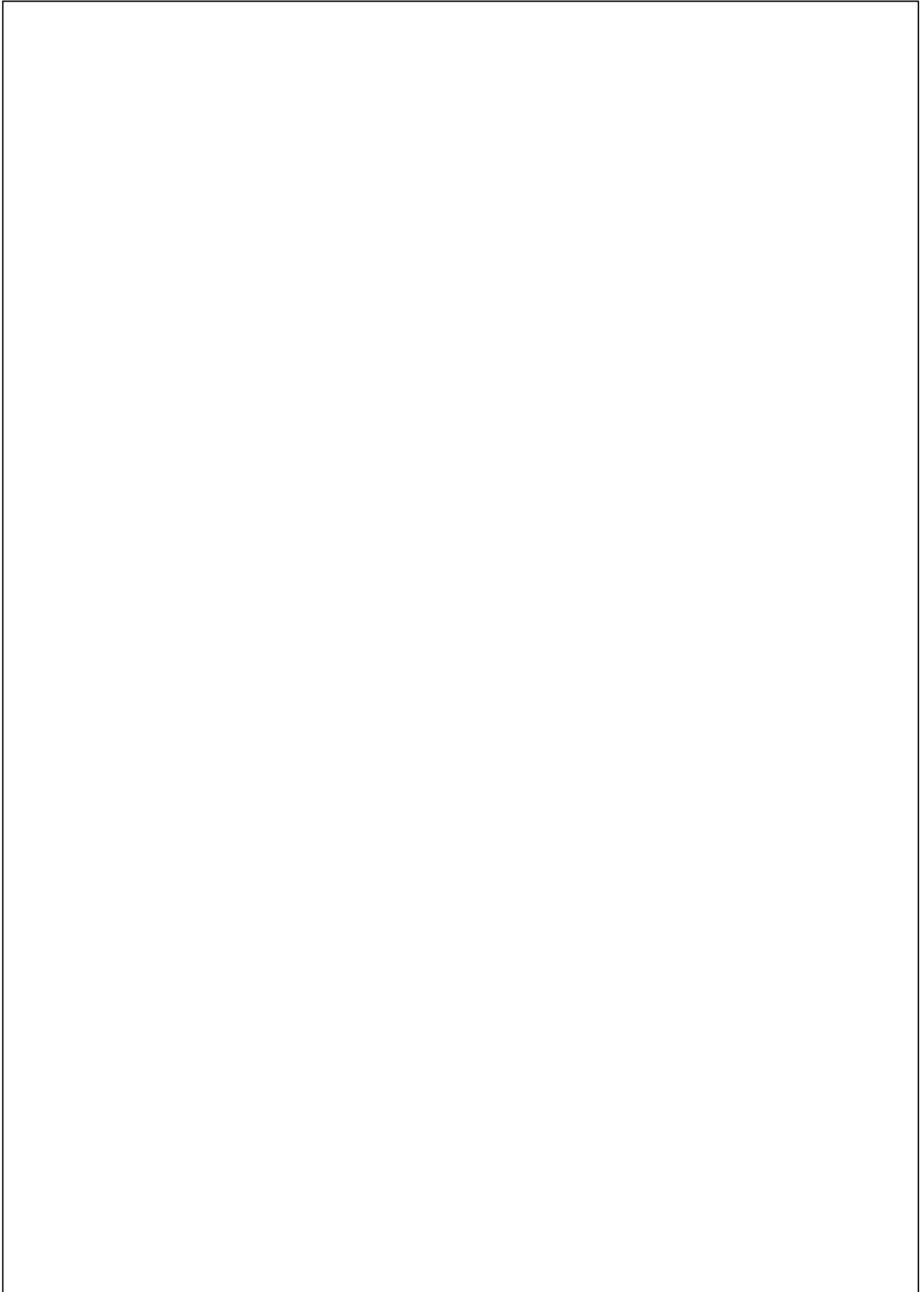
15

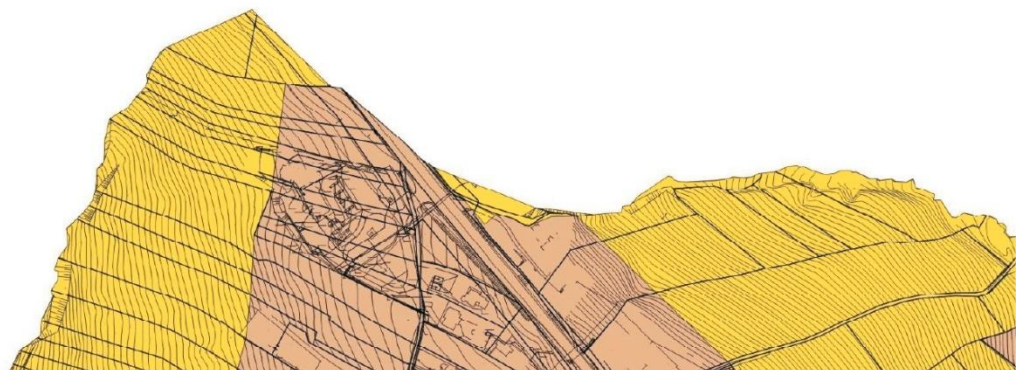

16

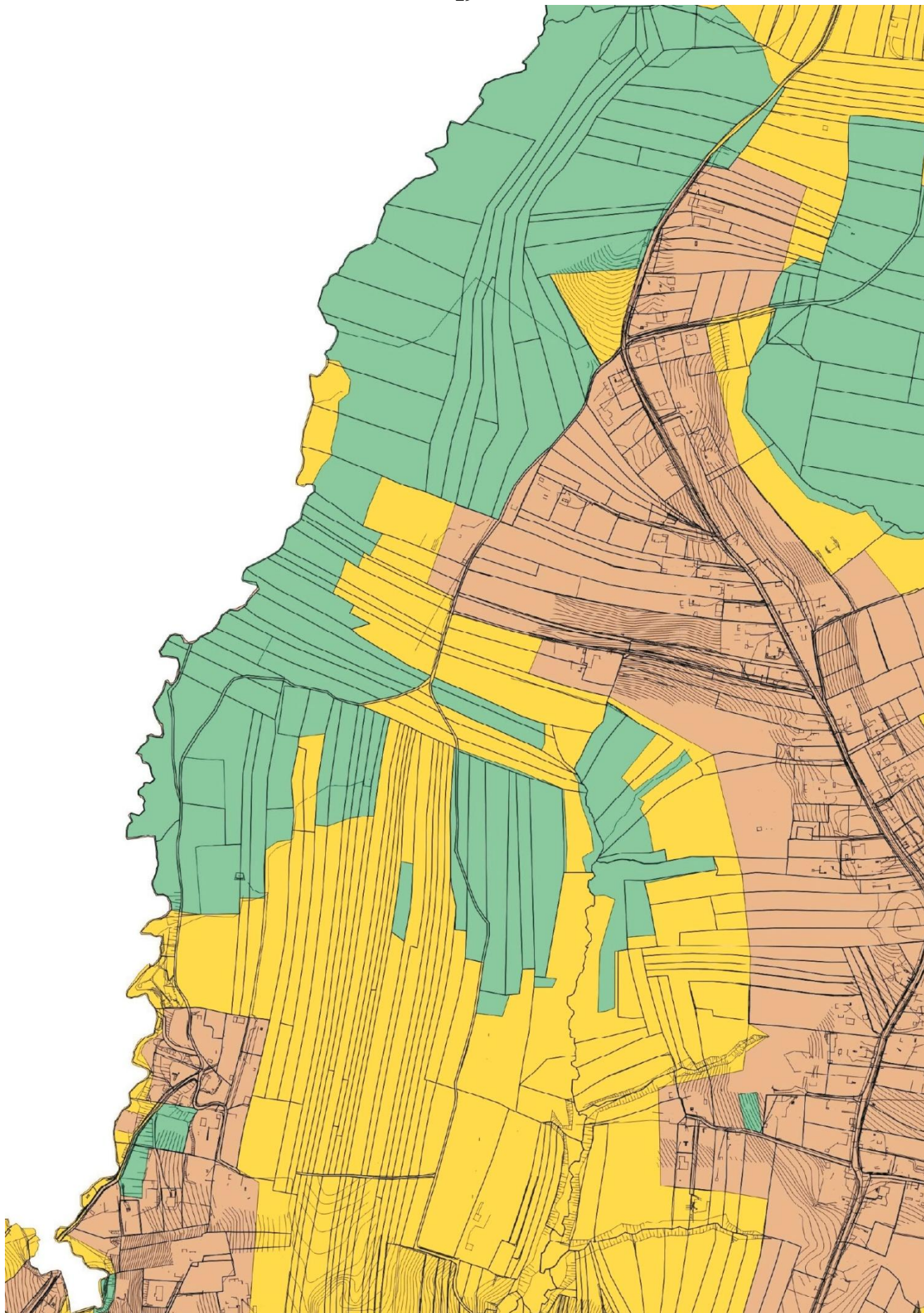

17

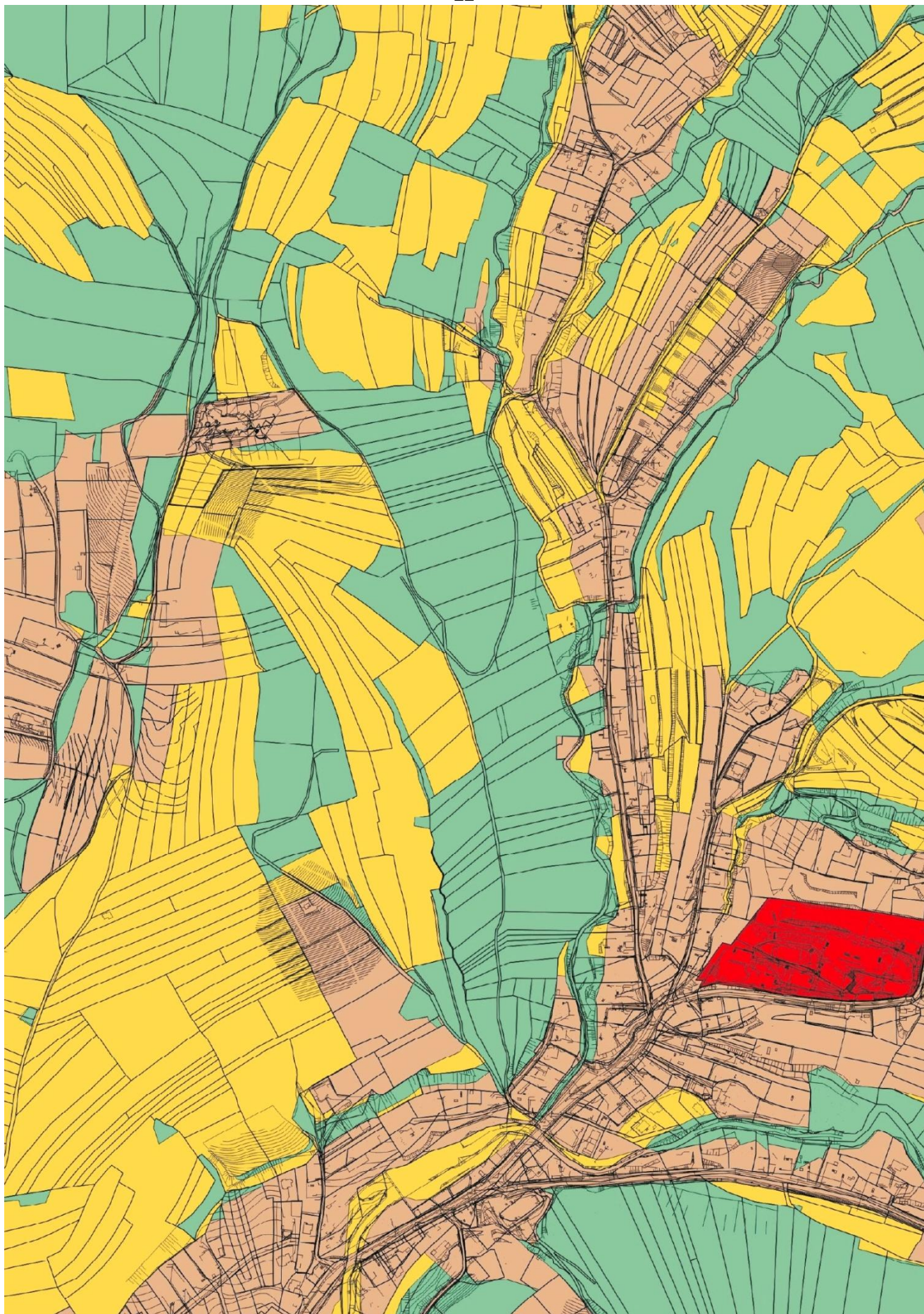

19

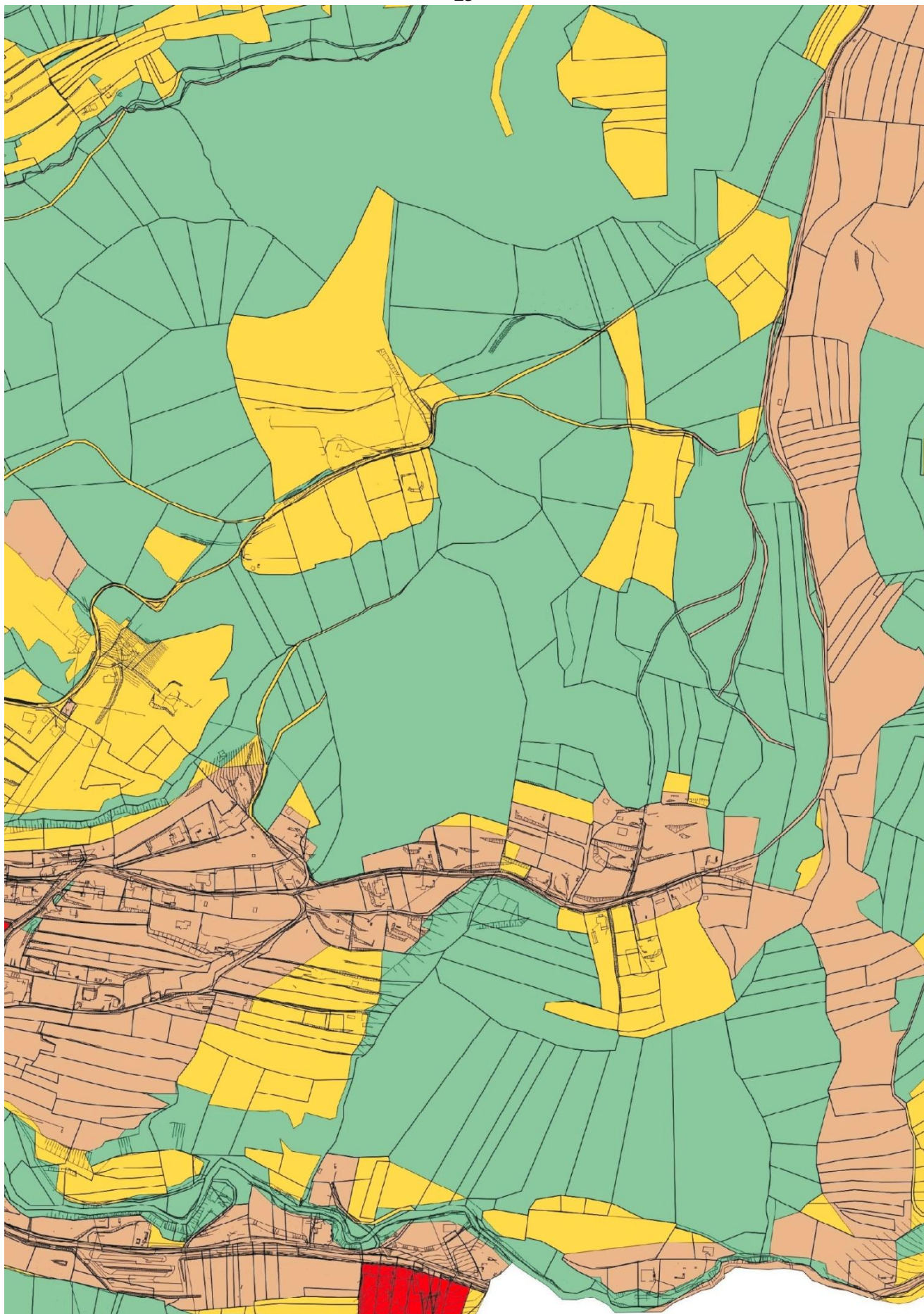

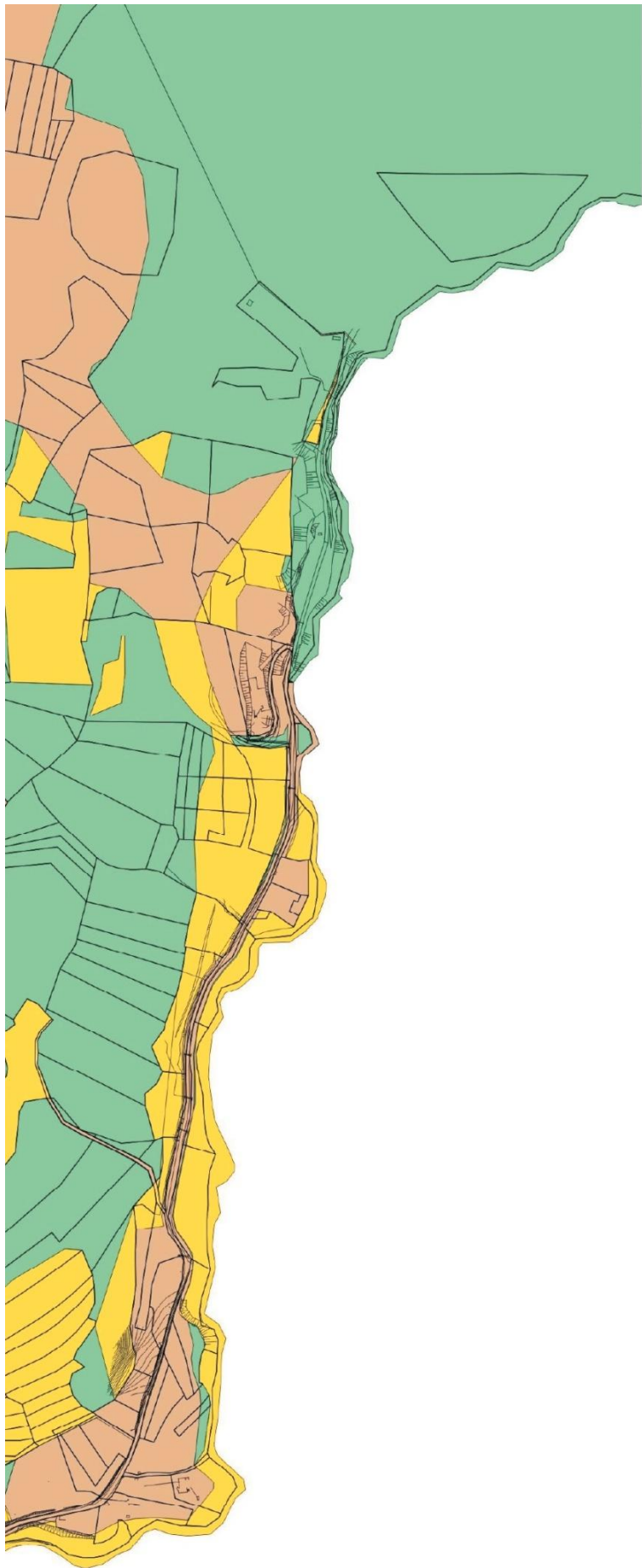

23

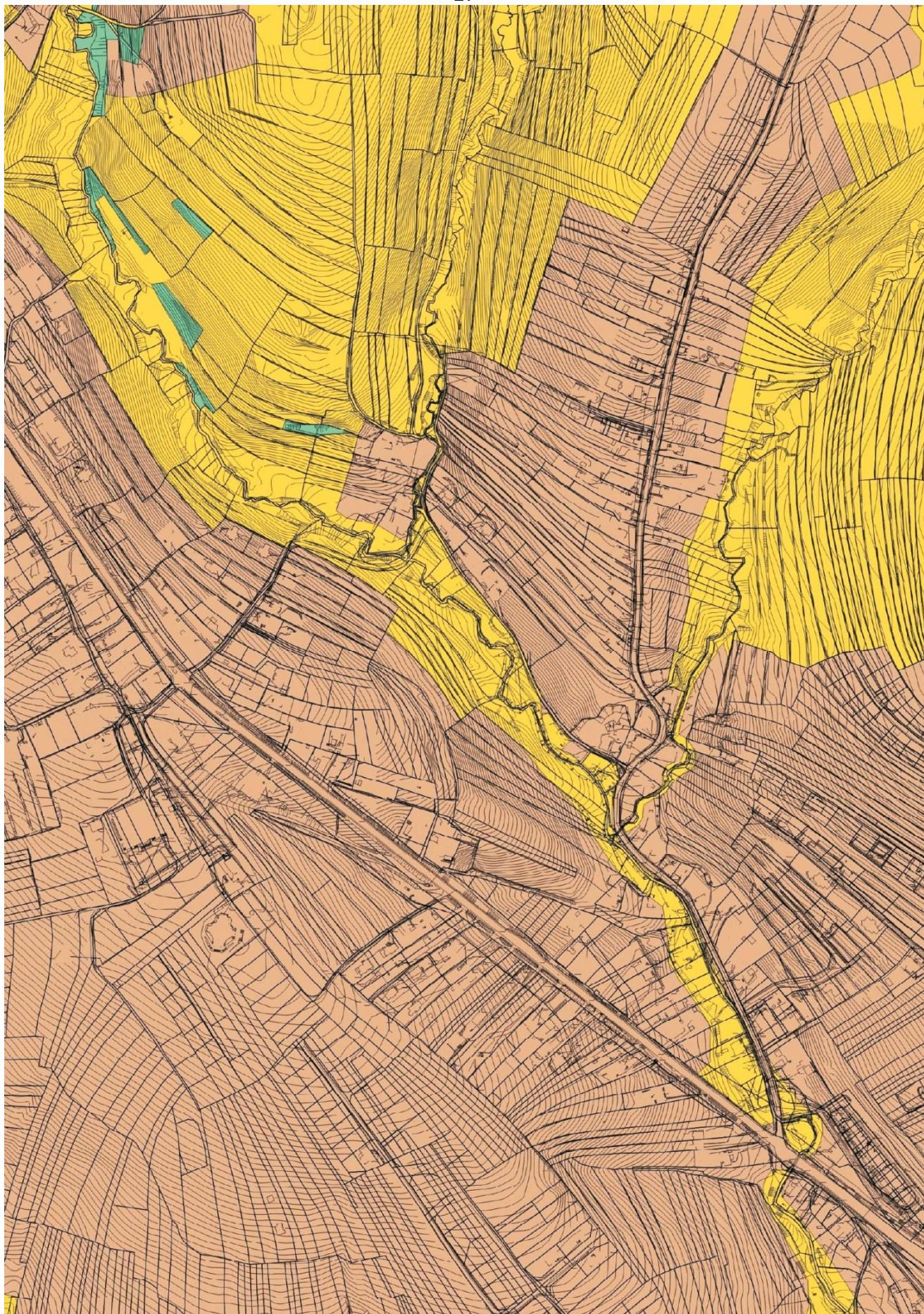
24

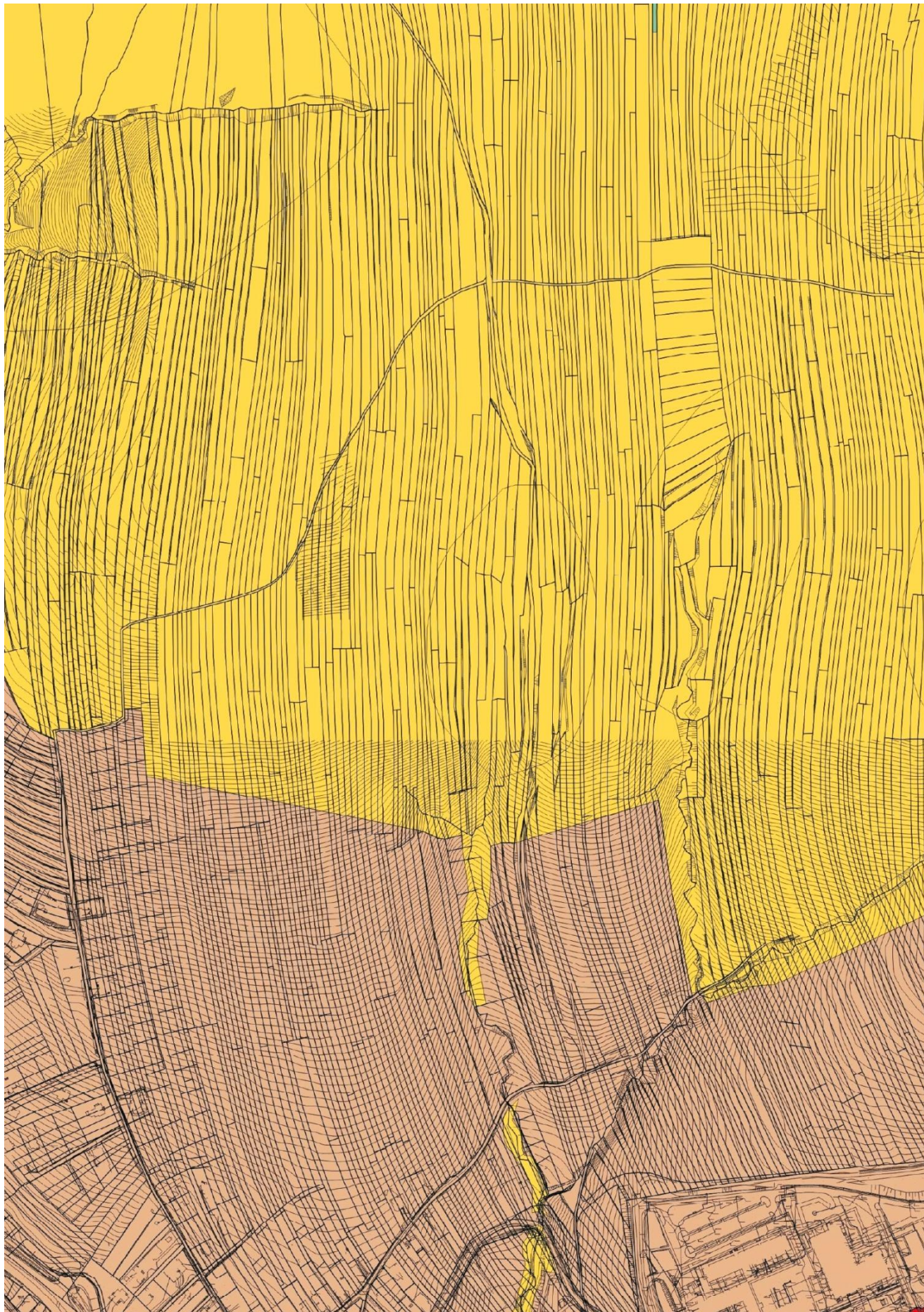

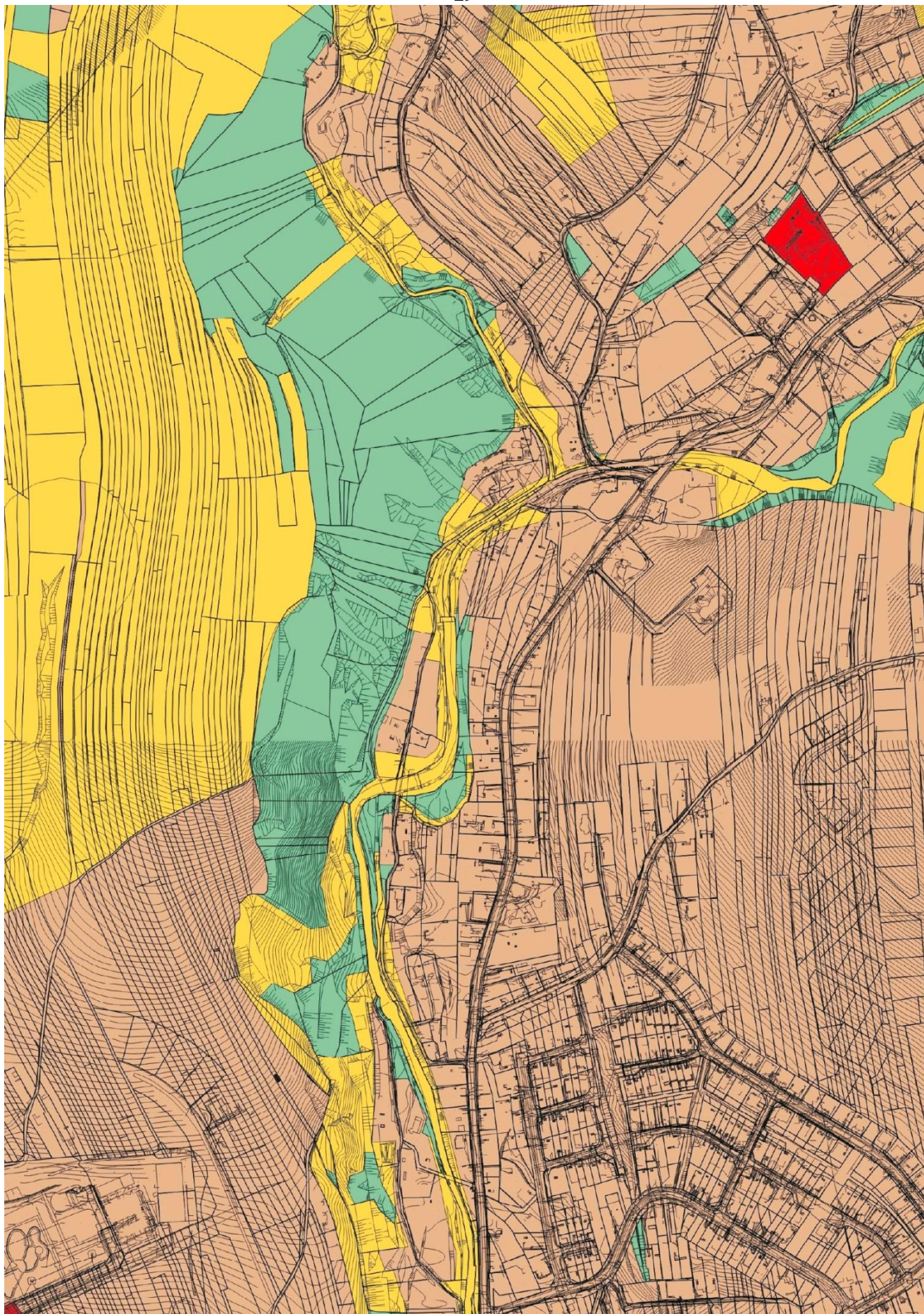

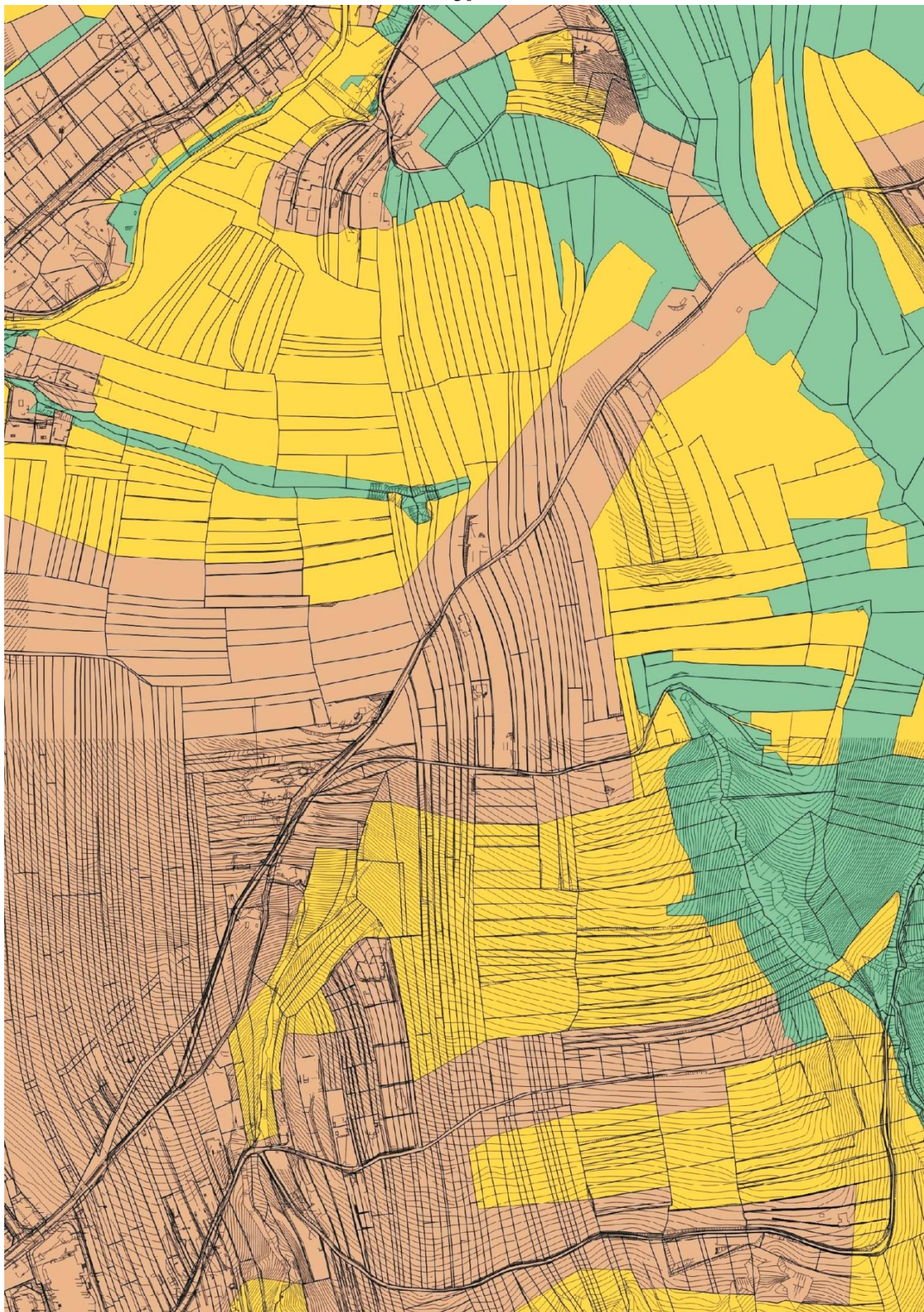

27

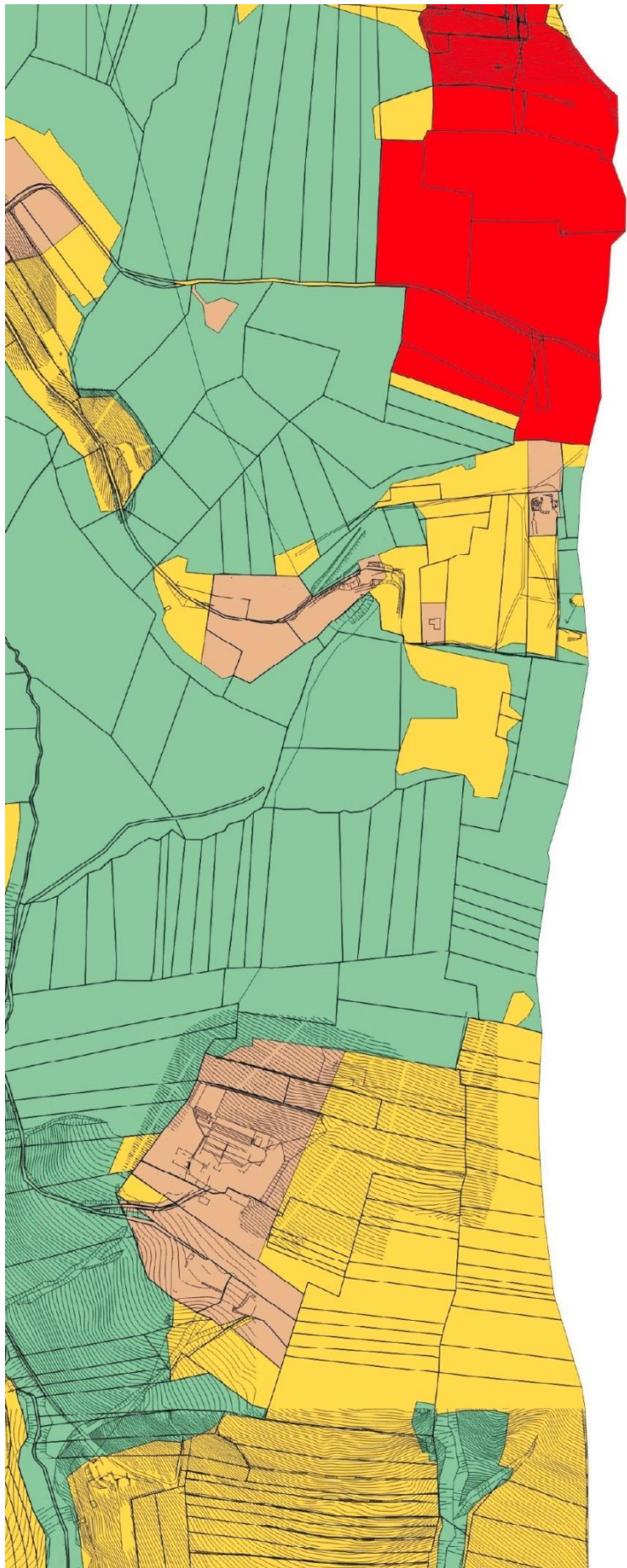

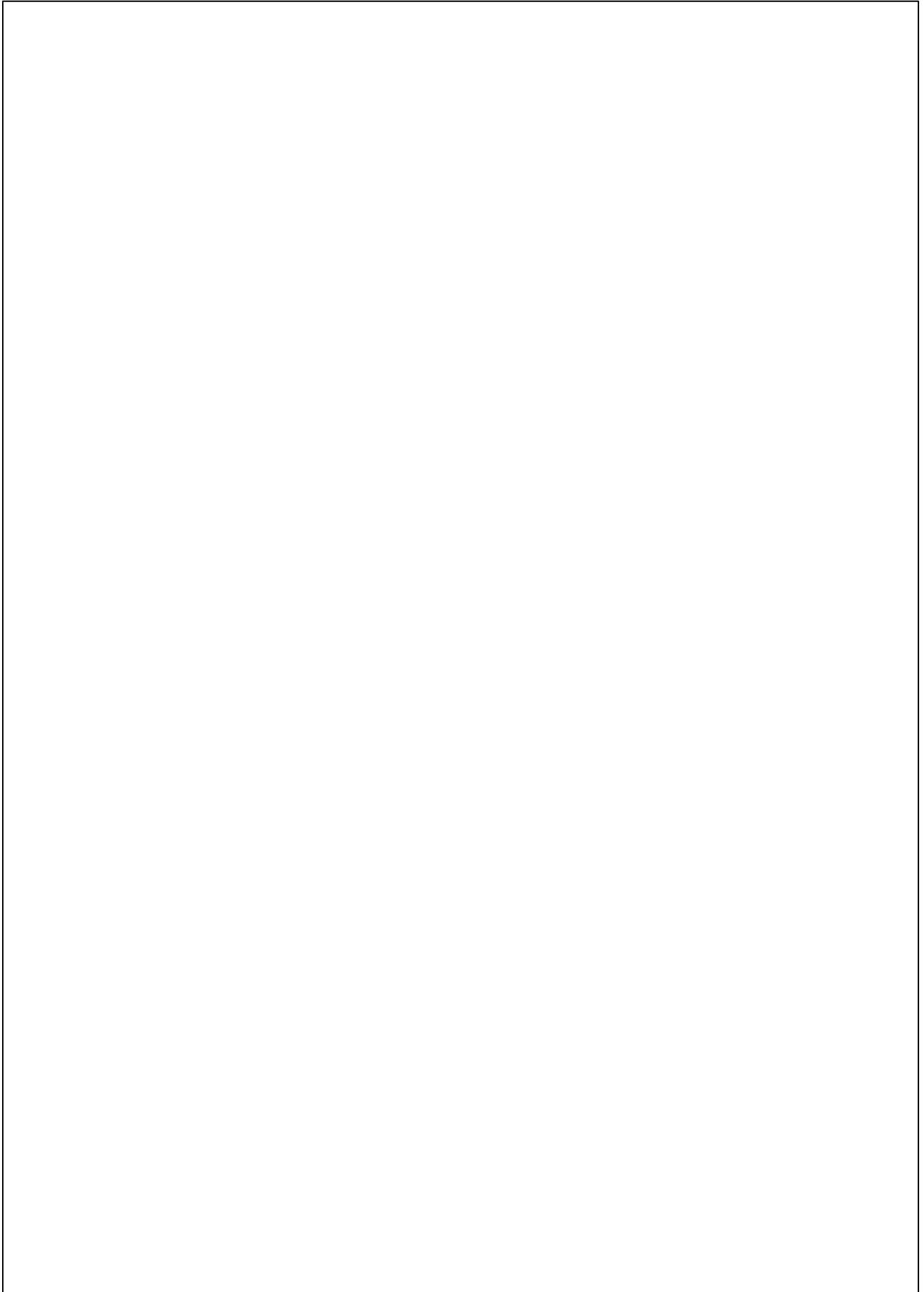

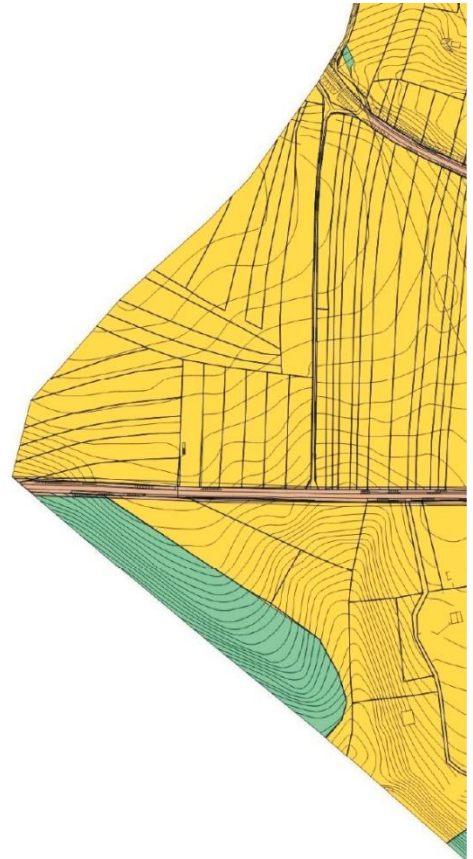

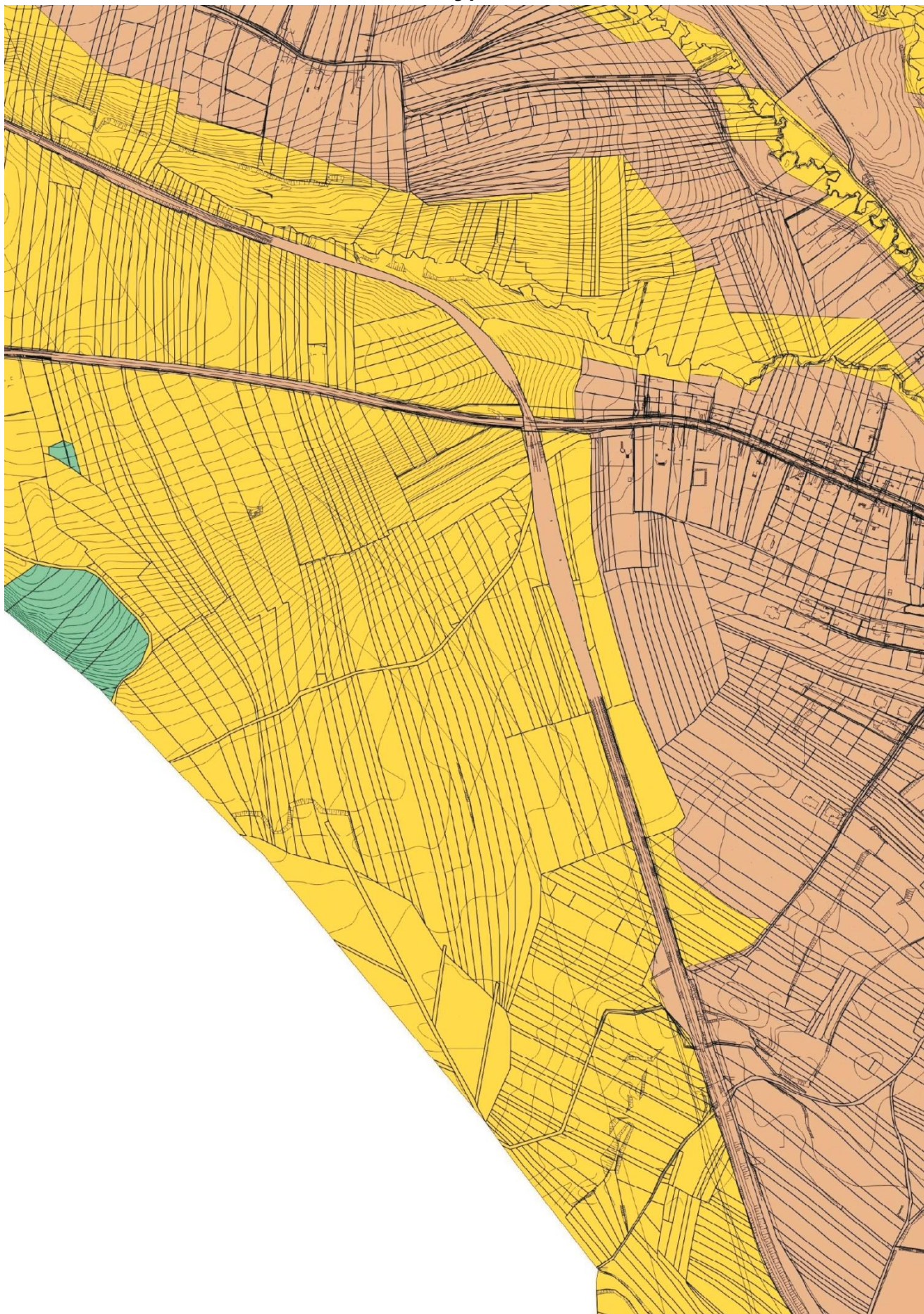
31

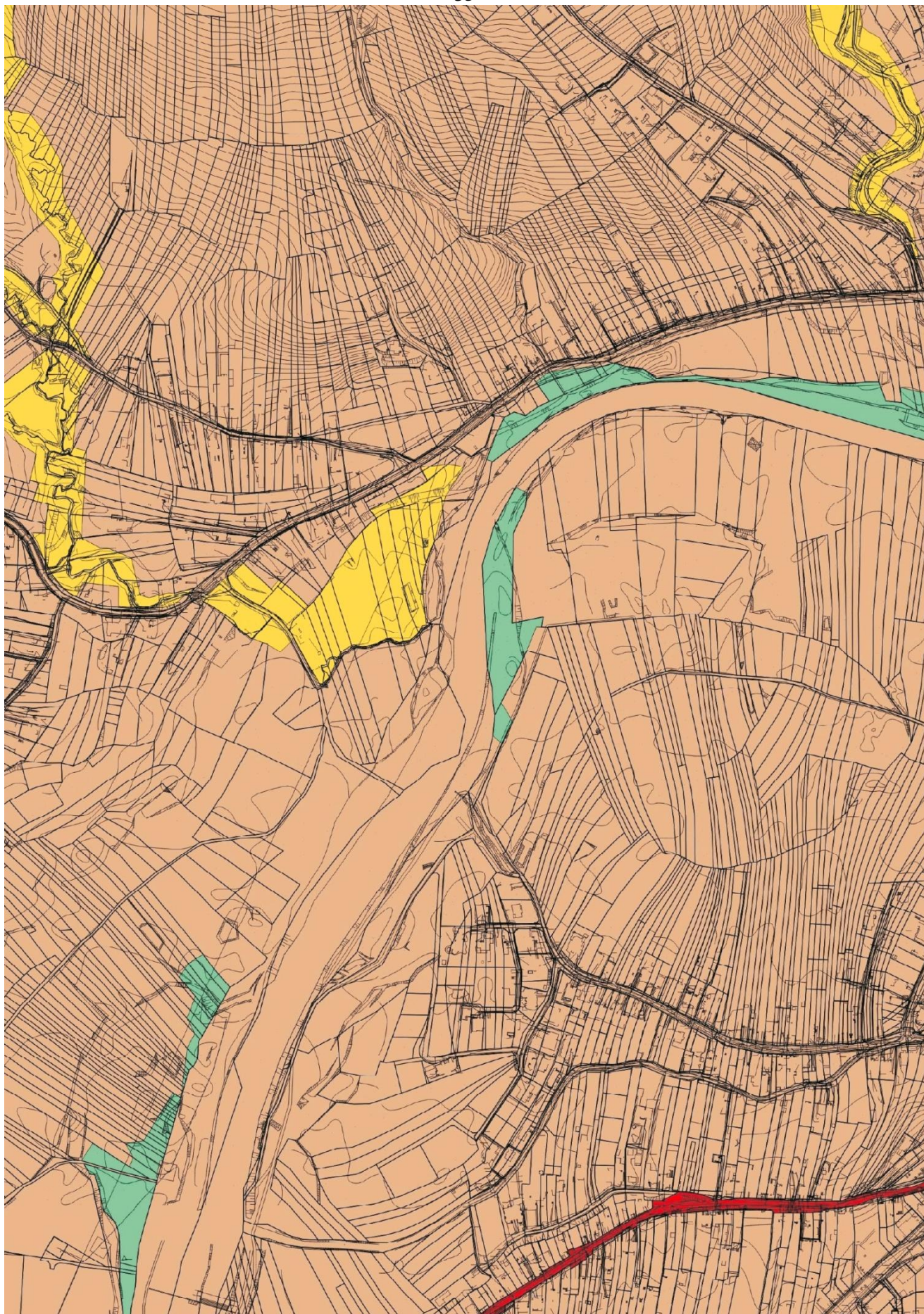

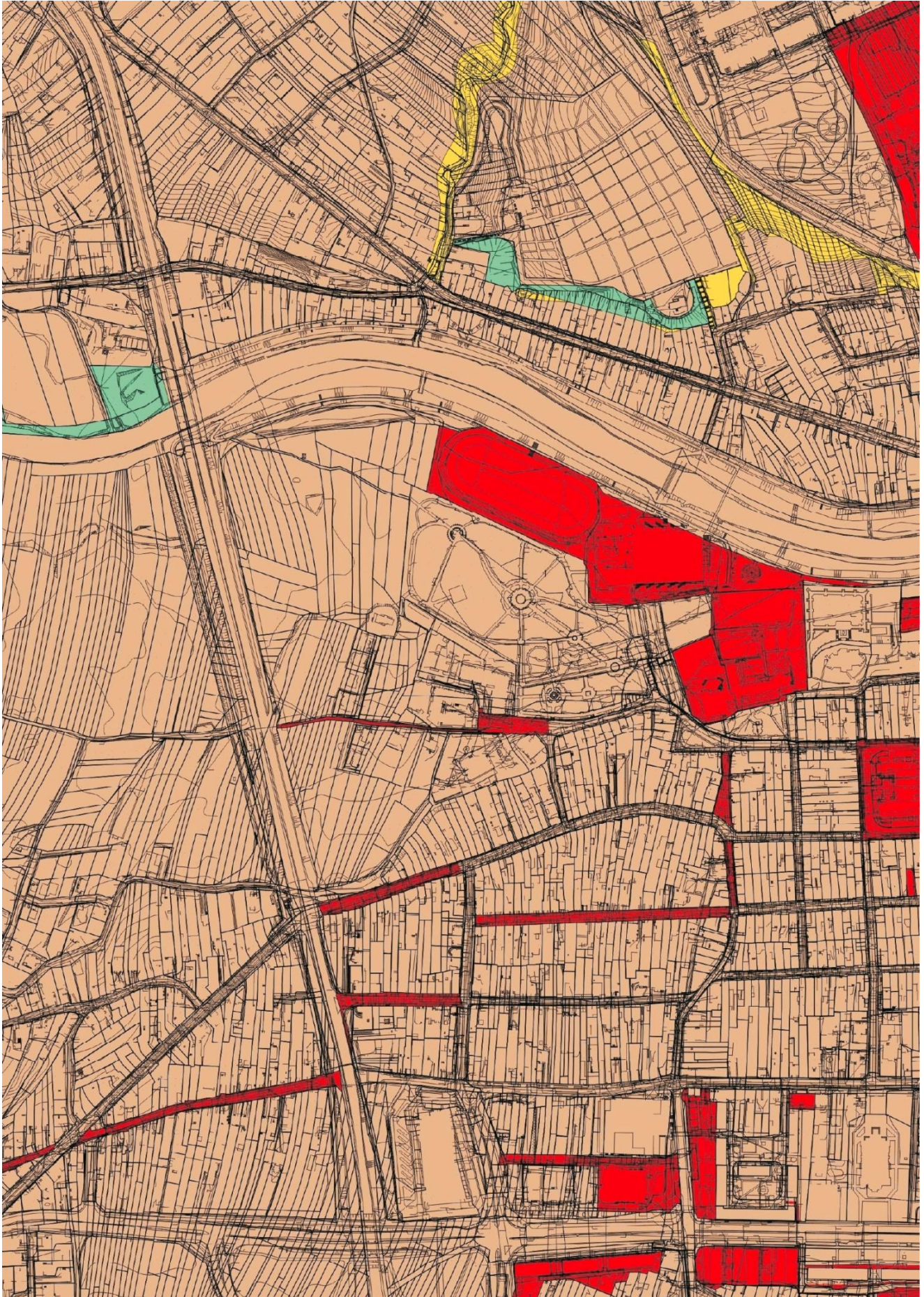

33

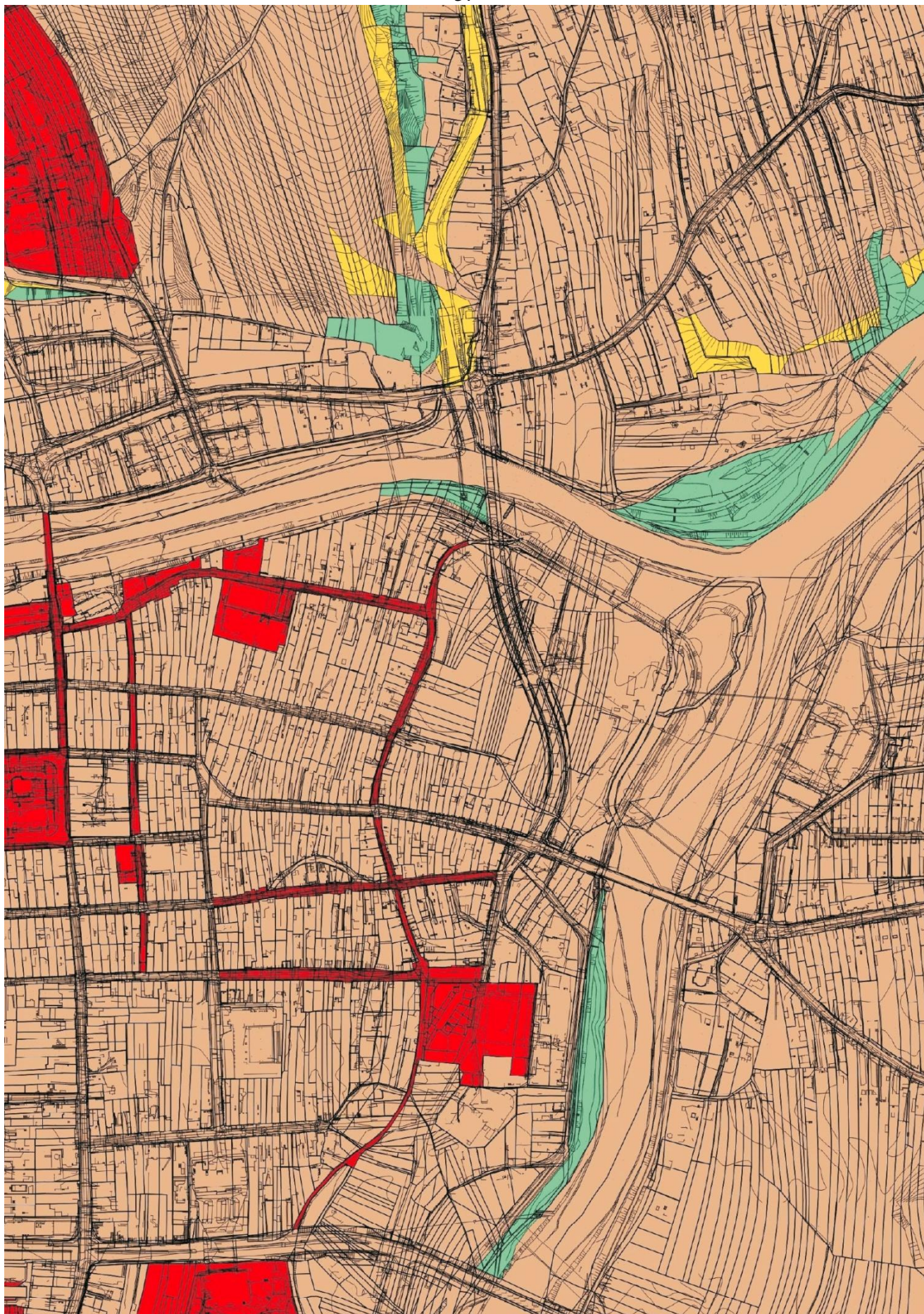

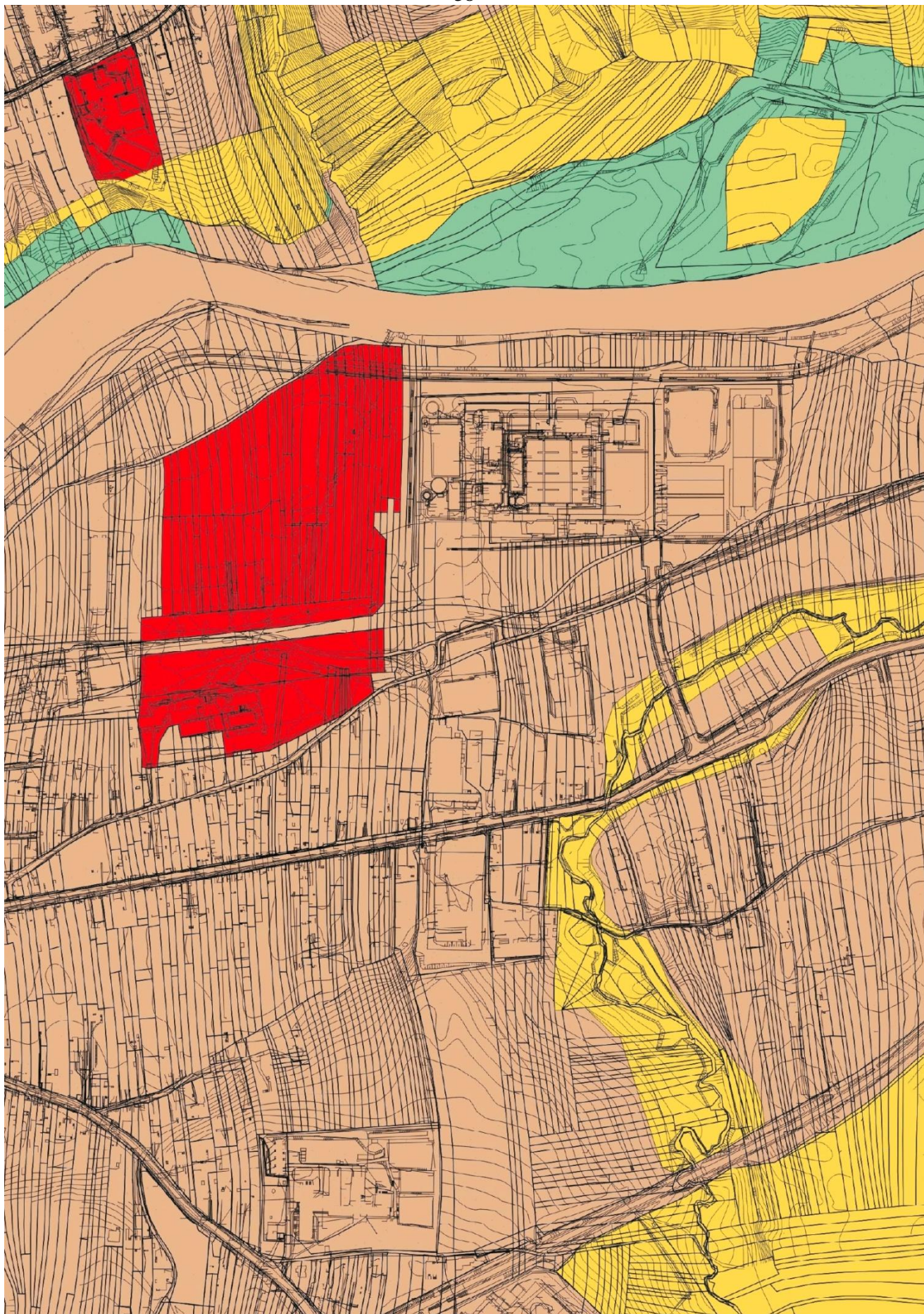

37

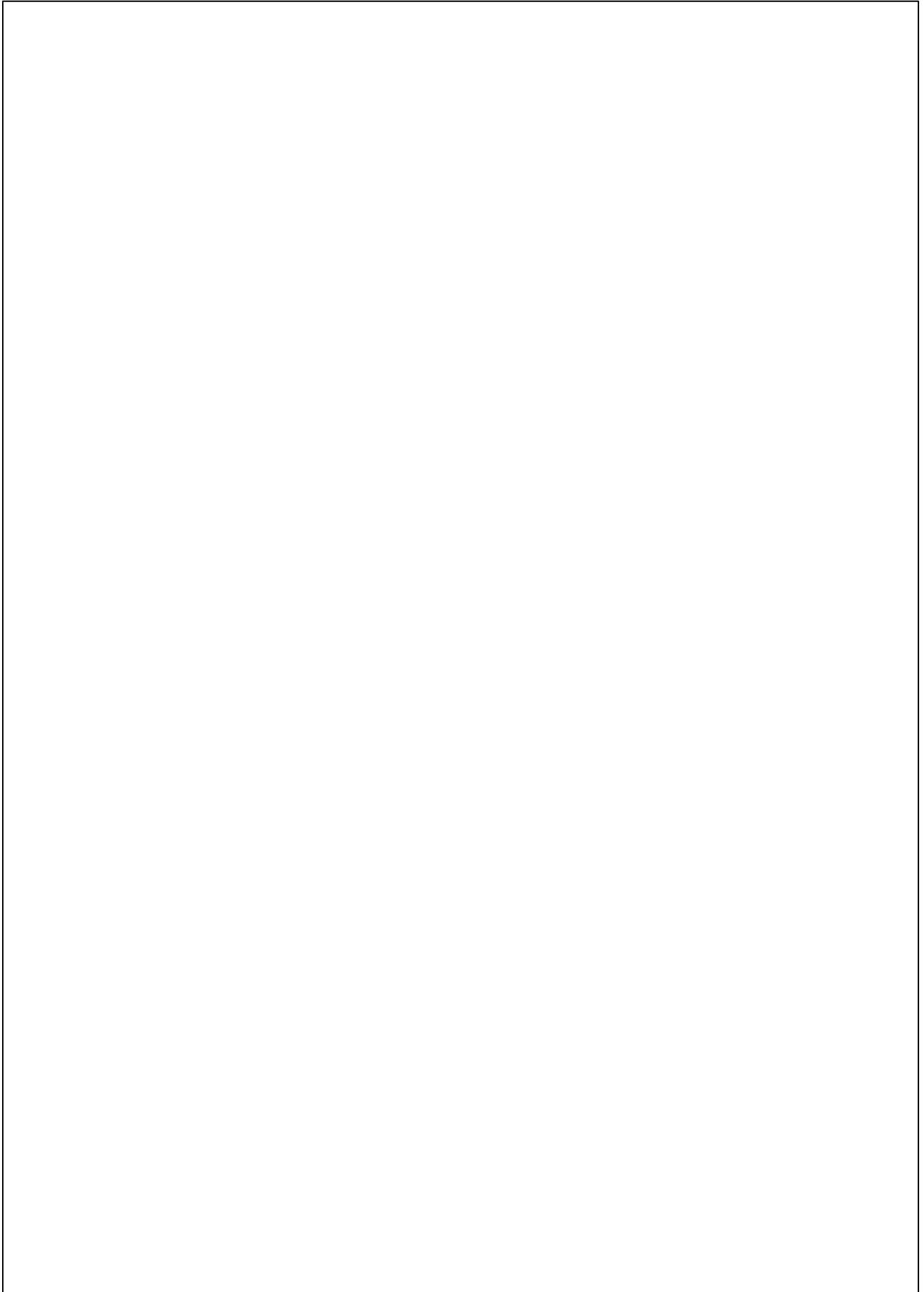

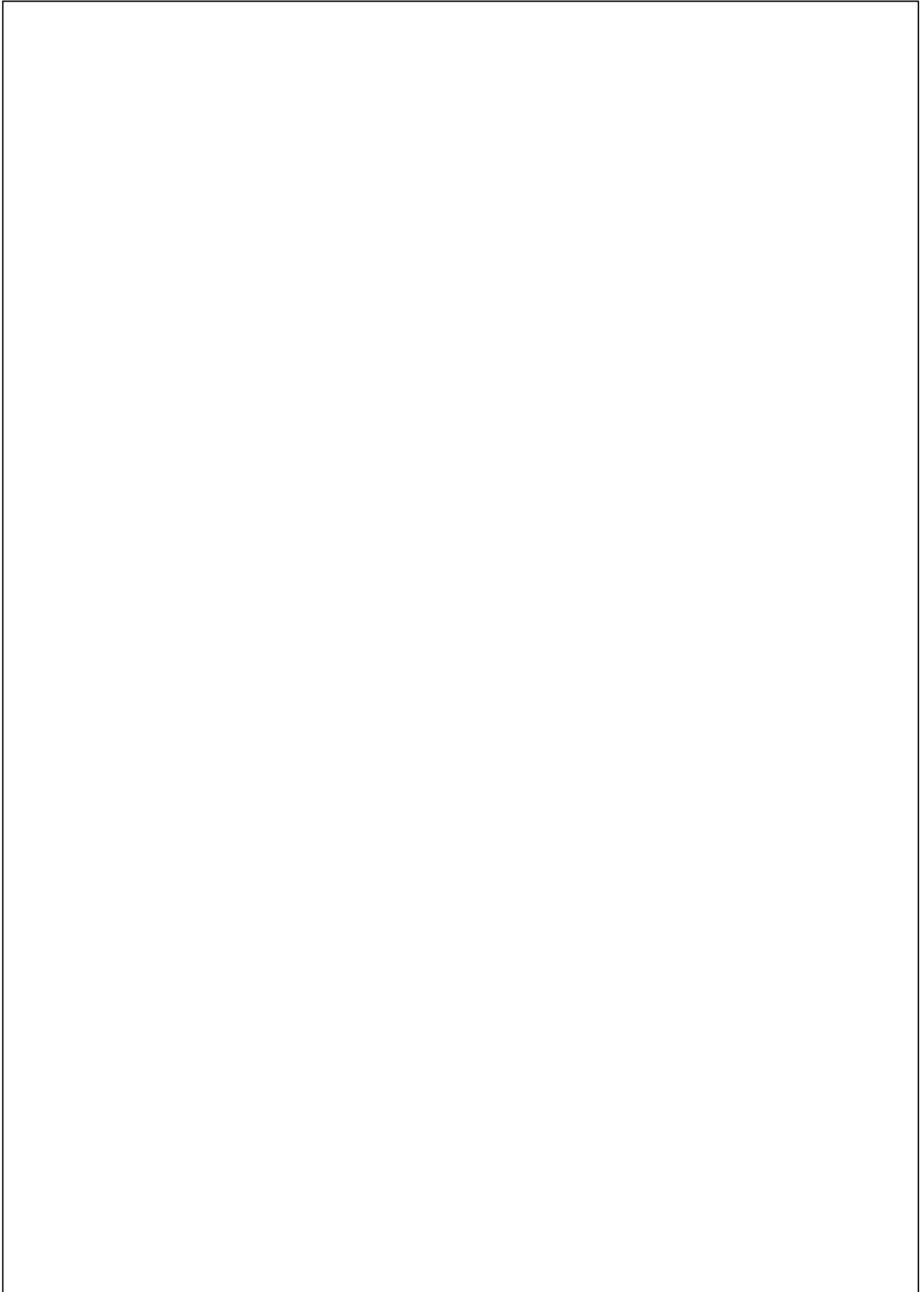
39

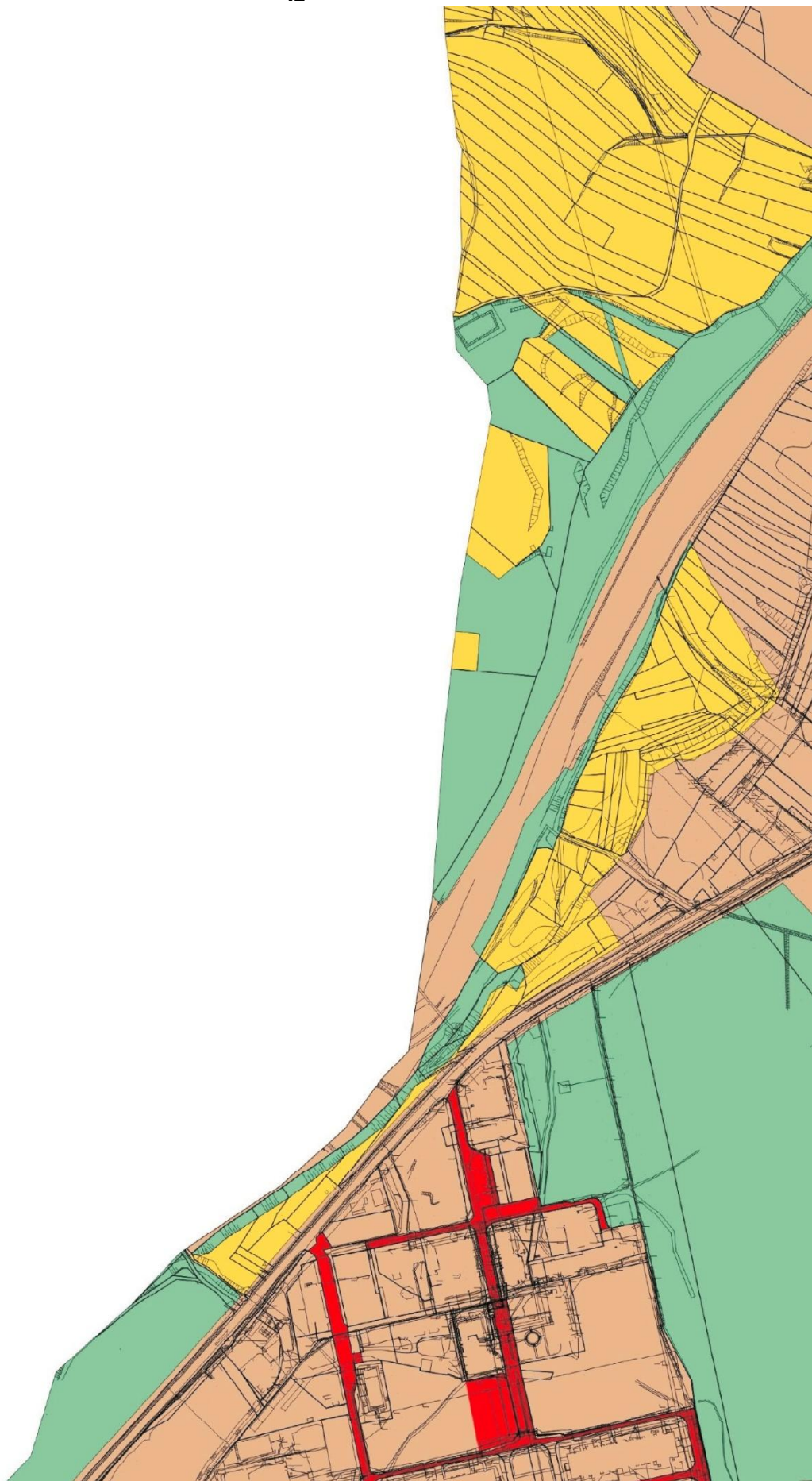
40

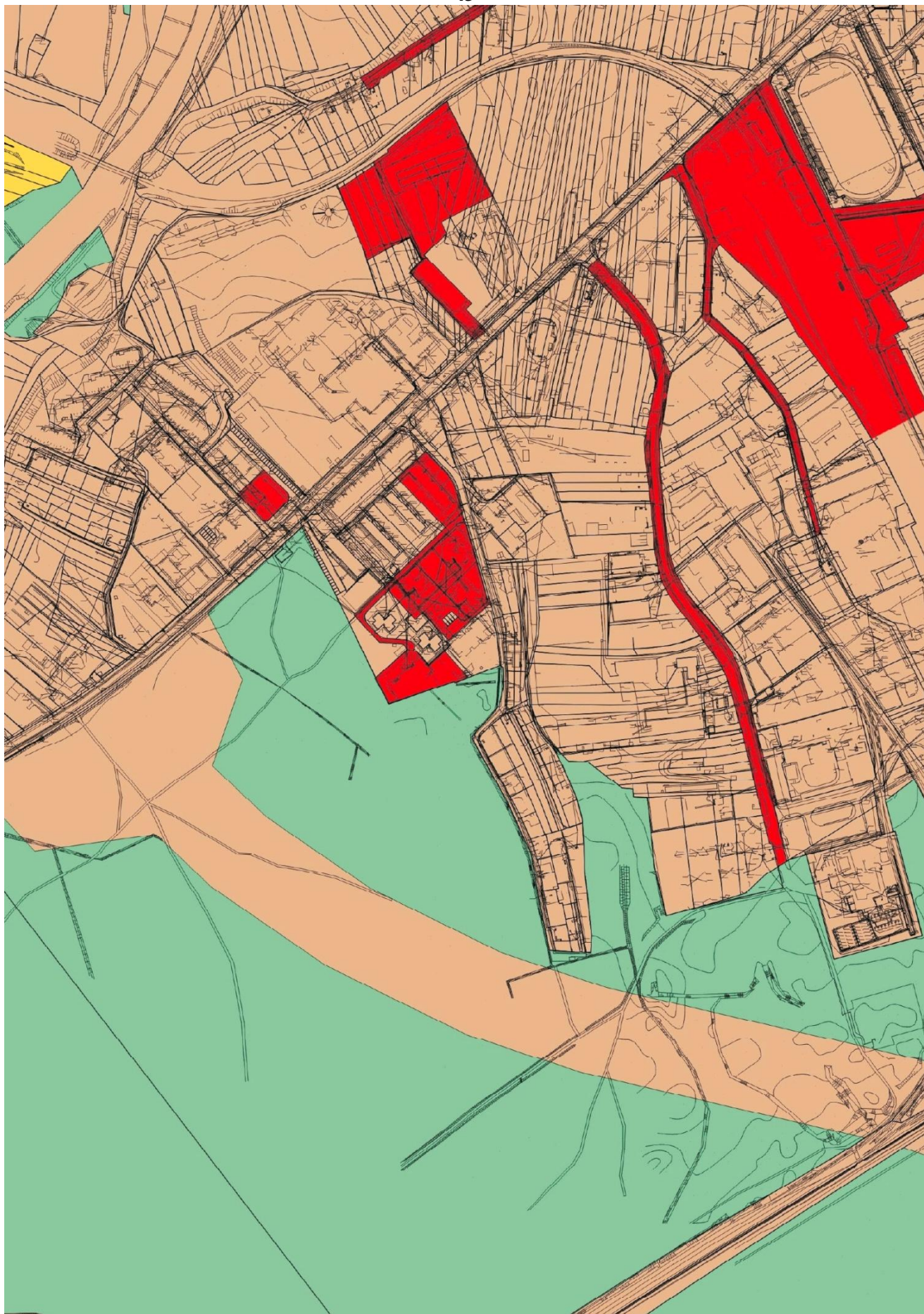
41

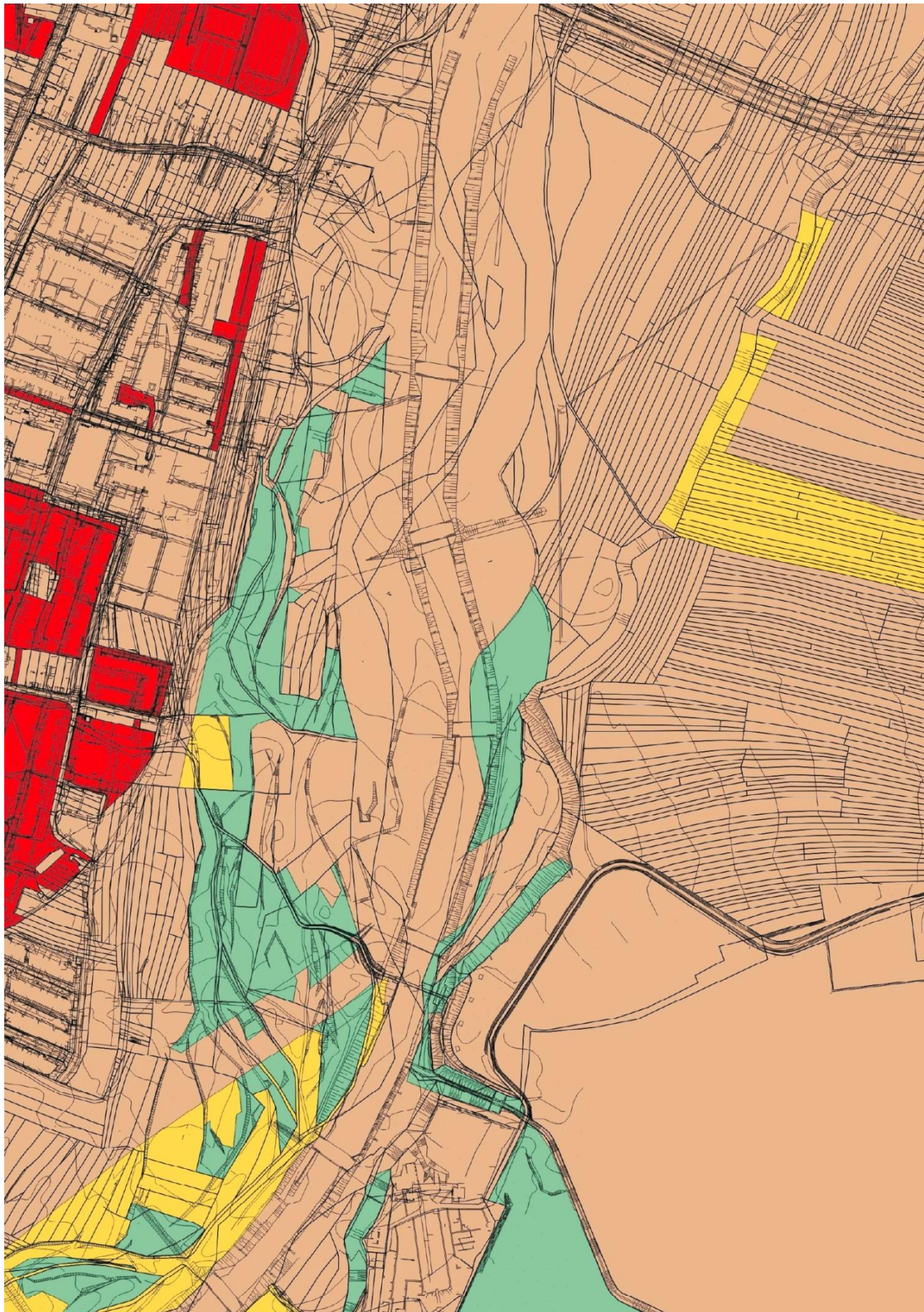
42

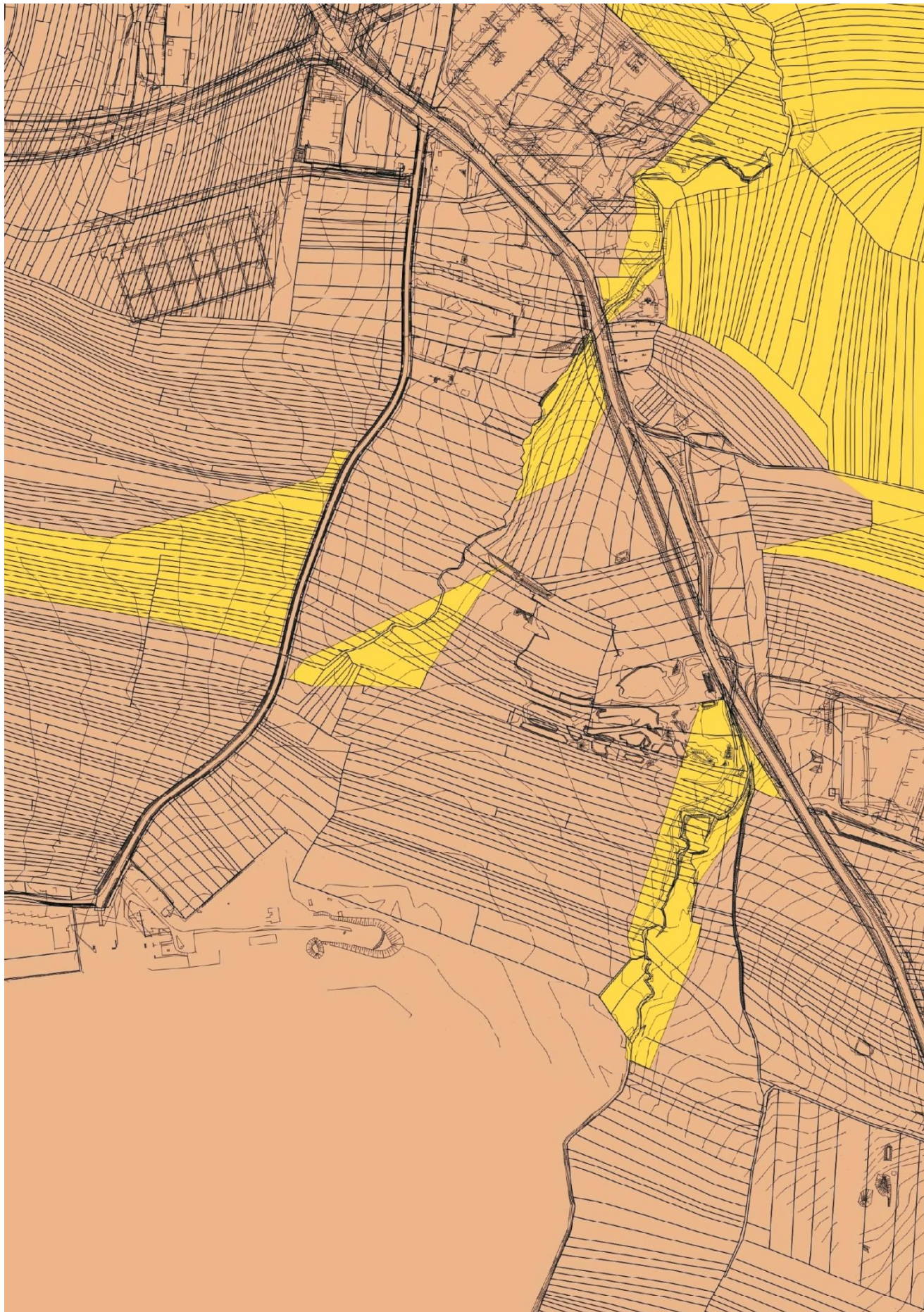
43

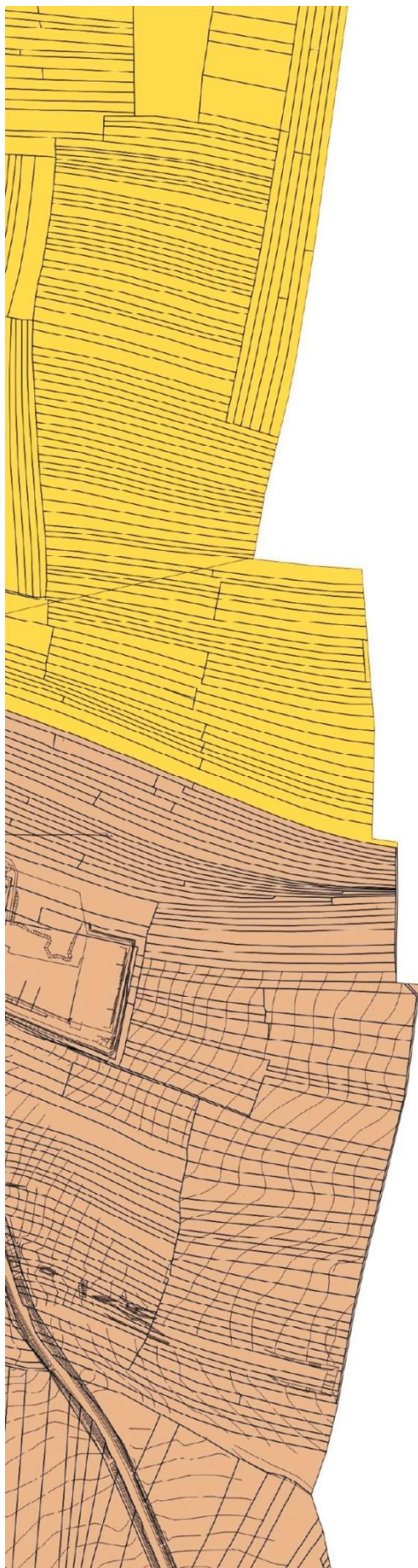

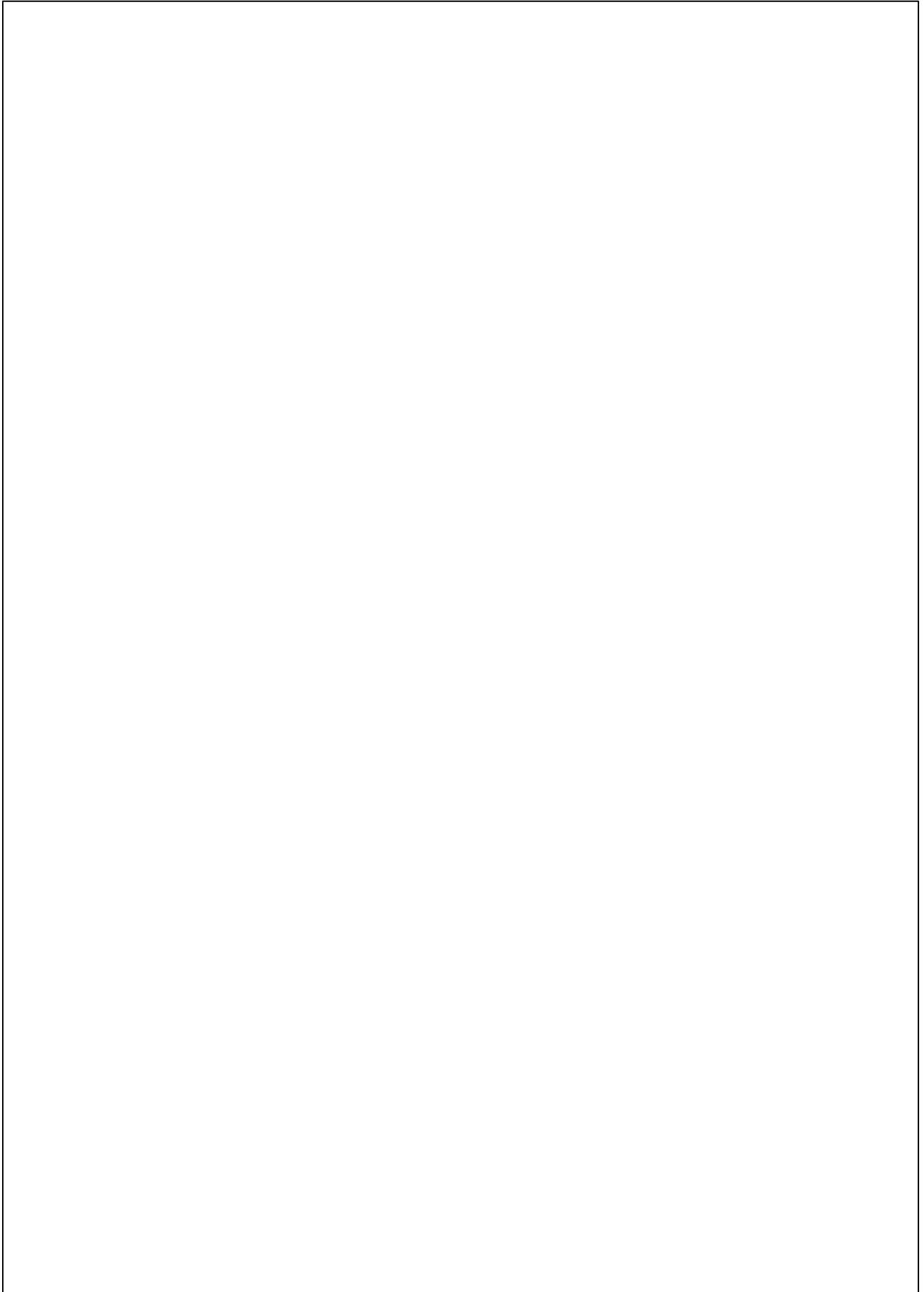
46

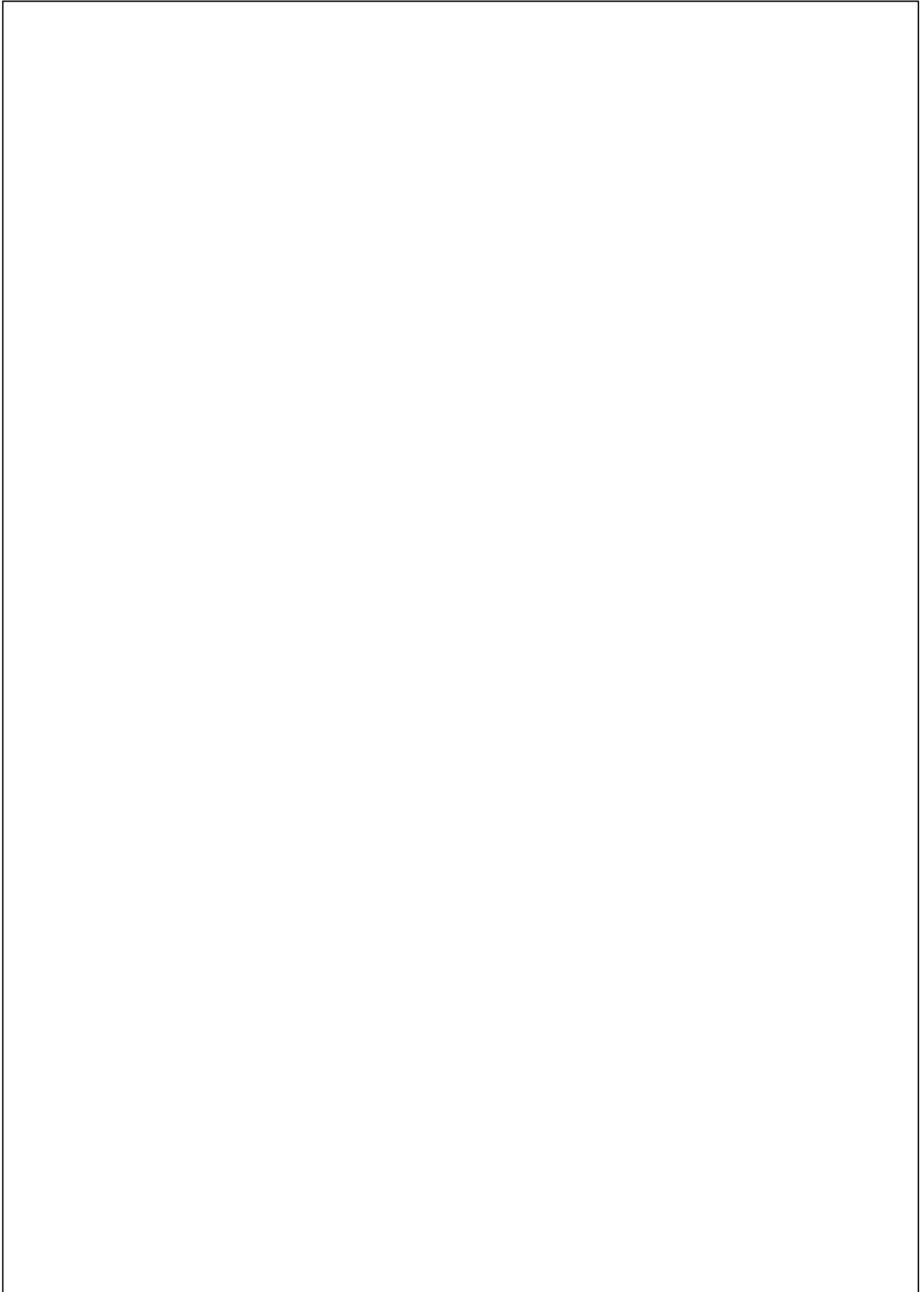
47

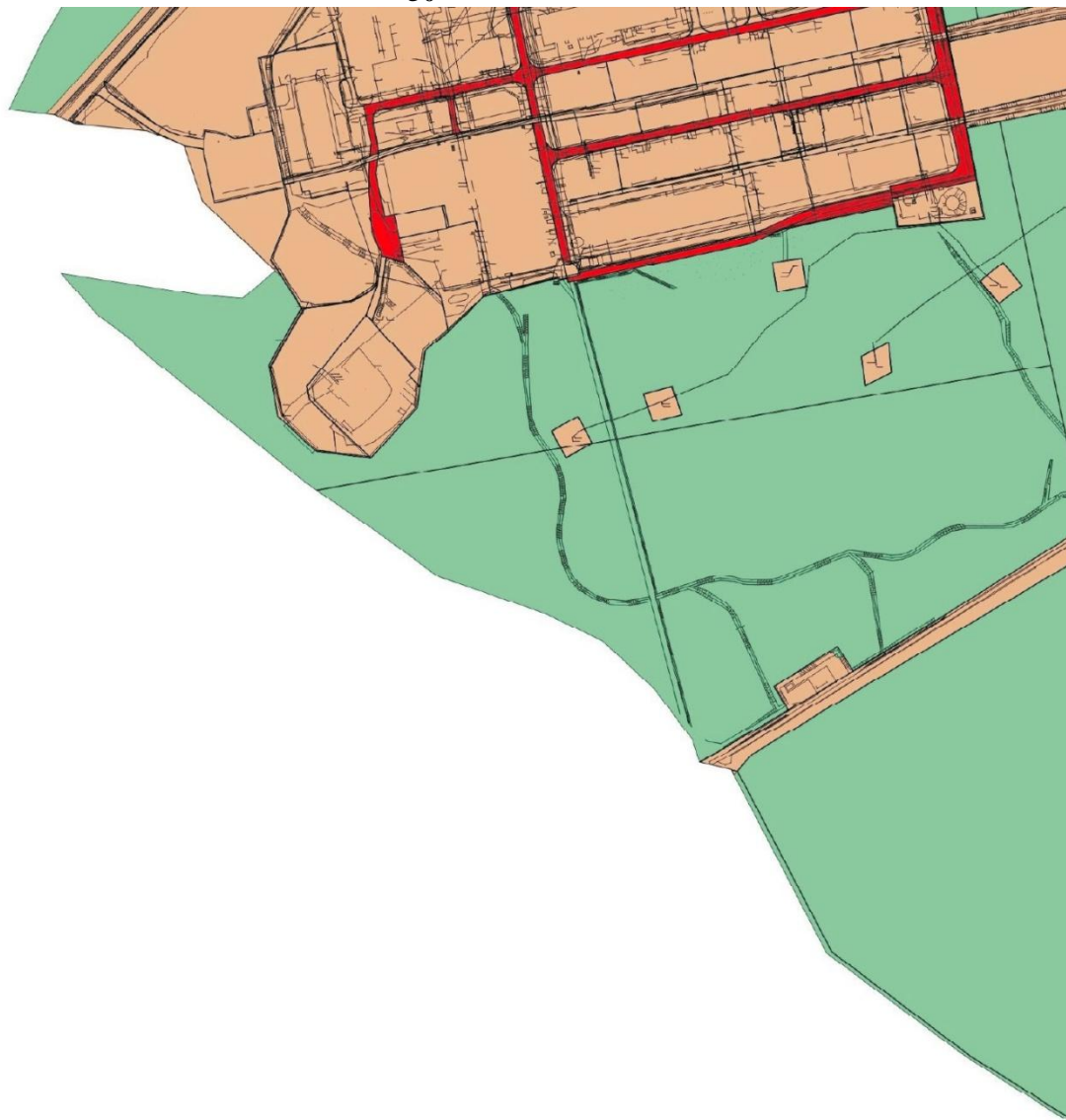
48

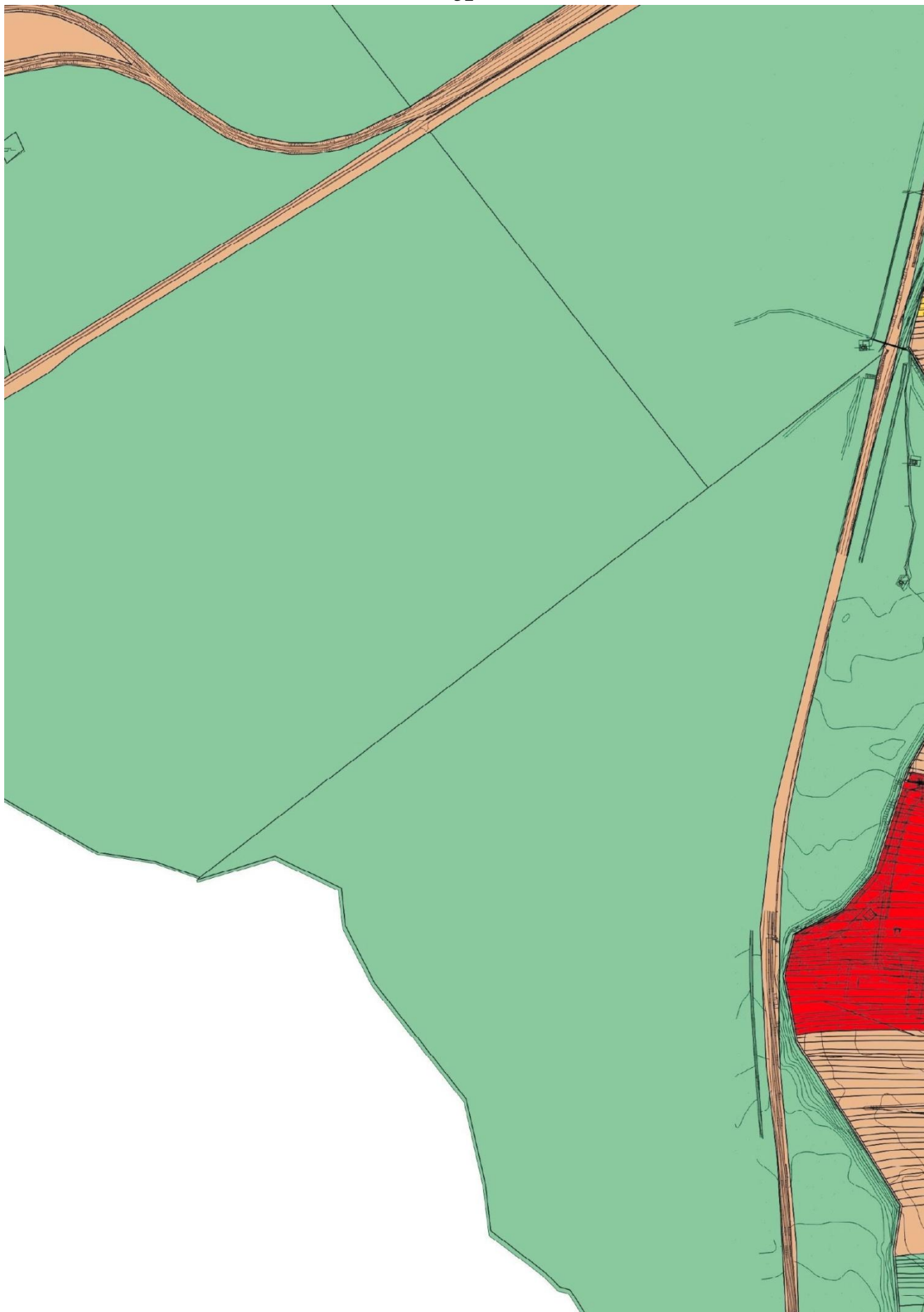
49

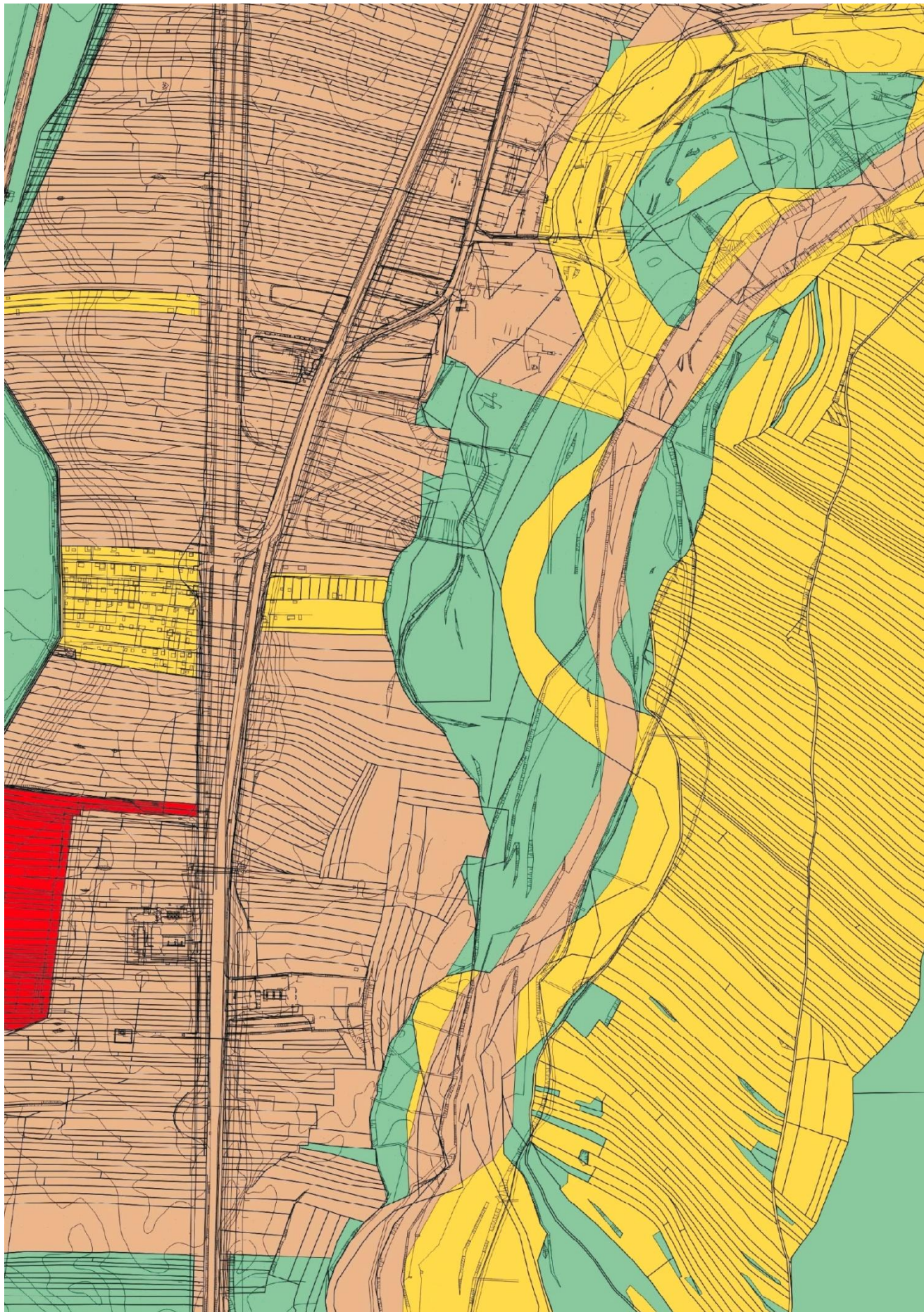

50

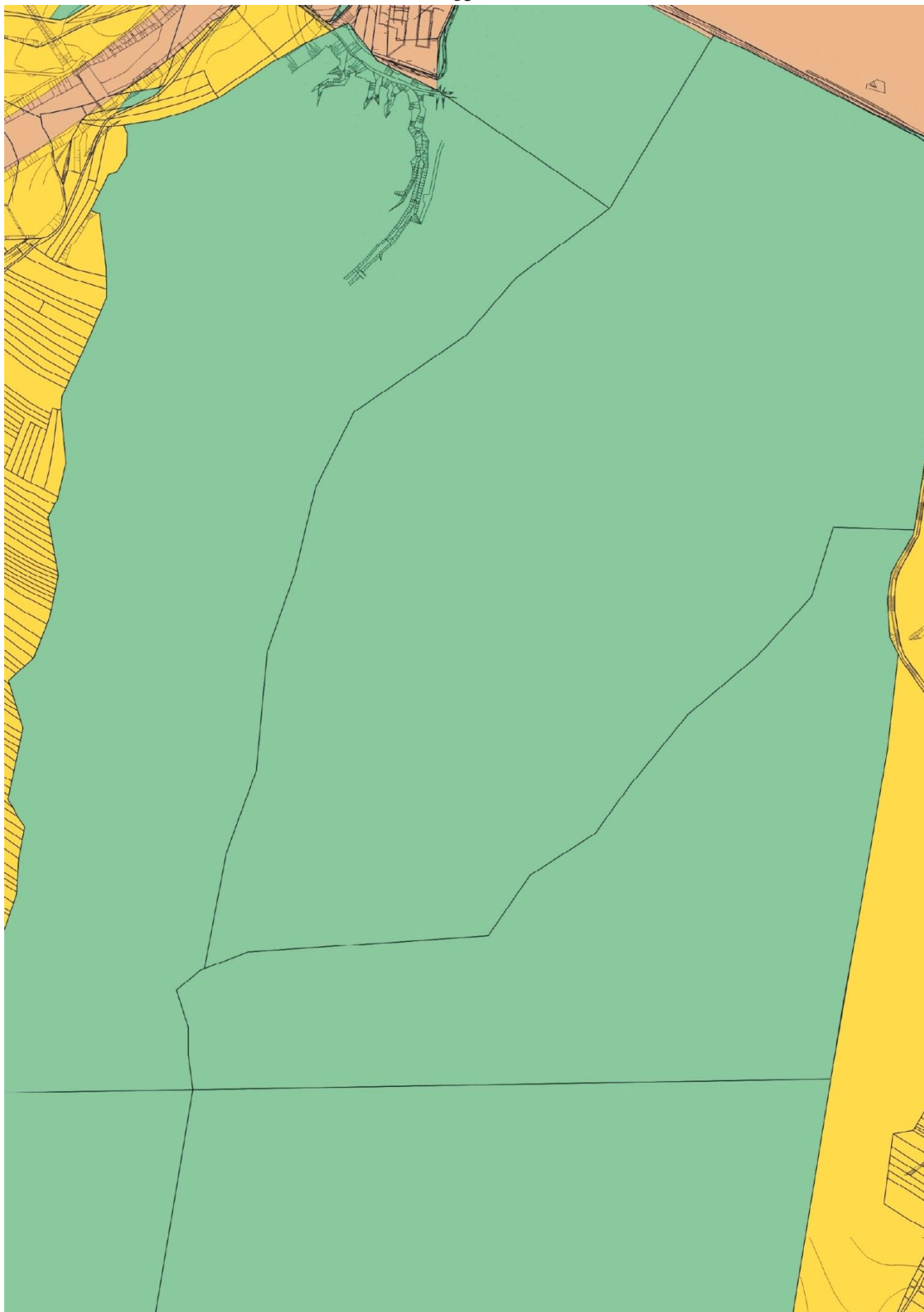

51

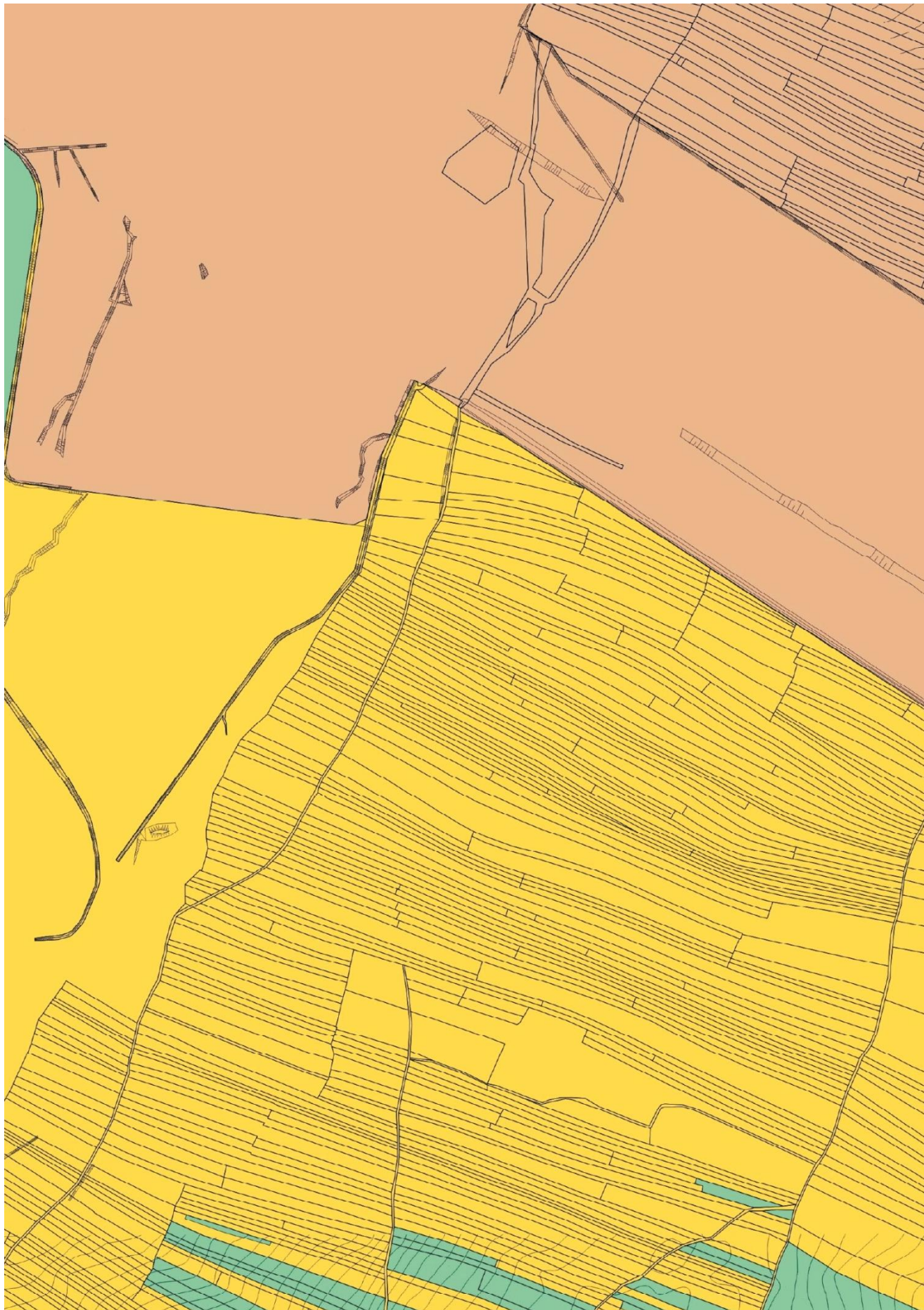

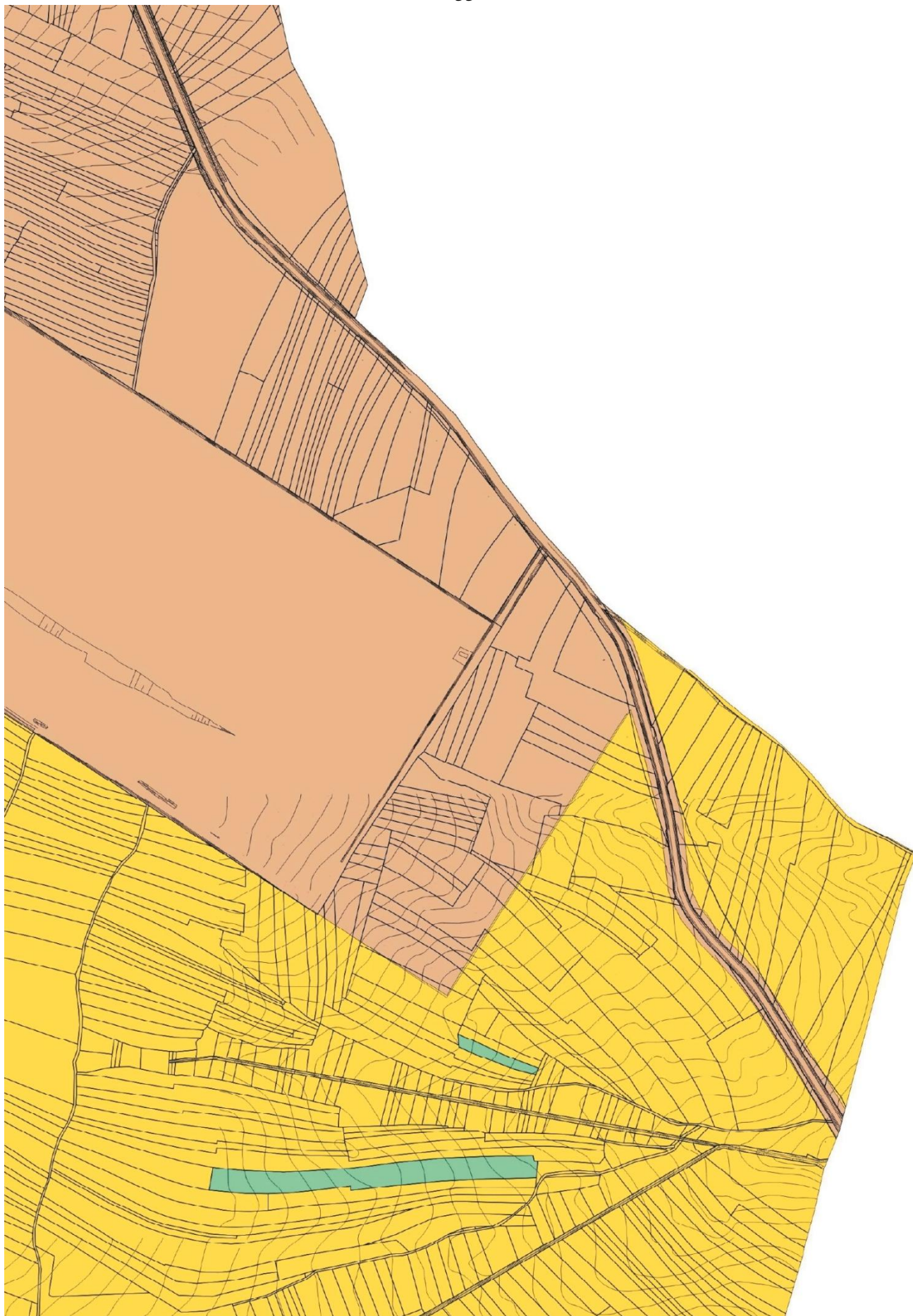
53

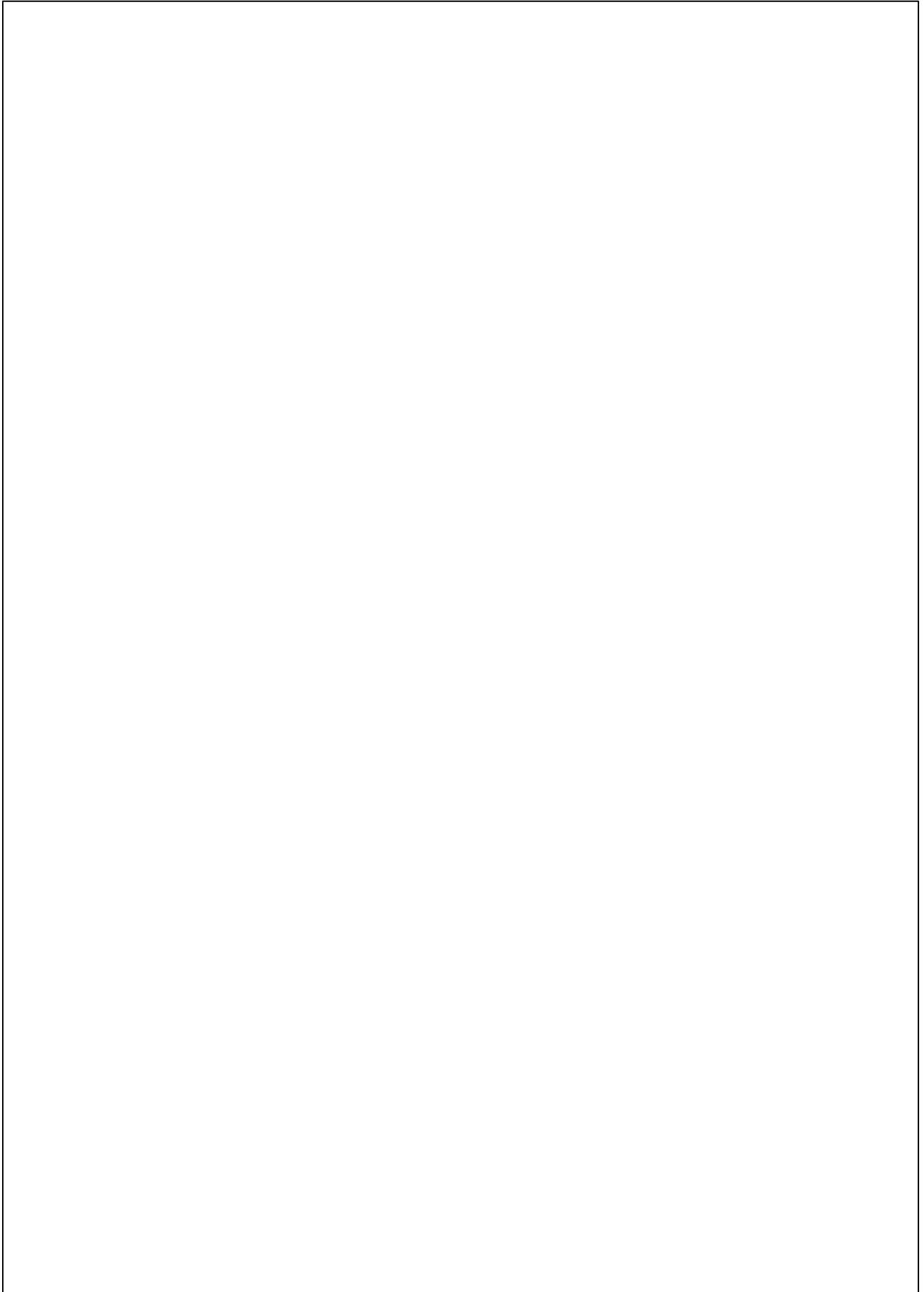

54

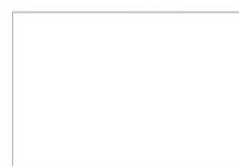

55

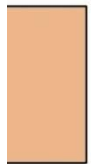
Leç

enda

obszar rewitalizacji

obszar zdegradowany

tereny rolne

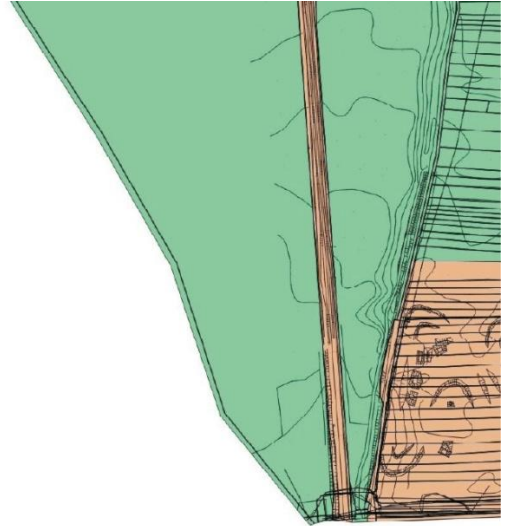

tereny leśne

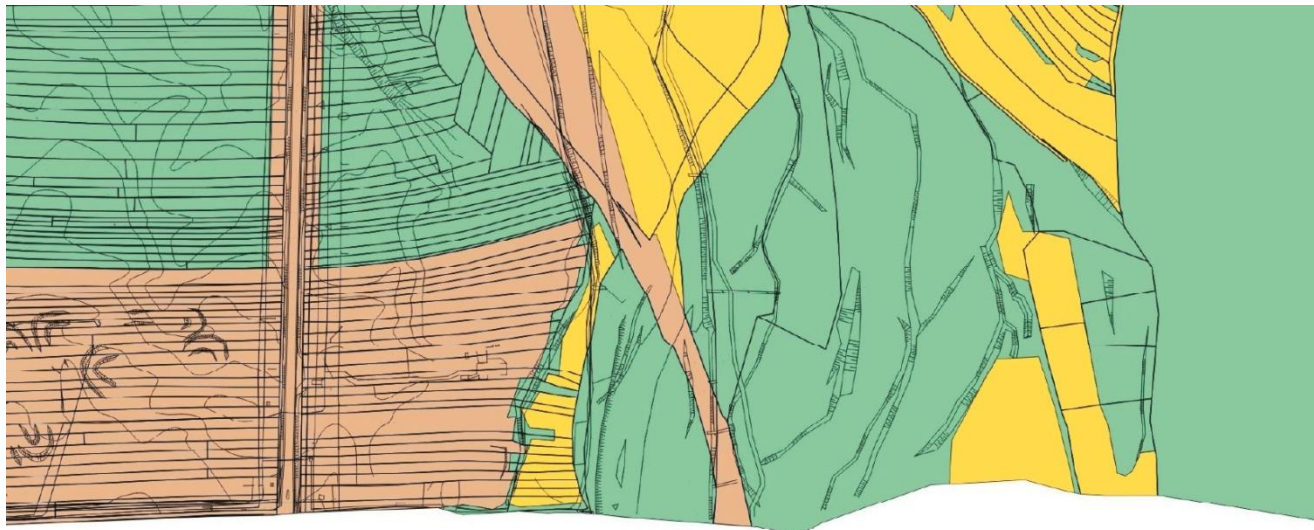
podkład mapy zasadnicz

59

ej

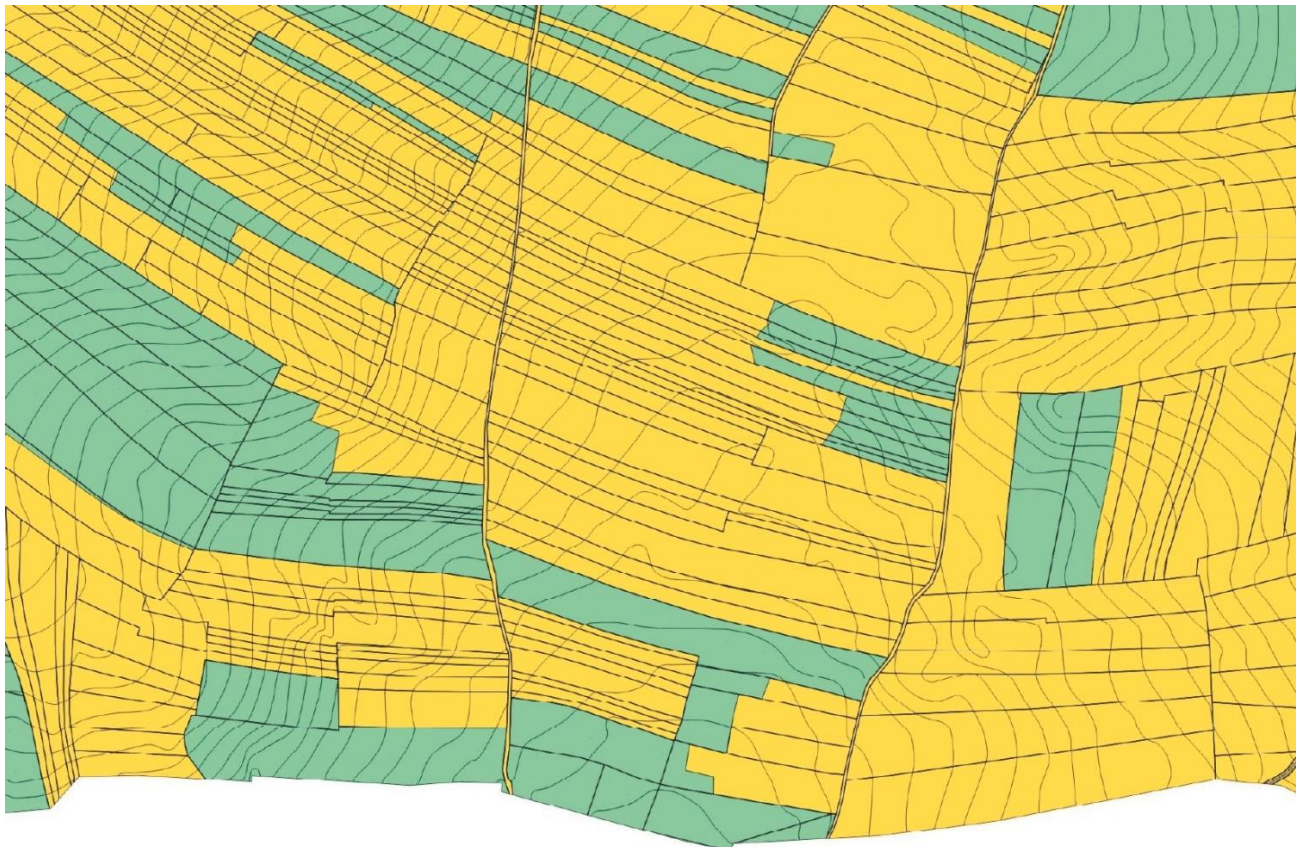
60

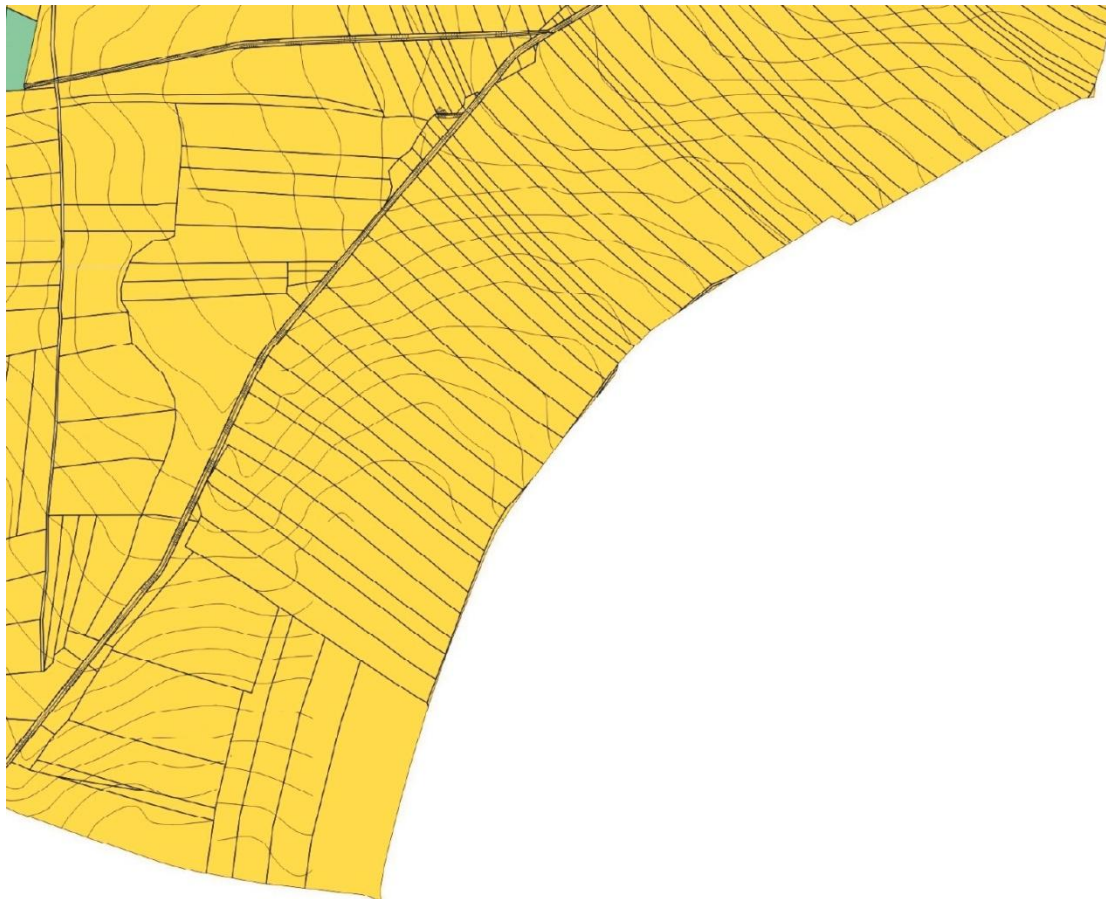
61

62

63

Przewodniczący Rady Miasta
mgr Janusz Tarnowski

Załącznik Nr 2
do Uchwały Nr XXV/213/2016
Rady Miasta Nowy Targ
z dnia 27 czerwca 2016 r.

DIAGNOZA
przygotowana na potrzeby
wyznaczenia obszaru
zdegradowanego oraz obszaru
rewitalizacji miasta Nowy Targ

Maj 2016 r.

Fundusze Europejskie

Opracowano na zlecenie

Gminy Miasto Nowy Targ

na podstawie Umowy NR RiU.271.3.2016 zawartej w dniu 19 lutego 2016 r. pomiędzy:

GMINĄ MIASTO NOWY TARG

z siedzibą: **ul. Krzywa 1, 34-400 Nowy Targ**

reprezentowaną przez: Grzegorza Watychę – Burmistrza Miasta

NIP: 735-001-40-12

REGON: 000523956

a

INSTYTUTEM STRATEGII I WSPÓŁPRACY „INTERcharrette” Sp. z o.o.

z siedzibą: **ul. Legionów 5A/10, 33-100 Tarnów**

NIP: 873-325-44-79

REGON: 360796483

reprezentowanym przez: Stanisława Lisa – Prezesa Zarządu,
Eksperta ds. Polityki Regionalnej, Funduszy UE, EOG i PPP

SPIS TREŚCI

DIAGNOZA OBSZARU MIASTA NOWY TARG POTWIERDZAJĄCA SPEŁNIENIE PRZEZ OBSZAR ZDEGRADOWANY I OBSZAR REWITALIZACJI WARUNKÓW ICH WYNACZENIA.

WSTĘP.....	5
1. MIASTO NOWY TARG NA TLE OBSZARU.....	6
2. DIAGNOZA MIASTA NOWY TARG.....	10
2.1. DIAGNOZA SFERY SPOŁECZNEJ.....	10
2.2.1. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA NOWY TARG.....	10
2.2.2. POZIOM I STRUKTURA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO.....	11
2.2.3. UBÓSTWO.....	21
2.2.4. BEZDOMNOŚĆ.....	29
2.2.5. BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH.....	30
2.2.6. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWAŁA CHOROBA, STAROŚĆ.....	35
2.2.7. OCHRONA MACIERZYŃSTWA.....	43
2.2.8. PRZEMOC W RODZINIE.....	47
2.2.9. ALKOHOLIZM.....	55
2.2.10. NARKOMANIA.....	71
2.2.11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	77
2.2.12. PODSUMOWANIE SFERY SPOŁECZNEJ.....	87
2.3. DIAGNOZA SFERY PRZESTRZENNEJ.....	91
2.3.1. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI NA OBSZARZE.....	91
2.3.2. BUDOWNICTWO I MIESZKALNICTWO.....	94
2.3.3. UWARUNKOWANIA OCHRONY ŚRODOWISKA.....	95
2.3.4. INFRASTRUKTURA DROGOWA.....	110
2.3.7. PODSUMOWANIE SFERY PRZESTRZENNEJ.....	115
2.4. DIAGNOZA SFERY GOSPODARCZEJ.....	119
2.4.1. STRUKTURA DZIAŁALNOŚCI.....	119
2.4.2. STRUKTURA AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ W GMINIE MIEJSKIEJ.....	120

2.4.3. TURYSTYKA.....	121
2.4.4. PODSUMOWANIE SFERY GOSPODARCZEJ.....	121
2.5. ANALIZA SWOT DLA OBSZARU REWITALIZACJI.....	122
2.5.1. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW W SFERZE PRZESTRZENNEJ.....	123
2.5.2. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW W SFERZE GOSPODARCZEJ.....	125
2.5.3. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW W SFERZE SPOŁECZNEJ.....	126
2.6. OBSZAR ZDEGRADOWANY I OBSZAR REWITALIZACJI.....	129
2.6.1. OBSZAR ZDEGRADOWANY.....	129
2.7.2. OBSZAR REWITALIZACJI.....	131
2.7.3. POTENCJAŁ OBSZARU REWITALIZACJI.....	137
2.8. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA. ANALIZA ANKIET.....	138
ŹRÓDŁA DANYCH DO OPRACOWANIA DIAGNOZY.....	157
SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL.....	158

WSTĘP

Podczas przygotowywania diagnozy sytuacji czynników i zjawisk kryzysowych występujących na terenie miasta Nowy Targ, dokonano analizy obszarów kwalifikujących się do objęcia Gminnym Programem Rewitalizacji.

Identyfikacja obszarów problemowych została oparta o weryfikowalne kryteria, które w dłuższej perspektywie pozwolą na monitorowanie procesu rewitalizacji.

Kwalifikowalne i weryfikowalne dane pozwalające zdiagnozować obszary problemowe w gminie pozyskano z zasobów Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Miasta Nowy Targ, Powiatowego Urzędu Pracy, Komendy Powiatowej Policji, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i innych dostępnych źródeł. Zgodnie z horyzontalną polityką partycypacji społecznej pozyskano informacje od lokalnych podmiotów oraz społeczeństwa.

Uzyskanie danych ilościowych i jakościowych pozwoliło na wyodrębnienie obszarów charakteryzujących się koncentracją problemów, które występują na terenie miasta.

Analiza zjawisk kryzysowych została przeprowadzona z uwzględnieniem czterech podstawowych rodzajów problemów: społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno – infrastrukturalnych.

Do podstawowych kryteriów uznania obszaru za zdegradowany należą m.in.:

- problemy demograficzne – depopulacja,
- problemy społeczne związane z wysokim odsetkiem ludności korzystającej z pomocy społecznej ze względu na: ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawność, alkoholizm, etc.,
- bezrobocie, w tym: długotrwałe bezrobocie,
- przestępczość,
- niska aktywność społeczna mieszkańców,
- niska aktywności gospodarcza mieszkańców,
- obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw,
- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną,
- brak dostępu do podstawowych usług,
- występująca zdegradowana tkanka mieszkaniowa, przemysłowa oraz pustostany i zdegradowane tereny,

➤ inne.

Wystąpienie powyższych zjawisk, w różnych konfiguracjach, w tym wszystkich równocześnie, świadczy o kryzysowej sytuacji danego obszaru.

Wyniki analizy pozwalają określić zarówno dynamikę zjawisk kryzysowych, jak również zidentyfikować w miejscowości – tzw. zdegradowane obszary, w których następuje największa koncentracja problemów.

1. MIASTO NOWY TARG NA TLE OBSZARU

Nowy Targ jest malowniczym miastem położonym na południu Małopolski w sercu rozległej Kotliny Orawsko – Nowotarskiej, u zbiegu Białego i Czarnego Dunajca. Centralne położenie, uwarunkowania administracyjne i atrakcje kulturalne sprawiły, iż Nowy Targ jest stolicą Podhala. Tu skupiają się wszystkie drogi z Podhala, Spisza i Orawy. Centralne położenie jest zaletą Nowego Targu. Jest ono znakomitą bazą wypadową w Tatry, Pieniny, nad Jezioro Czorszyńskie, na Babią Górę, czy pełne szlaków turystycznych Gorce. Nowy Targ zajmuje obszar o powierzchni 50,42 km² zamieszkiwany przez 32.839 osób (wg stanu na 31 grudnia 2014 r.). Gęstość zaludnienia wynosi 651 osób na km².

Struktura ludności przedstawia się następująco:

Tabela 1. Liczba mieszkańców w Mieście Nowy Targ.

Rok	Liczba mieszkańców		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2012	33 118	17 411	15 707
2013	32 950	17 319	15 631
2014	32 839	17 260	15 579

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

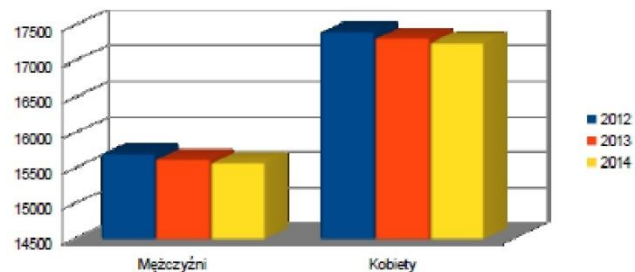
Tabela 2. Struktura wieku ludności w latach 2012-2015

wiek		2012		2013		2015	
		kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
przedprodukcyjny	%	17,70	20,57	17,35	20,34	17,13	20,24
produkcyjny	%	58,70	68,32	58,13	67,97	57,67	67,20
poprodukcyjny	%	23,59	11,11	24,51	11,68	25,19	12,13

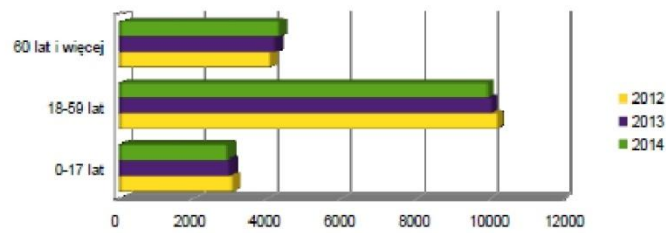
Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Oto jak według danych Urzędu Statystycznego przedstawia się ludność Nowego Targu według płci i wieku.

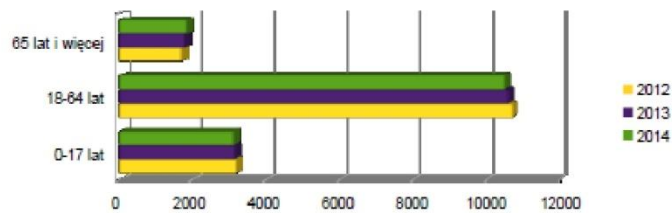
Wykres 1. Struktura ludności 2012-2014 – podział ze względu na płeć.

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Wykres 2. Struktura wiekowa kobiet 2012-2014.

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Wykres 3. Struktura wiekowa mężczyzn 2012-2014.

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Nowy Targ dysponuje dużym potencjałem gospodarczym i intelektualnym. Struktura tego potencjału wskazuje, że obok zakładów i instytucji usługowych pracujących na wewnętrzne potrzeby miasta, szczególnie duży potencjał posiadają liczne zakłady, firmy i instytucje usługowe pracujące dla potrzeb otoczenia regionalnego, często obejmujące skalę ponadregionalną. Rozwój firm w Nowym Targu w latach 2011-2014 wyglądał następująco:

Tabela 3. Podmioty gospodarcze (stan w dniu 31.12.2014r.)

Podmioty gospodarcze (stan w dniu 31 XII 2014)					
		2011	2012	2013	2014
ogółem	jed.gosp.	4552	4655	4673	4750
sektor publiczny	jed.gosp.	103	104	104	102
sektor prywatny	jed.gosp.	4449	4551	4569	4647

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Miasto stanowi centrum administracyjne, gospodarcze, edukacyjne i kulturalne Podhala, Spisza i Orawy. Znajdują się tutaj siedziby wielu instytucji o znaczeniu regionalnym m. in. Podhalański Szpital Specjalistyczny im. Jana Pawła II, Sąd Rejonowy, Urząd Miasta, Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe, Urząd Skarbowy, Powiatowy Urząd Pracy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Podhalańska Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, Oddział Małopolskiego Ośrodka Ruchu Drogowego, banki, Euroregion „Tatry”, liczne organizacje pozarządowe, lokalne mass media.

2. DIAGNOZA MIASTA NOWY TARG

2.1. DIAGNOZA SFERY SPOŁECZNEJ

2.2.1. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA NOWY TARG

W roku 2013 na zlecenie władz miasta została opracowana „Diagnoza problemów alkoholowych i innych zagrożeń społecznych dla miasta Nowy Targ”. Diagnoza ta była przedmiotem analizy, na wynikach której opiera się Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. I choć w głównej mierze opiera się na wynikach ankiet przeprowadzonych na terenie nowotarskich szkół to warto przytoczyć dane pozyskane z badania ankietowego prowadzonego wśród dorosłych mieszkańców naszego miasta. Część ankiety dotyczyła hierarchii problemów społecznych jakie według mieszkańców występują na terenie Nowego Targu. Oto otrzymane rezultaty:

Tabela 4. Hierarchia problemów społecznych jakie według mieszkańców występują na terenie Nowego Targu.

Które z problemów uważa Pan/i za najważniejsze?*1	
Zanieczyszczenie środowiska	51 %
Bezrobocie	44 %
Kryzys rodziny	44 %
Wzrost przestępczości	36 %
Alkoholizm	27 %
AIDS	22 %
Zubożenie społeczeństwa	11 %
Przemoc i agresja na ulicach	9 %
Narkomania	8 %
Problemy mieszkaniowe	5 %

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Jak widać mieszkańcy Nowego Targu za główny problem społeczny uważają zanieczyszczone środowisko. W drugiej kolejności wskazują na problem bezrobocia i kryzys rodziny (44 %). Jako trzeci problem społeczny wskazują mieszkańcy wzrost przestępczości (36%). Niepokojąco wygląda fakt postrzegania zagrożeń związanych z uzależnieniami. Mieszkańcy dostrzegają problem występowania uzależnień w

szczególności od alkoholu (27%) oraz narkotyków (8 % wskazań). Przyjrzyjmy się zatem z bliska problemom, które dotyczą mieszkańców Nowego Targu.¹

2.2.2. POZIOM I STRUKTURA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO.

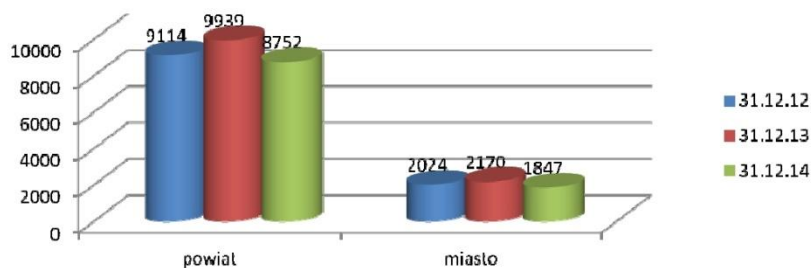
Bezrobocie w ujęciu podmiotowym rozpatrywane jest od strony osób dotkniętych problemem i oznacza stan bezczynności zawodowej osób zdolnych do pracy i zgłaszających gotowość do jej podjęcia, dla których podstawą egzystencji są dochody z pracy. To określenie zawiera odniesienie do społecznych aspektów bezrobocia i wskazuje, że jest ono istotnym problemem społecznym.

Skutki ekonomiczne i społeczne bezrobocia (zwłaszcza długoterminowego) to:

- pogorszenie sytuacji materialnej aż do ubóstwa włącznie;
- pogorszenie stanu zdrowia;
- pogorszenie relacji między członkami rodziny aż do jej rozpadu włącznie;
- wzrost zachowań patologicznych (przestępczość, agresja, alkoholizm).

Z danych pozyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy wynika, że zjawisko bezrobocia w latach 2012-2014 wygląda w sposób następujący: Od 2008 roku liczba bezrobotnych w powiecie nowotarskim systematycznie rosła do roku 2013. Liczba osób bezrobotnych wynosiła 9939. W roku 2014 liczba bezrobotnych spadła do 8752 osób i ta tendencja utrzymuje się nadal. Na koniec grudnia 2014 roku w powiecie były zarejestrowane 8752 osoby bezrobotne, to mniej o 12% niż w końcu 2013 roku, i o 4% niż w końcu 2012 roku.

Wykres. 4. Bezrobotni w latach 2012 – 2014

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

¹ W przypadku pytań, na które odpowiedzi nie wykluczały się wzajemnie, respondenci wybierali niejednokrotnie kilka możliwości. W takich przypadkach suma wartości procentowych jest większa niż 100%.

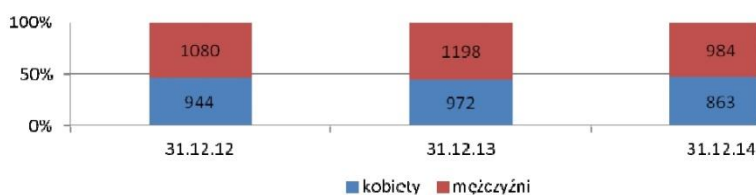
Analogiczna sytuacja miała miejsce w mieście Nowy Targ. Tu najwyższy poziom bezrobotnych wystąpił w 2013 roku, kiedy to było zarejestrowanych 2170 osób. Na koniec 2014 roku było zarejestrowanych 1847 osób, to mniej o 15% niż w końcu 2013 roku i mniej o 9% niż na koniec 2012 roku.

Osoby posiadające **prawo do zasiłku**, na koniec 2014 roku stanowiły: w powiecie 13% z ogółu bezrobotnych, w mieście 9%. W analizowanym okresie ich udział utrzymywał się na podobnym poziomie i wyniósł:

	Powiat	miasto Nowy Targ
- 31.12.2012	1312 osób, tj. 14%	231 osób, tj. 11%
- 31.12.2013	1210 osób, tj. 12%	238 osób, tj. 11%
- 31.12.2014	1042 osoby, tj. 12%	172 osoby, tj. 9%

Udział procentowy bezrobotnych **kobiet i mężczyzn** w 2014 roku rozkłada się zarówno w powiecie jak i w mieście Nowy Targ – po 47% i 53%. Porównując do początku analizowanego okresu wskaźnik zarejestrowanych mężczyzn spadł w powiecie o 4%, natomiast w mieście Nowy Targ o 9%.

Wykres 5. Udział procentowy mężczyzn i kobiet w ogółem zarejestrowanych w mieście Nowy Targ

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Bezrobotni według wieku

W odniesieniu do 2012 roku, w roku 2014 w powiecie nowotarskim liczba bezrobotnych wzrosła wśród osób po 55 roku życia – łącznie o 22%. W młodszych grupach wiekowych wystąpił spadek zarejestrowanych, największy – o 11% – w przedziale wiekowym od 18 do 24 lat.

Tabela 5. Bezrobotni według wieku

Wiek	powiat			miasto Nowy Targ		
	31.12.2012	31.12.2014	dynamika 3:2	31.12.2012	31.12.2014	dynamika 6:5
1	2	3	4	5	6	7
18 – 24 lat	2726	2428	89,1	428	307	71,7
25 – 34 lat	2509	2380	94,9	548	483	88,1
35 – 44 lat	1562	1498	95,9	441	396	89,8
45 – 54 lat	1480	1428	96,5	362	375	103,6
55 – 59 lat	630	695	110,3	187	192	102,7
60 – 64 lat	207	323	156,0	58	94	162,1
Razem	9114	8752	96,0	2024	1847	91,2

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

W samym mieście Nowy Targ rysuje się podobna tendencja. Liczba bezrobotnych wzrosła wśród osób po 45 roku życia – łącznie o 9%. Największy spadek – o 29% – wystąpił w przedziale wiekowym od 18 do 24 lat.

Tabela 6. Bezrobotni według wieku – udział procentowy w ogółem zarejestrowanych

Wiek	powiat				miasto Nowy Targ			
	31.12.12	%	31.12.14	%	31.12.12	%	31.12.14	%
18 – 24 lat	2726	30,0	2428	27,8	428	21,1	307	16,6
25 – 34 lat	2509	27,5	2380	27,2	548	27,1	483	26,2
35 – 44 lat	1562	17,1	1498	17,1	441	21,8	396	21,4
45 – 54 lat	1480	16,2	1428	16,3	362	17,9	375	20,3
55 – 59 lat	630	6,9	695	7,9	187	9,2	192	10,4
60 – 64 lat	207	2,3	323	3,7	58	2,9	94	5,1
Razem	9114	100,0	8752	100,0	2024	100,0	1847	100,0

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Biorąc pod uwagę udział procentowy poszczególnych grup wiekowych w ogółem zarejestrowanych, spadek wystąpił wśród bezrobotnych w wieku:

	powiat	miasto Nowy Targ
18 do 24 lat -	2,2 punktu proc.	-4,5 punktu proc.
25 do 34 lat -	-0,3 punktu proc.	-0,9 punktu proc.
35 do 44 lat -	0,0 punktu proc.	-0,4 punktu proc.

Odsetek zarejestrowanych wzrósł wśród bezrobotnych w wieku:

	powiat	miasto Nowy Targ
45 do 54 lat -	0,1 punktu proc.	2,4 punktu proc.

55 do 59 lat - 1,0 punktu proc. 1,2 punktu proc.
60 do 64 lat - 1,4 punktu proc. 2,2 punktu proc.

Bezrobotni według wykształcenia

Na przestrzeni ostatnich trzech lat podniósł się poziom wykształcenia bezrobotnych. Zarówno w powiecie nowotarskim jak i samym mieście Nowy Targ wzrosła o 10% liczba zarejestrowanych osób z wykształceniem wyższym. Ponad 10% mniejsza była liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej.

Tabela 7. Bezrobotni według wykształcenia

Poziom wykształcenia	powiat			miasto Nowy Targ		
	31.12.2012	31.12.2014	dynamika 3:2	31.12.2012	31.12.2014	dynamika 6:5
1	2	3	4	5	6	7
wyższe	777	851	109,5	200	221	110,5
policealne i średnie zawodowe	1572	1561	99,3	382	338	88,5
LO	1203	1123	93,3	263	244	92,8
zasadnicze zawodowe	2676	2630	91,1	565	504	89,2
gimnazjalne i poniżej	2886	2587	89,6	614	540	87,9
Razem	9114	8752	96,0	2024	1847	91,2

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Bezrobotni z miasta Nowego Targu byli lepiej wykształceni niż bezrobotni z powiatu.

W 2014 roku w mieście Nowy Targ bezrobotni posiadający co najmniej średnie wykształcenie stanowili 43% z ogółem zarejestrowanych, a gimnazjalne i poniżej – 29% ogółem.

W powiecie było to odpowiednio 40% i 30%.

W latach 2012-2014 wzrost/spadek odsetka w ogółem zarejestrowanych w poszczególnych kategoriach wykształcenia wyniósł:

	powiat	miasto Nowy Targ
wyższe -	1,2 punktu proc.	2,1 punktu proc.
policealne i średnie zaw. -	0,6 punktu proc.	-0,6 punktu proc.
LO - -0,4 punktu proc.	0,2 punktu proc.	
zasadnicze zawodowe -	0,7 punktu proc.	-0,6 punktu proc.
gimnazjalne i poniżej -	-2,1 punktu proc.	-1,1 punktu proc.

Tabela 8. Bezrobotni według wykształcenia – udział procentowy w ogółem zarejestrowanych

Poziom wykształcenia	powiat				miasto Nowy Targ			
	31.12.12	%	31.12.14	%	31.12.12	%	31.12.14	%
wyższe	777	8,5	851	9,7	200	9,9	221	12,0
politechniczne i średnie zawodowe	1572	17,2	1561	17,8	382	18,9	338	18,3
LO	1203	13,2	1123	12,8	263	13,0	244	13,2
zasadnicze zawodowe	2676	29,4	2630	30,1	565	27,9	504	27,3
gimnazjalne i poniżej	2886	31,7	2587	29,6	614	30,3	540	29,2
Razem	9114	100,0	8752	100,0	2024	100,0	1847	100,0

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Bezrobotni według stażu pracy

Pod względem stażu pracy najliczniejszą grupą bezrobotnych na koniec 2014 roku były osoby pracujące od roku do 5 lat. Stanowiły one w powiecie 25% z ogółem zarejestrowanych, w mieście Nowy Targ – 21% z ogółem zarejestrowanych. Na przestrzeni lat 2012-2014 ich liczba spadła blisko 10% w powiecie i ponad 20% w mieście Nowy Targ.

Wzrost zarejestrowanych wystąpił wśród osób ze stażem pracy:

w powiecie: do roku – 7%,

w mieście Nowy Targ: do roku – 4%, powyżej 30 lat – 6%.

Osoby bezrobotne bez stażu pracy stanowią 23% zarejestrowanych w powiecie i 19% zarejestrowanych w mieście Nowy Targ. W omawianym okresie ich liczba spadła: w powiecie blisko 7%, w mieście Nowy Targ 10%.

Tabela 9. Bezrobotni według stażu pracy

Staż pracy	powiat			miasto Nowy Targ		
	31.12.2012	31.12.2014	dynamika 3:2	31.12.2012	31.12.2014	dynamika 6:5
1	2	3	4	5	6	7
do roku	1063	1133	106,6	235	245	104,3
1-5 lat	2369	2154	90,9	499	390	78,2
5-10 lat	1209	1179	97,5	317	286	90,2
10-20 lat	1289	1256	97,4	337	327	97,0
20-30 lat	745	741	99,5	189	183	96,8
pow. 30 lat	267	263	98,5	63	67	106,3
bez stażu	2172	2026	93,3	384	349	90,9
Razem	9114	8752	96,0	2024	1847	91,2

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Biorąc pod uwagę udział procentowy w ogółem zarejestrowanych:

- w powiecie – spadek odsetek osób ze stażem od roku do 5 lat o 1,4 punktu procentowego, w pozostałych kategoriach odnotowany został wzrost łącznie o 2,0 punkty procentowe,
- w mieście Nowy Targ – spadek odsetek osób ze stażem od roku do 10 lat łącznie o 3,7 punktu procentowego, w pozostałych kategoriach odnotowany został wzrost łącznie o 3,8 punktu procentowego.

Tabela 10. Bezrobotni według stażu pracy – udział procentowy w ogółem zarejestrowanych

Staż pracy	powiat				miasto Nowy Targ			
	31.12.12	%	31.12.14	%	31.12.12	%	31.12.14	%
do roku	1063	11,7	1133	12,9	235	11,6	245	13,3
1-5 lat	2369	26,0	2154	24,6	499	24,7	390	21,1
5-10 lat	1209	13,3	1179	13,5	317	15,7	286	15,5
10-20 lat	1289	14,1	1256	14,4	337	16,6	327	17,7
20-30 lat	745	8,2	741	8,5	189	9,3	183	9,9
pow. 30 lat	267	2,9	263	3,0	63	3,1	67	3,6
bez stażu	2172	23,8	2026	23,1	384	19,0	349	18,9
Razem	9114	100,0	8752	100,0	2024	100,0	1847	100,0

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

W ostatnich trzech latach wystąpił wzrost liczby osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy:

- w powiecie: ponad 24 miesiące – 26%,
- w mieście Nowy Targ: ponad 24 miesiące – 22%, do 1 miesiąca – 3%.

W pozostałych kategoriach liczba zarejestrowanych spadła. Największy spadek wystąpił wśród zarejestrowanych:

- w powiecie – od 6 do 12 miesięcy o 20%,
- w mieście Nowy Targ – od 3 do 6 miesięcy o 27%.

Tabela 11. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

Czas pozostawania bez pracy	powiat			miasto Nowy Targ		
	31.12.2012	31.12.2014	dynamika 3:2	31.12.2012	31.12.2014	dynamika 6:5
1	2	3	4	5	6	7
do 1 m-ca	670	620	92,5	117	120	102,6
1-3 m-cy	1815	1653	91,1	302	302	100,0
3-6 m-cy	1407	1238	88,0	307	224	73,0
6-12 m-cy	1649	1323	80,2	391	287	73,4
12-24 m-cy	1789	1672	93,5	442	349	79,0
pow. 24 mc	1784	2246	125,9	465	565	121,5
Razem	9114	8752	96,0	2024	1847	91,2

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Czas pozostawania bez pracy bezrobotnych mieszkańców powiatu i miasta Nowego Targu był bardzo zróżnicowany. Jedyną wspólną cechą był spadek odsetka osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy. W pozostałych przedziałach czasowych wystąpił spadek/wzrost ich udziału procentowego w ogółem zarejestrowanych, który wyniósł:

	powiat	miasto Nowy Targ
do 1 m-ca -	-0,3 punktu proc.	0,7 punktu proc.
1 do 3 m-cy -	-1,0 punktu proc.	1,5 punktu proc.
3 do 6 m-cy -	-1,3 punktu proc.	-3,1 punktu proc.
6 do 12 m-cy -	-3,0 punktu proc.	-3,8 punktu proc.
12 do 24 m-cy -	-0,5 punktu proc.	7,6 punktu proc.

Tabela 12. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy – udział procentowy w ogółem zarejestrowanych

Czas pozostawania bez pracy	powiat				miasto Nowy Targ			
	31.12.12	%	31.12.14	%	31.12.12	%	31.12.14	%
do 1 m-ca	670	7,4	620	7,1	117	5,8	120	6,5
1-3 m-cy	1815	19,9	1653	18,9	302	14,9	302	16,4
3-6 m-cy	1407	15,4	1238	14,1	307	15,2	224	12,1
6-12 m-cy	1649	18,1	1323	15,1	391	19,3	287	15,5
12-24 m-cy	1789	19,6	1672	19,1	442	21,8	349	18,9
pow. 24 mc	1784	19,6	2246	25,7	465	23,0	565	30,6
Razem	9114	100,0	8752	100,0	2024	100,0	1847	100,0

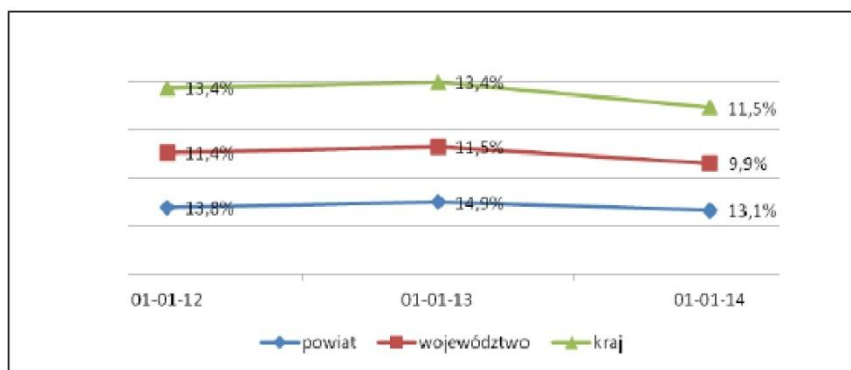
Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Stopa bezrobocia

Stopa bezrobocia w powiecie nowotarskim, podobnie jak w województwie i kraju, w stosunku do roku 2012 spadła. Na koniec 2014 roku wyniosła:

- w powiecie - 13,1%,
- w województwie - 9,9%,
- w kraju - 11,5%.

Wykres 6. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i kraju w latach 2012 – 2014

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Napływ bezrobotnych i wyłączenia z ewidencji

W analizowanym okresie liczba osób rejestrujących się w powiecie oraz z terenu miasta Nowy Targ utrzymywała się na podobnym poziomie. Co piąta osoba nowo zarejestrowana w powiecie była mieszkańcem Nowego Targu.

Tabela 13. Liczba bezrobotnych.

Rok	powiat	miasto Nowy Targ	%
2012	9 128	1 958	21,5
2013	9 763	2 040	20,9
2014	9 046	1 910	21,1
Razem	27 937	5 908	21,1

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

W tym samym okresie wyłączonych z ewidencji zostało 27 937 osób, z tego 21% to bezrobotni z terenu miasta Nowy Targ. Liczba osób pozbawionych statusu bezrobotnego wzrosła w powiecie o 30%, a w mieście o 28%.

Tabela 14. Liczba wyłączonych z ewidencji osób bezrobotnych.

Rok	powiat			miasto Nowy Targ		
	ogółem	podjęcie pracy	%	ogółem	podjęcie pracy	%
2012	7 861	3 603	45,8	1 742	768	44,1
2013	8 938	4 375	48,9	1 894	910	48,0
2014	10 233	4 812	47,0	2 233	996	44,6
Razem	27 032	12 790	47,3	5 869	2 674	45,6

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Najczęstszą przyczyną wyłączenia z ewidencji bezrobotnych było podjęcie pracy. Osoby podejmujące zatrudnienie stanowiły, zarówno w powiecie jak i mieście Nowy Targ, ponad 45% z ogółem wyłączonych.

Oferty pracy

Łącznie w latach 2012-2014 urząd miał do dyspozycji 3307 wolnych miejsc pracy, z czego:

- 74% pochodziło od pracodawców z sektora prywatnego,
- 62% dotyczyło pracy subsydiowanej.

Tabela 15. Oferty pracy w dyspozycji urzędu w latach 2012-2014

Rok	powiat	miasto Nowy Targ
2012	1068	482
2013	1019	488
2014	1220	599
Razem	3307	1569

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

W omawianym okresie, blisko połowę wolnych miejsc pracy zgłosili pracodawcy z terenu miasta Nowy Targ. Najliczniej wolne miejsca pracy zgłaszali pracodawcy działający w przetwórstwie przemysłowym i handlu. Pracę oferowali przede wszystkim na stanowiskach: technik prac biurowych, sprzedawca, robotnik gospodarczy, robotnik budowlany.

Okres bezrobocia członka rodziny jest dla wielu gospodarstw domowych szczególnie trudny. W szybkim tempie pojawiają się problemy finansowe, rodzi się konieczność szukania doraźnych metod poprawy sytuacji ekonomicznej rodziny. Liczbę rodzin korzystających z pomocy finansowej Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu bezrobocia w latach 2012-2014 obrazuje poniższa tabela:

Tabela 16. Liczba rodzin korzystających z Pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej na skutek braku pracy:

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2012	350	1.119
2013	369	1.140
2014	359	1.101

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Brak zatrudnienia negatywnie wpływa nie tylko na ekonomiczną kondycję rodzin, ale także na pozamaterialne kwestie życia rodzinnego. Przymusowe pozostawanie bez pracy oraz niemożność znalezienia ponownego zatrudnienia powoli i systematycznie pozbawiają człowieka poczucia własnej wartości. Stres i utrata stabilizacji powodują często niemożność podejmowania racjonalnych, a bardzo często jakichkolwiek decyzji. Pojawia się apatia i zniechęcenie. Okres bezrobocia oznacza radykalną zmianę rozkładu czasu w ciągu dnia.

Istnieje jeszcze jeden aspekt bezrobocia, który ma wpływ na funkcjonowanie rodziny. Bezrobocie rodziców dla dzieci i młodzieży kończącej pewien etap edukacji niejednokrotnie oznacza zmianę i ograniczenie planów dalszego kształcenia, a co za tym idzie obniżanie aspiracji edukacyjnych, zahamowanie rozwijania ich uzdolnień w drodze do dalszej nauki czy dodatkowych zajęć. Skutkiem bezrobocia może być też osłabienie autorytetu rodziców. W opinii dzieci a zwłaszcza nastolatków, taka sytuacja jest przejawem braku zaradności czy wręcz życiowego nieudacznictwa. Taka sytuacja powoduje zachwianie systemu wartości młodego pokolenia oraz obniżenie w hierarchii takich wartości jak: wykształcenie, uczciwa praca, szacunek dla drugiego człowieka.

Na terenie Nowego Targu funkcjonuje Powiatowy Urząd Pracy, który realizuje zadania nałożone ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy mające na celu łagodzenie skutków bezrobocia oraz aktywizację zawodową bezrobotnych i innych osób poszukujących pracy. Miasto Nowy Targ od kilku lat realizuje program zatrudniania do robót komunalnych osób bezrobotnych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej (rodziny wielodzietne) czy długotrwale pozostających bez pracy. Podobnie w porozumieniu z Urzędem Pracy są zatrudniani absolwenci realizujący w nowotarskich urzędach staże oraz prace interwencyjne.

Dużą aktywnością w zakresie przeciwdziałania bezrobociu szczególnie osób długotrwale bezrobotnych wykazuje się Ośrodek Pomocy Społecznej, który w oparciu o środki pomocowe w latach 2012-2014 realizował program „Szansa na aktywność”. Program aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców miasta Nowy Targ” współfinansowany był przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego – Program Operacyjny Kapitał Ludzki, bardziej szczegółowo omówiony w dalszej części opracowania.

2.2.3. UBÓSTWO

Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce bądź grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowa potrzeba” poza wyżywieniem kryją się takie potrzeby jak: ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, udział w życiu kulturalnym. Przyczyny ubóstwa bywają różne. Obserwując osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej można wyodrębnić następujące grupy: zdrowotne (długotrwała choroba, upośledzenie fizyczne lub umysłowe, choroby psychiczne, inwalidztwo, alkoholizm, narkomania), rodzinne (sieroctwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełność rodziny, wielodzietność, samotność, trudności

w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego), bezrobocie (z prawem i bez prawa do zasiłków).

Podstawowymi zadaniami z zakresu pomocy społecznej w Nowym Targu zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej. Ośrodek realizuje zadania własne gminy oraz zadania zlecone przez administrację rządową. Zadania te wykonywane są w ścisłej współpracy z organami administracji samorządowej, jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami państwowymi, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami zajmującymi się problematyką społeczną. Ośrodek Pomocy Społecznej jest instrumentem polityki społecznej mającym na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Ośrodek Pomocy Społecznej realizując zadania własne gminy w latach 2012-2014 udzielał pomocy w formie: zasiłków stałych, zasiłków celowych, w tym zasiłków celowych z tytułu zdarzenia losowego, specjalnych zasiłków celowych, zasiłków okresowych, pokrycia kosztów dożywiania dzieci, młodzieży i osób dorosłych, usług opiekuńczych, schronienia, sprawienia pogrzebu, opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne. Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Ośrodek należą m.in.: organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiołową i ekologiczną oraz wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Liczbę osób i rodzin korzystających z różnych form pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich trzech lat obrazuje poniższa tabela:

Tabela 17. Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2012-2014.

Wyszczególnienie	liczba osób			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych	978	1.024	1.018	792	620	611	2.208	1.601	1.560
świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	2	5	5	2	5	5	2	5	5
świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	976	1.024	1.018	790	620	611	2.206	1.601	1.560
pomoc w postaci pracy socjalnej-ogółem	x	x	x	544	526	584	1.368	1.300	1.398
w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej	x	x	x	46	28	119	215	72	259
praca socjalna prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny	47	x	54	47	x	55	47	x	55

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Z powyższej tabeli wynika, że większość świadczeń wypłacanych z ustawy o pomocy społecznej jest zadaniem własnym gminy dotowanym z budżetu państwa (dot. zasiłków stałych i okresowych), natomiast ze świadczeń w ramach zadań zleconych korzysta minimalna grupa (dot. specjalistycznych usług opiekuńczych). W ostatnich trzech latach widać znaczny wzrost świadczeń udzielanych w postaci pracy socjalnej. Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności. Praca socjalna polega w szczególności na: motywowaniu do poszukiwania zatrudnienia, udzielaniu pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, współpracy z kuratorem sprawującym nadzór w rodzinie, motywowaniu do kontynuowania leczenia, edukacji w zakresie problemu uzależnienia oraz motywowaniu do podjęcia leczenia odwykowego, motywowaniu do utrzymywania abstynencji, współpracy z pedagogami szkolnymi, podejmowaniu działań na rzecz przeciwdziałania

przemocy w rodzinie, mobilizowaniu do uczestnictwa w projekcie systemowym w celu aktywizacji społeczno-zawodowej, udzielaniu pomocy w zakresie procedury ubiegania się o uzyskanie stopnia niepełnosprawności, współpracy z pracownikami socjalnymi z innych instytucji oraz współpracy z instytucjami na rzecz udzielenia pomocy i wsparcia rodzinie (PCPR, służba zdrowia, Urząd Miasta, Policja, Sąd Rejonowy, organizacje pozarządowe), udzieleniu pomocy w uzyskaniu świadczeń rodzinnych i inne. Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny i projekt socjalny.

Warto nadmienić, iż prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w omawianym okresie przysługiwało osobom i rodzinom w szczególności z powodu ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej. Pomoc mogła zostać udzielona w przypadku wystąpienia co najmniej jednego z wyżej wymienionych powodów oraz spełnieniu kryterium dochodowego, które wynosiło w przypadku osoby samotnie gospodarującej 542 zł, natomiast osoby w rodzinie 456 zł.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania wynikające z ustawy o świadczeniach rodzinnych, a od roku 2008 z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Prowadzi postępowania wobec dłużników alimentacyjnych w celu odzyskania świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego. Założeniem ustawy o świadczeniach rodzinnych jest zbudowanie nowego, odrębnego od systemu pomocy społecznej systemu poza ubezpieczeniowych świadczeń rodzinnych o charakterze obligatoryjnym. Określone w ustawie pieniądze świadczenia rodzinne mają na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Wprowadzona ustawa zwiększyła liczbę uprawnionych do świadczeń jak i zakres różnych form pomocy. Osoby uprawnione do zasiłku rodzinnego mogą korzystać z różnego rodzaju dodatków. Są to dodatki z tytułu: urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych, samotnego wychowywania dziecka, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania.

Niezależnie od zasiłków rodzinnych i dodatków, osoby wychowujące dziecko niepełnosprawne mają uprawnienia do świadczenia pielęgnacyjnego wraz z ubezpieczeniem emerytalno – rentowym i zdrowotnym.

Oto jak przedstawia się struktura wydatków na świadczenia rodzinne w latach 2012-2014:

Tabela 18. Świadczenia rodzinne w latach 2012-2014

Formy pomocy	Liczba rodzin			Liczba świadczeń			Kwota świadczeń		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego	3746	3486	3124	43149	40078	35700	4656328	4593907	3987457
Zasiłki pielęgnacyjne	789	783	754	8519	8360	8264	1303407	1278687	1264392
Świadczenia pielęgnacyjne	159	231	107	1626	1330	901	835797	692566	663876
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	328	229	211	332	235	214	332000	235000	214000
Specjalny zasiłek opiekuńczy	-	10	15	-	50	183	-	25480	91087
Pom. fin. dla os. pob. sw. pielęgn.	-	70	73	-	633	880	-	126600	176000
Dod. dla zw. pielęgn.	-	35	1	-	419	6	-	41900	600
Skłódki na ubezpieczenie społeczne	83	150	66	996	1794	792	131922	261835	149663
Skłódki na ubezpieczenie zdrowotne	46	40	31	552	478	376	25171	23540	22459
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	154	165	163	3037	3139	3109	1076956	1164142	1214086

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Poniżej prezentujemy dane Ośrodka Pomocy Społecznej obrazujące liczbę osób i rodzin objętych świadczeniami z powodu ubóstwa:

Tabela 19. Liczba osób i rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2012	376	1 025
2013	414	1 152
2014	387	1 054

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Ubóstwo biorąc pod uwagę uwarunkowania statystyczne jest najbardziej reprezentowaną (po bezrobociu) przyczyną wymagającą pomocy OPS. O skali zubożenia rodzin może też świadczyć liczba korzystających z wypłacanych przez ośrodek dodatków mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy jest świadczeniem pieniężnym wypłacanym przez gminę, mającym na celu dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Pomoc ta przysługuje w przypadkach określonych przepisami. Każda rodzina ma przyznaną pomoc na 6 m-cy, następnie może złożyć ponownie wniosek i uzyskać pomoc na kolejne 6 m-cy.

Tabela 20. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc w postaci dodatków mieszkaniowych

Rok	Liczba rodzin
2012	506
2013	505
2014	477

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Pomoc ta jest przyznawana na wniosek osoby zainteresowanej po przedstawieniu dowodów o wydatkach mieszkaniowych oraz dowodów o dochodach rodziny.

Od 1 stycznia 2014 r. odbiorcy wrażliwemu energii elektrycznej przysługuje zryczałtowany dodatek energetyczny na podstawie ustawy z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 984). Zgodnie z ustawą, odbiorcą wrażliwym energii elektrycznej jest osoba, której przyznano dodatek mieszkaniowy w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy o dodatkach mieszkaniowych, która jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej. Znaczna część osób korzystających z dodatków mieszkaniowych, korzysta jednocześnie z pomocy społecznej i Ośrodek posiada wywiady środowiskowe przeprowadzone u tych rodzin. W 2014 r. z dodatku energetycznego skorzystały 184 rodziny.

Ośrodek Pomocy Społecznej w oparciu o uchwałę nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. (Dz. Urz. RP poz. 1024 z dnia 17 grudnia 2013 r.) w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014–2020 finansuje posiłki dzieciom w wieku szkolnym i osobom dorosłym, zwłaszcza niepełnosprawnym, samotnym i bezdomnym, oraz udziela pomocy w formie zasiłków celowych na zakup posiłków lub żywności. Posiłki na terenie Nowego Targu finansowane są dzieciom i młodzieży w:

1. Przedszkolu nr 2
2. Przedszkolu nr 4
3. Przedszkolu Liwlandia, Wesoly Korowód oraz Promyczek
4. Szkole Podstawowej nr 2
5. Szkole Podstawowej nr 3
6. Szkole Podstawowej nr 4
7. Szkole Podstawowej nr 5

8. Szkole Podstawowej nr 6
 9. Szkole Podstawowej nr 11
 10. Gimnazjum nr 1
 11. Gimnazjum nr 2
 12. Zespole Szkół Technicznych
 13. Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym
- oraz osobom dorosłym w:
14. stołówce Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej.

Tabela 21. Stan realizacji oraz zakres świadczonej pomocy

Świadczenia udzielone przez OPS w 2013 i 2014 roku – program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”						
Wyszczególnienie	Liczba osób		Liczba osób w rodzinach		Kwota Świadczeń	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Posiłki	516	532	964	986	403 670	454 782
w tym: dla dzieci i młodzieży	373	368	824	845	279 420	338 791
Zasiłki celowe na dożywianie	219	195	636	389	140 657	113 403

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Pomoc w zakresie zapewnienia gorącego posiłku osobom potrzebującym świadczy PKPS. W 2014 r. dziennie z pomocy skorzystało ok. 120 osób (w tym podopieczni OPS), którym wydano łącznie 23.789 obiadów. Z pomocy rzeczowej skorzystało ok. 1400 osób. PKPS bierze udział w Europejskim Programie Pomocy Żywnościowej (PEAD). Program polega na tym, że gotowe produkty spożywcze były przyjmowane przez Banki Żywności, a następnie dystrybuowane do blisko 3000 organizacji charytatywnych, prowadzących dożywianie. Produkty, które trafiły do potrzebujących to m.in. mleko UHT, sery żółte, cukier, dżemy, produkty zbożowe (mąka, makaron, kasza, płatki kukurydziane, musli), a także dania gotowe. Głównym założeniem przy realizacji Programu było udzielanie systematycznej (comiesięcznej) pomocy osobom najuboższym, a nie jednorazowe wsparcie dużej grupy osób. Nowotarski Komitet za pośrednictwem Małopolskiego Zarządu Wojewódzkiego PKPS otrzymał kilka ton produktów żywnościowych. Część produktów została spożytkowana w stołówce, a spora część trafiła w ręce osób najbardziej potrzebujących przeważnie podopiecznych Ośrodka Pomocy Społecznej. Z pomocy żywnościowej w

postaci gotowych produktów lub półproduktów w roku 2014 korzystało 920 osób. Żywność z tego samego źródła pozyskuje również nowotarskie koło Związku Dużych Rodzin Trzy Plus. Żywność ta jest dystrybuowana dla rodzin wielodzietnych, w których występuje problem ubóstwa.

W celu przeciwdziałania ubóstwu i bezrobociu Ośrodek Pomocy Społecznej w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. kontynuował realizację projektu systemowego pn: „SZANSA NA AKTYWNOŚĆ”. Program aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców miasta Nowy Targ współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego - Program Operacyjny Kapitał Ludzki. Celem głównym projektu była aktywizacja społeczno-zawodowa osób i rodzin będących klientami Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Targu. W ramach udziału w projekcie indywidualną diagnozą potrzeb uczestnika projektu objętych zostało 60 osób, będących klientami tut. OPS. Zawarto 48 kontraktów socjalnych, w tym z 4 rodzinami, w których występowały dysfunkcje w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Uczestnicy projektu skorzystali ze wsparcia psychologicznego i terapeutycznego w celu zwiększenia motywacji do działania i zaufania we własne siły, w ramach realizowanego „Treningu kompetencji i umiejętności społecznych” (zajęcia grupowe w wymiarze 38 h oraz zajęcia indywidualne w wymiarze 2h na 1 os – 21 osób i 4h na 1 osobę – 26 osób.). Zostali objęci również wsparciem doradcy zawodowego w celu nabycia umiejętności aktywnego poszukiwania pracy (zajęcia grupowe w wymiarze 18h oraz zajęcia indywidualne w wymiarze 2h na 1 os.). Dla 4 rodzin (łącznie 18 osób: 5 osób dorosłych i 13-oro dzieci) wykazujących trudności opiekuńczo-wychowawcze zorganizowano i przeprowadzono cykl zajęć w ramach „warsztatów psycho-edukacyjnych” oraz zorganizowano wyjazd rodzinny mający na celu integrację rodzin wykazujących dysfunkcje w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez trening kompetencji wychowawczych.

Dla uczestników wyżej wymienionego projektu zorganizowano i przeprowadzono 12 różnorodnych szkoleń zawodowych dostosowanych do indywidualnych potrzeb zgłaszanych przez beneficjentów:

- kurs w zakresie: „Fakturzystka z obsługą kasy fiskalnej i komputera”: 16 os.
- kurs w zakresie: „Opiekun dzieci i osób starszych”: 5 os.
- kurs w zakresie: „Przedstawiciel handlowy”: 7 os.
- kurs w zakresie: „Prawo jazdy kat. B”: 6 os.
- kurs w zakresie: „Makijażystka”: 1 os.
- kurs w zakresie: „Kierowca wózków silnikowych i elektrycznych”: 3 os.
- kurs w zakresie: „Operator koparko-ładowarki”: 7os.
- kurs w zakresie: „Spawacz”: 1 os.
- kurs w zakresie: „Bukieciarstwo”: 1 os.
- kurs w zakresie: „Konserwator, palacz C.O.”: 3 os.
- kurs w zakresie: „Pomoc Kuchenna”: 1 os.
- kurs w zakresie: „Fryzjer”: 1 os.

łącznie 39 osób skorzystało z wyżej wymienionych szkoleń.

Szkolenia zawodowe umożliwiły uczestnikom zdobycie umiejętności, które będą przydatne do podniesienia statusu zawodowego i podjęcia pracy. Działania w ramach

projektu były zindywidualizowane, dostosowane do potrzeb, oczekiwań oraz możliwości uczestników.

Budżet projektu w 2014 roku wyniósł 274.765,99 zł, w tym :

- środki EFS wyniosły: 270.032,48 zł
- środki budżetu państwa: 4.733,51 zł
- wkład własny (zasiłki celowe dla uczestników projektu) – 34.019,28 zł
- wkład własny (zasiłki celowe na dożywianie dla uczestników projektu) – 8.900 zł.

2.2.4. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność stała się w ostatnich latach istotnym problemem społecznym. Dlatego jest przedmiotem zainteresowania władz zarówno państwowych jak i samorządowych. Do głównych przyczyn bezdomności zaliczyć można:

- niedostosowanie społeczne;
- narastające ubóstwo;
- dysfunkcyjność rodziny;
- konflikty rodzinne;
- patologie społeczne (alkoholizm, narkomania);
- likwidacje hoteli pracowniczych;
- eksmisje;
- niedostateczną liczbę mieszkań chronionych dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych;
- wybór takiej drogi.

Bezdomność na terenie Nowego Targu wykazuje tendencje wzrostowe. Oto jak przedstawia się problem bezdomności na przestrzeni ostatnich trzech lat w świetle danych Ośrodka Pomocy Społecznej:

Tabela 22. Liczba osób bezdomnych

Rok	Liczba rodzin bezdomnych	Liczba osób bezdomnych
2012	30	32
2013	23	28
2014	33	33

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Osoby bezdomne korzystają z pomocy OPS oraz organizacji pozarządowych. Od kilku lat OPS w porozumieniu z Urzędem Miasta i Zakładem Gospodarki Mieszkaniowej udostępnia w okresie zimowym lokal socjalny, przeznaczony dla bezdomnych z terenu Nowego Targu. Dla niektórych osób i rodzin bezdomnych zapewniono także mieszkania

socjalne. Osoby bezdomne mogą liczyć na pomoc w postaci przekazania odzieży oraz ciepłego posiłku w ramach statutowych działań prowadzonych przez Zarząd Miejski Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej. Według prognozy Ośrodka Pomocy Społecznej oraz przyjętego programu problem bezdomności i rodzin eksmitowanych w przyszłości będzie narastał, dlatego konieczne jest tworzenie kolejnych lokali socjalnych. W Nowym Targu brakuje miejsca, w którym osoby bezdomne mogłyby spędzać dzienny czas szczególnie w okresie zimowym. Takim miejscem mogłoby być tymczasowe schronienie w postaci ogrzewalni.

2.2.5. BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem życia człowieka, w którym może odbywać się naturalny proces kształtowania osobowości jej członków, a szczególnie dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie zrealizować podstawowych zadań, relacje rodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Dezorganizacja rodziny przyczynia się do niedostosowania społecznego dziecka.

Obowiązkiem gminy jest zabezpieczenie potrzeb rodzin i ich dzieci mieszkających na jej terenie. Dysfunkcje w środowisku rodzinnym stanowią zagrożenie zwłaszcza dla dzieci i młodzieży, która narażona jest na dziedziczenie patologicznych norm i wzorców zachowań oraz szczególnie podatna na negatywne oddziaływanie otoczenia zewnętrznego. Zaznaczyć należy, że państwo i jego instytucje mają rodzinę wspierać, a nie wyręczać w wypełnianiu przez nią jej funkcji.

Znaczną część podopiecznych Ośrodka Pomocy Społecznej stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziców w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych (wyrażające się m. in. niedojrzałością emocjonalną, problemy we współżyciu z ludźmi, konflikty i trudności adaptacyjne, niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, upośledzenie umysłowe jednego lub obojga rodziców, śmierć jednego lub obojga rodziców, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamanie przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, wartości i norm, ucieczki z domów). Czynnikiem sprzyjającym pogłębianiu się niewydolności opiekuńczo-wychowawczej rodzin jest w wielu przypadkach długotrwałe bezrobocie i wynikające z niego ubóstwo. Liczbę rodzin korzystających z pomocy OPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych obrazuje poniższa tabela:

Tabela 23. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Rodziny niepełne	Rodziny wielodzietne
2012	92	345	74	23
2013	101	386	80	25
2014	98	357	78	22

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Istotnym problemem wymagającym szybkiego rozwiązania jest zapewnienie opieki dzieciom całkowicie jej pozbawionym. Dotychczasowy system opieki instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze) nie sprawdza się. Pełnoletni wychowankowie nie radzą sobie w dorosłym życiu. Alternatywą dla tej formy opieki są rodzinne domy dziecka i zawodowe rodziny zastępcze. Wychowanie dziecka w warunkach zbliżonych do rodziny naturalnej daje dużo większe szanse na prawidłowy rozwój i jego lepszą przyszłość. W roku 2014 na terenie powiatu nowotarskiego funkcjonowało ogółem 135 rodzin zastępczych w tym: 78 rodzin spokrewnionych z dzieckiem, 50 rodzin niezawodowych, 5 rodzin zawodowych, 1 rodzina zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego, 1 rodzina zawodowa specjalistyczna. Na terenie powiatu nowotarskiego w roku 2014 funkcjonowały trzy placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego: "Rodzinny Dom Dziecka" w Szaflarach, "Rodzinny Dom Dziecka" w Dursztynie oraz "Dom Dziecka" w Spytkowicach. Poza wymienionymi wyżej, w Powiecie Nowotarskim nie funkcjonują inne placówki opiekuńczo – wychowawcze. W przypadku konieczności umieszczenia dziecka i jednocześnie braku miejsc w Rodzinnych Domach Dziecka w Szaflarach, Spytkowicach i Dursztynie, dzieci kierowane są do placówek opiekuńczo – wychowawczych różnego typu na terenie innych powiatów. W takiej sytuacji Powiat Nowotarski ponosi odpłatność za ich pobyt w wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania dziecka w danej placówce opiekuńczo – wychowawczej.

W 2014 roku gmina współfinansowała koszty pobytu w pieczy zastępczej 20- rgu dzieciom. Średniorocznie w pieczy zastępczej umieszczane jest 7-ro dzieci.

Tabela 24. Liczba dzieci umieszczonej w pieczy zastępczej.

Wyszczególnienie	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za których OPS ponosił odpłatność
2012	7	7
2013	7	14
2014	8	20

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Pomocy Osobom dotkniętym omawianą problematyką udziela Ośrodek Pomocy Społecznej. Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Nowym Targu powierzono realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z ustawą do zadań własnych gminy należy:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
4. finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny i kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające;
5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
6. sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy;
7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych burmistrz zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

1. analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;

2. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
3. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
4. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
5. pomocy w integracji rodziny;
6. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
7. dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Jak już wspomniano realizacja wyżej wymienionych zadań odbywa się w oparciu o programy wspierania rodziny. Pierwszy Miejski Program Wspierania Rodziny w gminie Miasto Nowy Targ opracowany na podstawie ustawy o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej na lata 2013-2015 przyjęto Uchwałą Nr XXIX/242/2013 Rady Miasta Nowy Targ z dnia 25 lutego 2013 roku. Drugi, obowiązujący został przyjęty w roku 2015 uchwałą Nr XVII/156/2015 Rady Miasta Nowy Targ z dnia 30 grudnia 2015 roku.

W roku 2014 Ośrodek zatrudnił dwóch asystentów rodziny w ramach programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2014 „Asystent Rodziny ” ogłoszonego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Wydatki w całości zostały pokryte dotacją. W ramach środków własnych umożliwiono podnoszenie kwalifikacji zatrudnionym asystentom rodziny, poprzez udział w szkoleniach i seminarium o następującej tematyce: „Współdziałanie asystentów rodziny oraz koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w pracy z osobami uwikłanymi w przemoc”, „Asystent rodziny i pracownik socjalny – podział zadań i obszar współpracy”.

Problematyką bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zajmuje się też m. in. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Nowym Targu, która realizuje następujące zadania: udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, logopedycznej, pomocy w wyborze zawodu; udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego rodzicom i nauczycielom; wspomaganie rozwoju dziecka; profilaktyka uzależnień, praca z grupami ryzyka; terapia zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych; wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny; edukacja prorodzinna. Pomocą w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zajmuje się także Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, do którego zadań należy m. in. opieka nad dzieckiem i rodziną. Dużą aktywność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wykazują nowotarskie szkoły zatrudniające wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną. Wszystkie szkoły podstawowe i gimnazja prowadzą zajęcia w ramach świetlic profilaktyczno-wychowawczych. Przy Parafii św. Jadwigi Królowej świetlica środowiskowa typu wsparcia dziennego „Renovaro”. Celem świetlicy jest zapewnienie opieki wychowawczej i dydaktycznej oraz realizacja oddziaływań profilaktycznych i terapeutycznych wśród dzieci i młodzieży z rodzin ubogich materialnie, znajdujących się w trudnej sytuacji emocjonalnej, społecznej oraz pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych. Świetlica obejmuje swoim oddziaływaniem 40 dzieci, jednak z jej oferty korzysta doraźnie ok. 100 dzieci. Zadania świetlicy są realizowane w grupach zajęciowych i obejmują bloki tematyczne takie jak: sport i rekreacja, zajęcia artystyczne, (muzyka, taniec, teatr, plastyka), informatyczne, zajęcia

gospodarstwa domowego. Mają one charakter edukacyjno-wychowawczy, profilaktyczny oraz edukacyjny (wyrównywanie opóźnień w nauce). Wychowankowie korzystają z możliwości odrabiania zadań oraz korepetycji w przedmiotach sprawiających trudności. Dzieci biorą ponadto udział w licznych wycieczkach, a w okresie wakacyjnym przebywają na kolonii letniej. Podobny charakter i program działania ma druga placówka wsparcia dziennego, świetlica środowiskowa „Totus Tuus” prowadząca działalność przy Parafii św. Jana Pawła II w Nowym Targu. Powstanie świetlicy w tej części miasta było jednym z zapisów obowiązującej do roku 2015 Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Komenda Powiatowa Policji w Nowym Targu prowadzi Poradnię Resocjalizacyjną, z której pomocy korzystają rodzice i dzieci, które weszły w konflikt z prawem. Statystyka policyjna niestety nie napawa optymizmem. Na terenie Miasta w roku 2013 czyn karalny popełniło 26 nieletnich, a w roku 2014 – 28. Najczęściej popełnianymi wykroczeniami były rozboje, zakłócanie porządku publicznego i kradzieże. Komenda Powiatowa Policji prowadzi wśród dzieci i młodzieży działania zarówno represyjne (kontrola miejsc gromadzenia młodzieży, kontrole sklepów i kawiarni, rozpoznanie subkultur) jak również prewencyjne (spotkania dzielnicowych z mieszkańcami, patrole, pogadanki w szkołach). Dużą rolę w pokonywaniu trudności opiekuńczo-wychowawczych pełni także Wydział Rodzinny i Spraw Opiekuńczych Sądu Rejonowego w Nowym Targu w tym zespół kuratorów zawodowych i społecznych. Dopełnieniem systemu pomocy rodzinie jest także działalność organizacji pozarządowych.

Warto odnotować, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Targu realizowało w 2014 roku projekt pod nazwą „Wykluczyć wykluczenie wśród mieszkańców powiatu nowotarskiego”, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu jest poprawa szans życiowych i społeczna aktywizacja osób niepełnosprawnych, wychowanków pieczy zastępczej oraz rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w powiecie nowotarskim. Projekt skierowany był do mieszkańców powiatu nowotarskiego w wieku aktywności zawodowej (15-64 lat), korzystających z pomocy społecznej oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym tj.:

- osób niepełnosprawnych,
 - wychowanków pieczy zastępczej,
 - osób i rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi lub przemocy w rodzinie,
 - osób stosujących przemoc,
- które nie uczestniczyły w poprzednich edycjach projektu.

Osoby uczestniczące w projekcie będą mogły skorzystać z następujących form wsparcia:

1. osoby niepełnosprawne:

- turnus rehabilitacyjny
- indywidualna rehabilitacja
- usługa asystenta osoby niepełnosprawnej

2. wychowankowie pieczy zastępczej:

- pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej
- finansowanie kosztów nauki na poziomie wyższym
- wyjazdowe warsztaty treningu kompetencji i umiejętności społecznych

3. osoby i rodziny borykające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi lub przemocy w rodzinie:

- terapia rodzinna
- usługa koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej
- wyjazdowe warsztaty treningu kompetencji i umiejętności społecznych

4. osoby stosujące przemoc:

- program korekcyjno-edukacyjny

Ponadto dla wszystkich uczestników projektu przewidziano:

- kursy podnoszenia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych m.in. kursy komputerowe i prawa jazdy
- indywidualne konsultacje specjalistyczne: prawne, psychologiczne, zawodowe, podatkowo- finansowe, mediacje rodzinne
- skierowanie i sfinansowanie zajęć szkolnych związanych z uzupełnieniem wykształcenia na poziomie podstawowym, gimnazjalnym, ponadgimnazjalnym lub policealnym.

W ramach projektu „Wykluczyć wykluczenie wśród mieszkańców powiatu nowotarskiego” działa również Punkt Konsultacyjny, w którym świadczone jest poradnictwo: psychologiczne, prawne, zawodowe, mediacje rodzinne.

2.2.6. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWAŁA CHOROBA, STAROŚĆ

System opieki nad osobą niepełnosprawną umożliwić powinien rozpoznanie przyczyn niepełnosprawności, diagnozowanie wszystkich potrzeb, a następnie prowadzenie długofalowej i wielopłaszczyznowej terapii zmniejszającej skutki zaistniałej dysfunkcji zdrowotnej, w celu poprawy sprawności potrzebnej do w miarę samodzielnego i aktywnego życia. Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych ogółem wynosiła na koniec marca 2011 r. około 4,7 mln (dokładnie 4 697,0 tys.). Tym samym liczba osób niepełnosprawnych w Polsce stanowiła 12,2% ludności kraju wobec 14,3% w 2002 r. (blisko 5,5 mln osób niepełnosprawnych w 2002 roku). Udział mężczyzn wśród osób niepełnosprawnych wyniósł 46,1% wobec 53,9% dla kobiet.

Najczęstszą przyczynę niepełnosprawności stanowią schorzenia układu krążenia, narządów ruchu oraz schorzenia neurologiczne. Relatywnie niższy udział procentowy osób z uszkodzeniami narządu wzroku i słuchu, z chorobą psychiczną i upośledzeniem umysłowym w zbiorowości osób niepełnosprawnych dotyczy jednak tysięcy osób o obniżonej sprawności w codziennym funkcjonowaniu, a zatem i wymagających szczególnego podejścia w edukacji, na rynku pracy i w życiu codziennym.

Problemy osób niepełnosprawnych są złożone i koncentrują się głównie wokół czterech płaszczyzn:

- dostępu do powszechnych świadczeń zdrowotnych i rehabilitacji;
- dostosowania dla ich potrzeb infrastruktury;
- dostępu do szkolnictwa;

- dostępu do rynku pracy.

W świetle statystyki prowadzonej przez Ośrodek Pomocy Społecznej problem niepełnosprawności oraz długotrwałej choroby obrazuje poniższa tabela:

Tabela 25. Przyznawana pomoc z powodu niepełnosprawności i długotrwałej choroby

Powód trudnej sytuacji życiowej	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Niepełnosprawność	264	287	280	579	623	588
Długotrwała choroba	225	229	231	460	456	412

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Na podstawie informacji Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2002 (dane z Narodowego Spisu Powszechnego) można stwierdzić, iż na terenie Nowego Targu żyło 4587 osób niepełnosprawnych co stanowiło 13,8% ogółu mieszkańców. Z tej liczby tylko 577 osób było czynnych zawodowo. Nieliczni znajdują zatrudnienie w zakładach pracy chronionej. W Nowym Targu funkcjonuje jeden zakład pracy chronionej - Spółdzielnia Inwalidów „Harnaś”, która powstała w 1967 roku. Od początku swojej działalności kontynuowała produkcję w branży odzieży ochronnej i opakowań z tworzyw sztucznych. Spółdzielnia specjalizuje się w produkcji odzieży ochronnej i roboczej, rękawic ochronnych

i roboczych wszystkich typów, opakowań z tworzyw sztucznych. Wykonuje ponadto usługi w zakresie: szycia odzieży, szycia cholewek, drukowania wszywek.

Rozwiązywanie problemu osób niepełnosprawnych należy do zadań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Z dofinansowania ze środków PFRON, będących w dyspozycji PCPR w 2014 r. skorzystało ogółem 1224 niepełnosprawnych mieszkańców powiatu nowotarskiego. Z dofinansowania do: uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych skorzystało 107 osób niepełnosprawnych oraz 52 opiekunów, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny - 664 osoby niepełnosprawne, likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych - 83 osoby.

Ponadto 60 osób niepełnosprawnych uczestniczyło w Warsztatach Terapii Zajęciowej w Szczawnicy i Odrowążu Podhalańskim, których działalność finansowana jest w 90% ze środków PFRON oraz w 10% ze środków powiatu. Ponadto 224 osoby niepełnosprawne skorzystały z dofinansowania w ramach zadań pn. dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych oraz dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny przyznawane podmiotom prowadzącym działalność związaną z rehabilitacją osób niepełnosprawnych. W 2014 r. PCPR w Nowym Targu realizowało również ze środków PFRON pilotażowy program pn. "Aktywny samorząd", w ramach którego dofinansowanie uzyskało 86 osób niepełnosprawnych. Program obejmował dwa

moduły: likwidacja barier utrudniających aktywność społeczną i zawodową, pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

W powiecie nowotarskim działa Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności oraz Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy "Promyk" w Nowym Targu z Filią "Radość życia" w Rabce-Zdroju dla 65 osób.

W Nowym Targu od 1989 roku prowadzi działalność Koło Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, które zapewnia pomoc zarówno dzieciom, jak i dorosłym z niepełnosprawnością intelektualną. Główną formą działania stowarzyszenia jest prowadzenie placówek: Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego z Zespołem Wczesnego Wspomagania Dziecka oraz Środowiskowego Domu Samopomocy.

OREW jest niepubliczną placówką opiekuńczo-wychowawczą, która umożliwia realizację obowiązku szkolnego w formie kształcenia specjalnego i zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dzieciom i młodzieży z głębszymi stopniami upośledzenia umysłowego i sprzężonymi niepełnosprawnościami, potrzebującym kompleksowej, wielodyscyplinarnej pomocy edukacyjno-rehabilitacyjno-terapeutyczno-rewalidacyjnej, świadczonej w warunkach i formach dostosowanych do ich poziomu funkcjonowania i stanu zdrowia.

Obecnie do OREW uczęszcza 45 wychowanków w wieku od 3 do 25 lat. Ośrodek zatrudnia wykwalifikowaną kadrę: oligofrenopedagogów, logopedów, psychologów, rehabilitantów, terapeutów różnych specjalności. Zespół specjalistów opracowuje dla każdego dziecka indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny. Zajęcia odbywają się indywidualnie i w grupach liczących od 2 do 5 uczniów. Trwają codziennie od 5 do 7 godzin. W 3 przypadkach prowadzone jest nauczanie indywidualne w domu dziecka.

Przy Ośrodku Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczym działa Zespół Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka, który obejmuje wsparciem najmłodsze niepełnosprawne dzieci (ok. 60) oraz ich rodziny. Zajęcia, które mają na celu pobudzenie psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka, są organizowane dla dzieci, które uzyskały opinię o potrzebie tej formy wsparcia z poradni psychologiczno-pedagogicznej. Są one prowadzone w formie zajęć indywidualnych i grupowych z dzieckiem i jego rodziną, od 4 do 8 godzin w miesiącu, w zależności od potrzeb i możliwości psychofizycznych dziecka. Kadre ZWWR stanowią: pedagog, psycholog, fizjoterapeuci, logopeda, neurologopeda, dogoterapeuta, muzykoterapeuta, arteterapeuta – wszyscy z przygotowaniem z zakresu oligofrenopedagogiki. Zarówno w OREW, jak i w ZWWR, specjaliści dysponują niezbędnymi materiałami diagnostycznymi, terapeutycznymi, pomocami dydaktycznymi, sprzętem rehabilitacyjnym, a pomieszczenia do zajęć są odpowiednio przystosowane i wyposażone do potrzeb dzieci. Rodzice korzystać mogą z poradnictwa, instruktażu, wsparcia psychologicznego.

Środowiskowy Dom Samopomocy „Chatka” (ŚDS) jest placówką pobytu dziennego przeznaczoną dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie i ruchowo. Zadaniem ŚDS jest: podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do życia, poprawa kondycji psychoruchowej uczestników poprzez udział w zajęciach rehabilitacyjnych,

terapeutycznych, rekreacyjnych i kulturalnych, integracja ze społecznością lokalną, odciążenie w opiece i udzielenie wsparcia psychicznego rodzinom osób niepełnosprawnych. W ramach zajęć prowadzonych w ŚDS działa dziewięć pracowni: samodzielności, kulinarna, plastyczna, ceramiczna, tkacka, teatralna, komputerowa, techniczna, „Poznawania Świata”. Dom zapewnia rehabilitację, w ramach której prowadzone są: zajęcia rehabilitacyjne indywidualne i grupowe, zajęcia na basenie, zajęcia relaksacyjno-rekreacyjne, oraz wsparcie psychologiczne. Uczestnicy mają możliwość udziału w organizowanych wycieczkach, spotkaniach integracyjnych, zawodach sportowych, turnusach wakacyjnych.

Stowarzyszenie każdego roku organizuje turnusy rehabilitacyjne nie tylko dla członków PSOUU. Jest inicjatorem lub współorganizatorem różnych inicjatyw zewnętrznych, integrujących niepełnosprawnych wychowanków ze społecznością lokalną. Współpracuje z wieloma instytucjami, organizacjami, szkołami. Jest miejscem, gdzie rodzice i opiekunowie osób niepełnosprawnych mogą otrzymać wsparcie i pomoc. W Nowym Targu istnieje także drugi Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy „Promyk”, który zapewnia opiekę 30 osobom. Podopieczni rozwijają się w ramach zajęć pracowni: kulinarnej, rękodzieła, plastycznej, komputerowej, stolarskiej i rehabilitacyjnej. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych prowadzą także inne organizacje pozarządowe w tym: Polski Związek Niewidomych, Polski Związek Głuchych, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów i in. Ważną rolę w edukacji osób niepełnosprawnych pełni Specjalny Ośrodek Szkolno- Wychowawczy nr 1 w Nowym Targu, w ramach którego działają następujące placówki: Szkoła Podstawowa nr 9, Publiczne Gimnazjum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 5 oraz Liceum Ogólnokształcące, Szkoła Przeposabiająca do Pracy.

Ważną rolę w zakresie pomocy osobom po leczeniu psychiatrycznym pełnią Stowarzyszenie „Powroty” oraz Spółdzielnia Socjalna „U Starosty”. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Psychiatrii na Podhalu „Powroty” co roku współorganizuje Dzień Solidarności z Chorymi na Schizofrenię. Osoby te – pozostając w kontakcie ze specjalistami – włączają się aktywnie w organizowane na terenie różnych miejscowości Podhala festyny i pikniki, mają możliwość prezentowania swojej twórczości artystycznej. Spółdzielnia Socjalna pod nazwą „U Starosty” została powołana uchwałą Rady Powiatu w październiku 2013 r. Podmioty tworzące tę spółdzielnię to Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Psychiatrii na Podhalu „Powroty” i Powiat Nowotarski. Pionierska na Podhalu inicjatywa wyrosła ze świadomości, że osoby po przebytych kryzysach psychicznych, opuszczające szpitalny oddział, mają jeszcze większy kłopot ze znalezieniem zatrudnienia niż osoby dotknięte niepełnosprawnością fizyczną. Miejsc pracy dla nich nie ma i trzeba je było stworzyć. Socjalna Spółdzielnia socjalna prowadzi bar „U Starosty” na parterze siedziby Starostwa Powiatowego przy ul. Bolesława Wstydlivego w Nowym Targu, oferując urzędnikom, petentom, klientom pobliskich jarmarków i wszystkim przychodzącym z zewnątrz – śniadania, obiady, garmazerkę i dania na wynos. W ofercie jest także catering. Drugi punkt spółdzielni, również na parterze budynku starostwa, to kiosk z artykułami papierniczymi, kserografią i słodyczami. Z kolei Spółdzielnia Socjalna Bistro prowadzi bar bistro w Podhalańskim Szpitalu Specjalistycznym w Nowym Targu. Bistro zatrudnia obecnie 8 osób w tym 5 z orzeczeniem o niepełnosprawności.

Problemy, które należy niwelować, na jakie napotykają osoby niepełnosprawne, to bariery urbanistyczne, architektoniczne i komunikacyjne, które podczas prowadzonych inwestycji i modernizacji są sukcesywnie usuwane. Wśród problemów zasygnalizowanych przez Polski Związek Niewidomych wymienić można:

- parkowanie samochodów na ciągach pieszych;
- ustawianie reklam i skrzynek na ciągach pieszych;
- konieczność dalszego instalowania na przejściach dla pieszych sygnalizacji dźwiękowej;
- montaż przed przejściami dla pieszych specjalnej, wypukłej kostki brukowej.

Samorząd lokalny stara się na bieżąco niwelować bariery architektoniczne i inne utrudnienia w codziennym funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych. Na bieżąco podczas realizacji inwestycji są likwidowane bariery architektoniczne. W nowo wybudowanych lub modernizowanych budynkach użyteczności publicznej np. Miejskiej Pływalni, Stadionie im. J. Piłsudskiego, placówkach szkolnych, są podjazdy dla osób niepełnosprawnych, a w budynku Urzędu Miasta winda. Dodatkowo instalowana sygnalizacja świetlna posiada funkcję informacji dźwiękowej. W ramach realizacji projektu unijnego „Poprawa i wzmocnienie funkcjonowania transportu publicznego Gminy Miasto Nowy Targ” zakupiono 12 nowych autobusów przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych.

Osobną kwestię stanowi opieka nad seniorami. Jednym z głównych problemów społecznych współczesnego świata jest starzenie się społeczeństwa. O procesie starzenia się można mówić wówczas, gdy udział ludności powyżej 65 roku życia przekracza 7% populacji. Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w mieście Nowy Targ wynosiła: 6115 co stanowi: 18,5%.

Z danych EUROSTATU (oficjalne statystyki europejskie) wynika, iż w 2020 r. osoby po 60-tym roku życia będą stanowić blisko 25% polskiego społeczeństwa. Odsetek ludności w wieku 60+ będzie systematycznie wzrastał: w 2035 ma wynieść 30%, przy czym w miastach będzie się kształtował na nieco wyższym poziomie (31%) niż na wsi. Seniorzy nie są grupą homogeniczną. Różnią ich: warunki i styl życia, cele, kompetencje i potrzeby, a także możliwości jakimi dysponują i trudności, którym muszą stawić czoła. Według prowadzonych badań w 2050 może nas być zaledwie 32 miliony. Zmienia się też średni wiek polskiego społeczeństwa, znowu na niekorzyść. W 1950 średnia wieku w naszym kraju wynosiła 28,3. Dla porównania obecnie mediana to 28,2. Według badań w 2050 wyniesie 51 lat. Procesu demograficznego, starzenia się nie można zahamować, ale można rozpocząć edukację mającą na celu uświadomienie nieodwracalności procesu starzenia się oraz wypełnić życie satysfakcjonującą aktywnością społeczną. Należy mieć na uwadze, że aktywność jest czynnikiem najskuteczniej hamującym starcze zniedołężnienie i zapewnia długo samodzielność. Starzenie społeczeństwa ma tendencje wzrostowe, a zatem obciąża do ustawicznego modyfikowania i wzmacniania instrumentów polityki społecznej na szczeblu samorządowym.

Działania na rzecz osób starszych są realizowane przez organizacje pozarządowe m. in wspomniany Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, który oprócz cyklicznych spotkań, kasy zapomogowej, organizuje też wycieczki. Przy Polskim Komitecie Pomocy Społecznej

prowadzi działalność Klub Seniora. PKPS jest także organizatorem wielu spotkań okolicznościowych, wigilii dla osób starszych i samotnych. Podobnie Klub Seniora funkcjonuje przy Parafii św. Jadwigi Królowej Polski.

Nowy Targ może się poszczycić bardzo mocną aktywizacją osób w podeszłym wieku poprzez działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Powstanie UTW było jednym z zadań zapisanych w strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2005-2010. W Nowym Targu Uniwersytet rozpoczął swoją działalność 20 listopada 2007 roku. Na spotkanie organizacyjno- informacyjne przyszło 117 zainteresowanych osób, z czego 112 złożyło deklarację przystąpienia do UTW. Słuchacze UTW biorą udział w wykładach audytoryjnych, seminariach specjalistycznych, zajęciach rekreacyjno-sportowych, wycieczkach i imprezach integracyjnych. Patronat Naukowy nad prowadzonymi zajęciami posiada Podhalańska Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Targu. Zajęcia trwają dwa lata i odbywają się w cyklach od października do czerwca.

Na terenie Nowego Targu pomocy osobom starszym udziela Ośrodek Pomocy Społecznej, który zapewnia świadczenie usług opiekuńczych. Przy Ośrodku działa Punkt Opieki nad Chorym w Domu, który świadczy usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania chorego. Opiekunki zatrudnione w Punkcie na rzecz swoich podopiecznych wykonują szereg czynności pielęgnacyjnych m.in. zapobieganie powstawaniu odleżyn i odparzeń, podawanie leków, karmienie, pomoc w czynnościach samoobsługowych, mycie, kąpanie. Ponadto opiekunki dokonują zakupów, zabezpieczają posiłki, dokonują bieżących porządków oraz innych niezbędnych prac. Dzięki usługom opiekuńczym zapewnia się osobom wymagającym wsparcia utrzymanie stabilnego stanu zdrowia, poprawę samopoczucia, zapobiega się izolacji społecznej, mobilizując ich do własnej aktywności w celu zwiększenia samodzielności. Ilość osób, korzystających z tej formy pomocy ilustruje poniższa tabela:

Tabela 26. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych

<i>Rok</i>	<i>Liczba osób</i>
2012	58
2013	65
2014	69

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Z kolei osoby ubiegające się o umieszczenie w domach pomocy społecznej kierowane są do tego rodzaju placówek znajdujących się na terenie powiatu nowotarskiego w Rabce, Zaskalu i innych. Skierowanie do domów pomocy społecznej wydaje OPS po uprzednim przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego oraz skompletowaniu niezbędnych dokumentów. Do domów pomocy mogą być kierowane osoby w podeszłym wieku lub z

ustalonym stopniem niepełnosprawności, które nie mogą samodzielnie funkcjonować w środowisku. Opłatę za pobyt w DPS ponosi mieszkaniec do wysokości 70 proc. jego dochodu, rodzina, w pierwszej kolejności mąż i zstępni oraz gmina, która skierowała osobę do DPS, w wysokości różnicy między średnim miesięcznym kosztem utrzymania a opłatami wnoszonymi przez mieszkańca i jego rodzinę.

W dniu 15 kwietnia 2005 r. Rada Miasta Nowego Targu podjęła intencyjną uchwałę zmierzającą do utworzenia w Nowym Targu stacji „Caritas”, która została oddana do użytku w październiku 2010 roku. Mieści się w pomieszczeniach domu parafialnego przy kościele św. Jadwigi Królowej w Nowym Targu. Pracują w niej 2 pielęgniarki - siostry szarytki oraz troje rehabilitantów wspieranych przez wolontariuszy. Dzięki pracy stacji osoby schorowane i samotne mogą liczyć na fachową pomoc w siedzibie stacji i w domu. Powstanie stacji jest wynikiem realizacji uchwały rady by Sługę Bożego Jana Pawła II upamiętniać nie odstawianiem tablic czy pomników, ale działaniem na rzecz potrzebujących. Stacja jest prowadzona przez Caritas, która zapewnia sprzęt, samochód i personel, parafia udostępnia pomieszczenie, a miasto Nowy Targ środki na bieżącą działalność stacji. Stacja działająca przy parafii św. Jadwigi Królowej jest zatem żywym pomnikiem Ojca Świętego Jana Pawła II i jego spuścizny duchowej. Jej podstawowym zadaniem jest świadczenie pomocy osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym w siedzibie stacji, jak również w domach osób chorych. Stacja dysponuje salą gimnastyczną wyposażoną w specjalistyczne przyrządy do rehabilitacji, gabinetem masażu leczniczego i gabinetem fizjoterapii. Pomieszczenia te są wyposażone w wysokiej jakości, nowoczesny sprzęt rehabilitacyjny.

Z bezpłatnych zabiegów mogą korzystać wszyscy pacjenci, którzy przyniosą skierowanie od lekarza. Stacja Opieki Caritas w Nowym Targu świadczy pomoc osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym w siedzibie stacji, jak również w domach osób chorych.

W ramach zadania w roku 2013 zostały zrealizowane następujące działania:

- w domu chorego wykonano 12733 zabiegów pielęgnacyjnych,
- wykonano 4099 odwiedzin w domu pacjenta,
- w gabinecie rehabilitacji obsłużono 1314 osób, wykonano 31413 zabiegów,
- długoterminową opieką objęto 38 osób: są to pacjenci leżący z porażeniem połowicznym, niedowładem kończyn górnych i porażeniem kończyn dolnych, z odleżynami, chorzy na stwardnienie rozsiane w bardzo zaawansowanym stadium choroby, pacjenci z chorobami nowotworowymi.
- świadczenia pielęgnacyjne obejmowały: iniekcje, pomiar podstawowych parametrów życiowych, pomiar glukozy we krwi w stacji i domu chorego, opatrywanie ran, pielęgnacja przeciwoleżynowa i odleżyn już istniejących - opatrunki,
- rehabilitacja w domu chorego,
- pomoc przy zakupie materiałów medycznych,
- pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych osobom starszym,
- pomoc w uzyskaniu porady u lekarzy specjalistów.

W ramach zadania w roku 2014 zostały zrealizowane następujące działania:

- w domu chorego wykonano 19540 zabiegów pielęgnacyjnych,
- wykonano 4852 odwiedzin w domu pacjenta,
- w gabinecie rehabilitacji obsłużono 1456 osób, wykonano 35114 zabiegów,

- długoterminową opieką objęto 44 osoby: są to pacjenci leżący z porażeniem połowicznym, niedowładem kończyn górnych i porażeniem kończyn dolnych, z odleżynami, chorzy na stwardnienie rozsiane w bardzo zaawansowanym stadium choroby, pacjenci z chorobami nowotworowymi.
- świadczenia pielęgnacyjne obejmowały: iniekcje, pomiar podstawowych parametrów życiowych, pomiar glukozy we krwi w stacji i domu chorego, opatrywanie ran, pielęgnacja przeciwoleżynowa i odleżyn już istniejących - opatrunki,
- rehabilitacja w domu chorego,
- pomoc przy zakupie materiałów medycznych,
- pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych osobom starszym,
- pomoc w uzyskaniu porady u lekarzy specjalistów.

Stacja Caritas jest wspomagana przez wolontariuszy. Realizuje program praktyk dla studentów fizjoterapii Podhalańskiej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej. Współpracuje również z Centrum Kształcenia Zawodowego „Żak”.

Zadanie świadczenia usług w postaci opieki pielęgniarskiej w ambulatorium i środowisku oraz rehabilitacji leczniczej odbywa się odpowiednio:

1. Świadczenie usług pielęgniarskich w Stacji Opieki Caritas: od poniedziałku do piątku w godzinach od 7,30 do 9,00
2. Świadczenie usług rehabilitacyjnych w Stacji Opieki Caritas: od poniedziałku do piątku w godzinach od 8,00 do 15,30
3. Świadczenie usług pielęgniarskich w domu pacjenta: od poniedziałku do piątku w godzinach od 9,00 do 15,00.
4. Świadczenie usług rehabilitacyjnych w domu pacjenta: od poniedziałku do piątku w godzinach od 13,00 do 15,30. Stacja jest dotowana przez Miasto.

Druga stacja opieki: „Totus Tuus” jest prowadzona przez Parafię św. Jana Pawła II. Zakres świadczonych usług obejmuje takie świadczenia jak: Hydroterapia: masaże wirowe kończyn górnych i dolnych, masaż suchy, masaż klasyczny, masaż limfatyczny, kinezyterapia: ćwiczenia bierne i czynne, ćwiczenia w odciążeniu, ćwiczenia korekcyjne, ćwiczenia manualne ręki, nauka chodu, fizykoterapia: elektroterapia (diadynamik, jonoforeza, interferencja, tens, stymulacja mięśni, ultradźwięki), magnetoterapia, ciepłolecznictwo (sollux), laseroterapia, krioterapia, fala uderzeniowa, pobyty lecznicze w grocie solnej. Stacja jest czynna od poniedziałku do piątku w godzinach od 9,00 do 18,00, utrzymuje się z datków i darowizn.

Osobną grupę świadczącą pomoc kobietom borykającym się z problemem raka piersi jest stowarzyszenie Podhalańskie Amazonki świadczące pomoc informacyjną, profilaktyczną i rehabilitacyjną. Oprócz samej pomocy w postaci porad, prowadzą także wiele akcji związanych z informowaniem, profilaktyką, badaniami oraz rehabilitacją, organizując: spotkania z psychoonkologiem, rehabilitację poprzez gimnastykę i drenaż limfatyczny, warsztaty nauki samobadania na fantomach piersi, warsztaty informacyjne dla dziewczyn ze szkół średnich (wraz z położnymi z Grupy Praktyki Położnych Promocja w Nowym Targu). Aktywną działalność na rzecz osób przewlekle i nieuleczalnie chorych prowadzi Fundacja im. Adama Worwy. Celem Fundacji jest pomoc ludziom cierpiącym, oraz ich bliskim, którzy zmagają się z przewlekłą, ciężką lub nieuleczalną chorobą, łagodzenie ich cierpień fizycznych, psychicznych, duchowych oraz edukacja społeczeństwa w zakresie

opieki paliatywno-hospicyjnej. Fundacja prowadzi szkolenia dla rodzin osób chorych i dla wszystkich, którzy chcą się chorymi opiekować, a także bezpłatną wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego. Jest organizatorem licznych akcji charytatywnych.

Osoby przewlekle chore korzystają z pomocy Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego przy Podhalańskim Szpitalu Specjalistycznym im. Jana Pawła II. Zadaniem Zakładu jest objęcie pacjenta całodobową opieką i pielęgnacją, kontynuacja leczenia osób przewlekle chorych oraz osób, które przebyły leczenie szpitalne, mają ukończony proces diagnozowania, leczenia operacyjnego lub intensywnego leczenia zachowawczego i nie wymagają już dalszej hospitalizacji w oddziale szpitalnym, jednak ze względu na stan zdrowia i pogłębiającą się niepełnosprawność, oraz brak możliwości samodzielnego funkcjonowania w środowisku domowym wymagają stałego nadzoru lekarskiego, profesjonalnej pielęgnacji i rehabilitacji, w szczególności poprzez: opiekę lekarską, opiekę pielęgniarską, usprawnienie ruchowe i działania rehabilitacyjne, leczenie farmakologiczne, zapewnienie niezbędnych konsultacji specjalistycznych, zapewnienie niezbędnych badań diagnostycznych, ustalenie i stosowanie diety zapobieganie powikłaniom wynikającym z procesu chorobowego i unieruchomienia, zmniejszenie skutków upośledzenia ruchowego i przygotowanie do życia w społeczeństwie. W szpitalu funkcjonuje także Oddział Medycyny Paliatywnej. W Nowym Targu co podkreślali respondenci przeprowadzonej ankiety brakuje Ośrodka Wsparcia Dziennego dla osób starszych, samotnych, o ograniczonej sprawności psychofizycznej, wymagających wsparcia bądź pomocy ze względu na wiek, trudną sytuację materialną, mieszkaniową lub rodzinną. Urząd Miasta dotuje działalność stowarzyszeń, które działają wspólnie na rzecz osób niepełnosprawnych i w podeszłym wieku. W ramach przeprowadzonych konkursów na realizację zadań publicznych UM przekazał w roku 2014 dotacje:

1. Polskiemu Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło Nowy Targ(ŚDS Chatka”) - kwota 380.102 zł
2. Parafii św. Jadwigi Królowej Polski im. Królowej Jadwigi (świątlica Renovaro) – kwota 85.000 zł
3. Parafii św. Jana Pawła II. (świątlica Totus Tuus) – kwota 45.000 zł
4. Polskiemu Komitetowi Pomocy Społecznej - kwota 40.000 zł
5. Stowarzyszeniu Podhalańskiemu Amazonki – kwota 9.000 zł
6. NKA „Rodzina” - kwota 30.000 zł
7. Caritas Stacja Opieki – kwota 146.000, zł
8. Uniwersytetowi III Wieku – kwota 15.000 zł

2.2.7. OCHRONA MACIERZYŃSTWA

Wśród klientów Ośrodka Pomocy Społecznej znajdują się kobiety w ciąży i wychowujące małe dzieci, znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, które korzystają z pomocy w formie zasiłków okresowych i jednorazowych. Ilość rodzin korzystających z tej formy pomocy na przestrzeni ostatnich trzech lat przedstawia poniższa tabela:

Tabela 27. Przyznawana pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w tym wielodzietności

<i>Rok</i>	<i>Liczba rodzin</i>	<i>Liczba osób w rodzinach</i>
2012	58	327
2013	55	309
2014	75	417

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Obecnie kobiety, które urodzą dziecko i wychowują dzieci korzystają ze świadczeń wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych.

W Polsce jednym z istotnych elementów w polityce społecznej oraz gospodarczej państwa jest prawo pracy, choć w tej materii systematycznie wdrażane są rozwiązania ułatwiające macierzyństwo. Aby pomóc kobiecie w ciąży powinno ono godzić życie rodzinne z pracą zawodową. Prawo pracy zasługuje na pozytywną ocenę przedstawiając kobiecie jej prawa jako pracownicy. Jednak to, co na papierze jest zapisane nie zawsze jest przestrzegane. Pracodawcy mimo rygorystycznych przepisów wciąż czują się bezkarni łamiąc prawo kobiet w ciąży. Kobieta by utrzymać pracę jest w stanie podpisać wszelkie zobowiązania. Jednocześnie czuje się ona bezradna wobec takiej sytuacji, ponieważ musi dokonać wyboru albo praca albo dziecko. Zdarza się także, że ochrona trwałości zatrudnienia ze względu na ciążę i urodzenie dziecka, jaka przysługuje kobiecie w ciąży kończy się wraz z zakończeniem urlopu macierzyńskiego lub urlopu wychowawczego.

Rolą pracownika socjalnego i innych osób działających na rzecz rodzin powinno być uświadamianie kobiet o ich prawach, zachęcanie ich do walczenia z nieuczciwymi pracodawcami oraz informowanie odpowiednich instytucji o łamaniu prawa.

Osobne miejsce w działalności Urzędu Miasta zajmuje realizacja rządowego programu „Karta Dużej Rodziny”, adresowanego do rodzin wielodzietnych. Rodzina wielodzietna to rodzina, w której jest troje lub więcej dzieci. W Polsce jest ponad milion rodzin wielodzietnych. Łącznie stanowią one grupę ponad pięciu milionów obywateli. 212 miejsce na 224 kraje świata — to pozycja Polski pod względem dzietności określona w raporcie Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD). Dane te jednak nie powinny dziwić, skoro koszt utrzymania jednego dziecka jest dla wielu polskich rodzin nie do uniesienia. Z opublikowanego raportu Centrum im. Adama Smitha wynika, że koszt wychowania jednego dziecka (do osiągnięcia przez nie dwudziestego roku życia) wynosi w przybliżeniu 176 tys. zł, natomiast dwójki dzieci — 317 tys. Łatwo przy tym obliczyć, jakie sumy na wychowanie swoich pociech muszą wyasygnować rodzice trojga lub więcej dzieci.

Brak zastępowalności pokoleń spowoduje nie tylko kryzys biologiczny narodu, ale również ekonomiczny i gospodarczy. Tak więc duże rodziny powinny być traktowane jako narodowy skarb i dobrze pojmowany państwowy interes. Inaczej rzecz ujmując – patriotyzm.

Prawidłowe funkcjonowanie rodziny wymaga odpowiednich warunków, o które jest niełatwo, zwłaszcza w rodzinie wielodzietnej. „Najważniejszą cechą rodziny jako grupy pierwotnej, jest więź uczuciowa łącząca jej członków” i z całą pewnością w kochającej się rodzinie łatwiej znosi się trudności codziennego życia, do takiej rodziny wraca się z radością, mając przekonanie, że znajdzie się w niej zrozumienie, oparcie, odprężenie i odpoczynek. „W trudnej sytuacji współczesnego życia rodzina powinna spełniać szczególną funkcję niwelowania wstrząsów. Powinna ona chronić dorastające pokolenie przed zbyt brutalnym zetknięciem z rzeczywistością, powinna być również nosicielem kultury w środowisku, w którym dziecko żyje”. Niestety wielodzietność rodzin sprawia, iż znajdują się one w znacznie trudniejszej sytuacji materialnej i społecznej niż rodziny małodzietne.

Jak wynika z analizy materiałów Sejmowej Komisji ds. Rodzin, rodziny wielodzietne należą do najuboższej grupy ludności. Obecnie sytuacja bytowa tych rodzin jest bardzo trudna i z roku na rok ulega pogorszeniu. Wobec braku konkretnej polityki prorodzinnej, a w szczególności dotyczącej rodzin wielodzietnych, odpowiedzialność i obowiązek niesienia pomocy tym rodzinom spada na gminy, Kościoł i organizacje pozarządowe.

Rodziny wielodzietne ponoszą trud wychowania sporej części młodego pokolenia, lecz nie otrzymują w zamian od państwa oczekiwanego wsparcia, które rekompensowałoby ten wysiłek. Wsparcie to powinno być nie tylko prostą rekompensatą, lecz poważną inwestycją społeczną w wychowanie dzieci i młodzieży.

Mając powyższe na uwadze rząd opracował i wdrożył program Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny realizowany bezpośrednio przez samorządy gminne. Program skierowany jest do rodzin wielodzietnych, wychowujących troje i więcej dzieci. Na jego podstawie rodziny mogą nabyć uprawnienia do Karty Dużej Rodziny. Karta przysługuje rodzinie niezależnie od dochodu i na jej podstawie rodziny mogą korzystać z uprawnień jakie znajdują się w katalogu ulg i zwolnień, zamieszczonych na stronie internetowej MPIPS www.mpips.gov.pl. Na terenie Miasta Nowy Targ program jest realizowany przez Urząd Miasta, który do końca 2015 r. wydał: 1938 kart. W ramach działań wspierających rodzinę wprowadzono program wsparcia dla rodzin wielodzietnych „Rodzina 3+”, który wszedł w życie od 1 stycznia 2014 r. Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Jej posiadacze mają możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych, sklepów, komunikacji państwowej czy księgarni na terenie całego kraju.

Samorząd Miasta Nowy Targ podjął inicjatywę zmierzającą do umacniania, wspierania i promowania pozytywnego wizerunku rodzin wielodzietnych oraz poprawę ich warunków życia uchwalając na Sesji Rady Miasta uchwałę o wprowadzeniu na terenie Miasta Nowy Targ Programu „Nowotarska Karta Dużej Rodziny”. Do korzystania z programu uprawnieni

są członkowie rodziny wielodzietnej, którym wydano Kartę Dużej Rodziny. Na poziomie naszego samorządu do programu przystąpiło 16 partnerów tj: Pływalnia Miejska w Nowym Targu, Miejski Zakład Komunikacji w Nowym Targu, Zakład Fotograficzny Kodak, (Rabat 15% na odbitki wykonywane przez zakład, rabat 20% na zdjęcia do dokumentów), „Społem” Powszechna Spółdzielnia Spożywców, (Zniżka dla posiadaczy Nowotarskiej Karty Dużej Rodziny w sklepach prowadzonych przez Spółdzielnię „Społem” w wysokości 5 %. Aby skorzystać z ulgi należy się udać do siedziby Spółdzielni przy ul. Składowej 9, okazać Kartę Dużej Rodziny (z nowotarskim kodem TERYT) i dowód osobisty w celu uzyskania „Karty Klienta”. Zniżka obowiązuje w nowotarskich sklepach prowadzonych przez Spółdzielnię. Supermarket Rajski sp. j., (oferuje zniżki dla posiadaczy Karty Dużej Rodziny w wariantach 3% lub 1-5% w zależności od sumy zakupów.), „Rojana” Handel Usługi, (zniżka 10% na wszystkie oferowane usługi tj. sprzedaż i montaż bram garażowych, drzwi, bram ogrodzeniowych, ogrodzeń oraz automatyki. Zniżka 10% na usługi serwisowe związane z ww. działalnością), FHU futro.fm Jarosław Futro (zniżka 10 % na cały asortyment dla rodzin biorących udział w Programie. Oferta sklepu na stronie internetowej www.futrofm.pl), Biuro Usług Informatycznych SHIFT, (rabat 5% na komputery stacjonarne, drukarki; 3% na notebooki /z wyjątkiem egzemplarzy promocyjnych/; 10% na materiały eksploatacyjne; 10% na usługi), "Laundry fuchs" Fuchs Maria, (zniżka 15% na usługi pralnicze), Sztuczne odkryte lodowisko na Rynku w Nowym Targu (dla posiadaczy Nowotarskiej Karty Dużej Rodziny udzielany będzie rabat w wysokości 2 zł od biletu normalnego i 1 zł od ulgowego), Nowotarska Telewizja Kablowa Sp. z o.o. (oferta promocyjna na Internet p.n. "NtvK NET Duża Rodzina" oraz oferta promocyjna na Internet i Telewizję p.n. "NtvK NET Duża Rodzina"), Prywatny Żłobek FIKU MIKU, (15% zniżki na comiesięczne czesne, dodatkowo 50% zniżki na comiesięczne czesne w przypadku gdy do placówki uczęszcza więcej niż jedno dziecko z danej rodziny, darmowe wpisowe - rodzic pokrywa tylko koszt ubezpieczenia NNW), Firma Handlowa "TOP TREND" (JUTA) – (zniżka 5% - garnitury, spodnie garniturowe, marynarki- dla zakupu powyżej 500 zł; 5%- pozostały asortyment: odzież, obuwie), „Karcma u Borzanka”, (zniżka 10% na dania i napoje z karty- nie dotyczy tzw. „Dań Dnia”).

Bardzo ważną, wręcz strategiczną rolę we wdrażaniu Nowotarskiego Programu „Karta Dużej Rodziny” pełniło stowarzyszenie „Związek Dużych Rodzin Trzy Plus” koło Nowy Targ. Wśród celów i zadań, jakie stawia sobie nowotarskie koło, są: wspieranie działań lokalnych władz i organizacji społecznych służących dobru dużych rodzin; promowanie idei, że rodzina wielodzietna nie jest problemem, ale jest rozwiązaniem wielu problemów (np. publikacje w mediach lokalnych, a także podczas organizowanych spotkań i imprez); prowadzenie działalności wspierającej rodziny wielodzietne, głównie w obszarach wymiany doświadczeń i prawnym; wystąpienie do firm, sklepów, aptek itp. z apelem o udzielenie rabatów rodzinom wielodzietnym posiadającym karty 3+ w gminie miasto Nowy Targ oraz w gminach ościennych, podejmowanie działań integracyjnych w środowisku rodzin wielodzietnych; angażowanie się członków koła w działalność ogólnokrajową Związku Dużych Rodzin „Trzy Plus”, celem tworzenia warunków do coraz silniejszego wpływu Związku w podejmowanych działaniach na rzecz interesów społecznych i ekonomicznych dużych rodzin. Miasto bierze również udział w programie pomocy rodzinom wielodzietnym pn. „Pierwszy dzwonek”. W ramach programu o pomoc mogą się ubiegać rodzice lub opiekunowie prawni uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych zamieszkałych w Nowym Targu, a pochodzących z

rodzin 4+ (rodzice i co najmniej czworo dzieci w wieku do 18 roku życia lub pozostających na utrzymaniu rodziców/opiekunów do 24 roku życia, uczących się lub studiujących). Wsparcie jest celowe - przeznaczone na dofinansowanie zakupu artykułów edukacyjnych oraz pomocy dydaktycznych, zwłaszcza podręczników wymaganych programem szkoły podstawowej, gimnazjum lub szkoły ponadgimnazjalnej.

W procesie wspierania macierzyństwa ważną rolę pełnią miejsca, w których po podjęciu przez matkę pracy można pozostawać na ten czas swoje dziecko. Stan bazy żłobków i przedszkoli w Mieście przedstawia się w sposób następujący:

Tabela 28. Żłobki, przedszkola i punkty przedszkolne w Nowym Targu

Wyszczególnienie		2012	2013	2014
Żłobki	Publiczne	-	-	-
	Niepubliczne	1	1	2
Przedszkola	Publiczne	2	2	2
	Niepubliczne	4	5	5
Punkty przedszkolne	Publiczne	-	-	-
	Niepubliczne	1	2	3

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

2.2.8. PRZEMOC W RODZINIE.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku stanowi, że rodzina jest objęta szczególną opieką i ochroną państwa, a jej dobro ma za zadanie uwzględniać w swojej polityce rodzinnej. Zaznacza również, że kobieta i mężczyzna mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie uznaje, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowanie godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem człowieka kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie

zrealizować podstawowych zadań, relacje rodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz wzorami oczekiwanymi w danej grupie społecznej.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, bez wątplenia należy zakwalifikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach międzyludzkich istniała ona zawsze o przemocy w rodzinie mówiono niewiele, jakby nie postrzegając jej jako poważnego zaburzenia funkcjonowania rodziny, które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych.

Definicja zawarta w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przemoc w rodzinie określa jako jednorazowe albo powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodując szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołującym cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Wyróżnia się następujące rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna – to popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką lub pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.
2. Przemoc psychiczna – wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna, stosowanie gróźb, itp.
3. Przemoc seksualna – wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieśczoł i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych partnera, itp.
4. Przemoc ekonomiczna – odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcie pracy zarobkowej, niezaspakajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, itp.
5. Zaniedbanie – ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych. Przemoc w rodzinie często ma wieloletnią historię i zwykle powtarza się według określonych, cyklicznych zdarzeń. Wyróżnia się następujące fazy przemocy (opisane przez Lenore Walker):
 1. Faza narastania napięcia - początkiem cyklu jest wyczuwalny wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe. Przyczyny mogą tkwić poza rodziną, zwykle są to mało istotne czynniki i drobne nieporozumienia. Pojawia się agresja.
 2. Faza ostrej agresji - następuje ostry wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, nie zwraca uwagi na krzywdę innych. W tej fazie najczęściej ofiary przemocy decydują się na skorzystanie z pomocy czy na złożenie skargi.

3. Faza miodowego miesiąca – jest to faza diametralnej odmiany, skruchy i okazywania miłości. Sprawca przemocy próbuje załagodzić sytuację, przeprosza i obiecuje poprawę, przynosi prezenty, staje się uczynny i miły. Swoim zachowaniem czyni, że ofiara przemocy zaczyna wierzyć w obietnice i prawdziwość zachowania sprawcy, że teraz będzie inaczej, że to więcej się nie powtórzy. Często nawet czuje się szczęśliwa i zapomina o wyrządzonej krzywdzie. Sprawca przemocy nie jest w stanie długo grać tej roli – znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać.

W świadomości społecznej funkcjonuje wiele mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie, przy czym większość z nich jest używana jako argument za stosowaniem przemocy lub jako jej usprawiedliwienie, służąc do ukrycia, zamaskowania i zbagatelizowania problemu. Są one niebezpieczne, ponieważ zniewalają ofiarę przemocy i jednocześnie sprzyjają sprawcy, dając mu sygnał o społecznym przyzwoleniu na stosowanie przemocy i na jego bezkarność.

Mit pierwszy - nie ujawnia się tajemnic rodzinnych.

Przemoc jest przestępstwem i jako taka podlega ściganiu przez prawo. Każdy, kto się o niej dowiaduje ma obowiązek poinformować o tym odpowiednie służby, a one są zobowiązane do podjęcia działań zmierzających do ochrony ofiar i udzielania im wszechstronnej pomocy.

Mit drugi - przemoc jest wtedy, gdy są widoczne ślady pobicia.

Przemoc to nie tylko działania pozostawiające siniaki, złamania czy oparzenia, to także poniżanie, obelgi, zmuszanie do określonych zachowań, groźnienie, zastraszanie.

Mit trzeci - jeśli ktoś jest bity, to znaczy, że na to zasługuje.

Nikt nie zasługuje na bicie, krzywdzenie, maltretowanie bez względu na to, co zrobił lub powiedział.

Mit czwarty - gdyby naprawdę ofiara cierpiała odeszłaby od sprawcy . Przemoc doznawana od bliskiego człowieka jest rzeczą naprawdę straszną, ofiary cierpią, to, że nie odchodzą, wynika zwykle z ich zależności od sprawcy, trudności mieszkaniowych, przekonań dotyczących małżeństwa, nacisków ze strony sprawcy, rodziny czy przyjaciół.

Mit piąty przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.

Przemoc domowa występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia czy sytuacji materialnej.

Mit szósty - ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc.

Ofiary przemocy domowej zawsze próbują się bronić, ich działania są jednak mało skuteczne. Wypróbują różne, często nieracjonalne strategie obronne, które w konsekwencji powodują nasilenie przemocy.

Mit siódmy - to był jednorazowy incydent, który się nie powtórzy.

Przemoc domowa rzadko jest jednorazowym incydentem. Jeżeli nie zostaną podjęte stanowcze działania wobec sprawcy - przemoc się powtórzy. Policja zwykle jest wzywana w ekstremalnych sytuacjach, gdy przemoc ma już długą historię.

Mit ósmy – gwałt w małżeństwie nie istnieje.

Gwałtem jest doprowadzenie innej osoby do poddania się czynowi nierządnemu lub do wykonania takiego czynu, stosując przemoc, groźbę bezprawną lub postępek (patrz art. 168 k.k.) i nigdzie nie jest napisane, że nie dotyczy to osób bliskich napastnika. Każdy ma prawo do decydowania o swoim życiu intymnym, akt ślubu nie odbiera tego prawa.

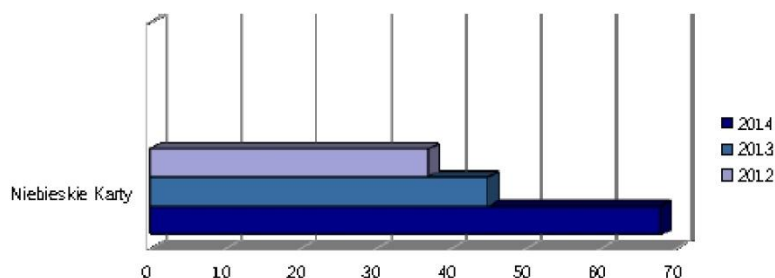
Mit dziewiąty - osoby używające przemocy muszą być chore psychicznie.

Nie ma bezpośredniego związku między przemocą a chorobą psychiczną. Przemoc jest demonstracją siły i chęcią przejęcia całkowitej kontroli i władzy nad drugą osobą. Wszystkie mity wpływają na brak reakcji ze strony świadków przemocy, ofiary zmuszają do milczenia, a sprawców utwierdzają w przekonaniu o bezkarności ich czynów.

Diagnoza zjawiska przemocy w gminie Miasto Nowy Targ została przeprowadzona w oparciu o posiadane dane (Niebieska Karta, wywiady środowiskowe, sprawozdania, inna dokumentacja własna OPS) i statystyki. Procedura „Niebieska Karta” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Działając w oparciu o Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku, w okresie od 2012 roku do 2014 roku zostało wszczętych w Nowym Targu ogółem 150 procedur „Niebieska Karta”. Analiza dynamiki zjawiska przemocy w rodzinie na przestrzeni trzech lat realizacji procedur „Niebieskiej Karty” wskazuje na systematyczny, rokroczny wzrost liczby prowadzonych postępowań.

Wykres. 7. Dynamika wzrostu liczby zakładanych „Niebieskich Kart” w latach 2012-2014

ROK	2012	2013	2014
Ogółem założonych „Niebieskich Kart”	37	45	68

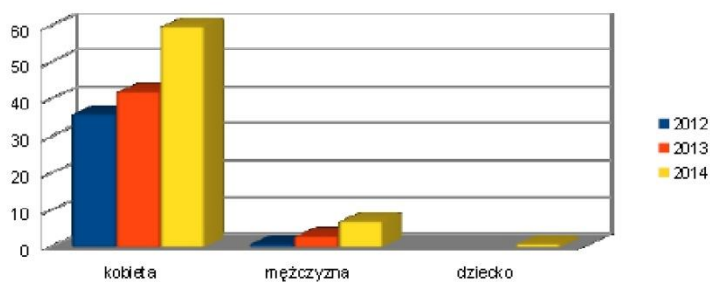
Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą w oparciu o procedurę Niebieskiej Karty – zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy – następuje przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia. W okresie od 2012 do 2014 roku Niebieska Karta zakładana była głównie przez Policję. W roku 2012 Ośrodek Pomocy Społecznej założył 4 Karty, natomiast w 2014, 1 Kartę założyła placówka oświatowa.

Procedurą „Niebieskiej Karty” w latach od 2012 do 2014 objęto 150 osób dotkniętych przemocą, w tym 138 kobiet, 11 mężczyzn i 1 dziecko. Z powyższego wynika, że z osobami co do których istnieje podejrzenie, że są osobami doznającymi przemocy są w przeważającej większości kobiety.

Wykres 8. Liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej.

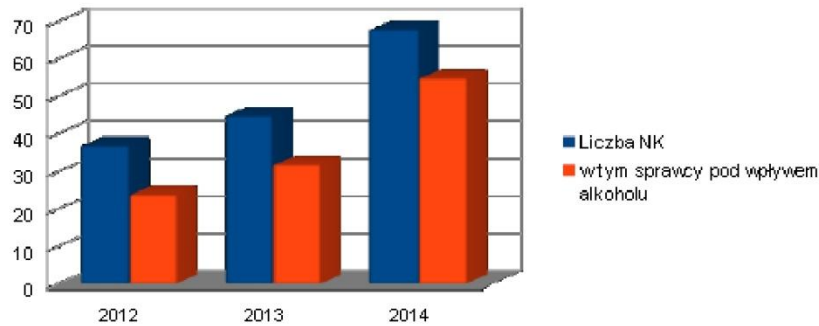

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Należy zaznaczyć, że znaczna ilość zgłoszonych przypadków przemocy współwystępuje z problemem uzależnienia od alkoholu. Istnieje związek pomiędzy nadużywaniem alkoholu, a przemocą w rodzinie. Osoby, które są sprawcami przemocy w większości przypadków uzależnieni są od alkoholu. Zebrane dane wskazują, że znaczny odsetek interwencji Policji ma miejsce w rodzinach, gdzie sprawca przemocy jest pod wpływem alkoholu: w 2012 - 24, 2013 - 32 oraz 2014 - 55, co obrazuje poniższy wykres.

Wykres 9. Sprawca przemocy pod wpływem alkoholu w latach 2012-2014.

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Wśród najczęściej występujących form przemocy wymienia się przemoc fizyczną i przemoc psychiczną. Przemocy fizycznej zawsze towarzyszy przemoc psychiczna, natomiast przemoc psychiczna może występować bez udziału przemocy fizycznej. Taka forma przemocy jest trudna do udowodnienia, gdyż nie widać bezpośrednio śladów molestowania psychicznego. Przemoc psychiczna określana jest najczęściej jako wywieranie wpływu na zachowanie, myśli i stan fizyczny osoby bez jej zgody. Do typowych form znęcania się psychicznego należą: wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna czy stosowanie gróźb. Osoby doznające przemocy najczęściej wskazują na stosowanie przemocy fizycznej i psychicznej lub psychicznej, rzadziej ekonomicznej i seksualnej.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym wśród uczniów nowotarskich szkół zadaliśmy pytanie „Która z wymienionych form przemocy wydarzyła się kiedykolwiek w twojej rodzinie?”

Tabela 29. Badanie ankietowe na pytanie „Która z wymienionych form przemocy wydarzyła się kiedykolwiek w twojej rodzinie?”

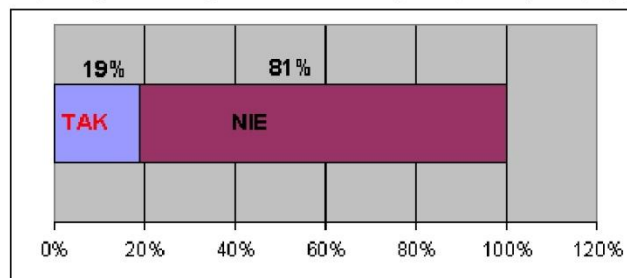
wyzywiska	30 %
groźby	11 %
poniżanie	13 %
policzkowanie	1 %
popychanie i szarpanie	6 %
bicie	3 %
szantażowanie pieniędzmi	1 %
żadna	60 %

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Jak widać, dzieci w domach narażone są ze strony rodziców na różnego rodzaju akty przemocy, głównie przemocy psychicznej: wyzywiska, poniżanie. Zdarza się także przemoc fizyczna: popychanie, szarpanie, bicie.

Spytaliśmy dalej: „Czy dostałeś kiedykolwiek od rodziców lanie, w wyniku którego doznałeś urazu (siniak, zadrapanie, itp.)?”

Wykres. 10. Badanie ankietowe na pytanie „Czy dostałeś kiedykolwiek od rodziców lanie, w wyniku którego doznałeś urazu (siniak, zadrapanie, itp.)?”

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Co piąty uczeń jest więc karcony w sposób niebezpieczny, powodujący urazy fizyczne. Jest to większy odsetek, niż liczba uczniów wymieniających formy przemocy fizycznej, których

doznali w domu. Widocznie, gdy przychodzi do przypomnienia konkretnych urazów, uczniowie odtwarzają sobie dokładnie, być może wyparte z pamięci sytuacje.

Pytaliśmy też, „czy uczniowie znają przynajmniej jedną osobę, która z błahych powodów jest karana fizycznie przez rodziców”. Oto odpowiedzi:

Tabela 30. Badanie ankietowe na pytanie „Czy uczniowie znają przynajmniej jedną osobę, która z błahych powodów jest karana fizycznie przez rodziców”.

	Szk. podst. kl. VI	Gimnazjum kl. III	Szk. ponadgimn. kl. II
TAK	14 %	17 %	8 %

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Z wyników tych badań można wysnuć kilka spostrzeżeń:

- po pierwsze, stosowanie przemocy jest nadal traktowane przez niemałą grupę rodziców jako ważna metoda wychowawcza,
- po drugie, wśród tego typu zachowań dominuje przemoc psychiczna, choć elementy przemocy fizycznej też nie należą do rzadkości,
- po trzecie – część uczniów akceptuje takie zachowania w niektórych sytuacjach.

Problem przemocy domowej jest we właściwy sposób postrzegany przez władze miasta. Działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej są unormowane Uchwałą Nr XVII/155/2015 z dnia 30 grudnia 2015 roku w sprawie: przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020. Dokument ten określa kierunki pomocy świadczonej ofiarom przemocy domowej oraz cały pakiet działań profilaktycznych mających na celu przeciwdziałanie przemocy. Zgodnie z przyjętym dokumentem Burmistrz Miasta zarządzeniem powołał Interdyscyplinarny Zespół do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w skład którego wchodzi: pracownik socjalny, psycholog, pedagog, funkcjonariusz Policji, kurator sądowy oraz Pełnomocnik Burmistrza Miasta do Spraw Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom. Przy Ośrodku Pomocy Społecznej funkcjonuje Punkt Informacji i Wsparcia dla Osób Uwikłanych w Przemoc, w którym dyżur pełnią prawnik, psycholog oraz członek Zespołu Interdyscyplinarnego. Jednocześnie dwa razy w tygodniu (wtorek i czwartek) w godz. od 12.00 do 15.30 dyżur pełnią pracownicy socjalni Ośrodka. Zespół prowadzi dyżury przy ul. Kościuszki 8. Przy Ośrodku Pomocy Społecznej funkcjonuje Punkt Informacji i Wsparcia dla Osób Uwikłanych w Przemoc, w którym dyżur pełnią prawnik, psycholog oraz członek Zespołu Interdyscyplinarnego. Jednocześnie dwa razy w tygodniu (wtorek i czwartek) w godz. od 12.00 do 15.30 dyżur pełnią pracownicy socjalni Ośrodka. Ponadto w Nowotarskim Klubie Abstynenta „Rodzina” działa grupa wsparcia i samopomocy dla kobiet, dzieci i młodzieży – ofiar przemocy, w wyniku nadużywania alkoholu. Zarówno w pracy Ośrodka Pomocy Społecznej jak i Policji wdrożony jest system

„Niebieskich Kart”. Zjawisku przemocy domowej przeciwdziała także Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W Nowym Targu istnieje także Ośrodek Interwencji Kryzysowej, prowadzony przez Spółdzielnię Socjalną „U Starosty”. Ośrodek udzielał pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacji kryzysowej, lub będących ofiarami przemocy w rodzinie. Placówka ma za zadanie również motywować i wspierać ofiary sytuacji kryzysowych w podejmowaniu działań, które efektywnie wpłyną na dalszą jakość ich osobistego i społecznego życia. Z usług Ośrodka korzystają mieszkańcy całego powiatu, a pomoc świadczona nieodpłatnie udzielana była w formie – poradnictwa specjalistycznego (porady prawnika i psychologa), schronienia oraz systematycznej pracy socjalnej. Przy ośrodku funkcjonuje mieszkanie chronione dotowane przez samorząd Miasta Nowy Targ. W roku 2015 w mieszkaniu schronienie znalazła jedna nowotarska rodzina, doznająca przemocy domowej.

Skala zjawiska przemocy na terenie miasta Nowy Targ jest marginalna, ale należy zaznaczyć że nie jest znana skala ukrytej przemocy, gdzie osoby doznające przemocy nie decydują się ujawniać problemu, który dotyka ich rodzin. Najczęściej stosowaną formą przemocy jest przemoc psychiczna (wyzwiska, groźby, poniżanie) oraz fizyczna (popychanie, uderzanie, kopanie). Wszczęcie procedury NK następowało w głównej mierze przez Policję, która po założeniu formularza NK przekazywała go do Ośrodka Pomocy Społecznej. Ośrodek prowadził dalszą procedurę NK organizując szereg działań zmierzających do udzielenia wsparcia osobom doznającym przemocy. Dokonując analizy danych można stwierdzić, że poprzez systematyczną profilaktykę i edukację lokalnego społeczeństwa w zakresie przeciwdziałania przemocy, poprzez udzielanie wsparcia osobom doznającym przemocy, prowadzenie zintegrowanych i skoordynowanych działań, mających na celu przeciwdziałaniu temu problemowi można doprowadzić do zmiany pojmowania przez społeczeństwo zjawiska przemocy w rodzinie oraz poprawy wizerunku i wzrostu zaufania społecznego do Policji i innych służb działających w obszarze przemocy domowej.

2.2.9. ALKOHOLIZM

Alkoholizm jest negatywnym zjawiskiem, chorobą społeczną, która powoduje:

- szkody występujące u osób pijących,
- szkody występujące u członków rodzin alkoholowych,
- alkoholową dezorganizację środowiska pracy,
- naruszenia prawa i porządku przez osoby nietrzeźwe,
- wypadkowość i liczne urazy spowodowane nadużywaniem alkoholu,
- niekorzystne społeczne zmiany w strukturze spożycia alkoholu,

Alkohol jest przyczyną urazów ciała, zaburzeń psychicznych i zachowania, zaburzeń żołądkowo-jelitowych, nowotworów, chorób układu sercowo-naczyniowego, zaburzeń immunologicznych, chorób kręgosłupa, układu rozrodczego oraz szkód prenatalnych. Zmniejszenie lub zaprzestanie picia alkoholu przynosi korzyści zdrowotne. Całkowicie znika ryzyko ostrych następstw spożycia alkoholu. Także w przypadku chorób przewlekłych, takich jak marskość wątroby bądź depresja, zmniejszenie lub zaprzestanie spożywania alkoholu skutkuje szybką poprawą stanu zdrowia.

Uzależnienie od alkoholu – alkoholizm – to choroba, polegająca na utracie kontroli nad spożywaniem alkoholu, zmianie tolerancji na alkohol, występowaniu „przymusu picia”, obecności objawów abstynencyjnych i podporządkowaniu całego swojego życia alkoholowi. Choroba ta doprowadza do destrukcji życia alkoholika i jego rodziny. Według danych Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego średnie spożycie alkoholu w Polsce na poziomie 10,1 litrów w przeliczeniu na czysty alkohol jest poniżej średniej europejskiej wynoszącej 10,7 litrów. Należy tutaj podkreślić, że w ostatnich dwóch dekadach w Polsce znacząco zmieniła się struktura spożywanego alkoholu. Wzrosło spożycie piwa, spadła natomiast konsumpcja wódki i win.

Koszty alkoholizmu ponosi całe społeczeństwo. Składają się na to usługi świadczone na rzecz osób pijących alkohol, koszty związane z działaniami organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, podejmowanymi w celu ochrony innych osób przed szkodami spowodowanymi przez pijących, koszty ponoszone przez system ubezpieczeń społecznych, koszty ponoszone przez pracodawców w związku z absencją bądź spadkiem wydajności pracy osób pijących. Z alkoholizmem wiąże się wiele tragedii rodzinnych, których nie można przeliczyć na złotówki.

Alkoholizm postrzegany jest jako jedno z ważniejszych zagrożeń (drugi w hierarchii ważności – 51% wskazań). Gdy dodamy do tego zagrożenie narkomanią (28% wskazań), otrzymamy pełny obraz tego, jak mieszkańcy Nowego Targu postrzegają problemy związane z uzależnieniami.

Według szacunkowych danych, opartych na wskaźnikach Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowym Targu skala problemów alkoholowych wygląda następująco:

- liczba osób uzależnionych od alkoholu: 670 – 1000
 - liczba osób dorosłych żyjących w rodzinach alkoholowych (współmałżonkowie, rodzice, rodzeństwo) 1340 – 1670
 - liczba dzieci wychowujących się w rodzinach alkoholików: 1340 – 1670
 - liczba osób pijących szkodliwie, nie uzależnionych od alkoholu: 1670 – 2340
 - ofiary przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym (dzieci i dorośli) 1770 – 2240
- W badaniu ankietowym zapytaliśmy nowotarzań „Ile czasu minęło, od kiedy pił/a Pan/i alkohol?” Oto odpowiedzi:

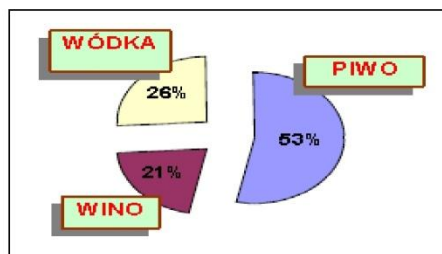
Tabela 31. Badanie ankietowe na pytanie „Ile czasu minęło, od kiedy pił/a Pan/i alkohol?”

Płtem dzisiaj	1 %
1 - 2 dni	13 %
Mniej więcej tydzień	21 %
2 tygodnie do miesiąca	20 %
Miesiąc do trzech miesięcy	20 %
Więcej niż 3 miesiące	19 %
Nie pije od kilku lat	6 %

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Jak z tego wynika, ponad połowa ankietowanych mieszkańców Nowego Targu piła alkohol nie dłużej niż miesiąc przed okresem badania, zaś 6% deklaruje się jako abstynenci. Przyjrzyjmy się zatem jak wygląda struktura picia napojów alkoholowych w naszym mieście. Na pytanie: „Jaki alkohol pił/a Pan/i ostatnim razem?” odpowiadano:

Wykres. 11. Badanie ankietowe na pytanie „Jaki alkohol pił/a Pan/i ostatnim razem?”

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Mieszkańcy Nowego Targu częściej spożywają napoje z niższą zawartością alkoholu (piwo) niż wódkę czy wino. Osoby uzależnione i wyrządzające swoim pić poważne szkody społeczne, a nie chcące dobrowolnie poddać się leczeniu odwykowemu, powinny być zgłoszone do Miejskiej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w celu wszczęcia procedury sądowej zobowiązującej do leczenia. Ilość zgłaszanych osób w ciągu ostatnich sześciu lat wygląda następująco:

Tabela 32. Ilość zgłaszanych osób na dobrowolne leczenie odwykowe.

ROK	2009	2010	2011	2012	2013	2014
liczba przyjętych wniosków	64	68	77	76	78	80
liczba osób, z którymi przeprowadzono rozmowę interwencyjno – motywującą	62	53	60	54	56	57
liczba spraw skierowanych do Sądu	20	10	35	35	36	38

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Opierając się na szacunku ilości spraw kierowanych do Miejskiej Komisji widzimy, iż w roku 2014 liczba skierowanych wniosków nieznacznie wzrosła w stosunku do roku poprzedniego. Również liczba kierowanych przez Komisję wniosków do Sądu Rejonowego nieznacznie wzrosła w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 33. Liczba rodzin i osób żyjących w rodzinach z problemem alkoholowym, korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Targu.

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2009	29	57
2010	26	51
2011	28	57
2012	36	68
2013	41	72
2014	43	74

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Należy zauważyć, iż z roku na rok liczba rodzin z problemem alkoholowym, korzystających z pomocy świadczonej przez OPS, na przestrzeni ostatnich pięciu lat utrzymywała się na podobnym poziomie. W roku 2014 zauważa się wzrost.

Na terenie Nowego Targu funkcjonuje Poradnia Terapii Uzależnienia i Współzależnienia od Alkoholu. Oto jak przedstawia się bilans osób podejmujących leczenie odwykowe (dane dla Powiatu Nowotarskiego).

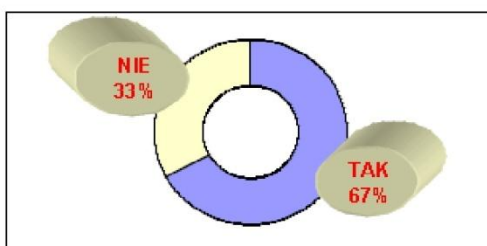
Tabela 34. Liczba osób podejmujących leczenie odwykowe.

ROK	UZALEŻNIENI	WSPÓLUZALEŻNIENI
2009	433	25
2010	483	18
2011	455	24
2012	458	28
2013	461	31
2014	465	33

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Dopełnieniem tej statystyki jest liczba osób poddanych leczeniu stacjonarnemu w Oddziale Leczenia Uzależnień Podhalańskiego Szpitala Specjalistycznego im. Jana Pawła II. W roku 2014 hospitalizowano 24 mieszkańców Nowego Targu. Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów wiąże się z jego spożywaniem. Mieszkańcy Nowego Targu mogą w przypadku wystąpienia problemów alkoholowych korzystać z usług terapeutycznych, a także otrzymać wsparcie w grupach samopomocowych. Chcieliśmy sprawdzić, czy dostrzegają oni efekty tych działań. Spytaliśmy: „Czy styka się Pan/i z osobami dawniej nadużywającymi alkoholu, którzy obecnie nie piją wcale lub w sposób znaczący ograniczyli swoje picie?”

Wykres 12. Badanie ankietowe na pytanie Czy styka się Pan/i z osobami dawniej nadużywającymi alkoholu, którzy obecnie nie piją wcale lub w sposób znaczący ograniczyli swoje picie?”

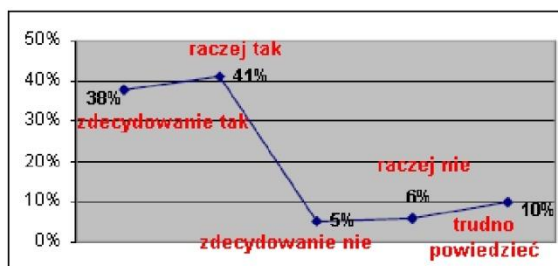

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Jak widać, aż 67% mieszkańców styka się z osobami, które zostały abstynentami lub przynajmniej piją w sposób mniej destrukcyjny niż dawniej. Na pytanie: „Czy wiedziałbym gdzie szukać pomocy, gdyby ktoś z moich bliskich miał problemy z alkoholem?” otrzymaliśmy następujące odpowiedzi:

Wykres. 13. Badanie ankietowe na pytanie Czy wiedziałbym gdzie szukać pomocy, gdyby ktoś z moich bliskich miał problemy z alkoholem?"

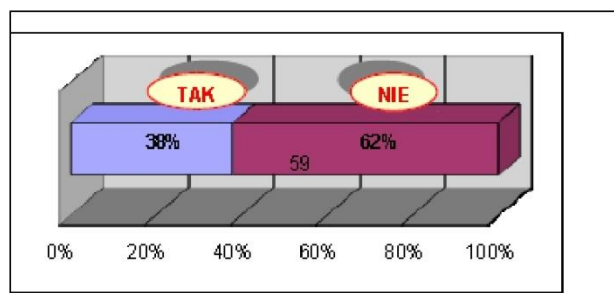
Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Świadczy to o dobrej orientacji mieszkańców Nowego Targu w zakresie funkcjonowania instytucji, które zajmują się rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Jak już wyżej wspomniano alkohol jest przyczyną wielu nieszczęść, przestępstw i wykroczeń, następstwem których są interwencje służb porządkowych. Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji odnotowali w ostatnim roku na terenie powiatu wiele zdarzeń z udziałem osób nietrzeźwych. I tak: skierowano 434 wnioski do Sądu w związku z prowadzeniem pojazdów mechanicznych pod wpływem alkoholu. 488 osób zatrzymano do wytrzeźwienia w policyjnej izbie zatrzymań. Na terenie powiatu nowotarskiego odnotowano 199 interwencji w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie. Istotna jest tutaj współpraca przedstawicieli wszystkich służb i instytucji pracujących z dziećmi oraz udzielających pomocy ofiarom przemocy, tzn. pedagogów, pracowników świetlic socjoterapeutycznych i środowiskowych, psychologów, pracowników socjalnych, policjantów, przedstawicieli służby zdrowia, księży, terapeutów uzależnień i innych.

Spójrzmy, jak skalę tego problemu spostrzegają uczniowie szkół Nowego Targu. Zadaliśmy uczniom pytanie: „Czy kiedykolwiek w życiu rodzinnym byłeś świadkiem przykrej sytuacji spowodowanej przez picie alkoholu” i otrzymaliśmy następujące odpowiedzi:

Wykres 14. Badanie ankietowe na pytanie „Czy kiedykolwiek w życiu rodzinnym byłeś świadkiem przykłej sytuacji spowodowanej przez picie alkoholu”.

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

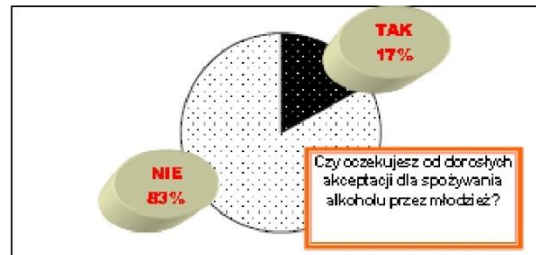
Koszty, związane z interwencjami ponosi całe społeczeństwo. Z całą pewnością nadużywanie alkoholu powoduje dyskomfort i obawy mieszkańców o własne bezpieczeństwo. Ponad 40% ankietowanych nowotarzan uważa, że osoby pijące alkohol w ich miejscu zamieszkania stanowią szczególne zagrożenie dla bezpieczeństwa. Według opinii mieszkańców Nowego Targu nie dostrzega się tendencji spadkowej jeżeli chodzi o konsumpcję alkoholu wśród osób dorosłych. Wyraźnie potwierdziła się natomiast opinia o wzroście spożycia alkoholu wśród młodych ludzi. Wielu, bo aż 61% mieszkańców Nowego Targu, dostrzega korzystną tendencję zmiany preferencji konsumpcji napojów alkoholowych na korzyść alkoholi niskoprocentowych. Warto zaznaczyć, że wśród mieszkańców Nowego Targu istnieje duże zrozumienie dla specyfiki problemów alkoholowych, a przy tym chęć aktywnego włączenia się w rozwiązywanie tych problemów.

Osobne miejsce w diagnozie problemów alkoholowych zajmuje analiza nadużywania alkoholu przez dzieci i młodzież. Podstawą diagnozy zachowań, związanych z alkoholem i problemów alkoholowych wśród młodzieży, są badania ankietowe przeprowadzone na terenie nowotarskich szkół.

Ankietowanym uczniom zadaliśmy pytanie, czy uczniowie oczekują od dorosłych akceptacji dla spożywania alkoholu przez młodzież? Odpowiedź na to pytanie ma podstawowe znaczenie dla osób dorosłych: rodziców, wychowawców.

Wykres 15. Badanie ankietowe na pytanie „Czy uczniowie oczekują od dorosłych akceptacji dla spożywania alkoholu przez młodzież”?

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Jak widać, liberalne podejście niektórych rodziców czy wychowawców w stosunku do pijącej młodzieży wcale nie koresponduje z oczekiwaniami uczniów. Bywa ono raczej uwarunkowane chęcią przypodobania się młodym ludziom poprzez realizowanie najprostszyc, niewymagających większego wysiłku, recept.

Badania, prowadzone wśród dzieci i młodzieży, określiły wiek inicjacji alkoholowej w Nowym Targu pomiędzy 12 – 13 rokiem życia.

Statystyki ogólnokrajowe mówią:

- 70% - 85% dzieci ze szkół podstawowych piło już alkohol (w tym 20% 11-latków). Od połowy lat 80-tych w grupie 15-latków odnotowano prawie trzykrotny spadek liczby abstynentów (obecnie 10%)
- wiek inicjacji alkoholowej wynosi obecnie 11 – 12 lat
- zacierają się różnice pomiędzy chłopcami i dziewczętami w częstości podejmowania prób picia alkoholu. Do picia wina przyznaje się 44% 15-letnich chłopców i 42% 15-letnich dziewcząt. Do picia wódki przyznaje się 53% 15-letnich chłopców i 39% 15-letnich dziewcząt.
- połowa dorosłych Polaków uważa, że picie alkoholu przez młodzież jest poważnym problemem społecznym (zaraz za bezrobociem i spadkiem stopy życiowej)

Interesowaliśmy się w związku z tym, jakie rodzaje alkoholu preferuje młodzież. Spytałismy, jaki napój alkoholowy pili w ostatnim miesiącu*.

Tabela 35. Badanie ankietowe na pytanie „Jaki napój alkoholowy pili w ostatnim miesiącu?”.

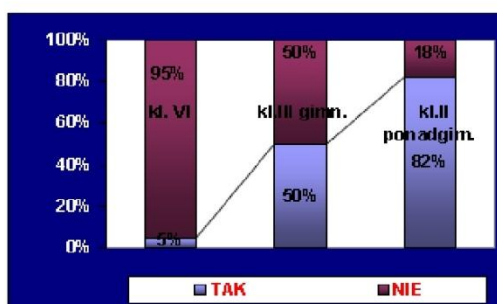
	Szkoły podst.	Gimnazjum	Szk. ponadgimn.
	kl. VI	kl. III	kl. II
PIWO	67 %	74 %	67 %
WINO, KOKTAIL	0 %	3 %	11 %
WÓDKA, LIKIER	23 %	23 %	22 %

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Wskazany odsetek odnosi się do tych uczniów, którzy mieli kontakt z alkoholem w ostatnich 30 dniach przed badaniem. Suma procentów może być większa od 100, gdy uczniowie spożywają więcej niż jeden rodzaj alkoholu.

Jak widać, najpopularniejszym napojem alkoholowym wśród uczniów szkół Nowego Targu jest piwo. Można na to patrzeć z dwóch stron. Piwo stanowi niewątpliwie mniejsze zagrożenie wczesnym uzależnieniem niż wino, czy wódka. Jednakże tendencja ta świadczyć może (i niejednokrotnie świadczy) o traktowaniu przez młodzież (i nie tylko przez młodzież) piwa, nie jako alkoholu, lecz jako niegroźnego napoju orzeźwiającego. Jest to bardzo niepokojąca tendencja. Szczególnie w aspekcie szeroko nas otaczającej reklamy i promocji piwa, a także powszechnego mitu, że nie jest to napój alkoholowy, lecz chłodzący. Producenci wciąż wprowadzają na rynek nowe gatunki piwa np. smakowe i niskoprocentowe, co w oczach młodzieży może powodować przekonanie, o którym wspomniano wyżej. Zobaczmy, co ankietowani w Nowym Targu mówią na temat swoich własnych zachowań alkoholowych. Na pytanie: „Czy w ciągu ostatnich 30 dni piłeś jakiś napój alkoholowy” odpowiadają:

Wykres 16. Badanie ankietowe na pytanie „Czy w ciągu ostatnich 30 dni piłeś jakiś napój alkoholowy”

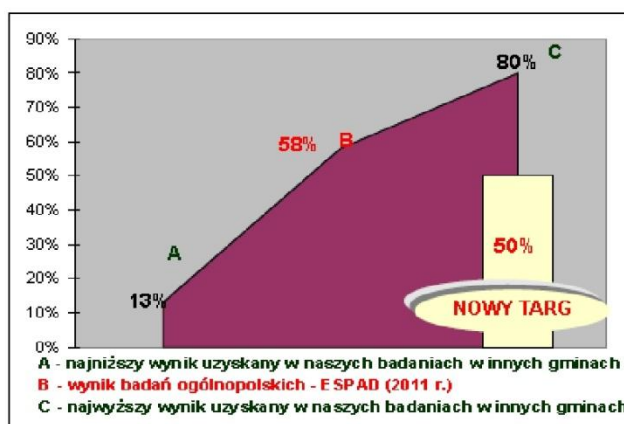
Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Okres 30 dni przed badaniem przyjmuje się za wskaźnik względnie częstego używania napojów alkoholowych.

Jak to wygląda w porównaniu z danymi z badań ogólnopolskich i badań w innych gminach?

Wykres 17. Porównanie z danymi z badań ogólnopolskich i badań w innych gminach.

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Porównanie młodzieży starszej:

Spożywanie alkoholu w okresie 30 dni przed badaniem	Szkoły ponadgimnazjalne kl. II	
	NOWY TARG	ESPAD-2007 (ogólnopolskie)
TAK	82 %	79 %

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Następne pytanie brzmiało: „Ile razy w życiu zdarzyło ci się upić napojem alkoholowym” i otrzymaliśmy następujące odpowiedzi:

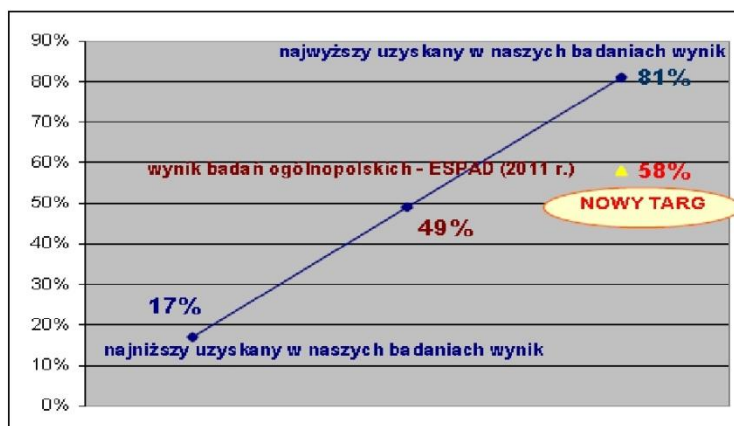
Tabela 36. Badanie ankietowe na pytanie „Ile razy w życiu zdarzyło ci się upić napojem alkoholowym”

Ile razy zdarzyło ci się upić napojem alkoholowym	Szk. Podst. VI kl.	Gimnazjum III kl.	Szk. ponadgimnazj. II kl.
ani razu	95 %	42 %	29 %
1-2 razy	2 %	24 %	29 %
3-5 razy	0 %	5 %	9 %
6-10 razy	0 %	13 %	26 %
ponad 10 razy	3 %	16 %	7 %
Łącznie upiło się	5 %	58 %	71 %

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Sześciu na dziesięciu uczniów klasy III gimnazjum oraz siedmiu na dziesięciu uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych było już pijanych. Jak to wygląda na tle innych gmin (dla 15-latków)?

Wykres 18. Wykaz uczniów klas gimnazjalnych (15 lat), będące pod wpływem alkoholu na tle innych gmin.

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Jak wynika z badań ogólnopolskich w szybkim tempie obniża się również wiek inicjacji alkoholowej. Poniższa tabela przedstawia jak to wygląda w szkołach Nowego Targu.

Tabela 37. Poziom inicjacji alkoholowej w szkołach w Nowym Targu.

W jakim wieku po raz pierwszy spróbowałeś alkoholu	Szkoła podst. VI kl.	Gimnazjum III kl.	Szk. ponadgimn. II kl.
Nie piłem jeszcze alkoholu	50 %	11 %	15 %
mniej niż 9 lat	10 %	10 %	0 %
10 – 12 lat	29 %	3 %	5 %
13 – 15 lat	2 %	49 %	15 %
16-18 lat	Nie dotyczy	12 %	42 %
Nie pamiętam	9 %	15 %	28 %
Nie piłem jeszcze alkoholu	X	19 %	5 %

(ogólnopolskie badania ESPAD-2011 r.)

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Wiedza na temat alkoholu, jego działania, funkcji społecznych, czy niebezpieczeństw związanych z jego nadużywaniem kształtuje się już od wczesnego dzieciństwa. W okresie dzieciństwa i dojrzewania formują się także postawy i przekonania związane z alkoholem. Niezwykle istotną rolę w kształtowaniu tych poglądów pełnią rodzice, później wychowawcy i inne dorosłe osoby z otoczenia. Zobaczmy, z jakimi wzorcami postępowania stykała się i styka nadal młodzież. Na pytanie: „Z kim po raz pierwszy piłeś alkohol” uczniowie szkół odpowiedzieli:

**Tabela 38. Badanie ankietowe na pytanie „Z kim po raz pierwszy piłeś alkohol”
uczniowie szkół”**

Z kolegą	62 %
Z rodzicami	28 %
Z innym dorosłym członkiem rodziny	6 %
Z innym dorosłym	1 %
Sam	3 %

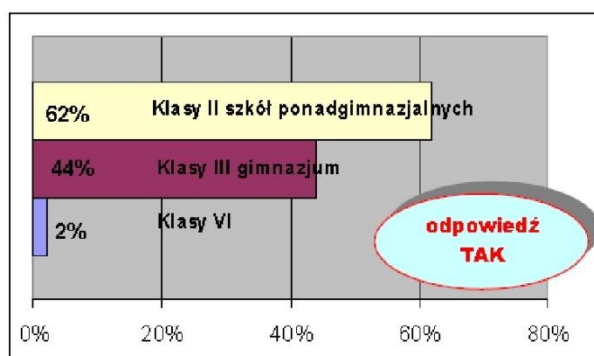
Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

W co trzecim przypadku osobami, które po raz pierwszy poczęstowały młodego człowieka alkoholem, byli dorośli (najczęściej rodzice).

Czynnikiem sprzyjającym alkoholizacji młodzieży jest nieprzestrzeganie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, szczególnie w zakresie art. 15 pkt 2 mówiącego o zakazie sprzedaży alkoholu osobom do lat 18. Taka postawa sprzedawców, oprócz bezpośrednich szkód wynikających z zakupu i spożywania alkoholu przez młodzież, stwarza wrażenie przyzwolenia dorosłych na picie przez młodych ludzi napojów alkoholowych.

Aby zbadać skalę tego problemu zadaliśmy uczniom pytanie: Czy kiedyś samodzielnie kupiłeś alkohol”.

Wykres 19. Badanie ankietowe na temat „Czy kiedyś samodzielnie kupiłeś alkohol”.

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Interesujące wydawało się również pytanie, gdzie uczniowie spożywają zakupiony alkohol, czy kryją się przed dorosłymi, czy też nie mają takiej potrzeby.

Tabela 39. Badanie ankietowe na pytanie „Gdzie uczniowie spożywają zakupiony alkohol, czy kryją się przed dorosłymi, czy też nie mają takiej potrzeby.”

Gdzie ostatni raz piłeś alkohol ?	Klasa VI	Gimnazjum kl. III	Szk. ponadgimn. kl. II
w szkole (internacie)	0 %	2 %	0 %
u siebie w domu	76 %	11 %	13 %
na dyskotece	0 %	7 %	8 %
u kogoś w domu	8 %	24 %	15 %
w kawiarni, pubie	0 %	0 %	11 %
w parku (na łące)	0 %	6 %	23 %
pod sklepem	4 %	0 %	0 %
w innym miejscu	12 %	50 %	30 %

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Odpowiedzi odnoszą się, oczywiście, tylko do osób, które miały już kontakt z alkoholem. Jak jednak wynika z analizy danych, wielu młodych konsumentów alkoholu najchętniej jako miejsce picia wybiera dom (swoją lub kolegów). Powstaje pytanie – gdzie w tym czasie są rodzice. Młodzież starszych klas korzysta też z lokali publicznych (kawiarnie, puby, dyskoteki), co nie może dziać się bez przyzwolenia ich właścicieli. Jest to istotna wskazówka dla służb porządkowych, gdzie należy wzmocnić kontrolę, aby nie dochodziło do łamania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Komenda Powiatowa Policji na bieżąco kontroluje placówki sprzedające alkohol. Urząd Miasta organizuje szkolenia dla sprzedawców alkoholu, a Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kontrolę wstępne w związku z wnioskami o wydanie nowych zezwoleń na sprzedaż alkoholu.

W zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii prowadzone są skonsolidowane działania następujących służb: Rady Miasta, Burmistrza Miasta, Pełnomocnika Burmistrza Miasta ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom, Miejskiej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Podhalańskiego Szpitala Specjalistycznego im. Jana Pawła II (Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu, Oddział Leczenia Uzależnień), Komendy Powiatowej Policji (Wydział Prewencji, Poradnia Resocjalizacyjna), Prokuratury, Sądu Rejonowego, kuratorów sądowych, OPS, PKPS, Rady

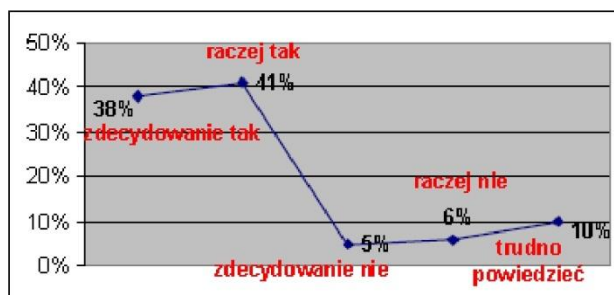
Programowej „Bezpieczne Miasto”, Akcji Katolickiej, szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadpodstawowych, stowarzyszeń trzeźwościowych w tym: Duszpasterstwa Trzeźwości przy Parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa (Dni Trzeźwości na Podhalu, grupa modlitewna), Nowotarskiego Klubu Abstynentów „Rodzina” (rehabilitacja, porady prawne), grup AA. Problemami alkoholowymi zajmują się bardzo ofiarnie miejscowe parafie. Na uwagę zasługuje świetlica środowiskowa „Renovaro”, prowadzona przez Parafię św. Królowej Jadwigi, jak również świetlica środowiskowa „Totus Tuus”, prowadzona przez Parafię św. Jana Pawła II.

W latach 1998 – 2015 objęto szkoleniami w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom poszczególne grupy zawodowe w tym: nauczycieli (szkoły podstawowe, gimnazja, średnie), policjantów, pielęgniarki środowiskowe i szkolne, kuratorów sądowych, grupę wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, pracowników OPS, PKPS. Systematycznie postępują szkolenia sprzedawców napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz aktów prawa miejscowego. Nowatorskim pomysłem jest realizacja programu profilaktycznego dla kursantów prawa jazdy pn. „Szkola trzeźwych kierowców”. Przeważająca większość uczniów nowotarskich szkół podstawowych i średnich uczestniczy w nowoczesnych programach i kampaniach profilaktycznych. W szkołach podstawowych i gimnazjach funkcjonują świetlice profilaktyczno – wychowawcze. Dodatkowo dzieci z rodzin dysfunkcyjnych uczestniczą w zajęciach sportowo – rekreacyjnych oraz każdorazowo w zimowiskach, półkoloniach i koloniach profilaktycznych. Każda placówka oświatowa realizuje szkolny program profilaktyki. Dotowane są sportowe zajęcia pozalekcyjne prowadzone przez kluby sportowe. Zajęcia na nowotarskich osiedlach prowadzą trenerzy osiedlowi. Władze miasta szczególny nacisk kładą na rozbudowę miejsc rekreacji bez używek, wpływających na promocję zdrowego trybu życia (skate park, boiska w tym boiska Orlik oraz boisko ze sztuczną nawierzchnią przy SP nr 2, 3, 11 i Gimnazjum nr 2, Gimnazjum nr 1 zestawy rekreacyjne, ogródki zabawowe, siłownie, Miejska Pływalnia).

Przy realizacji miejskiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych istotne jest dotarcie z informacją do mieszkańców, a także ugruntowanie przekonania, co do skuteczności podejmowanych działań. Pytaliśmy: „Czy wiedziałbym gdzie szukać pomocy, gdyby ktoś z moich bliskich miał problemy z alkoholem?”. Otrzymałoby następujące odpowiedzi:

Wykres 20. Badanie ankietowe na pytanie „Czy wiedziałbym gdzie szukać pomocy, gdyby ktoś z moich bliskich miał problemy z alkoholem?”

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Świadczy to o dobrej orientacji mieszkańców Nowego Targu w zakresie funkcjonowania instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

Prowadzona od kilku lat kampania informacyjna na temat możliwości uzyskania pomocy w przypadku zetknięcia się z problemem alkoholizmu przynosi rezultaty, bowiem 79 % ankietowanych zna instytucje, do których może się zgłosić z prośbą o pomoc.

W Nowym Targu działa Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, inicjująca sposób rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmująca czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi określa przyjmowany rokrocznie przez Radę Miasta: Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Celem głównym Programu jest ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych środków psychoaktywnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Nowego Targu oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

Z kolei główne kierunki działań obejmują:

- 1) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży.
- 2) Ograniczenie liczby nastolatków okazjonalnie pijących alkohol.
- 3) Opóźnienie wieku inicjacji picia alkoholu przez dzieci i młodzież.
- 4) Wzrost liczby sprzedawców regularnie kontrolujących wiek osób kupujących alkohol.
- 5) Ograniczenie picia alkoholu przez kobiety w ciąży.
- 6) Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.

- 7) Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
- 8) Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.
- 9) Przeciwdziałanie naruszeniom prawa w związku z prowadzeniem sprzedaży napojów alkoholowych i innych substancji psychoaktywnych.

2.2.10. NARKOMANIA

W ostatnich latach dawał się zaobserwować wyraźny wzrost skali problemów wynikających z zażywania narkotyków. Działo się tak głównie za sprawą młodzieży, choć docierają także sygnały o wzroście zainteresowania narkotykami przez osoby dorosłe. Pojawiły się nowe substancje odurzające, a także nowe wzory ich zażywania. Od 1997 roku wyraźnie zmniejsza się liczba osób używających narkotyków dożylnie (np. „polskiej heroiny”). Zadziałał tu prawdopodobnie głównie lęk przed zarażeniem wirusem HIV. Generalnie jednak od początku lat dziewięćdziesiątych odsetek uczniów sięgających po narkotyki wzrósł znacznie, osiągając średni poziom europejski. Jednak badania ESPAD z 2007 r. wskazują na pojawiające się zmiany tendencji.

Wg Janusza Sierosławskiego, analizując dane z ostatnich lat, możemy zidentyfikować następujące trendy:

- Kontynuacja tendencji spadkowej liczby nadużywających substancji wziewnych.
- Po wieloletnim trendzie wzrostowym liczby osób nadużywających leków uspokajających i nasennych, zapoczątkowanym w 1997 r., w badaniach z 2007 r. zaobserwowano stabilizację lub nawet nieznaczny spadek.
- W 1992 r. zaznaczyła się tendencja wzrostowa liczby osób nadużywających środków z grupy amfetaminy. Od 1997 r. tempo wzrostu było większe niż w latach poprzednich. Ze skokowym wzrostem mieliśmy do czynienia w 2002 r. W 2003 r. i 2005 r. nadal obserwowaliśmy wzrost, ale o mniejszym nasileniu. Natomiast w badaniach z 2007 r. pojawiła się tendencja spadkowa.
- Zahamowanie trendu wzrostowego liczby osób eksperymentujących z przetworami konopi. Trend ten został zapoczątkowany w 1993 r. i przyspieszył w 1997 r. W 2002 r. notujemy dalsze przyspieszenie skali wzrostu, zaś od 2003 r. można mówić o stabilizacji, a w badaniach z 2007 r. zauważono znaczący spadek.
- Stabilizacja liczby osób nadużywających kokainy. Do 1996 r. spotykano w lecznictwie stacjonarnym tylko pojedyncze osoby nadużywające tego środka, w 1997 r. ich liczba skokowo wzrosła. Od 1998 r. notowano stabilizację, przerwana spadkiem w 2001 r. i wzrostem w 2002 r. Od 2003 r. notujemy stabilizację na poziomie wyższym niż w końcówce lat dziewięćdziesiątych. Potwierdzają to także badania z 2007 r.
- Badania z 2007 r. wykazują tendencję spadkową, jeśli chodzi o zażywanie ekstazy.
- Generalnie można stwierdzić, że porównując wyniki z 2007 r. z wynikami badań z lat 1995, 1997 i 2003, odnotowujemy załamanie się trendu wzrostowego eksperymentowania ze środkami odurzającym wśród badanej młodzieży szkolnej.

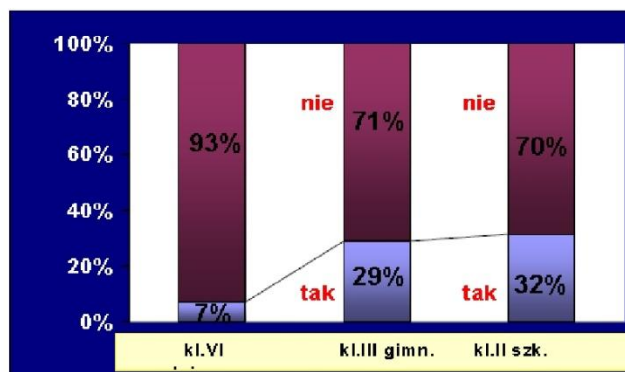
Tabela 40. Problem nadużywania narkotyków przez uczniów nowotarskich szkół

Ile osób z twójego środowiska zażywa narkotyki	Szk. podst. VI kl.	Gimnazjum III kl.	Szk. ponadgimn. II kl.
większość	0 %	5 %	0 %
około połowy	0 %	7 %	0 %
mniejszość	2 %	18 %	29 %
pojedyncze przypadki	5 %	35 %	43 %
nikt	93 %	35 %	28 %

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Młodzież szkół Nowego Targu spostrzega problem zażywania narkotyków przez swoich rówieśników jako marginalny. Młodzi ludzie, jeśli już dostrzegają takie zjawisko, to głównie jako pojedyncze przypadki. Kolejnym badanym przez nas obszarem był osobisty stosunek uczniów do narkotyków. Oto odpowiedzi na pytanie: „Czy kiedykolwiek miałeś kontakt z jakimiś środkami odurzającymi?”.

Wykres 21. Badanie ankietowe na pytanie „Czy kiedykolwiek miałeś kontakt z jakimiś środkami odurzającymi?”.

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Co czternasty szóstoklasista, 29% uczniów gimnazjum oraz co trzeci uczeń II klasy szkół ponadgimnazjalnych przyznaje się do kontaktów ze środkami odurzającymi. Jakże środki są najczęściej zażywane przez uczniów? Dla porównania podajemy wyniki badań

ogólnopolskich ESPAD (J.Sierostawski, A. Zieliński – 2003 r.) w grupie wiekowej 15-16-latków i młodzieży starszej.

Tabela 41. Wynik badania ankietowego ogólnopolskich ESPAD w grupie wiekowej 15-16 – latków i młodzieży starszej.

Rodzaj środka	Klasa	Szkoły podstawowe Kl. VI	Gimnazjum Kl. III		Szkoły ponadgimn. Kl. II	
			NOWYTARG	ESPAD-2011r. (ogólnopolskie)	NOWYTARG	ESPAD-2011r. (ogólnopolskie)
środki nasenne		3 %	3 %	15 %	0 %	17 %
klej rozpuszczalnik		2 %	3 %	9 %	3 %	6 %
marihuana lub haszysz		0 %	11 %	24 %	27 %	37 %
GHB		0 %	0 %	1 %	0 %	1 %
amfetamina		0 %	0 %	5 %	2 %	8 %
ecstasy		0 %	0 %	3 %	0 %	5 %
heroina		0 %	0 %	1 %	0 %	1 %
kokaina		0 %	1 %	3 %	0 %	3 %
relewin*		0 %	0 %	2 %	0 %	2 %
LSD lub inne halucynogeny		0 %	0 %	3 %	0 %	3 %
grzyby halucynogenne		0 %	0 %	3 %	0 %	3 %
połeka heroina		0 %	0 %	2 %	0 %	2 %
sterydy anaboliczne		0 %	0 %	3 %	0 %	3 %
alkohol razem z tabletkami		0 %	2 %	6 %	0 %	7 %
inne		2 %	4 %	-	0 %	-

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

* W ankietach szkolnych umieszczono nazwę nieistniejącego narkotyku o nazwie relewin. Traktowano to jako test prawdziwości. Ankiety osób, które przyznawały się do przyjmowania tego „narkotyku” traktowane są jako niewiarygodne i nie są uwzględniane w opracowywaniu wyników badań.

Najczęściej używanym środkiem odurzającym jest marihuana. Towarzyszy często temu powszechne przekonanie młodych ludzi o małej szkodliwości tej substancji. Nie jest to prawdą, a większość osób biorących groźniejsze środki odurzające zaczęła właśnie od tzw. „miękkich narkotyków” (haszyszu i marihuany). Warto zwrócić uwagę także na zażywanie środków wziewnych (kleje, rozpuszczalniki). One także często mają wśród uczniów opinię środków bezpiecznych, co jest bardzo dużym nieporozumieniem. Wdychane opary działają bezpośrednio na tkankę mózgową doprowadzając do

zniszczenia kilkuset tysięcy komórek nerwowych. Wdychanie tych środków może skończyć się śmiercią na skutek uduszenia lub niewydolności serca. Bardzo istotną sprawą jest pytanie o częstotliwość kontaktów z narkotykami.

Tabela 42. Wyniki badań ankietowych na pytanie „Czy miałeś kontakt z środkami odurzającymi?”.

<i>Czy miałeś kontakt ze środkami odurzającymi:</i>	Szk. podst. VI kl.	Gimnazjum III kl.	Szk. ponadgimn. II kl.
Kiedykolwiek	7 %	29 %	32 %
W ciągu ostatnich 12 miesięcy	3 %	26 %	30 %
W ciągu ostatnich 30 dni	3 %	10 %	26 %

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Jednym z podstawowych sposobów radzenia sobie z problemem narkomanii powinny być oddziaływania profilaktyczne. Zobaczmy jak swoją wiedzę o zagrożeniach związanych z używaniem narkotyków oceniają sami uczniowie.

Wykres 22. Wyniki badania ankietowego na temat „Czy według ciebie wiedza o narkotykach i skutkach ich działania jest wśród młodzieży wystarczająca?”

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Czterech na dziesięciu badanych uczniów wyraża przekonanie o posiadaniu przez jego rówieśników wystarczającego poziomu wiedzy o działaniu środków odurzających, zaś pozostali ankietowani odczuwają deficyt w tym zakresie. A przecież wiedza na ten temat nie powinna być tematem tabu. Należy z młodymi ludźmi rozmawiać o ich problemach, powinno się mówić o sposobach, jakimi mogą być nakłaniani do wzięcia narkotyku i jak sobie w takich sytuacjach radzić. W związku z tym chcieliśmy się dowiedzieć, czy uczniowie rozmawiają o narkotykach z rodzicami? Otrzymałiśmy następujące odpowiedzi:

Tabela 43. Wynik badania ankietowego na pytanie „Czy uczniowie rozmawiają o narkotykach z rodzicami?”

	Szk. podst VI kl.	Gimnazjum III kl.	Szk. ponadgimn. II kl.
TAK	52 %	44 %	32 %
NIE	48 %	56 %	68 %

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

W naszych badaniach sprawdzaliśmy też, jak wygląda dostępność do środków odurzających w szkołach Nowego Targu. Zapytaliśmy, czy uczniowie spotkali osobę, która rozprowadza narkotyki?:

Tabela 44. Wynik badania ankietowego na pytanie czy uczniowie spotkali osobę, która rozprowadza narkotyki?”

a/ w szkole:

	Szk. podst VI kl.	Gimnazjum III kl.	Szk. ponadgimn. II kl.
TAK	3 %	10 %	20 %

b/ poza szkołą:

	Szk. podst VI kl.	Gimnazjum III kl.	Szk. ponadgimn. II kl.
TAK	12 %	45 %	52 %

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Chcieliśmy się dowiedzieć jaka jest dostępność do narkotyków, ponieważ ma ona bardzo istotny wpływ na sięganie po te substancje. Na pytanie: „Gdzie według ciebie najłatwiej można kupić narkotyki?” młodzi ludzie podają, że:

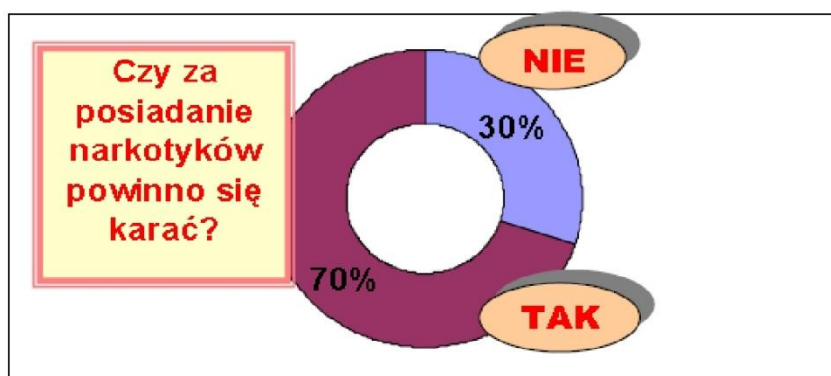
Tabela 45. Wynik badań ankietowych na pytanie „Gdzie według Ciebie najłatwiej można kupić narkotyki?”

	Kl. VI	Kl. III gimnazjum	Kl. II szkół ponadgimnazj
Nie znam takich miejsc	64 %	61 %	42 %
Ulica, park	3 %	10 %	0 %
Szkoła	0 %	7 %	23 %
Dyskoteka, pub	19 %	16 %	42 %
Mieszkanie dealera	10 %	7 %	6 %
Inne miejsca	9 %	18 %	8 %

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Jak z tego wynika, młodzi ludzie mają przekonanie, że w narkotyki można najprędzej zaopatrzyć się na dyskoteci czy w pubie, ale kupno środka odurzającego w innych miejscach też nie nastręcza trudności. Prawie 3/4 szóstoklasistów, sześciu na dziesięciu gimnazjalistów oraz 42% uczniów szkół ponadgimnazjalnych nie zna takich miejsc. Są to odpowiedzi pozytywnie diagnostyczne – świadczą o tym, że ta część uczniów nie jest prawdopodobnie zainteresowana dostępem do substancji psychoaktywnych. Na koniec chcieliśmy zobaczyć, jakie poglądy mają młodzi ludzie na sprawę odpowiedzialności karnej za posiadanie narkotyków.

Wykres 23. Wynik badania ankietowego na pytanie „Czy za posiadanie narkotyków powinno się karać?”

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 roku. (UM Nowy Targ)

Przyjrzyjmy się statystyce prowadzonej przez Komendę Powiatową Policji. Liczba prowadzonych na terenie powiatu nowotarskiego postępowań w związku z przestępstwami wynikającymi z łamania zapisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii wygląda następująco: w roku 2004 – ujawniono 75 przypadków, w 2005 – 59 przypadków, 2006 – 32 przypadki, w roku 2007 – 105 przypadków, w roku 2008 – 152 przypadki, w roku 2009 – 115 przypadków, w roku 2010 – 134 przypadki, w roku 2011 – 224 przypadki, w roku 2012 – 268 przypadków, w roku 2013 – 295 przypadków, w roku 2014 - 299 przypadków.

Na terenie Nowego Targu od 2000 roku funkcjonuje punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych od narkotyków i ich rodzin. W ramach pracy punktu w 2014 r. z oferty punktu korzystało 26 pacjentów, w tym 14 współuzależnionych, udzielono 58 porad indywidualnych, przeprowadzono 10 sesji rodzinnych, 4 osoby skierowano do placówek leczenia długoterminowego, 1 osobę na detoksykację i 7 osób na konsultację psychiatryczną. Ze statystyki Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, iż w roku 2014 objęto pomocą 3 rodziny, w których występował problem narkomanii.

W ostatnim dziesięcioleciu w Polsce konieczne wydaje się podjęcie bardziej radykalnej walki ze zjawiskiem narkomanii. Siła narkotyku tkwi w mocy zawartych w nim trucizn oraz ich ujemnych oddziaływaniach na sferę fizyczną i psychiczną człowieka. Potrzeba zainteresowania społeczeństwa narkomanią jest coraz większa, z uwagi na konieczność zapobiegania jej. Leczenie jest bardzo trudne, a wyniki kuracji nie dają podstaw do zbytniego optymizmu. Zasadniczej roli nabierają więc zagadnienia profilaktyki, w tym jak najszerszej edukacji dzieci, młodzieży, nauczycieli i wychowawców. W ostatnim dziesięcioleciu w Polsce konieczne wydaje się podjęcie bardziej radykalnej walki ze zjawiskiem narkomanii i nadużywania innych środków psychoaktywnych. W 2010 r. Nowy Targ zderzył się ze zjawiskiem sprzedaży narkotyków nowej generacji tzw. „dopalaczy”, które były dostępne w obrocie handlowym. Zdecydowane działanie na poziomie rządu pozwoliło zmarginalizować to zjawisko nie mniej jednak, problem może w przyszłości powrócić pod taką czy inną postacią. Siła narkotyku tkwi w mocy zawartych w nim trucizn oraz ich ujemnych oddziaływaniach na sferę fizyczną i psychiczną człowieka. Potrzeba zainteresowania społeczeństwa narkomanią jest coraz większa, z uwagi na konieczność zapobiegania jej. Leczenie jest bardzo trudne, a wyniki kuracji nie dają podstaw do zbytniego optymizmu. Zasadniczej roli nabierają więc zagadnienia profilaktyki, w tym jak najszerszej edukacji dzieci, młodzieży, nauczycieli i wychowawców.

2.2.11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.

Przestępczość

Komenda Powiatowa Policji w 2015 roku wszczęła ogółem 2 370 postępowań przygotowawczych (o 211 mniej niż w 2014 r.), uzyskując dynamikę na poziomie 91,8. Wykrywalność ogólna w 2015 r. wynosiła na terenie KPP Nowy Targ 63,5 % i była o 2,8% niższa niż w 2014r. w porównaniu z województwem małopolskim, wskaźnik wykrywalności w 2015 r. wyniósł 67,9%.

Tabela 46. Przestępczość w poszczególnych kategoriach na terenie miasta Nowy Targ.

Kategoria przestępstwa	2014	2015	spadek/wzrost
Zabójstwa	0	0	0
kradzieże z włamaniem	61	62	+1
kradzieże cudzej rzeczy	202	179	-23
uszkodzenia mienia	81	69	-12
rozboje	18	15	-3
bójka lub pobicie	11	5	-6
uszczerbek na zdrowiu	16	13	-3
krótkotrwały zabór pojazdu	1	1	0
wypadki drogowe	16	17	+1
kierowanie w stanie nietrzeźwym	52	52	0
oszustwa	90	87	-3
przestępstwa z ustawy o narkomanii	17	38	+21
Razem	565	538	-27

Źródło: Sprawozdanie KPP o stanie bezpieczeństwa za rok 2015r. (UM Nowy Targ)

Wydział prewencji

W 2015 roku wykonano 5 623 służby patrolowe i obchodowe, co średnio w ciągu doby pełniło służbę 15,4 policjantów. Dane z patrolów:

- wylegitymowano 12 439 osób,
- przeprowadzono 8 421 interwencji,
- na gorącym uczynku w 2015r. zatrzymano 207 sprawców,
- zatrzymano 47 osób poszukiwanych ukrywających się przed organami ścigania i sprawiedliwości.

Tabela 47. Zatrzymanie sprawców na gorącym uczynku przestępstwa lub w bezpośrednim pościgu w latach 2014-2015 w ramach służb prewencyjnych.

ZATRZYMANIE SPRAWCÓW NA GORĄCYM UCZYNKU PRZESTĘPSTWA LUB W BEZPOŚREDNIM POŚCIGU (W WYBRANYCH KATEGORIACH ORAZ OGÓŁEM, BEZ NIETRZEŻWYCH KIERUJĄCYCH) W LATACH 2014-2015 W RAMACH SŁUŻB PREWENCYJNYCH							
2015	4	7	1	7	17	186	222
2014	5	4	1	5	20	190	225

Źródło: Sprawozdanie KPP o stanie bezpieczeństwa za rok 2015r. (UM Nowy Targ)

Tabela 48. Stan bezpieczeństwa w poszczególnych dzielnicach miasta Nowego Targu, gminy Nowy Targ i gminy Szaflary.

PRZESTĘPSTWA ZGŁOSZONE W 7 PODSTAWOWYCH KATEGORIACH W 2014 I 2015 ROKU					
SEKTOR	OBSZAR	2015r.	2014r.	RÓŻNICA	%
I	Stare miasto, Os. Topolowe, Os. Bereki	189	242	-53	-21,90
II	Nowe Miasto: Podhalańska, Podtatrzaska, Sikorskiego, Szaflarska, Włosa, Woj. Pol., Kopernika, Suskiego	107	137	-30	-21,90
III	Os. Bór, Os. Na Skarpie	32	45	-7	-28,89
IV	Kowaniec, Niwa	65	87	-22	-25,29
V	Walsmund, Ostrowska, Łopuszna, Harkłowa, Knurów, Dębno, Krempachy, Dursztyn, NowaBiała, Gronków	66	56	10	17,85
VI	Ludźmierz, Rogoźnik, Krauszów, Długopole, Pyzówka, Trute, Morawczyzna, Lasek, Klikuszowa, Obidowa	38	49	-11	-22,45
VII	Gmina Szaflary	52	38	14	36,84
Suma VII SEKTORÓW		549	654	-105	-16,1%

Opracowanie własne na podstawie Biuletynu KSIP

Źródło: Sprawozdanie KPP o stanie bezpieczeństwa za rok 2015r. (UM Nowy Targ)

Reakcja na wykroczenia

Policjanci Wydziału Prewencji i Sztabu Policji ujawnili, że w 2015 r. odnotowali łącznie 7 801 wykroczeń, w tym 3 530 wykroczeń drogowych.

Liczba wykroczeń zakończonych w 2015 roku wynosiła:

- mandatem karnym – 1 299,
- pouczeniem – 4 307.

Z łącznej ilości ujawnionych wykroczeń policjanci z Wydziału Prewencji i Sztabu Policji w 2015 r. ujawnili m.in. wykroczenia z art.:

- 51 kw – 176 (zakłócanie spokoju i porządku publicznego),
- 140 i 141 kw – 175 (nieobyczajny wybrzyk i publiczne nieobyczajnie zachowanie lub umieszczenie nieprzyzwoitych napisów, rysunków),

- 43' UWTiPA – 180 (spożywanie alkoholu w miejscu publicznym),
 - 119 kw – 390 (kradzież),
 - 124 kw – 72 (uszkodzenia mienia).
- Sprawy o wykroczenia prowadzone przez referat ds. wykroczeń w 2015 r.:
- ujawnionych wykroczeń w których przeprowadzono czynności wyjaśniające – 1 460 w tym:
 - zakończonych skierowaniem wniosku do Sądu – 685,
 - zakończonych odstąpieniem – 769.

Nieletni, małoletni

W 2015 r. Policja podejmowała działania mające na celu neutralizację negatywnych postaw i zachowań dzieci i młodzieży, w szczególności dotyczących przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości wśród nieletnich m.in. poprzez:

- skierowano 80 wystąpień do właściwych miejscowo Sądów Rejonowych Wydziałów III Rodzinnych i Nieletnich,
- w ramach szeroko rozumianej profilaktyki policjanci przeprowadzili w 2015 roku spotkania, pogadanki, prelekcje:

Tabela 49. Przestępczość wśród nieletnich.

	Referat ds. nieletnich	OGÓLEM POWIAT
Dzieci/młodzież	178	443
Pedagodzy/Dyrektorzy/Nauczyciele	145	263
Razem	323	706

Dane: Sespol formularz III/6

Źródło: Sprawozdanie KPP o stanie bezpieczeństwa za rok 2015r. (UM Nowy Targ)

DZIAŁANIE PREWENCYJNE NA TERENIE POWIATU NOWOTARSKIEGO.

Alkoholizm

Przeprowadzono 61 spotkań z uczniami gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych w trakcie, których poruszano tematykę Ustawy o Wychowaniu w Trzeźwości i Przeciwdziałania Alkoholizmowi. W spotkaniach wzięło udział 1 490 uczniów. Ujawniono 34 nieletnich po spożyciu alkoholu. Wspólnie z Urzędem Miasta Nowy Targ przeprowadzono dwa szkolenia dla sprzedawców oraz właścicieli sklepów i placówek gastronomicznych. Ponadto przeprowadzono trzy szkolenia w ramach programu „Szkoła Trzeźwych Kierowców”.

Narkomania

Komenda Powiatowa Policji w Nowym Targu przeprowadziła 61 spotkań z młodzieżą gimnazjalną i ponadgimnazjalną w trakcie, których poruszono tematykę z Ustawy o Przeciwdziałaniu Narkomanii. W spotkaniu wzięło udział 1 490 uczniów. Funkcjonariusze KPP Nowy Targ wzięli udział w szkoleniu pn. „Dopal dopalaczom” oraz w konferencji pn. „Jak budować szkolną profilaktykę używania nowych substancji psychoaktywnych”.

Prostytucja i wykorzystywania seksualne

W ramach spotkań z młodzieżą szkolną poruszono tematykę wykorzystywania seksualnego i handlu ludźmi. KPP Nowy Targ przeprowadziło 49 spotkań, w których wzięło udział 1 146 uczniów.

Subkultura

W ramach programu „Kibice i doping – TAK, Pseudokibice i Agresja – NIE”, KPP Nowy Targ przeprowadziła 49 spotkań w szkołach, w których uczestniczyło 1 146 uczniów.

Sekty i nowe ruchy religijne

Nie odnotowano.

Bezdomność i żebractwo.

Ujawniono 9 wykroczeń z art. 58 paragraf 1 i 2, nałożono 2 MKK, zastosowano 6 pouczeń. W dniach 4-5 listopada 2015 roku uczestniczono w ogólnoeuropejskich Działaniach ukierunkowanych na ujawnienie małoletnich ofiar Handlu Ludźmi.

Inne formy patologii (ze szczególnym uwzględnieniem nieletnich oraz małoletnich).

W roku 2015 ujawniono 8 osób małoletnich, które uciekły z domu rodzinnego. Nieletni nie popełnili czynów karnych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności. Nie odnotowano zamachu samobójczego wśród dzieci i młodzieży.

KPP Nowy Targ przeprowadziła spotkania z uczniami klas IV, V, VI w 32 Szkołach Podstawowych na terenie działania KPP Nowy Targ na temat „Zagrożenia w Sieci – profilaktyka, reagowanie”. W 55 spotkaniach łącznie wzięło udział 1 019 uczniów. W gimnazjach i ponadgimnazjalnych szkołach również przeprowadzono 57 spotkań w trakcie których przeprowadzono tematykę bezpieczeństwa w Internecie. W spotkaniach wzięło udział 1 362 uczniów.

PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Podczas interwencji domowych sporządzono 123 Niebieskie Karty, w wyniku przemocy domowej zostało pokrzywdzonych 158 osób, w tym 9 małoletnich. Uczestnictwo w pracach grup roboczych oraz w zespole interdyscyplinarnym.

20 października 2015 roku w Kinie Śnieżka w Rabce – Zdroju odbyła się I ogólnopolska Konferencja „Zrozumieć Rodzinę” podejmująca temat pracy z rodziną wielopokoleniową. W konferencji wzięli udział funkcjonariusze KPP Nowy Targ.

W dniach 18-20 listopada w Krakowie funkcjonariusze KPP brali udział w szkoleniu pn. „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć” zorganizowaną na zlecenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

W dniu 11 grudnia 2015 roku dzielnicowi KPP Nowy Targ brali udział w szkoleniu pn. „procedura działania przemocy w rodzinie”.

Tabela 50. Problematyka przemocy w rodzinie na terenie działania KPP Nowy Targ.

Procedura Niebieskiej Karty		Miasto i Gmina Nowy Targ, Szaflary		Komisariaty i Posterunek powiat		RAZEM	
		2015	2014	2015	2014	2015	2014
LICZBA WYPEŁNIONYCH NIEBIESKICH KART		123	183	224	220	347	403
Liczba ofiar przemocy domowej	Kobiety	128	182	217	210	345	392
	Małoletni do 18 roku życia	9	69	66	41	75	110
	Mężczyźni	21	37	43	44	64	81
liczba sprawców przemocy	Mężczyźni	117	178	208	200	325	378
	Kobiety	8	8	16	20	24	28
	Nieletni	1	0	0	0	1	0
Liczba sprawców pod wpływem alkoholu		73	133	159	139	232	272

Dane Sespol Formularz III/8

Źródło: Sprawozdanie KPP o stanie bezpieczeństwa za rok 2015r. (UM Nowy Targ)

BEZPIECZEŃSTWO RUCHU DROGOWEGO**Wypadki i kolizje drogowe na terenie miasta Nowy Targ i Powiatu Nowotarskiego**

Tabela 51. Zdarzenia drogowe ogółem.

L.p	GMINA		LICZBA WYPADKÓW			LICZBA ZABITYCH			LICZBA RANNYCH			LICZBA KOLIZJI		
			2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
1.	Miasto NOWY TARG	KPP	38	29	34	0	0	2	38	33	34	330	250	328
2.	NOWY TARG		36	35	37	3	4	2	62	56	54	135	234	320
3.	SZAFLARY		16	12	15	1	0	0	19	18	36	70	53	84
4.	CZARNY DUNAJEC	KP	30	21	25	3	2	2	45	25	30	80	102	104
5.	RABKA ZDRÓJ	KP	26	33	20	1	1	3	35	41	28	222	209	192
6.	SPYTKOWICE		7	6	4	4	0	0	14	10	4	24	33	26
7.	RABA WYŻNA		15	10	14	2	2	3	17	9	17	59	63	51
8.	JABŁONKA	KP	15	19	17	0	1	3	20	36	20	84	121	97
9.	LIPNICA WIELKA		2	2	3	0	0	3	4	2	0	19	24	26
10.	KROŚCIENKO N/DUNAJCEM	KP	6	4	5	1	0	0	10	4	10	38	35	41
11.	SZCZAWNICA		7	3	5	0	0	0	11	3	6	30	34	56
12.	OCHOTNICA DOLNA		10	3	6	1	1	0	18	2	7	19	29	38
13.	CZORSZTYN		12	5	5	1	1	0	21	4	6	31	17	33
14.	ŁAPSZE NIŻNE	PP	7	6	4	0	1	0	9	10	5	32	24	22
RAZEM KPP			227	188	194	17	13	18	323	253	257	1173	1228	1418

Źródło: Sprawozdanie KPP o stanie bezpieczeństwa za rok 2015r. (UM Nowy Targ)

Najwięcej zdarzeń:

- ulice: ul. Szaflarska – 45 zdarzeń (5 wypadków, 39 kolizji),
Al. Tysiąclecia – 44 zdarzenia (5 wypadków, 39 kolizji, 1 zabity).
- Skrzyżowania: Al. Tysiąclecia/ul. Szaflarska – 8 kolizji

Najmniej zdarzeń:

- ulice: ul. Bulwarowa, ul. Przy Wodzie, ul. Kasprowicza po jednej kolizji

Tabela 52. Zagrożenie na drogach pozamiejskich

ZAGROŻENIE NA POSZCZ. KAT. DRÓG	LICZBA WYPADKÓW			LICZBA ZABITYCH			LICZBA RANNYCH			LICZBA KOLIZJI		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Krajowe	72	41	36	7	4	5	68	80	51	261	299	318
Wojewódzkie	42	30	50	0	3	4	61	31	72	179	206	244
Powiatowe i Gminne	113	41	108	10	6	9	194	150	134	733	741	856

Źródło: Sprawozdanie KPP o stanie bezpieczeństwa za rok 2015r. (UM Nowy Targ)

Tabela 53. Zagrożenie na drogach krajowych

Nr drogi	LICZBA WYPADKÓW			LICZBA ZABITYCH			LICZBA RANNYCH			LICZBA KOLIZJI		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
K-7	24	16	16	4	1	4	18	26	19	64	85	75
K-47	34	25	16	2	2	1	44	43	26	162	180	208
K-28	2	3	2	0	0	0	2	3	3	11	7	5
K- 49	8	2	2	1	1	0	4	8	3	24	27	30
Razem:	68	46	36	7	4	5	68	80	51	261	299	318

Źródło: Sprawozdanie KPP o stanie bezpieczeństwa za rok 2015r. (UM Nowy Targ)

Na drogach krajowych odnotowano 36 wypadków. W zdarzeniach tych 5 osób straciło życia, a 51 doznało obrażeń ciała. Największe zagrożenie odnotowano na drodze krajowej nr DK47 Rabka Zdrój – Nowy Targ – Bańska Niżna, gdzie miało miejsce 16 wypadków i 208 kolizji drogowych.

Tabela 54. Zagrożenie na drogach wojewódzkich.

Nr drogi	LICZBA WYPADKÓW			LICZBA ZABITYCH			LICZBA RANNYCH			LICZBA KOLIZJI		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
W-969	14	10	19	0	2	0	22	13	31	76	91	100
W-957	17	15	19	0	1	1	25	18	31	74	68	86
W-958	8	4	9	0	0	2	11	7	8	31	39	41
W-962	3	1	3	0	0	1	3	3	2	10	7	17
W-959	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem:	42	30	50	0	3	4	61	41	72	179	205	244

Źródło: Sprawozdanie KPP o stanie bezpieczeństwa za rok 2015r. (UM Nowy Targ)

Na drogach wojewódzkich odnotowano 50 wypadków i 244 kolizje drogowe. Największe zagrożenie odnotowano na trasie Nowy Targ-Stary Sącz, gdzie odnotowano 19 wypadków i 100 kolizji drogowych.

Udział dzieci i młodzieży w wieku szkolnym (7-14 lat) w zdarzeniach na drogach na terenie miasta Nowego Targu w 2015 roku.

Tabela 55. Wiek kierujących – sprawców zdarzeń drogowych

RODZAJ ZDARZENIA	LICZBA WYPADKÓW			LICZBA KOLIZJI		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
7 – 14 lat	6	6	3	3	2	2
15 – 17 lat	5	5	2	4	5	6
18 – 24 lata	53	47	48	249	272	276
25 – 39 lat	53	45	35	306	324	332
40 – 59 lat	49	34	35	248	230	293
60 i więcej lat	29	18	19	175	175	97

Źródło: Sprawozdanie KPP o stanie bezpieczeństwa za rok 2015r. (UM Nowy Targ)

Największą liczbę zdarzeń drogowych spowodowali kierujący w wieku od 25 do 39 lat, łącznie 367 zdarzeń, co stanowi 23% ogółu spowodowanych wypadków przez kierujących.

Tabela 56. Zdarzenia z winy pieszego

RODZAJ PRZYCZYNY	LICZBA WYPADKÓW			LICZBA ZABITYCH			LICZBA RANNYCH			LICZBA KOLIZJI		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
STANIE, LEŻENIE NA JEZDNI	1	1	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0
CHODZENIE NIEPRAW. STRONĄ JEZDNI	0	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0
WEJŚCIE BEZPOŚREDNIO PRZED POJAZDEM	8	15	7	0	2	1	8	13	6	2	3	1
WEJŚCIE ZZA POJAZDU, PRZESZKODY	6	4	3	1	0	0	5	3	3	2	0	0
PRZEJŚCIE W MCU NIEDOZWOLONYM	0	1	3	0	1	0	0	0	3	0	0	0
PRZEBIEGANIE PRZEZ JEZDNIĘ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
NIETRZEŻWOŚĆ PIESZEGO	0	4	13	0	0	1	0	0	12	0	2	1

Źródło: Sprawozdanie KPP o stanie bezpieczeństwa za rok 2015r. (UM Nowy Targ)

Piesi byli sprawcami 16 wypadków drogowych a najczęściej powodowali zdarzenia z następujących przyczyn:

- wejście na ulice bezpośrednio przed pojazdem – 7 wypadków, 1 kolizja.
- Wejście bezpośrednio zza pojazdu, przeszkody – 3 wypadki, 0 kolizji,
- Nietrzeżwość pieszego – 13 wypadków, 1 kolizja.

Nietrzeźwi sprawcy zdarzeń drogowych

Nietrzeźwi kierowcy spowodowali 29 wypadków i 30 kolizji drogowych (59 zdarzeń i jest to o 14 mniej niż w roku ubiegłym), stanowi to 4,3% ogólnej liczby zaistniałych zdarzeń na drogach.

Przez okres 12 miesięcy 2015 roku policjanci KPP w Nowym Targu ujawnili łącznie 456 kierujących po alkoholu, tj. mniej o 60 niż w roku ubiegłym, w którym ujawnili 516 kierujących.

Tabela 57. Zestawienie ujawnionych nietrzeźwych kierujących.

	ART. 178A KK			ART. 87 KW			RAZEM:		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
WYDZIAŁ RUCHU DROGOWEGO	126	137	96	47	171	93	173	308	189
WYDZIAŁ PREWENCJI	6	14	16	4	0	2	7	14	18
KP CZARNY DUNAJEC	23	30	35	3	13	7	26	43	42
KP RABKA ZDRÓJ	42	27	46	10	9	27	52	36	73
KP KROŚCIENKO N/DUNAJCEM	46	30	21	10	14	8	56	44	29
KP JABLONKA	45	54	78	7	11	11	52	65	89
PP ŁAPSZE NIŻNE	7	2	4	7	4	12	14	6	16
RAZEM	295	294	296	85	222	160	380	516	456

Źródło: Sprawozdanie KPP o stanie bezpieczeństwa za rok 2015r. (UM Nowy Targ)

Tabela 58. Zastosowana represja przez funkcjonariuszy ruchu drogowego.

Ogółem ujawnionych wykroczeń	2011	2012	2013	2014	2015
Z tego			12 222	11 383	16 041
Ilość nałożonych MK			11 200	9 654	14 164
Ilość zastosowanych pouczeń			676	1 297	1 414
Ilość wniosków o ukaranie			346	432	463
Ponadto					
Zatrzymano uprawnień do kierowania	117	147	118	199	183
Zatrzymano dowodów rejestracyjnych	498	408	373	381	418

Źródło: Sprawozdanie KPP o stanie bezpieczeństwa za rok 2015r. (UM Nowy Targ)

W zakresie ujawniania i zwalczania przestępstw pospolitych:

- Zatrzymano 10 (2014 r. -19) sprawców na gorącym uczynku przestępstwa.
- Zatrzymano poszukiwanych osób 24 (2014 r. – 11)
- Poszukiwanych pojazdów w ubr. 14 (2014 r. – 4)
- Przekazano informacji do Funduszu Gwarancyjnego 18 (2014 r. – 30).

2.2.12. PODSUMOWANIE SFERY SPOŁECZNEJ.

Zespół dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie Miasta Nowy Targ korzystał z szeregu możliwości pozyskania informacji od jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Diagnoza posłużyła do sporządzenia analizy SWOT i w dalszej części wyznaczenia celów strategicznych, rozpisanych na poszczególne zadania. Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Zespół opracowujący dokument uznał, iż problemami, dla których w pierwszej kolejności należy zaprogramować działania, są dysfunkcje występujące w rodzinach. Rodzinę należy wzmocnić, tak aby w skuteczniejszy sposób mogła opierać się pojawiającym się kryzysom. Odpowiedniego wsparcia należy też udzielić osobom niepełnosprawnym i starszym, czyli grupom zwiększającym się na terenie Miasta Nowy Targ. Bardzo ważne jest przeciwdziałanie bezrobociu, które w swoich następstwach prowadzi do ubóstwa, stwarza ryzyko bezdomności i niezaradności życiowej i opiekuńczo-wychowawczej. Istotnym zagadnieniem jest przemoc domowa, której konsekwentnie należy przeciwdziałać.

Ważnym zagadnieniem jest także przeciwdziałanie uzależnieniom, negatywnie wpływającym na kondycję lokalnej społeczności.

W pośredni sposób na funkcjonowanie lokalnej społeczności wpływa również kondycja i działalność organizacji pozarządowych oraz system monitorowania i oceny pojawiających się problemów społecznych. Samorząd Miasta powinien prowadzić i rozwijać współpracę z sektorem pozarządowym, aby móc w skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania i występować o fundusze wspomagające rozwiązywanie problemów lokalnych. Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami partycypacji społecznej i pomocniczości, nie sposób nie dostrzec w dokumencie programowym powyższych kwestii i wskazać dla nich właściwych możliwości rozwoju.

Bezrobocie

Bezrobocie jest jednym z głównych i najważniejszych problemów społecznych. Powoduje ono obniżenie standardu życia, utratę własnej godności, poczucie odrzucenia przez społeczeństwo. Jest bezpośrednią przyczyną następujących zjawisk: alkoholizmu, przemocy itp. Wszystko to zakłóca prawidłowe funkcjonowanie rodziny. Niewielki spadek liczby bezrobotnych wynika nie tylko z poprawy koniunktury gospodarczej, ale jest też związany z emigracją zarobkową młodych ludzi za granicę. Zważywszy na sytuację społeczną i gospodarczą należy zauważyć, że skala ubóstwa i bezrobocia może w ciągu najbliższych lat wzrastać, stąd konieczne są działania uprzedzające taką sytuację – oczywiście w tych przypadkach, w których jest to możliwe – m. in. poprzez projekty zawierające naukę gospodarowania zasobami finansowymi. Nawet jeśli do roku 2020 tendencja bezrobocia będzie spadkowa, to nadal pozostanie szereg osób nieprzystosowanych do pozostawania w zatrudnieniu. Dla tej grupy osób trzeba będzie zaplanować działania korzystając z rozwiązań, jakie stwarza ekonomia społeczna.

Ubóstwo

Podstawowym powodem ubóstwa jest bezrobocie. W związku z tym, że zakłada się w kolejnych latach stopniowy wzrost bezrobocia, to należy również zakładać spadek dochodów własnych gospodarstw domowych, a tym samym spadek ich zamożności i wzrost ubóstwa. Pożądanym kierunkiem rozwoju miasta powinno być doprowadzenie do większej integracji społecznej w gminie oraz poprawy jakości kapitału ludzkiego. Lepsza jakość kapitału ludzkiego i społecznego wpłynie korzystnie na ogólną atrakcyjność gminy oraz wywoła dodatkowe mechanizmy rozwojowe. Środkiem do osiągnięcia tego celu powinny być nie tylko inwestycje w rozwój infrastruktury społecznej, ale również – a może przede wszystkim - działania nakierowane na podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców oraz mobilizowanie ich do większej aktywności społecznej, przy jednoczesnym ograniczaniu negatywnych zjawisk ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Rodzina odgrywa kluczową rolę w funkcjonowaniu jednostek i społeczeństwa. W rodzinie dokonuje się podstawowy proces wychowywania dziecka i wprowadzenia go w krąg kontaktów społecznych, jest ona pomostem między jednostką, a społeczeństwem, wskazując w ten sposób na jej podstawową rolę w społeczeństwie. Każda rodzina pełni różne funkcje, a realizacja tych funkcji zależna jest od struktury rodziny, jak również od

liczebności dzieci. Czasami zdarza się, że rodzina ma problemy w wypełnianiu swoich funkcji z różnych przyczyn, a członkowie tej rodziny mają problemy w wypełnianiu ról społecznych. Realizacja działań podejmowanych w rozwiązywaniu tego problemu winna przyczynić się do spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Ważną rolę będzie odgrywało poszerzanie wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich.

Niepełnosprawność i starość

Przedstawiona analiza demograficzna również w ujęciu perspektywicznym wskazuje na fakt, że jesteśmy społeczeństwem, które się starzeje. W związku z prognozami ludności na wskazanym terenie przewiduje się wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. W związku z czym mogą nasilić się problemy charakterystyczne dla podeszłego wieku m.in.: samotność, choroby, inwalidztwo, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności, uzależnienie funkcjonalne, które jest pogłębiane przez brak lub niedostateczną ilość sprzętu ortopedycznego czy dostępności usług rehabilitacyjnych. W związku z tym w prognozowanym okresie może nasilić się problem niepełnosprawności. Niepełnosprawni są grupą zróżnicowaną, nie tylko pod względem stopnia niepełnosprawności, ale też wieku, wykształcenia i źródła utrzymania. W skali całego kraju większość osób niepełnosprawnych (84%) utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur, zasiłków i sytuacja ta w najbliższym czasie nie ulegnie diametralnym zmianom i będzie stanowić wyzwanie dla lokalnej polityki społecznej. Formułując kierunki polityki społecznej trzeba pamiętać o prowadzeniu szeroko zakrojonych działań mających przeciwdziałać społecznemu wykluczeniu osób niepełnosprawnych (np. likwidacja barier architektonicznych, profilaktyka społeczna) oraz prowadzących do zwiększenia ich aktywności zawodowej i społecznej.

Przemoc w rodzinie

Do jednych z najczęstszych przyczyn przemocy w rodzinie zaraz po braku umiejętności panowania nad gniewem i złością, zalicza się uzależnienie od alkoholu. W związku z tym, że w kolejnych latach problem uzależnienia od alkoholu prawdopodobnie będzie się pogłębiał, to należy zakładać, że nasili się również zjawisko przemocy domowej. Wydaje się, że o ile jej poziom nie będzie wzrastał, to wraz ze wzrostem świadomości społecznej, coraz więcej przypadków będzie ujawnianych, stąd instytucje samorządu lokalnego muszą wykazywać aktywność w przychodzeniu z pomocą, zarówno ofiarom przemocy, jak i poprzez stosowne programy korekcyjne – sprawcom przemocy. Cenny będzie również rozwój kampanii profilaktycznych adresowanych do ogółu społeczeństwa jak i wybranych grup zawodowych (np. lekarzy pierwszego kontaktu), w celu zwiększenia ich profesjonalizmu.

Alkoholizm, narkomania

Spóżywanie alkoholu stopniowo staje się sposobem na złagodzenie problemów psychicznych odczuwanych przez daną osobę, a tym samym jest jednym z dominujących środków na pokonanie codziennych przeciwności i kłopotów. Niebagatelne znaczenie mają problemy materialne wywołane głównie brakiem zatrudnienia. W konsekwencji jego wzrostu można oczekiwać, że liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych będzie miała tendencję wzrostową. Wydaje się, że w perspektywie roku

2020, nadal ta kwestia pozostanie poważnym wyzwaniem dla kształtowania lokalnej polityki społecznej, stąd konieczne będą działania profilaktyczne dla całej populacji, szczególnie dzieci i młodzieży, jak również działania interwencyjne w stosunku do osób nadużywających alkoholu. W odniesieniu do dzieci i młodzieży szczególnie cenne będą inicjatywy dotyczące zagospodarowania ich czasu wolnego oraz rozwój pomocy pedagogicznej i psychologicznej, która może być realizowana także w środowisku lokalnym w oparciu o świetlice środowiskowe jako placówki wsparcia dziennego.

Wymienione wyżej aspekty wskazują na potrzebę aktywnego podejścia do tematu lokalnej polityki społecznej, polegającego na zrozumieniu opisanych barier i tendencji, a następnie na poszukiwaniu skutecznych dróg wyjścia z negatywnej sytuacji. Istnieje powszechna zgoda na to, aby pewne grupy społeczne były objęte programami pomocowymi, które rekompensują negatywny wpływ czynników środowiskowych, ekonomicznych lub społeczno-kulturowych sprzyjających powstawaniu zjawiska wykluczenia społecznego. Niepodjęcie działań zaradczych w przypadku części problemów mogłoby spowodować utrwalanie się dysfunkcji i nierówności społecznych, a także budzić niepokoje wśród ludności.

Bezpieczeństwo Publiczne

Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i socjalnego mieszkańców miasta Nowy Targ jest realizowane w ramach celu strategicznego nr 2 Strategii Rozwoju Miasta Nowy Targ na lata 2012-2020. W ramach tego celu strategicznego realizowane są zadania, oparte o współpracę władz miasta z samorządem powiatowym i gminami sąsiednimi w ramach regionalnych i subregionalnych programów, podnoszących poziom bezpieczeństwa publicznego. Podejmowanych jest szereg interwencji poprawiających bezpieczeństwo i porządek komunikacji oraz dostępność narzędzi użytku publicznego. Komenda Powiatowa Policji w Nowym Targu wspierana przez Państwową i Ochotniczą Straż Pożarną dba o poprawę porządku i spokoju publicznego, bezpieczeństwa osób i mienia. Wiele działań ukierunkowanych jest na interwencję zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości, porządku, ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmu. Poziom bezpieczeństwa publicznego poprawia także rozbudowę monitoringu na terenie miasta. W roku 2015 liczba punktów monitorujących w mieście wyniosła 37. Według sprawozdania KPP w roku 2015 wszczęto ogółem 2 370 postępowań przygotowawczych tj. o 211 mniej niż w 2014 r., kiedy wszczęto 2 581 postępowań uzyskując dynamikę na poziomie 91,8%. Wykrywalność ogólna w 2015 r. wyniosła na terenie KPP Nowy Targ 63,5% i była 2,8% niższa niż w 2014 r., w którym wynosi 66,4%. Wskaźnik wykrywalności w tym zakresie dla województwa małopolskiego wyniósł w 2015 r. 67,9%. Te dane świadczą, iż mimo podejmowania szeregu działań interwencyjnych i zapobiegawczych, poziom przestępczości na terenie miasta Nowy Targ jest niższy niż w podobnych ośrodkach miejskich na terenie województwa małopolskiego. Podobne tendencje występują w obszarze patologii społecznej, przemocy w rodzinie czy bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Poziom bezpieczeństwa publicznego jest zatem mimo obserwowalnych pozytywnych tendencji daleko niesatysfakcjonujący i zdecydowanie poniżej wskaźników obowiązujących w podobnych ośrodkach na terenie województwa małopolskiego i kraju.

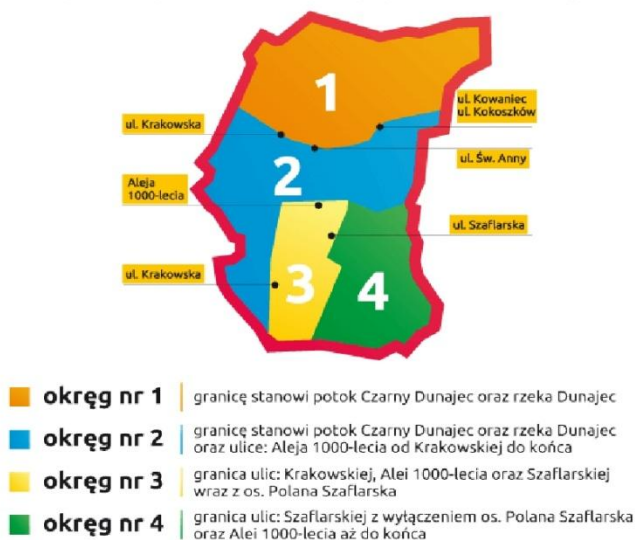

2.3. DIAGNOZA SFERY PRZESTRZENNEJ

2.3.1. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI NA OBSZARZE

Miasto Nowy Targ położone jest w południowej Polsce, w województwie małopolskim, powiecie nowotarskim, u zbiegu potoków Biały i Czarny Dunajec, u podnóża Gorców. Jest historycznym i administracyjnym centrum Podhala. Miasto liczy 32 839 mieszkańców. Powierzchnia miasta Nowego Targu to 50,42 km² i jest największym miastem Podhala. Centrum miasta znajduje się na wysokości około 590 m n.p.m, osiedla mieszkalne położone są około 900 m n.p.m. Nowy Targ na potrzeby niniejszej diagnozy, został podzielony na 4 okręgi, analogicznie jak podczas prac nad budżetem obywatelskim w 2015 r.

Rys. 1. Mapa Miasta Nowy Targ z podziałem na okręgi.

Źródło: Urząd Miasta Nowy Targ

Okręg nr 1 – w skład którego wchodzi:

ul. Kwiatowa, ul. Andrzeja Galicy, ul. Bulwarowa, ul. Cypriana Kamila Norwida, ul. Gorczańska, ul. Grel, ul. Jakuba Zachemskiego, ul. Klikuszkówka, ul. Kokoszków, ul. Kokoszków Boczna, ul. Kotlina, ul. Kowaniec, ul. Krakowska, ul. Mikołaja Halikowskiego, ul. Partyzantów, ul. Przywodzie, ul. Skotnica, ul. Skotnica Górna, ul. Słoneczna, ul. Smrekowa, ul. Starokrakowska, ul. Szpitalna, ul. Świętej Anny, ul. Ustronie, ul. Ustronie Górne, ul. Willowa, ul. Zacisze, ul. Zielona, ul. Zygmunta Lubertowicza, os. Buflak, os. Gazdy, os. Jana Bednarskiego, os. Marfiana Góra, os. Niwa, os. Nowe, os. Oleksówki, os. Robów, os. Szufłów, os. Zadział, os. Michała Rekuckiego.

Okręg nr 2 – w skład którego wchodzi:

ul. Adama Mickiewicza, Aleja Tysiąclecia 13, 17, 35, 37, 39, bloki: 30, 32, 34, 36, 38, 40, 42, 44, 44a, 44b, ul. Bolesława Wstydliwego, ul. Brzozowa, ul. Ceramiczna, ul. Długa, ul. Harcerska, ul. Jana III Sobieskiego, ul. Jana Kasprowicza, ul. Jana Kazimierza, ul. Jana Kilińskiego, ul. Jana Pawła II, ul. Kazimierza Wielkiego, ul. Kolejowa, ul. Kościelna, ul. Królowej Jadwigi, ul. Krótka, ul. Krzywa, ul. Lotników, ul. Ludźmierska, ul. Nad Czerwonką, ul. Nadmłynówka, ul. Nadwodnia, ul. Ogrodowa, ul. Parkowa, Plac Słowackiego, ul. Pod Brzegiem, ul. Po Wale, ul. Polna, ul. Przechodnia, ul. Podtatrzańska/ od nr 1 do ul. Krakowskiej - domy/, Rynek, ul. Składowa, ul. Sokoła, ul. Stawiska, ul. Studzienna, ul. Sybiraków, ul. Szkolna, ul. Szaflarska /od nr 1 do Al. Tysiąclecia/, ul. Świętej Doroty, ul. Świętej Katarzyny, ul. Tadeusza Kościuszki, ul. Waksmundzka, ul. Władysława Łokietka, ul. Władysława Orkana, ul. Wojsk Ochrony Pogranicza, ul. Zalewowa, ul. Zygmunta Krasieńskiego, os. Bereki, os. Bohaterów Tobruku, os. Bór, os. Na Skarpie, os. Podmieścisko, os. Tetmajera, os. Topolowe, os. Konfederacji Tatrzańskiej, ul. Roberta Schumana.

Okręg nr 3 – w skład którego wchodzi:

Aleja Mikołaja Kopernika domy i bloki: 3, 4, 5, 6, 8, Aleja Solidarności, ul. Augustyna Suskiego domy i bloki: 4, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, ul. Na Równi, ul. Płk. Stanisława Krzystyniaka, ul. Podtatrzańska bloki: 44, 46, 47, 47E, ul. Podtatrzańska /od ul. Krakowskiej do ul. Szaflarskiej – domy/, ul. Powstańców Śląskich bloki: 3, 6, 7, 9, 11, 13, 15, 17, ul. Spokojna, ul. Szaflarska - bloki: 124, 124a, 126, 126a, 126b, 140, 142, 144, 146, 148, ul. Wojska Polskiego bloki: 1, 3, 8, 10, 12, 14a, 16, 18, 20, 22, 24, 26, os. Wincentego Witosa.

Okręg nr 4 – w skład którego wchodzi:

Aleja Tysiąclecia /od ul. Szaflarskiej do końca/, ul. Gen. Władysława Sikorskiego: 1, 3, 5, 7, 11, 13, 15, 17, 19, 20, 23, 25, 27, 29, 31, ul. Gen. Władysława Sikorskiego: domy 43, 5, ul. Generała Stanisława Maczka /bloki: 1, 3, 5, 7, 9/, ul. Ku Studzionkom, ul. Podhalańska /bloki: 2, 4, 6, 8, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 24a, 26, 28/, ul. Podtatrzańska /bloki: 64, 66, 68, 70, 72, 76, 78, 80, 82, 84, 86, ul. Podtatrzańska /od ul. Szaflarskiej do końca – domy/, ul. Szaflarska /od Al. Tysiąclecia do ul. Podtatrzańskiej/, ul. Szaflarska /od ul. Podtatrzańskiej do końca/.

Rys. 2. Nowy Targ – ogólny plan miasta

Źródło: Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy miasto Nowy Targ (Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Nowy Targ, 2015 r.)

2.3.2. BUDOWNICTWO I MIESZKALNICTWO

Urząd Miasta podaje, że w 2013 r., na terenie miasta znajdowało się łącznie 4 425 budynków, w których było 10 877 mieszkań.

Analizując strukturę wiekową budynków w mieście Nowy Targ wnioskować można, iż 620 obiektów (14%), stanowią budynki wybudowane po 2000 roku, gdzie znajdują się stosunkowo nowe źródła ciepła. Natomiast w pozostałych budynkach mogą występować niesprawne i stare instalacje kotłów węglowych (tabela poniżej), w związku z tym, planowane działania termo modernizacyjne powinny koncentrować się na budynkach starszych, głównie powstałych w okresie przed i powojennym.

Tabela 59. Struktura wiekowa budynków na obszarze gminy Miasto Nowy Targ.

Przedział wiekowy budynków	% udział w strukturze wiekowej	Ilość budynków [szt.]
Do 1918	2%	89
1919 - 1944	11%	487
1945 - 1960	17%	753
1961 - 1970	16%	709
1971 - 1980	17%	750
1981 - 2000	23%	1017
Po 2000	14%	620
Suma		4425

Źródło: *Urząd Miasta Nowy Targ (Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Nowy Targ, 2015 r.)*

Większość zinventaryzowanych budynków na terenie Miasta Nowy Targ (68%) posiada ocieplane ściany, dzięki czemu nawet stare budynki mogą być bardziej energooszczędne. Jak wynika z danych, które podaje Urząd Miasta Nowy Targ, w 85% przypadków mieszkańcy oceniają stan okien jako dobry, natomiast tylko w 2% budynków okna wymagają wymiany ze względu na ich zły stan techniczny przekładający się bezpośrednio na energooszczędność obiektu. Pozostała wartość wynosząca 13% to stan okien dostateczny. Działania w zakresie budownictwa mieszkalnego powinny zatem koncentrować się na zwiększeniu energooszczędności budynków.

Rynek nieruchomości składa się z budynków wielorodzinnych o charakterze mieszkalnym lub mieszkalno-handlowo-usługowym, a także z budynków jednorodzinnych.

Obiekty mieszkalne, które stanowią własność Miasta Nowy Targ administrowane są przez Zakład Gospodarki Mieszkaniowej (ZGM), ul. Powstańców Śląskich 2, które realizuje zadania Miasta Nowy Targ w zakresie gospodarki mieszkaniowej.

Oprócz budynków stanowiących własność komunalną, swoje zasoby posiadają także:

- Nowotarska Spółdzielnia Mieszkaniowa (NSM), al. Kopernika 12,
- Spółdzielnia Mieszkaniowa Podhale, os. Na Skarpie,
- Spółdzielnia Mieszkaniowa os. Witosa.

Tabela 60. Zasoby mieszkaniowe w Nowym Targu – stan na 31.12.2014r.

WYSZCZEGÓLNIENIE		NOWY TARG
Mieszkania		10 952
Izby		43 038
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²		820 022
Przeciętna		
Liczba izb w mieszkaniu		3,93
Liczba osób na		
	1 mieszkanie	3,07
	1 izbę	0,78
Powierzchnia użytkowa w m ²		
	1 mieszkanie	74,9
	na 1 osobę	24,4

Źródło: GUS, dane na dzień 31.12.2014r.

Łączny zasób mieszkań wg stanu na dzień 31.12.2014 r., wynosi 10 952 mieszkań, o łącznej powierzchni użytkowej 820 022 m². Główny Urząd Statystyczny podaje, że na dzień 31.12.2014 r. w samym powiecie nowotarskim ogółem mieszkań jest 52 010 o łącznej powierzchni użytkowej mieszkania 4 751 608m².

Rolą gminy, wynikającą z ustaw, jest zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych obywateli oraz opracowywanie planów zagospodarowania przestrzennego na swoim terenie. Dlatego chcąc zwiększać poziom jakości zamieszkiwania w mieście należy podejmować działania zwiększające dostępność atrakcyjnych i uzbrojonych terenów pod budownictwo mieszkaniowe. Nie mniej ważne pozostaje wychodzenie naprzeciw inicjatywom inwestorów indywidualnych, głównie poprzez uzbrajanie nowych terenów mieszkaniowych.

2.2.3. UWARUNKOWANIA OCHRONY ŚRODOWISKA.

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna jest, oprócz systemu gospodarki odpadami, podstawowym elementem jakości życia mieszkańców i kluczowym działaniem w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego. Stan środowiska naturalnego ma wpływ zarówno na, szczególnie istotną ze względu na położenie miasta w sąsiedztwie terenów wartościowych

przyrodniczo, atrakcyjność lokacyjną Nowego Targu, jak i współzależną w tym przypadku atrakcyjność turystyczną.

Cel niniejszy ukierunkowany jest również na poprawę jakości życia mieszkańców, jak i budowę wizerunku czystego ekologicznie Miasta Nowy Targ. Działania zmierzające w kierunku zmniejszenia emisji substancji zanieczyszczających środowisko są także istotne ze względu na planowaną intensyfikację ruchu turystycznego w mieście.

Osiągnięcie niniejszego celu, w zakresie inwestycji w ochronę środowiska, jest uzupełnione działaniami edukacji ekologicznej, zapewniając w ten sposób trwałe zahamowanie procesów degradacji środowiska naturalnego, będących następstwem niewłaściwej działalności człowieka. Realizacja tego celu zakłada dotarcie do wszystkich rodzajów odbiorców – młodzieży zamieszkującej w mieście, dorosłych mieszkańców miasta, jak i odwiedzających go turystów.

ENERGETYKA

Energia Ciepła

Na terenie Nowego Targu działa system ciepłowniczy zasilany z kotłowni Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Nowy Targ Sp. z o.o. (MPEC). Doprowadza on ciepło do budynków mieszkalnych, obiektów użyteczności publicznej oraz obiektów handlowych i usługowych.

Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Nowy Targ Sp. z o.o. obecnie eksploatuje:

- Kotłownię węglową Nr 1 przy ul. Szaflarskiej, współpracującą z siecią Nr 1, zasilającą zewnętrzną instalację odbiorczą poprzez grupowy węzeł cieplny oraz indywidualne węzły cieplne.

Kotłownia Nr 1 opalana jest węglem kamiennym. System ciepłowniczy zasila budynki mieszkalne, użyteczności publicznej oraz obiekty handlowe i usługowe. Rocznie w kotłowni zużywa się około 9 tys. Mg paliwa. Moc całkowita kotłów wynosi 29 MW, natomiast roczna produkcja energii około 162 000 GJ. Kotłownia wytwarza ciepło w postaci gorącej wody o parametrach 130/70 °C. Kotłownia Nr 1 ujęta jest w systemie handlu emisjami EU-ETS, rodzaj aktywności określony jako spalanie paliw, emisja dwutlenku węgla w 2013 roku wyniosła 13 820 Mg. Emisja z instalacji objętej systemem handlu emisjami nie została wliczona do bilansu emisji z obszaru miasta Nowy Targ.

Według danych MPEC Nowy Targ Sp. z o.o. całkowita moc kotłowni będących w ich posiadaniu wynosi 30,632 MW. Rocznie produkują średnio 128 562 GJ energii, z czego ok. 90% ciepła dostarczane jest do odbiorców indywidualnych (cele mieszkaniowe), a tylko ok. 10% ciepła dostarczane jest na cele usługowe. Wskaźnik emisji CO₂ wynosi 96,10 kg CO₂/GJ. Długość sieci ciepłowniczej na terenie miasta Nowy Targ wynosi 25 km. Według danych uzyskanych od Spółki MPEC Nowy Targ, modernizacji wymaga 31 węzłów cieplnych oraz 4,8 km sieci ciepłowniczej.

Kotłownie lokalne i źródła indywidualne

Na obszarze miasta Nowy Targ działają także kotłownie instytucji użyteczności publicznej, podmiotów handlowych i usługowych oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych, jako kotłownie lokalne wytwarzające ciepło na potrzeby własne, a także obiektów znajdujących się w najbliższym zasięgu. Do ogrzewania wykorzystywany jest węgiel kamienny, gaz ziemny oraz olej opałowy.

Indywidualni odbiorcy ciepła najczęściej pokrywają swoje potrzeby grzewcze poprzez spalanie paliw we własnych kotłach węglowych lub piecach kaflowych. Tego rodzaju źródła ciepła są głównym emitorem zanieczyszczeń do atmosfery i w dużej mierze przyczyniają się do występowania zjawiska niskiej emisji na terenie miasta. W procesie ogrzewania mieszkań i budynków jednorodzinnych jako dodatkowe i tańsze paliwo często wykorzystywane jest drewno i odpady drzewne. Ponadto do ogrzewania stosowane są także paliwa gazowe, olej opałowy, czy energia elektryczna, ale dotyczy to mniejszej grupy mieszkańców. Powodem takiej sytuacji są wysokie koszty tych paliw w porównaniu z tańszym, ale najmniej ekologicznym węglem kamiennym.

Z danych uzyskanych z Urzędu Miasta Nowy Targ wynika, że do sieci ciepłowniczej podłączonych jest 135 (3%) budynków. Na terenie miasta jest 1 182 odbiorców wykorzystujących gaz ziemny w celach grzewczych² (677 odbiorców – indywidualnych kotłowni oraz 505 odbiorców indywidualnych – mieszkania). Pozostałe mieszkania ogrzewane są w sposób indywidualny wg. nośników ciepła (struktura źródeł została określona na podstawie wykonanej inwentaryzacji terenowej w okresie marzec-kwiecień i październik-listopad w 2014 roku):

- węgiel – 2 233 budynków;
- drewno – 1 031 budynków;
- gaz – 515 budynków;
- olej opałowy – 171 budynków;
- energia elektryczna – 170 budynków;
- trociny, pelet – 170 budynków.

Ocena stanu aktualnego zaopatrzenia w ciepło – odbiorcy ciepła

Wg Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Miasto Nowy Targ, wielkości potrzeb cieplnych miasta obliczane na poziomie odbiorców kształtują się na poziomie:

- (c.o. + c.w.u.) – 132,1 MW, w tym 21,2 MW pokrywane z systemu ciepłowniczego,
- (c.o.) - 104,1 MW, w tym 21,1 MW pokrywane z systemu ciepłowniczego,

Odpowiednie sumaryczne roczne zużycie energii cieplnej osiąga wielkość:

- (c.o. + c.w.u.) – 614,1 TJ przy pokryciu 155,6 TJ z systemu ciepłowniczego,
- (c.o.) – 550,3 TJ przy pokryciu 155,4 TJ z systemu ciepłowniczego.

² Informacje uzyskane na podstawie danych o taryfach dystrybutora gazu

Energia elektryczna

Operatorem sieci dystrybucyjnej energii elektrycznej na terenie Nowego Targu jest Tauron Dystrybucja S.A. W tabeli niżej przedstawione jest zestawienie liczby odbiorców i ilości dostarczonej energii przez Spółkę na terenie Gminy Miasto Nowy Targ.

Tabela. 61. Zestawienie liczby odbiorców i ilości dostarczanej energii na terenie Gminy Miasto Nowy Targ.

Ilość odbiorców na terenie miasta Nowy Targ w poszczególnych grupach odbiorców w roku 2013		
obszar terytorialny	Grupa odbiorców	Ilość odbiorców
		2013
M. Nowy Targ	A	
	B	35
	C+G+R	15 658
Ilość dostarczonej energii elektrycznej [MWh] do odbiorców na terenie miasta Nowy Targ w poszczególnych grupach odbiorców w roku 2013		
obszar terytorialny	Grupa odbiorców	Ilość energii
		2013
M. Nowy Targ	A	
	B	31 856,87
	C+G+R	59 783,43

Legenda – grupy odbiorców:

- A – wysokie napięcie (odbiorcy przemysłowi),
- B – średnie napięcie (odbiorcy biznesowi i przemysł),
- C – niskie napięcie (odbiorcy biznesowi i instytucje),
- G – niskie napięcie (gospodarstwa domowe),
- R – niskie napięcie (odbiorcy ryczałtowi).

Źródło: TAURON Dystrybucja S.A., 2014 (Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Nowy Targ, 2015 r.)

Sprzedaż energii elektrycznej na terenie miasta mogą prowadzić firmy posiadające koncesję z terenu całego kraju. Miasto zasilane jest w energię elektryczną liniami 110 kV zlokalizowanymi poza jego obszarem, z elektrowni znajdujących się na terenie Województwa Małopolskiego, poprzez połączenia z Krajowym Systemem Elektroenergetycznym.

Oświetlenie uliczne na terenie miasta

Na terenie Gminy Miasto Nowy Targ funkcjonuje 2 934 punktów świetlnych (tabela poniżej). Właścicielem oświetlenia ulicznego jest Gmina Miasto Nowy Targ (jednostką odpowiedzialną jest Referat ds. Drogownictwa i Transportu), w którego gestii znajdują się sprawy związane z eksploatacją i modernizacją oświetlenia ulicznego.

**Tabela 62. Zestawienie liczby odbiorców i ilość dostarczanej energii na terenie Gminy
Miasto Nowy Targ.**

Rodzaj źródła światła	Ilość punktów świetlnych
Sodowe	2 879
Rtęciowe	14
LED	41

Źródło: Referat ds. Drogownictwa i Transportu (Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Nowy Targ, 2015 r.)

Z powyższej tabeli wynika, że w technologii LED funkcjonuje zaledwie 41 punktów świetlnych. Działania w sektorze oświetlenia komunalnego powinny skupiać się na modernizacji w kierunku ograniczania ilości opraw sodowych i rtęciowych. Przyniesie to oszczędności zarówno w ilości wykorzystywanej energii, jak i związanych z tym kosztów. Ilość energii elektrycznej wykorzystanej na potrzeby oświetlenia ulicznego wyniosła 1 102 000 kWh.

Zaopatrzenie w gaz ziemny

Na terenie Miasta Nowy Targ system gazowniczy obsługiwany jest przez Karpacką Spółkę Gazownictwa Sp. z o.o. w Tarnowie, Oddział Zakład Gazowniczy w Krakowie. Jednostką spółki jest zakład znajdujący się przy ul. Ludźmierskiej 4, zajmujący się bezpośrednią obsługą odbiorców oraz naprawą i bieżącą konserwacją sieci gazowej. Miasto zasilane jest gazem wysokometanowym GZ-50 pochodzenia naturalnego.

Zakład Gazowniczy na obszarze Nowego Targu posiada sieć gazową niskiego i średniego ciśnienia wykonaną z rur stalowych i PE. Długość czynnej sieci ogółem w 2013 roku wynosiła około 51,4 km. Ilość czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych wynosi 1 479 szt.

Zużycie gazu na terenie miasta w roku 2013 wyniosło 1 967,5 tys. m³, natomiast zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań kształtowało się na poziomie 1 959,1 tys. m³.

Na terenie miasta Nowy Targ w przeliczeniu na jednego mieszkańca znajduje się najwięcej nieczynnych przyłączy gazowych w odniesieniu do całego województwa małopolskiego. Daje to potencjał dla przyszłych inwestycji.

ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

W chwili obecnej, w wyniku inwentaryzacji źródeł ciepła na terenie Gminy Miasto Nowy Targ stwierdzono, że odnawialne źródła energii zainstalowane są w 10% budynków mieszkalnych.

W większości są to kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne i pompy ciepła.

Energia słońca

Energia promieniowania słonecznego może służyć do produkcji energii w czterech formach:

- podgrzewanie cieczy przy wykorzystaniu kolektorów słonecznych,
- produkcja energii elektrycznej za pomocą ogniw fotowoltaicznych (PV),
- produkcja energii elektrycznej i podgrzewanie cieczy w systemach hybrydowych fotowoltaiczno-termicznych,
- zastosowanie tzw. pasywnych systemów solarnych – elementy obudowy budynku, pozwalające zagospodarować energię słoneczną do podniesienia temperatury budynku bez dodatkowego zużycia energii, co skutkuje maksymalizacją zysków ciepła.

Technologie te nie powodują skutków ubocznych dla środowiska, takich jak zubożenie zasobów naturalnych, czy szkodliwych emisji.

Wartość natężenia promieniowania słonecznego zależna jest od położenia geograficznego, pory dnia i roku, co stwarza duże ograniczenia w możliwościach wykorzystania tego źródła energii. Na naszej szerokości geograficznej ok. 80% całkowitej rocznej sumy napromieniowania przypada na sześć miesięcy sezonu wiosenno-letniego, od początku kwietnia do końca września. Dla Miasta Nowy Targ roczna gęstość promieniowania słonecznego osiąga wartości między 985 kWh/m² a 1000 kWh/m², natomiast roczne nasłonecznienie wynosi około 1 200 – 1 300 godzin.

Na terenie Gminy Miasto Nowy Targ istnieją możliwości zwiększenia udziału energii z odnawialnego źródła – promieniowania słonecznego. Sprzyja temu system dotacji i dopłat do montażu kolektorów i paneli słonecznych w budynkach mieszkalnych i obiektach użyteczności publicznej.

Energia geotermalna

Region podhalański posiada zasoby w pewnej mierze już zbadane i wykorzystywane energetycznie (ciepłownictwo, c.w.u, rekreacja, itp.). Dalsze wykorzystanie wód geotermalnych w tym regionie, a więc i w Nowym Targu, dla celów energetycznych, a głównie w ciepłownictwie, będzie zależało od udokumentowania zasobów dyspozycyjnych określonych przez badania geologiczne oraz zasobów eksploatacyjnych potwierdzonych odwiertem, co pozwoli na podjęcie decyzji inwestycyjnych.

Władze samorządowe Nowego Targu od kilku lat współpracują z PEC Geotermia Podhalańska S.A. w celu zastosowania energii geotermalnej do ogrzewania miasta. Głównymi problemami hamującymi wykorzystanie geotermii była relatywnie wysoka cena ciepła oraz brak decyzji odnośnie koniecznej nowej lokalizacji ciepłowni miejskiej.

Energia biomasy

Biomasa to substancje pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego ulegające biodegradacji, pochodzące z produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej oraz leśnej, a także przemysłu przetwarzającego ich produkty oraz części odpadów, które są

biodegradowalne. Biomasa może być wykorzystywana w formie nieprzetworzonej lub przetworzonej (biopaliwa płynne, biogaz).

Sposób wytwarzania biopaliw i biomasy i jego wpływ na środowisko jest jednym z najważniejszych czynników, jakie należy wziąć pod uwagę przy planowaniu działań w zakresie wykorzystania biomasy³. Ogólnie rzecz biorąc biomasę i biopaliwa traktuje się jako odnawialne źródła energii, których wykorzystanie nie wpływa na zawartość CO₂ w atmosferze. W rzeczywistości jest tak jedynie w przypadku, gdy biomasa/biopaliwa są wytwarzane lokalnie w sposób zrównoważony.

Energia wiatru

Pozyskiwanie energii z ruchu mas powietrza odbywa się za pomocą siłowni wiatrowych, które przetwarzają energię mechaniczną na elektryczną, doprowadzaną dalej do sieci elektroenergetycznej.

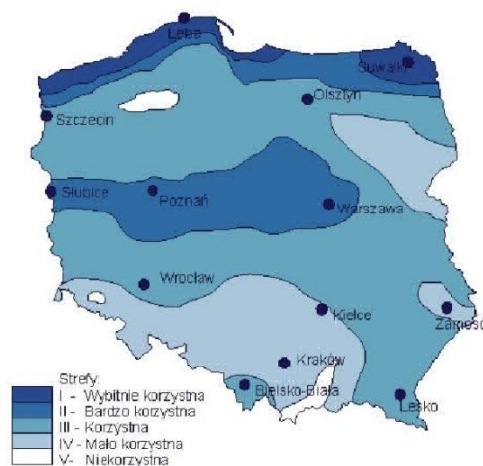
Dla określenia potencjału technicznego możliwego do wykorzystania ważne jest określenie częstości występowania prędkości progowych wiatru: minimalnej i maksymalnej. Wyznaczają one zakres prędkości wiatru, w jakich możliwa jest produkcja energii. Wartości prędkości progowych uzależnione są od konstrukcji elektrowni wiatrowych. Z reguły minimalna prędkość progowa – tzw. prędkość startowa wynosi ok. 3-4 m/s, natomiast prędkość maksymalna – tzw. prędkość wyłączenia ok. 25 m/s. Dolną granicą opłacalności wykorzystania wiatru do potrzeb energetycznych jest jego średnioroczna prędkość powyżej 5 m/s. Istotne jest również ustalenie stałości kierunku wiejącego wiatru, gdyż częste chwilowe podmuchy o różnych kierunkach są niekorzystne.

Pomiary prędkości wiatru na terenie Polski wykonywane przez IMiGW pozwoliły na dokonanie wstępnego podziału naszego kraju na strefy zróżnicowania pod względem wykorzystania energii wiatru. Jednak, aby dokonać szczegółowej analizy opłacalności inwestycji na danym terenie należy wykonać analizę pomiarów prędkości wiatru za pomocą specjalistycznych urządzeń w okresie co najmniej jednego roku. Ze względu na warunki klimatyczne, niekorzystną strefę energetyczną wiatru (Gmina Miasto Nowy Targ znajduje się w strefie V, czyli niekorzystnej - Rysunek 4) oraz wymagania ochrony przyrody i krajobrazu, w rejonie miasta Nowy Targ nie planuje się dużych obiektów energetyki wiatrowej.

³ Na podstawie Poradnika „Jak opracować plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP)?”

Rys. 3. Strefy energetyczne wiatru w Polsce wg IMGW (mezoskala)

Źródło: <http://www.odnawialna.biz> (Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Nowy Targ, 2015 r.)

Energia wód powierzchniowych

Zasoby wodno - energetyczne zależne są od przepływów określanych na podstawie wieloletnich obserwacji i charakteryzują się dużą zmiennością w czasie, a także opadów odnoszących się do danej części zlewni.

Potencjał techniczny jest znacznie mniejszy od zasobów teoretycznych, gdyż wiąże się z wieloma ograniczeniami i stratami, z których najważniejsze to:

- nierównomierność naturalnych przepływów w czasie,
- naturalna zmienność spadów (związana np. z przepływem wód powodziowych),
- sprawność stosowanych urządzeń,
- bezzwrotne pobory wody dla celów nieenergetycznych,
- konieczność zapewnienia minimalnego przepływu wody w korycie rzeki poza elektrownią (nienaruszalnego lub biologicznego).

Dodatkowo analiza energetyczna i ekonomiczna powinna uwzględniać:

- warunki lokalizacyjne piętrzenia /parametry wyjściowe/ i możliwe do uzyskania efekty energetyczne;
- możliwość użytkowania lub reaktywowania urządzeń piętrzących;
- stan istniejących budowli oraz możliwość ich adaptacji dla potrzeb Małej Energetyki Wodnej (MEW);
- zakres przewidywanych robót i spodziewane nakłady inwestycyjne.

Na terenie miasta Nowy Targ istnieje możliwość rozwoju MEW, jednak potencjał tego źródła nie jest znaczący w ogólnym bilansie energii. Zakłada się, że wykorzystanie energii spadku wód w Nowym Targu będzie realizowane głównie przez inwestorów indywidualnych przy wsparciu ze strony Gminy.

GOSPODARKA ODPADAMI

Na podstawie deklaracji złożonych przez właścicieli nieruchomości na dzień 31.12.2014 r. systemem objętych zostało: 4253 gospodarstwa domowych, 140 nieruchomości w zabudowie wielomieszkaniowej, 883 nieruchomości niezamieszkałe (w tym podmioty gospodarcze gdzie powstają odpady komunalne).

Na podstawie danych uzyskanych od Urzędu Gminy Miasto Nowy Targ w postaci Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Miasto Nowy Targ za rok 2014, masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji odebranych z obszaru miasta wyniosła 1 316,16 Mg. Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych do składowania osiągniętych przez Gminę Miasto Nowy Targ wyniósł w 2014r.: 0%.

Poziom recyklingu odpadów na terenie miasta, w zakresie frakcji odpadów: papieru, metali, szkła i tworzyw sztucznych w 2014 r. wyniósł 29,30%. Poziom recyklingu, przygotowanego do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych osiągnięty przez Gminę Miasto Nowy Targ w 2014 roku wyniósł 100%.

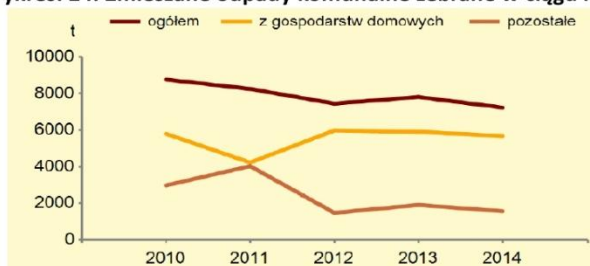
Na terenie miasta zlokalizowany jest jeden punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych przy Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) prowadzonej przez IB Sp.z o.o., która Zgodnie z *Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami* z 2012 roku posiada maksymalną moc przerobową w wysokości 70 tys. Mg odpadów. Jest to instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych. Ponadto na terenie miasta są rozmieszczone 3 miejsca ogólnodostępnych mini punktów do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych:

- pętla autobusowa na ul. Kowaniec,
- plac przed wejściem do Rezerwatu „Bór na Czerwonym” przy ul. Lotników,
- park miejski im. Adama Mickiewicza.

W związku z tym, iż na terenie Gminy Miasto Nowy Targ istnieje regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych przy ul. Jana Pawła II 115 było potrzeby realizacji zadań inwestycyjnych związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi.

Wykres. 24. Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku

Źródło: GUS, dane na dzień 31.12.2014r.

Tabela 63. Roczny poziom ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji, odzysku i recyklingu.

Rok	Proc ent	Osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania [%]	Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła[%]	Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych [%]
2012	W	75*	10	30
	O	13,68	83,4	0
2013	W	50*	12	36
	O	15,51	31,49	97,3
2014	W	50*	14	38
	O	0	35,02	100,00

Źródło: Urząd Miasta Nowy Targ, opracował: Jan Czaja

Tabela. 64. Zestawienie danych na temat oczyszczalni ścieków oraz o zmieszanych odpadach komunalnych.

Liczba oczyszczalni ścieków w gminie w 2014r.	1
Liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wyniosła:	
w gminie miejskiej	31 779
w powiecie	112 680
Gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych w 2014r.	
- Instalacje i urządzenia	
zbiorniki bezodpływowe	1 504

oczyszczalnie przydomowe

45

Źródło: GUS, dane na dzień 31.12.2014r.

ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA

Zgodnie z *Programem Ochrony Powietrza dla województwa małopolskiego*, na terenie miasta Nowy Targ jest zlokalizowana stacja pomiaru zanieczyszczeń. Ze względu na porozumienie między Gminą Miasto Nowy Targ a Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska w Krakowie, w pierwszej połowie 2014 roku zostały wykonane pomiary jakości powietrza (na terenie MPEC przy ul. Powstańców Śląskich). W ich ramach zbadano w powietrzu stężenie następujących substancji: dwutlenku siarki, pyłu zawieszonego PM10 i benzo(a)pirenu.

Dwutlenek siarki jest związkem silnie podrażniającym drogi oddechowe, może także powodować schorzenia spojówek i skóry. Pyły drobne PM10 i PM2,5 natomiast mogą przedostać się do płuc, a następnie do krwioobiegu i stać się przyczyną chorób serca, nowotworu płuc, astmy i ostrych infekcji układu oddechowego. Pył odkładając się w glebie powoduje szkodliwe dla zdrowia człowieka zanieczyszczenia roślin metalami ciężkimi. Benzo(a)piren jest substancją toksyczną, rakotwórczą i mutagenną. Ma bardzo groźny wpływ na płód, rozrodczość oraz może powodować wady genetyczne. Działa bardzo toksycznie na organizmy wodne.

Pomiary substancji zanieczyszczających wykonano w I połowie 2014 roku w seriach: 11.01. – 3.02.; 8.03 – 21.03.; 10.04. – 23.04.; 28.06. – 30.06., czyli w okresie, który w większości przypada na sezon grzewczy. Wyniki przedstawia poniższa tabela.

Tabela. 65. Pomiar zanieczyszczenia powietrza przy ul. Powstańców Śląskich w Nowym Targu, wartości średnie w I półroczu 2014 roku

	Substancje zanieczyszczające		
	PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	SO ₂ [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	B(a)P [ng/m^3]
Norma stężenia (rok kalendarzowy)	50	20	1
Średnie stężenie w I kwartale	67	24	30,4
Średnie stężenie w II kwartale	34	8	8,5
Średnie stężenie	50	19	23,2
Liczba przekroczeń	23	nie dotyczy	nie dotyczy

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie (*Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Nowy Targ, 2015 r.*)

Normatywne stężenia związków zawartych w powietrzu określono zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu*. Na podstawie powyżej zestawionych wyników pomiarów można wyciągnąć następujące wnioski:

- w Nowym Targu nastąpiło duże przekroczenie dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, które w ciągu badanego okresu wystąpiło 23 razy (w roku kalendarzowym dopuszczalne jest przekroczenie przez 35 dni);
- średni poziom stężeń dobowych dwutlenku siarki nie przekracza 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, gdyż wynosi 19 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ – jest to jednak bardzo wysoka wartość;
- ponad 22-krotnie przekroczono wartość stężenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w powietrzu, co stanowi zdecydowanie największe zagrożenie dla zdrowia ludzi.

Na podstawie powyższych pomiarów wykonanych przez WIOŚ oraz informacji zawartych w POP można stwierdzić, że w największym stopniu na stan jakości powietrza w Nowym Targu negatywnie wpływa użytkowanie pieców, w których zachodzi niskotemperaturowe spalanie paliw stałych, a także wykorzystanie zasilanego węgla, co powoduje emisję szkodliwych substancji do powietrza, a zwłaszcza benzo(a)pirenu. Największym źródłem zanieczyszczeń jest więc emisja komunalna, głównie pochodząca z palenisk domowych, a także częściowo z zakładu ciepłowniczego. Położenie miasta w Kotlinie Orawsko - Nowotarskiej, rozciągającej się z zachodu na wschód, determinuje warunki lokalnego klimatu. W czasie zimy pogoda wyżowa powoduje powstawanie zastoisk zimnego powietrza (inwersje termiczne) i związane z tym zamglenia, będące przyczyną koncentracji zanieczyszczeń powietrza.

Spalanie paliw o niskiej jakości oraz również częsty proceder spalania odpadów powoduje, że niska emisja zanieczyszczeń powietrza, pochodząca z ogrzewania budynków mieszkalnych, osiąga udział w emisji nawet do 80%. Poza źródłami niskiej emisji związanymi ze spalaniem paliw w sektorze komunalno-bytowym na terenie Gminy Miasto Nowy Targ występują również inne źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza. Do źródeł tych zalicza się:

- punktowe źródła emisji, które związane są ze spalaniem paliw w kotłach i piecach oraz technologią prowadzoną w danym zakładzie (emisja zanieczyszczeń z tych źródeł odbywa się z emitorów (kominów) dużo wyższych niż w przypadku emisji niskiej);
- liniowe źródła emisji (również zaliczane do źródeł niskiej emisji), które są związane z transportem: ze spalaniem paliw w silnikach, z procesami ścierania jezdni, opon i hamulców, unoszeniem drobin pyłu w wyniku wzniesienia go z powierzchni drogi na skutek ruchu pojazdów; w Nowym Targu emisje te pochodzą głównie z drogi krajowej Kraków – Zakopane, drogi wojewódzkiej w kierunku Czarnej Dunajca i Czorsztyna oraz drogi krajowej łączącej Nowy Targ z Jurgowem;
- źródła emisji nieorganizowanej, np. otwarte składy węgla lub innych materiałów sypkich, gleby (emisja związana jest z występowaniem tzw. erozji wietrznej, której towarzyszy przemieszczanie się materiału pod wpływem wiatru jako środka transportu).

WODY I OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Poniżej przedstawiamy wyniki badań wody dostarczonej odbiorcom z miejskiej sieci wodociągowej z dnia 07 sierpnia 2015 r.

Tabela 66. Wyniki badań wody dostarczonej odbiorcom z miejskiej sieci wodociągowej z dnia 07 sierpnia 2015 r.

Oznaczany Parametr	Jednostka	Wyniki badań	Dopuszczalne wartości wskaźników
Odczyn (pH)	-	7,6	6,5 – 9,5
Przewodność elektryczna właściwa	μS/cm	705	≤ 2500
Mangan (Mn)	μg/l	< 4,0	≤ 50
Żelazo (Fe)	μg/l	< 60	≤ 200
Mętność	NTU	0,40	≤ 1,0
Barwa	MgPt/l	< 5,0	≤ 15
Zapach	TON	<1	1 – 5
Smak	TFN	<1	1 – 8
Amonowy jon	mg/l	0,06	≤ 0,5
Azotany	mg/l	15,7	≤ 50
Azotyny	mg/l	0,03	≤ 0,5
Enterokoki kałowe	jtk/100 ml	0	0
Bakterie grupy coli	jtk/100 ml	0	0
Escherichia coli	Jtk/100 ml	0	0

Źródło: Urząd Miasta Nowy Targ

Badania próbki wody wykazały, że w zakresie oznaczanych parametrów woda spełnia wymagania określone w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U Nr 61, poz. 417 z późn. zm.)

Tabela 67. Wyniki badań wody dostarczonej odbiorcom z miejskiej sieci wodociągowej z dnia 31.01.2015 roku.

Oznaczany Parametr	Jednostka	Wyniki badań	Dopuszczalne wartości wskaźników
Odczyn (pH)	-	7,5	6,5 – 9,5
Przewodność elektryczna właściwa	μS/cm	405	≤ 2500
Mangan (Mn)	μg/l	4,7	≤ 50
Żelazo (Fe)	μg/l	< 60,0	≤ 200

Mętność	NTU	< 0,10	≤ 1,0
Barwa	MgPt/l	< 5	≤ 15
Zapach	TON	< 1	1 – 5
Smak	TFN	< 1	1 – 8
Amonowy jon	mg/l	0,05	≤ 0,5
Azotany	mg/l	< 4,50	≤ 50
Azotyny	mg/l	< 0,03	≤ 0,5
Enterokoki kałowe	jtk/100 ml	0	0
Bakterie grupy coli	jtk/100 ml	0	0
Escherichia coli	Jtk/100 ml	0	0

Źródło: Urząd Miasta Nowy Targ

Badania próbki wody wykazały, że w zakresie oznaczanych parametrów woda spełnia wymagania określone w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U Nr 61, poz. 417 z późn. zm.)

Tabela 68. Analiza wody przeprowadzona w Laboratorium Badania Wody SUW Szaflary w dniu 19.02.2015 r.

Miejsce poboru próby: ul. Ludźmierska – Hydrofornia
Data pobrania próby: 19.02.2015

Lp.	Parametr	Wartość	Dopuszczalne zakresy wartości ¹⁾
1	Twardość ogólna	10,5 °n = 187 mg CaCO ₃ /l	60 – 500 mg CaCO ₃ /l

Miejsce poboru próby: ul. Szaflarska – Hydrofornia
Data pobrania próby: 19.02.2015

Lp.	Parametr	Wartość	Dopuszczalne zakresy wartości ¹⁾
1	Twardość ogólna	15,8 °n = 282 mg CaCO ₃ /l	60 – 500 mg CaCO ₃ /l

Miejsce poboru próby: Kowaniec
Data pobrania próby: 19.02.2015

Lp.	Parametr	Wartość	Dopuszczalne zakresy wartości ¹⁾
1	Twardość ogólna	14,2 °n = mg CaCO ₃ /l	60 – 500 mg CaCO ₃ /l

254 mg CaCO₃/l

Miejsce poboru próby: ul. Polna
Data pobrania próby: 19.02.2015

Lp.	Parametr	Wartość	Dopuszczalne zakresy wartości ¹⁾
1	Twardość ogólna	12,4 °n = 221 mg CaCO ₃ /l	60 – 500 mg CaCO ₃ /l

¹⁾ wg Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. nr 61, poz. 417, zm. Dz.U. 2010r., nr 72, poz.466)

Źródło: Urząd Miasta Nowy Targ

Na terenie miasta Nowy Targ, funkcjonuje 12 przedsiębiorców, świadczących usługi w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

Tabela. 69. Wykaz przedsiębiorców świadczących usługi w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie miasta Nowy Targ

Wykaz przedsiębiorców świadczących usługi w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie miasta Nowy Targ

LP	NAZWA JEDNOSTKI	ADRES	TELEFON	DATA WYGAŚNIĘCIA POZWOLENIA	RODZAJ WYWOŻONYCH ODPADÓW
1	IB Sp. z o.o.	ul. Miłośników Podhala 1, 34-425 Biały Dunajec	(18) 44-885-91	31 lipca 2017 rok	Nieczystości ciekłe
2	Usługi- Wywóz Ścieków, Jarosław Żółtek	34-404 Klikuszowa 104	(18) 265-39-86, 667 522 284	31 lipca 2017 rok	Nieczystości ciekłe
3	MS Żółtek s.c.	os. Niwa 44, 34-400 Nowy Targ	600 115 333	31 lipca 2017 rok	Nieczystości ciekłe
4	Firma Usługowo-Handlowa "Bady" Import-Export, Bernard Stoch	34-431 Waksmund, ul. Nowotarska 129	(18) 26 53482	31 lipca 2017 rok	Nieczystości ciekłe

5	Transport Towarowy, Wywóz Zanieczyszczeń Płynnych Stanisław Fudalewicz	ul. Waksmundzka 10a, 34-400 Nowy Targ	(18) 266-42- 22, 603 478 403	31 lipca 2017 rok	Nieczystości ciekłe
7	Wywóz Odpadów Komunalnych i Garbarskich, Handel Obwoźny, Krzysztof Saguła	Lasek 148, 34-404 Klikuszowa	(18) 265-15- 87, 604 671 413	31 lipca 2017 rok	Nieczystości ciekłe
8	Wywóz Ścieków Wiesław Fic	34-404 Klikuszowa 60a	601 468 890	31 lipca 2017 rok	Nieczystości ciekłe
9	Toi Toi Polska Sp. z o.o.	ul. Płochocińska 29, 03-044 Warszawa	(22) 614-59- 79	31 lipca 2017 rok	Nieczystości ciekłe
10	WC Serwis, Bańska, Kucharski, sp. j.	ul. Pod Borem 10, 41-800 Zabrze	(32) 278 45 31	31 lipca 2017 rok	Nieczystości ciekłe
11	Marek, Usługi Transportowe, Józef Mądry	ul. Kościeliska 66a, 34-500 Zakopane	608 615 332	31 lipca 2017 rok	Nieczystości ciekłe
12	F.H.U. GAZ - Serwis 4x4 Pomoc Drogowa Bartłomiej Stolarz	ul. M. Konopnickiej 24, 34-240 Jordanów		31 październik 2020 rok	Nieczystości ciekłe

Źródło: Urząd Miasta Nowy Targ

2.3.4. INFRASTRUKTURA DROGOWA.

Miasto Nowy Targ jest głównym węzłem komunikacyjnym subregionu. Krzyżują się tu główne szlaki komunikacyjne transportu drogowego – droga krajowa nr 47 (odprowadzająca ruch komunikacyjny w kierunku północ-południe), droga krajowa nr 49 (do granicy państwa) oraz drogi wojewódzkie nr 969 i 957 (kierunek wschód-zachód). Ponadto Nowy Targ posiada również połączenie kolejowe ze stolicą województwa oraz lotnisko zarządzane przez Aeroklub.

Najważniejszymi potrzebami inwestycyjnymi w zakresie poprawy dostępności komunikacyjnej jest przebudowa drogi krajowej nr 47 w kierunku Krakowa oraz skomunikowanie tej planowanej drogi szybkiego ruchu z lokalnym układem komunikacyjnym. Inwestycja ta należy kompetencyjnie do GDDKiA w Krakowie, jednak ma fundamentalne znaczenie dla rozwoju miasta i nowych terenów inwestycyjnych. Podobną inwestycją jest budowa lotniska dla małego ruchu pasażerskiego na terenie

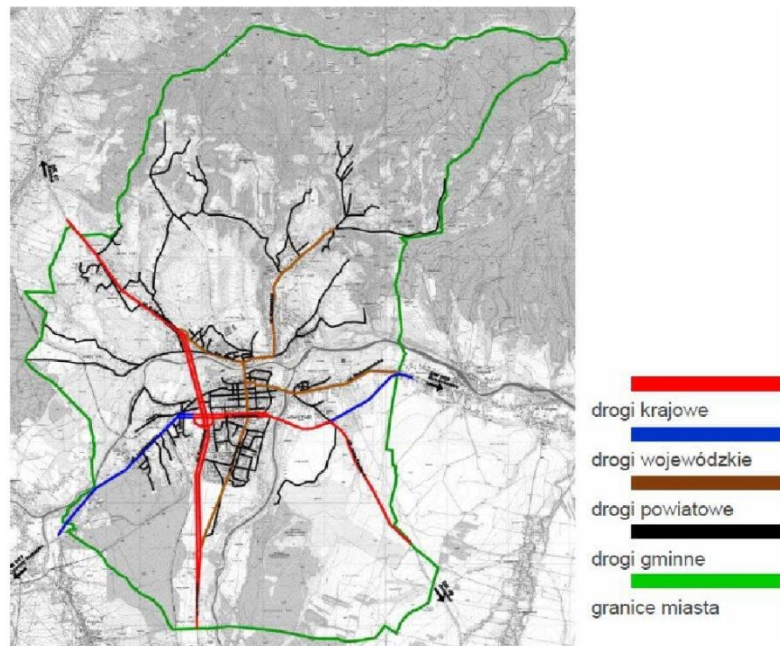
obecnego lotniska aeroklubu. Ponadto miasto planuje szereg inwestycji odciążających centrum miasta z ruchu samochodowego oraz budowę nowych miejsc parkingowych.

Ulicami o największym natężeniu ruchu drogowego na terenie miasta są:

- ciąg ul. Szaflarska – ul. Kościuszki,
- ciąg al. Tysiąclecia, ul. Ludźmierska (Al. Tysiąclecia na odcinku od skrzyżowania z ul. św. Doroty do skrzyżowania z ul. Kolejową jest dwujezdniowa, mimo to warunki ruchu panujące na niej są na poziomie niezadawalającym, występuje duży ruch pojazdów; na pozostałej części warunki ruchu, pomimo mniejszego natężenia ruchu, są również niezadawalające ze względu na przekrój jednopasowy),
- ul. Krakowska (DK 47),
- ul. Waksmundzka – w dni targowe.

Poniżej przedstawione zostały węzły komunikacyjne w mieście Nowy Targ.

Rys. 4. Węzły komunikacyjne w mieście Nowy Targ.

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Strategii Rozwoju Miasta Nowy Targ za okres 2012-2013 (Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Nowy Targ, 2015 r.)

Analiza ruchu drogowego wskazuje na brak wystarczającej przejezdności ulic w relacjach centrum – północ, centrum – południe oraz centrum – zachód. To powoduje obciążenie ulic w centrum miasta, głównie w Rynku. Sam układ komunikacyjny charakteryzuje się

dużym natężeniem ruchu tranzytowego, przebiegającego przez centrum miasta. Niskimi parametrami technicznymi dróg lokalnych oraz trudnościami w modernizacji i budowie nowych dróg z uwagi na ukształtowanie terenu oraz istniejącą zabudowę. Komunikacja kolejowa wymaga przebudowy torowiska ze względu na zły stan techniczny, a także modernizacji dworca kolejowego.

Tabela 70. Rodzaje dróg w Nowym Targu.

Rodzaj drogi	Długość [km]
Drogi krajowe	12,7
Drogi wojewódzkie	4,1
Drogi powiatowe	10,1
Drogi gminne	83,4

Źródło: Zintegrowany Plan rozwoju Transportu Publicznego Gminy Miasto Nowy Targ, 2009 (Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Nowy Targ, 2015 r.)

Rys. 5. Średni ruch dobowy na drogach krajowych i wojewódzkich do i z miasta Nowy Targ w roku 2010

Źródło: www.gddkia.gov.pl (Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Nowy Targ, 2015 r.)

TRANSPORT PUBLICZNY

Tabor autobusowy w 2010 roku został poddany modernizacji, dzięki środkom z Unii Europejskiej w ramach realizacji „Zintegrowanego Planu Rozwoju Transportu Publicznego Gminy Miasto Nowy Targ”. Średnia wieku pojazdów w inwentarzu zmniejszyła się z 17,4 lat do 6,2 lat, a udział autobusów niskopodłogowych we flocie został zwiększony do 64%. Wymianie podległo 54% pojazdów taboru i wciąż podejmowane są działania mające wyeliminować 5 ostatnich sztuk najstarszych autobusów marki Jelcz. Poniższa tabela 4 obrazuje zestawienie autobusów spełniających normy emisji spalin EURO.

Tabela 71. Zestawienie autobusów spełniających dane normy emisji spalin

Marka autobusu	Ilość	Rodzaj paliwa	Ilość autobusów spełniających wymagania poszczególnych norm emisji spalin EURO					Niespełniające wymagań żadnej z norm EURO
		ON	EURO 1	EURO 2	EURO 3	EURO 4	EURO 5	
Jelcz 120 M	4	4		2				2
Jelcz 120 M/3	1	1		1				
Autosan H-7	3	3		2	1			
Solbus SN11M28	2	2				2		
Autosan M09LE	9	9					9	
Kapena IVECO 65 C Urby	3	3					3	
SUMA:	22	22	0	5	1	2	12	2
% z łącznej ilości autobusów:	100,0%	100,0%	0,0%	22,73%	4,55%	9,09%	54,55%	9,09%
% autobusów spełniających wymagania normy emisji EURO 4 i EURO 5:								63,64 %

Źródło: Dane z Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego w Nowym Targu (Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Nowy Targ, 2015 r.)

Zajeżdźnia autobusowa w Gminie Miasto Nowy Targ w latach 2011 - 2012 została wyremontowana i poddana termomodernizacji. Wybudowano kotłownię gazową i zainstalowano na jej terenie mobilny zbiornik na olej napędowy o pojemności 5 000 m³ do tankowania pojazdów MZK. W fazie oczekiwania na realizację są projekty remontu placu zajeżdźni oraz budowa myjni.

2.3.5. INFRASTRUKTURA KULTURY I SPORT.

KULTURA

Na terenie Nowego Targu działają następujące ośrodki kultury:

- Miejski Ośrodek Kultury;
- Biblioteka Publiczna,
- Galeria MBWA „Jatki”,
- Kino Tatry,
- Muzeum Podhalańskie PTTK,

- Młodzieżowy Dom Kultury,
- Spółdzielczy Dom Kultury,
- Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia im. Fryderyka Chopina.

Na terenie miasta Nowy Targ corocznie organizowane są imprezy kulturalne. Zgodnie z kalendarzem imprez na rok 2016 zaplanowano zostało ok. 160 imprez. Do najważniejszych można zaliczyć:

- IV Nowotarskie Zimowe Zawody Balonowe,
- IX Bieg Podhalański im. Jana Pawła II,
- XIII Ogólnopolski konkurs Piosenki Angielskiej,
- Opera Lwowska – VIVAT OPERETTA – Opera Lwowska w programie Vivat Operetka część II,
- Teatr za złotówkę,
- Targi Wielkanocne,
- Dzień Papieski,
- Noc Muzeów,
- Dzień Dziecka,
- Wolna Ameryka – Wojciech Cejrowski,
- 670 – lecie Lokacji Miasta,
- 50 lat muzeum Podhalańskiego,
- Małopolski Festiwal Samku,
- XVI Jarmark Podhalański.

SPORT

Nowy Targ słynie z silnych tradycji sportowych. Do najpopularniejszych dziedzin sportowych uprawianych w mieście Nowy Targ należą hokej, piłka nożna, narciarstwo, szybownictwo, sporty motorowe, kajakarstwo górskie, jeździectwo, turystyka rowerowa czy narciarstwo biegowe. Nowy Targ to także baza sportowo - rekreacyjna. Znajduje się tu:

- Miejska Hala Lodowa,
- Lotnisko sportowe,
- dwa wyciągi narciarskie,
- Stadion Miejski im. Józefa Piłsudskiego,
- Boisko Sportowo-Rekreacyjne w Parku Miejskim,
- wielofunkcyjna hala "Gorce" z kortami tenisowymi,
- siłownie i kluby odnowy biologicznej,
- skate park,
- strzelnica LOK.

Infrastruktura turystyczna, rekreacyjna i sportowa, nadążająca za rosnącym poziomem wymagań klientów, stanowi jeden z podstawowych elementów warunkujących rozwój turystyki na danym terenie. Niewystarczająca infrastruktura turystyczna lub infrastruktura na nieodpowiednim poziomie jest częstym powodem niepełnego wykorzystania potencjału turystycznego danego obszaru i istotnego ograniczenia pobyków odwiedzających miasto turystów.

2.3.6. OCHRONA ZABYTEKÓW – OBIEKTY WPISANE DO EWIDENCJI ZABYTEKÓW.

Na walory kulturowe miasta składają się bogate tradycje ludowe mieszkańców, tradycje rzemieślnicze oraz zabytkowe obiekty. Do dnia dzisiejszego pieczołowicie pielęgnowany jest folklor góralski, którego przejawem są śpiew, taniec, strój góralski, materialna twórczość ludowa oraz tradycje kulinarne. W mieście działają góralskie zespoły i chóry. Na uwagę zasługują również obiekty zabytkowe, choć nie stanowią one o sile marketingowej miasta.

Urząd Miasta Nowy Targ jest w trakcie aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Nowy Targ. Aktualnie na terenie miasta Nowy Targ znajdują się cztery obiekty wpisane do rejestru zabytków:

1. Zespół Kościoła Parafialnego p.w. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej, ul. Kościelna (A- 40) - murowany, z gotyckim prezbiterium, wystrój barokowy, portal wejściowy z XVIII w. (kościół, dzwonnica, ogrodzenie, plebania, stodoła, stajnia),
2. Zespół Kościoła Cmentarnego p. w. Św. Anny, z XV w. (A-39) - drewniany z gotycką rzeźbą św. Jana Ewangelisty ul. Zacisze (kościół, ogrodzenie),
3. Cella d. więzienia i sąsiednia cela ekspozycyjna, obok domu na ul. Harcerskiej nr 10 (A-125);
4. Liceum im. S. Goszczyńskiego, na Placu Krasińskiego nr 1 (A-851).

2.3.7. PODSUMOWANIE SFERY PRZESTRZENNEJ.

Obszary problemowe definiują pola działań na terenie miasta, w ramach których dla poprawy stanu obecnego, konieczna jest realizacja działań mających na celu redukcję emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń, ograniczenie zużycia energii (poprawę efektywności energetycznej) oraz zwiększenie wykorzystania OZE. Na terenie Miasta Nowy Targ zidentyfikowano obszary problemowe w następujących sektorach:

Budownictwo

Sektor budownictwa ma główny udział w emisji CO₂ na terenie miasta, za sprawą zużycia energii cieplnej na cele ogrzewania oraz energii elektrycznej na potrzeby zasilania urządzeń, czy oświetlenia. Stan techniczny i struktura wiekowa budynków (na podstawie wyników inwentaryzacji) powodują nadmierne zużycie energii użytkowej:

- 13% zasobów mieszkaniowych stanowią budynki wybudowane przed 1945 r., o niewystarczającej ochronie cieplnej i nadmiernym zużyciu energii, budowane w przestarzałych technologiach. Często są to obiekty zabytkowe (co utrudnia ich termomodernizację) oraz zabudowa jednorodzinna,
- 50% budynków powstało w latach 1945-1980. W tym okresie jakość budownictwa była bardzo niska; z uwagi na występujące wady technologiczne znaczna część tych obiektów została poddana termomodernizacji,
- 37% budynków powstało po 1980 r., obiekty te cechują się lepszą jakością wykonania, zastosowaniem nowych materiałów i technologii budowlanych oraz lepszą termoizolacyjnością. Znaczna ilość budynków nie ma wykonanych przyłączy gazowych.

Działania ograniczające zużycie energii użytkowej w budownictwie:

- termomodernizacja gminnych obiektów użyteczności publicznej,
- termomodernizacja obiektów usługowych,
- termomodernizacja budynków mieszkalnych,
- dostosowanie wydajności i czasu pracy urządzeń i instalacji (ogrzewanie, wentylacja, chłodzenie, oświetlenie) do potrzeb użytkowych,
- budowa nowych obiektów w wysokim standardzie energetycznym,
- promocja oszczędzania energii i racjonalnego wykorzystania zasobów.

Termomodernizacja powinna obejmować ocieplenie przegród zewnętrznych (ścian, stropów, fundamentów, stropodachów lub dachów), wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, montażu urządzeń zaciemniających okna (rolety, żaluzje). Termomodernizacja budynku każdorazowo powinna być połączona z regulacją lub modernizacją instalacji ogrzewania i przygotowania ciepłej wody.

W sektorze budownictwa należy zwrócić uwagę na wyposażenie i urządzenia, są to instalacje grzewcze, wentylacyjne, klimatyzacyjne, przygotowania ciepłej wody, oświetlenie, urządzenia AGD, RTV i komputerowe, cechujące się niską sprawnością i nadmiernym zużyciem energii.

Działania zwiększające efektywność energetyczną instalacji i urządzeń:

- modernizacja lokalnych źródeł ciepła z zastosowaniem urządzeń i technologii o wyższej efektywności energetycznej (izolacje, napędy, wymienniki, kotły),
- modernizacja instalacji ogrzewania, chłodzenia i przygotowania ciepłej wody,
- wdrażanie systemów regulacji ogrzewania, wentylacji i chłodzenia w dostosowaniu do potrzeb użytkowych,
- modernizacja oświetlenia polegająca na wymianie opraw oświetleniowych i/lub źródeł światła na energooszczędne,
- wdrażanie systemów oświetlenia o regulowanych parametrach (natężenie, wydajność, sterowanie) w dostosowaniu do potrzeb użytkowych,
- wymiana wyposażenia przeznaczonego do użytku domowego lub biurowego (urządzenia AGD, RTV i komputerowe) na energooszczędne,
- monitorowanie i zarządzanie zużyciem energii.

Na obszarze miasta znajduje się 2 233 budynki, w których funkcjonują paleniska węglowe, będące głównym źródłem niskiej emisji zanieczyszczeń do powietrza (*dane z „Programu Ograniczania Niskiej Emisji dla Gminy Miasto Nowy Targ”*).

Działania eliminujące paleniska węglowe:

- zastąpienie palenisk węglowych kotłami o większej sprawności, kotłami na biomasę, gaz ziemny, zmianę systemu ogrzewania na elektryczne, wykorzystanie wspomagająco pomp ciepła (realizacja opracowanego Programu Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Miasto Nowy Targ), a także paneli słonecznych i fotowoltaicznych.

Transport

Transport publiczny

System transportu publicznego obsługiwany jest przez Miejski Zakład Komunikacji w Nowym Targu oraz prywatnych przewoźników.

Działania z zakresu transportu zbiorowego ograniczające emisję:

- modernizacja taboru transportu publicznego w zakresie wymiany pojazdów na nowoczesne, spełniające restrykcyjne normy emisji spalin;
- rozbudowa systemu komunikacji autobusowej;
- budowa zintegrowanych miejsc przesiadkowych;
- wdrażanie systemów organizacji ruchu preferujących transport zbiorowy,
- racjonalizacja usług transportu publicznego przez ich dostosowanie do potrzeb zmieniających się w czasie i miejscu, stosowanie różnorodnego taboru (wielkość, ilość, częstotliwość funkcjonowania);
- zwiększenie liczby połączeń i częstotliwości funkcjonowania komunikacji zbiorowej.

Transport prywatny

Przez Nowy Targ przebiegają liczne drogi gminne, powiatowe, wojewódzkie i krajowe. Wśród nich jest między innymi droga prowadząca do Zakopanego, Białki Tatrzańskiej, Bukowiny Tatrzańskiej czy droga prowadząca do Ludźmierza, których obecność powoduje w mieście problem zwiększonego ruchu samochodowego w weekendy i święta. Dla jakości powietrza w mieście istotne znaczenie ma przeniesienie ruchu tranzytowego poza centrum miasta.

Działania z zakresu transportu indywidualnego ograniczające emisje:

- budowa nowych i modernizacja istniejących odcinków dróg, w tym obwodnicy miasta;
- poprawa organizacji ruchu samochodowego w celu ograniczenia ruchu w centrum miasta i zapewnienia płynności ruchu;
- tworzenie ufortwień służących przyjaznemu dla użytkownika łączeniu podróżowania transportem indywidualnym i publicznym lub rowerowym i pieszym;
- budowa parkingów Park & Ride;
- promowanie wspólnego użytkowania samochodu (carpooling).

Działania ograniczające emisję wtórną z powierzchni dróg i chodników:

- utrzymanie dróg w sposób ograniczający wtórną emisję zanieczyszczeń poprzez regularne mycie, remonty i poprawę stanu nawierzchni dróg.

Infrastruktura

Poprzez oferowanie terenów odpowiednio przygotowanych pod inwestycje wraz z odpowiednią infrastrukturą techniczną (sieć wodociągowa, kanalizacyjna, drogowa, system gospodarki odpadami, infrastruktura informatyczna, itp.) samorząd stwarza warunki dla rozwoju gospodarczego. Dysponując środkami na rozwój infrastruktury i

świadczenie usług publicznych można kreować lokalny rynek, m.in. podmiotów budowlanych i firm świadczących usługi. Dzięki temu pośrednio samorząd staje się też jednym z największych partnerów oferujących pracę. W tego rodzaju projektach wskazana jest współpraca międzygminna i międzypowiatowa, której efektem może być kompleksowy rozwój sieci infrastrukturalnej, zmniejszenie kosztów inwestycji, a także możliwość pozyskania większego wsparcia finansowego ze środków strukturalnych Unii Europejskiej.

Dostępność infrastruktury technicznej jest jednym z podstawowych elementów warunkujących atrakcyjność inwestycyjną danej jednostki samorządowej. Miasto Nowy Targ jest obszarem o stosunkowo dużej gęstości podstawowych rodzajów sieci infrastrukturalnych. Jednak widoczne są również istotne potrzeby w zakresie rozbudowy infrastruktury (układ komunikacyjny, sieci wodociągowo-kanalizacyjne, gazociągowe, ciepłone, infrastruktura społeczeństwa informacyjnego, itd.) oraz modernizacji istniejącego zasobu.

Energetyka

Sieć ciepłownicza

Dostarczaniem ciepła sieciowego do obiektów mieszkalnych, użyteczności publicznej oraz obiektów usługowych, zajmuje się Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Nowy Targ Sp. z o.o. jednak zasięg sieci ciepłowniczej obejmuje zabudowę wielolokalową. Poza centrum potrzeby mieszkańców w zakresie ogrzewania spełnia sieć gazowa oraz indywidualne kotłownie i paleniska. Rozwój sieci ciepłowniczej na terenie Nowego Targu uzależniony jest od możliwości technicznych i finansowych.

Działaniami z zakresu sieci ciepłowniczej są wymiana sieci na preizolowaną oraz modernizacja węzłów ciepłych.

Sieć gazowa

Na terenie Miasta Nowy Targ w przeliczeniu na jednego mieszkańca znajduje się najwięcej nieczynnych przyłączy gazowych w odniesieniu do całego województwa małopolskiego. Działania Gminy Miasto Nowy Targ w tym zakresie powinny być nakierowane na jak największy udział budynków podłączonych do sieci gazowej, co wyeliminowałoby konieczność wykorzystywania nieekologicznych źródeł ciepła bazujących na spalaniu paliw stałych. Część inwestycji w zakresie podłączenia do sieci gazowej wykonana zostanie w ramach Programu Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Miasto Nowy Targ.

Komunalne oświetlenie publiczne

Działania z zakresu oświetlenia publicznego ograniczające emisje:

- wymiana opraw oświetleniowych na bardziej efektywne,
- rozbudowa systemu zdalnego nadzorowania i sterowania,
- wdrażanie systemów oświetlenia o regulowanych parametrach (natężenie, wydajność, sterowanie) w dostosowaniu do potrzeb użytkowych.

Odnawialne źródła energii

Udział energii ze źródeł odnawialnych w Nowym Targu utrzymuje się na niewielkim poziomie, zwłaszcza z rozproszonych źródeł wykorzystujących energię słoneczną

(kolektory słoneczne oraz panele fotowoltaiczne) oraz geotermalną (pompy ciepła), które charakteryzują się dużym potencjałem. Ma to szczególne znaczenie dla ograniczenia emisji z indywidualnych gospodarstw domowych.

Należy wskazać, że kolektory słoneczne jako źródło ciepłej wody nie powinny zastępować ciepłej wody z sieci ciepłowniczej, w obszarach, gdzie sieć ta jest rozwinięta. Również pompy ciepła nie powinny być wykorzystywane w obszarach o dostępnej sieci ciepłowniczej. Panele fotowoltaiczne mogą być wykorzystywane na terenie całego miasta, natomiast kolektory i pompy ciepła głównie w obszarach peryferyjnych poza zasięgiem sieci ciepłowniczej i gazowej.

Gospodarka Odpadami

Na terenie Gminy Miasto Nowy Targ od dnia 1 lipca 2013 r. funkcjonuje nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi wynikający z nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Gmina Miasto Nowy Targ podjęła w terminie wymagane przepisami prawa uchwały, a w tym przyjęła wszystkie obowiązki z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Dzięki skutecznie przeprowadzonej kampanii informacyjnej, dostarczeniu mieszkańcom miasta broszur pt. „Nowe zasady gospodarowania odpadami komunalnymi w Gminie Miasto Nowy Targ” 100% właścicieli nieruchomości zamieszkałych złożyło do Burmistrza Miasta Nowy Targ deklaracje o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. W wyniku sprawnie działającego systemu Gmina Miasto Nowy Targ w 2014 roku osiągnęła wszystkie wymagane przepisami prawa poziomy recyklingu oraz ograniczenia masy składowanych odpadów komunalnych.

2.4. DIAGNOZA SFERY GOSPODARCZEJ

2.4.1. STRUKTURA DZIAŁALNOŚCI

Nowy Targ jest ośrodkiem handlowo-usługowym o transgranicznym znaczeniu. Duży wpływ na rozwój handlu i usług ma fakt, że miasto stanowi centrum administracyjne i gospodarcze Podhala, Spisza i Orawy. Nowy Targ posiada tradycje rolnicze związane z wypasem owiec i wytwórstwem regionalnych produktów spożywczych. Na tej bazie funkcjonuje przemysł mleczarski i mięsny.

Nowy Targ, jako stolica powiatu, stanowi centrum handlowe, komunikacyjne i przemysłowe Podhala oraz południowej części Małopolski. Stanowi również własny ośrodek handlu ze Słowacją. Od początku swojego istnienia miasto było związane z handlem i z rzemiosłem. W średniowieczu stanowiło jeden z ważniejszych punktów na szlaku handlowym ze Śląska na Węgry. Obecnie w Nowym Targu znajdują się liczne sklepy, supermarkety oraz centra handlowe, w tym wiele krajowych oraz zagranicznych sieci, m.in. Alma, E.Leclerc, Castorama, Carrefour, Jysk, Lidl, Tesco. Swoje siedziby ma tu wiele firm usługowych, działających głównie na południu Małopolski. Jednym z ważniejszych sektorów gospodarki jest tutaj przemysł, a w szczególności przemysł skórzany. W czasach

PRL w Nowym Targu działały Nowotarskie Zakłady Przemysłu Skórzanego "Podhale", które zatrudniały około 10 tysięcy osób. Obecnie w byłych zakładach NZPS swoje fabryki mają duże firmy obuwnicze – Wojas (zatrudniająca około 600 osób) i Demar (zatrudniająca około 300 osób), oraz wiele mniejszych firm. W stolicy powiatu znajduje się także wiele zakładów kuśnierskich, produkujących słynne kozuchy i inne wyroby ze skóry. Kolejnym dużym pracodawcą w regionie jest firma Kegel-Błazusiak, producent odzieży ochronnej i roboczej, zatrudniający około 500 osób z terenu powiatu. Warto zaznaczyć również, że w regionie działają także inne firmy z udziałem kapitału zagranicznego, na przykład Gaspol.

Miasto Nowy Targ słynie z posiadania największego targowiska na Podhalu. Jarmarki odbywają się w czwartki i soboty. W niedziele na placu targowym odbywa się giełda samochodowa. Wyjątek stanowią różnego rodzaju święta przypadające na dzień jarmarku, kiedy to zaprzestaje się jego organizowania. Jarmarki odbywają się na placu targowym umiejscowionym na osiedlu Bereki znajdującym się nieopodal alei Tysiąclecia i drogi krajowej - kierunek Nowy Sącz. W pobliżu placu targowego są udostępnione miejsca parkingowe. Ze względu na lokalizację placu targowego w bezpośrednim sąsiedztwie centrum miasta i związane z tym obciążenie ruchem samochodowym w dni handlowe, planowane jest przeniesienie jarmarku na „drugą” stronę Białego Dunajca. Inwestycja ta jest powiązana z realizacją obwodnicy łączącej ul. Kowaniec z al. Tysiąclecia, celem odciążenia centrum miasta od ruchu samochodowego.

2.4.2. STRUKTURA AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ W GMINIE MIEJSKIEJ.

Tabela 72. Podmioty Gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2014r.

	Powiat	Gmina
Ogółem	15 185	4 750
W tym w sektorze:		
Rolniczym	204	24
Przemysłowym	1 979	576
Budowlanym	2 450	401
Na 10 tys. Ludności	799	1 414
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	641	1 094

Źródło: GUS, dane na dzień 31.12.2014r.

Według powyższej tabeli, znaczącą przewagę w mieście Nowy Targ, mają podmioty gospodarcze w sektorze przemysłowym. Związane jest to z tradycjami miasta z szeroko rozumianym rzemiosłem, a w szczególności z obuwnictwem oraz kaletnictwem.

2.4.3. TURYSTYKA

Nowy Targ ma korzystne położenie w obszarze uznawanym za jeden z najatrakcyjniejszych turystycznie obszarów Polski, duże walory turystyczne miasta i regionu oraz bogate tradycje sportowe. Miasto od wieków stanowi centrum kulturalne i gospodarcze Podhala, Spisza i Orawy. Położone jest na styku Kotliny Orawsko-Nowotarskiej i pasma Gorców, w niewielkiej odległości od Tatr, Pienin, Masywu Babiej Góry, Zbiornika Czorszyńskiego (maksymalnie ok. 1 godz. od miasta). W obszarach tych zlokalizowane są 4 z 6 karpaccich parków narodowych w Polsce (Babiogórski, Gorczański, Pieniński, Tatrzański) oraz liczne rezerваты przyrody m. in.: Skałka Rogoźnicka, Przełom Białki. Wśród walorów przyrodniczych samego miasta należy wymienić przede wszystkim:

- rozciągające się w północnej części miasta pasmo Gorców, stwarzające możliwość do odbywania spacerów, górskich wycieczek m. in.: na Turbacz (piesze szlaki turystyczne), a zimą narciarstwa zjazdowego, biegowego i tourowego (stosunkowo długi okres zalegania pokrywy śnieżnej – ok. 100 dni),
- rozciągający się w południowej części miasta Bór na Czerwonem – torfowisko wysokie z dobrze zachowaną roślinnością, charakterystyczną dla tego rodzaju torfowisk na Podhalu (np. kosodrzewina); objęte ochroną w formie rezerwatu ścisłego; obszar predysponowany do rozwoju turystyki ekologicznej i edukacyjnej,
- olbrzymie walory krajobrazowe (widokowe) – z Nowego Targu widać panoramę Tatr, Gorce, Pieniny, Babią Górę,
- przepływający przez miasto Dunajec (łączą się tutaj Białe i Czarny Dunajec) – walory widokowe, tereny spacerowe, możliwość uprawiania sportów wodnych.

Wykorzystując te szanse Nowy Targ powinien pełnić rolę ważnego ośrodka obsługi subregionalnego ruchu turystycznego, gdzie turyści będą mogli wypocząć i skąd wyruszą na poznanie atrakcji subregionu. Warunkiem jest poprawa dostępności komunikacyjnej oraz zwiększenie działań na rzecz kreowania własnej oferty turystyczno-rekreacyjnej oraz oferty towarzyszącej. Istotnym wsparciem w zakresie tworzenia ośrodka obsługi ruchu turystycznego mogą być obiekty sportowe oraz organizowane w mieście wydarzenia rangi ponadlokalnej. Istotna jest również poprawa jakości informacji turystycznej (nieodzowny warunek dla miasta mającego ambicję obsługi subregionalnego ruchu turystycznego) oraz zmiana wizerunku reprezentacyjnych części miasta – miasto przyjazne dla turystów i mieszkańców.

2.4.4. PODUSMOWANIE SFERY GOSPODARCZEJ.

Samorządy lokalne, a także inne podmioty (m.in. przedsiębiorcy, Skarb Państwa, osoby fizyczne) są właścicielami wielu terenów możliwych do zagospodarowania. Dodatkowo nowe tereny inwestycyjne „otworzy” planowana inwestycja budowy „Zakopianki”, przebiegającej przez teren miasta. Punktem wyjścia do ich aktywizacji i promowania powinna być szczegółowa inwentaryzacja, z rozpoznaniem możliwości lokowania działalności gospodarczej oraz dostępności i stanu technicznego infrastruktury. Wszystkie działania powinny służyć tworzeniu przez samorządy zwartych kompleksów inwestycyjnych (stref aktywności gospodarczej) z dostępną infrastrukturą techniczną i odpowiednimi preferencjami podatkowymi.

Silą miasta jest jego historia, turystyka i malownicze krajobrazy. Aby wykorzystać w pełni te atuty należy właściwie urządzić przestrzeń miejską z myślą o turystach. Infrastruktura turystyczna, rekreacyjna i sportowa, nadążająca za rosnącym poziomem wymagań klientów, stanowi jeden z podstawowych elementów warunkujących rozwój turystyki na danym terenie. Niewystarczająca infrastruktura turystyczna lub infrastruktura na nieodpowiednim poziomie jest częstym powodem niepełnego wykorzystania potencjału turystycznego danego obszaru i istotnego ograniczenia pobytów odwiedzających miasto turystów.

2.5. ANALIZA SWOT DLA OBSZARU REWITALIZACJI

SWOT to jedna z najpopularniejszych technik analitycznych, służąca do porządkowania informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego, jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej.

Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych).

STRENGTHS (mocne strony gminy, które należy wykorzystać będą sprzyjać jej rozwojowi, a w chwili obecnej pozytywnie wyróżniają gminę w otoczeniu; są przewagą w stosunku do „konkurencji”).

WEAKNESSES (słabe strony gminy, których nie wyeliminowanie bądź nie zniwelowanie siły ich oddziaływania będzie hamować rozwój gminy; mogą nimi być: brak wystarczających kwalifikacji, podziału zadań, złej organizacji pracy lub brak innych zasobów).

OPPORTUNITIES (szanse – uwarunkowania, które przy umiejętnym wykorzystaniu mogą wpływać pozytywnie na rozwój gminy).

THREATS (zagrożenia – czynniki obecnie nie paraliżujące funkcjonowania gminy, ale mogące być zagrożeniem w przyszłości dla sprawności gminy).

STRENGTHS	SILNE STRONY	Atuty	Zasoby gminy
WEAKNESSES	SŁABE STRONY	Wady/Słabości	Zasoby gminy
OPPORTUNITIES	SZANSE	Okazje/Możliwości	Otoczenie gminy
THREATS	ZAGROŻENIA	Trudności	Otoczenie gminy

Pierwszym elementem **analizy SWOT** jest **ocena zasobów gminy**, która pozwala na identyfikację jego mocnych i słabych stron. Ważnym aspektem tego typu analizy jest określenie **zasobów charakterystycznych dla gminy**.

Poznanie **szans i zagrożeń** płynących z otoczenia stanowi drugi etap analizy SWOT. Późniejsza ich konfrontacja z wynikami zasobów danego obszaru prowadzi do określenia

kierunków rozwoju. **Analizę SWOT najlepiej przeprowadzić strukturalnie, analizując poszczególne czynniki mające kluczowe znaczenie dla rozwoju gminy.**

2.5.1. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW W SFERZE PRZESTRZENNEJ.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Położenie geograficzne: sąsiedztwo popularnych atrakcji turystycznych i przyrodniczych, m.in. Gorce, Pieniny, Jez. Czorsztyńskie, Tatry, parki narodowe, Dunajec, Ludźmierz; Położenie komunikacyjne: Przy jednym z najważniejszych szlaków drogowych w Polsce (popularna „Zakopianka”), łączącym Tatry i Podhale z Krakowem oraz resztą kraju, Połączenie drogowe ze Słowacją, 2. Centrum komunikacyjne subregionu; 3. Istniejące lotnisko sportowe. 4. Funkcja siedziby powiatu oraz „stolicy” Podhala – istotna rola ośrodka administracyjnego; 5. Potencjalne tereny do zabudowy; 6. Funkcjonująca baza sportowo-rekreacyjna; 7. Dostępne tereny rekreacyjne; 8. Wysoki poziom rozwoju niektórych dyscyplin sportowych – tradycje, wpływ na wizerunek miasta; 9. Silny regionalizm – działalność organizacji krzewiących regionalizm. 10. Zabytki sakralne na terenie miasta, w tym obiekty na Szlaku Architektury Drewnianej. 11. Rozwinięta infrastruktura mieszkaniowa na terenie miasta. 12. Pozyskane zewnętrzne środki finansowe przez samorząd lokalny. 13. Ogromne doświadczenie szkoleniowe w 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Trudność w pozyskiwaniu gruntów pod inwestycje – duże rozdrobienie nieruchomości, nieuregulowane kwestie własnościowe gruntów, itp.; 2. Zła lokalizacja handlu na terenie jarmarków. 3. Niewydolność układu drogowego miasta i zbyt mała ilość miejsc parkingowych; 4. Brak nowoczesnej hali sportowej. 5. Duże rozproszenie zabudowy – wysokie koszty inwestycji infrastrukturalnych. 6. Zbyt wąskie ulice północnej części miasta. 7. Duży udział budynków o wysokim zapotrzebowaniu energetycznym. 8. Wysoka liczba gospodarstw domowych wykorzystujących węgiel na cele ogrzewania. 9. Niezadawalający stan sieci gazowej – najwięcej nieczynnych przyłączy gazowych na jednego mieszkańca w porównaniu ze średnią dla województwa małopolskiego. 10. Ukształtowanie terenu i położenie gminy, problem przewietrzania.

- hokeju na lodzie – zaplecze olimpijskie.
14. Realizowane dotychczas działania władz miasta w zakresie redukcji zanieczyszczeń powietrza (dotacje na wymiany nieekologicznych źródeł ciepła, realizacja programu Ograniczenia Niskiej Emisji).

SZANSA

1. Budowa drogi ekspresowej z Krakowa do Nowego Targu wraz z obwodnicą.
2. Możliwość pozyskania funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na rozwój lokalny.
3. Budowa lotniska komunikacyjnego w Nowym Targu.
4. Transgraniczne położenie miasta.
5. Rozwój terenów rekreacyjnych i inwestowanie w rekreację oraz aktywny wypoczynek.
6. Nowy Targ miastem papieskim.
7. Nowa lokalizacja Jarmarków Nowotarskich.
8. Rozbudowa Małopolskiego Systemu Informacji turystycznej.
9. Nowa perspektywa unijna 2014-2020, jako wsparcie dla inwestycji w OZE, termomodernizację i rozbudowę sieci ciepłowniczej, fundusze zewnętrzne i rządowe na działania na rzecz efektywności energetycznej i redukcji emisji.
10. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrum miasta i ochrony tzw. centrum po oddaniu drogi „obwodowej”, zmniejszenie emisji hałasu i spalin.
11. Możliwości techniczne w zakresie podłączenia większej liczby mieszkańców do sieci gazowej.
12. Działania samorządu województwa w zakresie ochrony powietrza.

ZAGROŻENIA

1. Ograniczenie rozwoju miasta spowodowane przepisami związanymi z funkcjonowaniem Gorczańskiego Parku Narodowego i obszarów Natura 2000.
2. Niedostateczny system monitoringu miejskiego.
3. Brak regulacji sprzyjających rozwojowi infrastruktury w terenach górskich.
4. Coraz większy zakres nakładanych zadań bez przekazywanych środków finansowych.
5. Brak systemowych, skutecznych rozwiązań w stosunku do trucielei środowiska naturalnego.
6. Ograniczona dostępność i zasoby środków UE i środków własnych.

2.5.2. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW W SFERZE GOSPODARCZEJ.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwinięty zbiorowy przewóz osób w obrębie miasta i okolicy: <ul style="list-style-type: none"> • Organizowany przez samorząd lokalny; • Transport prywatny. 2. Wielospecjalistyczna baza lecznicza dla subregionu. 3. Siedziba Sądu Rejonowego i Urzędu Skarbowego. 4. Siedziba Euroregionu Tatry. 5. Silne tradycje handlowe, ściśle uwidocznione w nazwie miasta, w tym tradycyjne jarmarki nowotarskie. 6. Przedsiębiorczość mieszkańców: 7. Rozwinięte rzemiosło – duża liczba wytwórców, wielowiekowa tradycja, fachowość. 8. Rozwinięta sieć punktów gastronomicznych (relatywnie tańszych w porównaniu do innych miejsc w subregionie). 9. Rozwinięta sieć punktów handlowych i usługowych. 10. Atrakcyjne ceny gruntów w relacji do innych dużych miast w Małopolsce i subregionie. 11. Duża ilość instytucji „otoczenia biznesu”: banki, towarzystwa kredytowe, ubezpieczeniowe, leasingowe. 12. Nowotarskie Lody Tradycyjne – produkt wpisany na ministerialną listę produktów tradycyjnych. 13. Działalność organizacji pozarządowych. 14. Rozwinięta baza działalności kulturalnej. 15. Brak dużych, uciążliwych dla środowiska 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niska aktywność przedsiębiorców w zakresie integrowania środowiska gospodarczego – brak wyraźnego lidera. 2. Brak firm z branży wysokich technologii. 3. Brak reprezentacji polityczno-społecznej na wyższych szczeblach władzy publicznej (centralnej i regionalnej). 4. Niewystarczająca baza lokalowo – sportowa szkół. 5. Brak wyraźnej wizytówki miasta, charakterystycznej dla identyfikacji zewnętrznej. 6. Brak skoordynowanej promocji subregionu podhalańskiego (gmin i powiatu), brak jednolitego wizerunku, brak spójnej oferty turystycznej, itp. 7. Brak miejsc hotelowych o średnim i wyższym standardzie. 8. Brak skoordynowanej informacji turystycznej.

przedsiębiorstw.

16. Centrum edukacyjne subregionu – Podhalańska Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, Wydział Zamiejscowy Uniwersytetu Ekonomicznego.

SZANSA

1. Wzrost zainteresowania żywnością tradycyjną, regionalną, ekologiczną – rozwijające się rolnictwo i hodowla ekologiczna.
2. Rozbudowa Podhalańskiej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej.
3. Rozwój sportowej bazy szkoleniowej oraz marketingu sportowego ze szczególnym wykorzystaniem hokeja na lodzie.
4. Wzrastające zainteresowanie turystyką kwalifikowaną, w tym agroturystyką, turystyką regionalną, krajową, pielgrzymkową, itp.
5. Realizacja projektu „Utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej w Nowym Targu” ma na celu stworzenia korzystnych warunków dla lokowania, prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczej oraz poszerzenia lokalnego rynku pracy.

ZAGROŻENIA

1. Niestabilność przepisów prawno-administracyjnych.
2. Brak systemowych, skutecznych rozwiązań w stosunku do trucicieli środowiska naturalnego.
3. Nadmierny fiskalizm państwa, prowadzący do obniżenia opłacalności działalności gospodarczej – „szara” strefa.

2.5.3. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW W SFERZE SPOŁECZNEJ.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Imprezy promocyjne i krzewiące kulturę lokalną, m.in.: Jarmark Podhalański, Bieg Podhalański im. Jana Pawła II, Międzynarodowy Spływ Kajakowy na Dunajcu, Międzynarodowy Rajd Tatrzński w Triału i inne. 2. korzystny klimat dla przedsiębiorczości 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przypadki małej świadomości mieszkańców co do potencjałów Nowego Targu, blokujące rozwój turystyczny i gospodarczy. 2. Niska aktywność społeczna mieszkańców – słabe zainteresowanie sprawami miasta. 3. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców,

czego wynikiem jest coraz szybszy przyrost podmiotów w sektorze prywatnym i nadwyżka nowo rejestrowanych firm nad wyrejestrowywanymi;

3. zaradność i operatywność mieszkańców;
4. dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze ekonomii społecznej;
5. przedsiębiorczość mieszkańców w podejmowaniu działalności gospodarczej na własny rachunek;
6. funkcjonowanie jarmarku jako miejsca dającego zatrudnienie;
7. realizacja przez OPS programów aktywizacji zawodowej w ramach grantów unijnych;
8. funkcjonowanie magazynu odzieży używanej oraz stołówki prowadzonej przez PKPS dla osób bezdomnych, najuboższych i niezaradnych życiowo;
9. działalność PKPS i koła ZWR Rodzina Trzy Plus w zakresie pozyskiwania środków spożywczych z żywnościowych programów
10. ministerialnych i dystrybucji ich osobom potrzebującym.
11. Funkcjonowanie dwóch Środowiskowych Domów Samopomocy
12. działalność animatorów sportowych na kompleksach „Orlik”;
13. organizowanie dla mieszkańców Nowego Targu imprez promujących zdrowy styl życia (koncerty, festyny, zajęcia pozalekcyjne);
14. Przeprowadzenie wspólnie z Komendą Powiatową Policji w Nowym Targu akcji informacyjno – edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania nadużywaniu alkoholu

skutkująca zanieczyszczeniem wód, powietrza – niska emisja.

4. Nasilenie zjawisk patologicznych w placówkach oświatowych.
5. Zbyt niskie dochody własne
6. Niewielka ilość dużych przedsiębiorstw;
7. Niewystarczająca liczba ofert pracy;
8. Niskie kwalifikacje osób bezrobotnych;
9. Stosunkowo wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych;
10. brak w powiecie nowotarskim Domu Pomocy Społecznej dla osób uzależnionych od alkoholu;

przez osoby korzystające ze stoków narciarskich;	
SZANSA	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Byli mieszkańcy miasta powracający do Nowego Targu z emigracji zarobkowej. 2. pojawienie się nowych inwestorów; 3. rozwój strefy aktywności gospodarczej; 4. wzrost liczby turystów odwiedzających miasto w wyniku powstawania nowych produktów turystycznych (trasy piesze, ścieżki rowerowe, narciarskie, edukacyjne, konne, wyciąg narciarski itp.); 5. realizacja projektu pn. „Historyczno-kulturowo-przyrodniczy szlak dookoła Tatr”; 6. udział klientów OPS w programach unijnych mających na celu reintegrację zawodową; 7. powstanie nowych żłobków i zapewnienie systemu innych form opieki nad dziećmi do lat 3; 8. wspieranie działalności dla osób starszych – kluby seniora przy jadłodajni PKPS 9. powstanie w powiecie nowotarskim Domu Pomocy Społecznej dla osób uzależnionych od alkoholu; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Narastający wandalizm – brak poszanowania dla własności publicznej i prywatnej. 2. Obniżenie komfortu życia mieszkańców niektórych części miasta ze względu na budowę lotniska. 3. kryzys ekonomiczno - gospodarczy. Utwierdzenie się spadkowego trendu koniunktury gospodarczej w kraju i na świecie; 4. duża konkurencja ze strony okolicznych miejscowości położonych bliżej szlaków i atrakcji turystycznych; 5. starzenie się społeczeństwa; 6. postępujący proces ubożenia mieszkańców i zmniejszanie się poziomu aktywności zawodowej; 7. uzależnienie się od pomocy społecznej; 8. wzrost ilości osób niepełnosprawnych; 9. wzrastająca liczba pacjentów uzależnionych od alkoholu i narkotyków.

2.6. OBSZAR ZDEGRADOWANY I OBSZAR REWITALIZACJI.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji, rewitalizacja może być prowadzona wyłącznie na obszarze zdegradowanym, znajdującym się w kryzysie z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych.

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji dla miasta Nowy Targ został wyznaczony w oparciu o przeprowadzoną diagnozę miasta, konsultacje z mieszkańcami miasta Nowy Targ, liderami lokalnymi oraz władzami miasta.

Analizując uwarunkowania związane z wyznaczeniem obszarów zdegradowanych w mieście Nowy Targ wzięto pod uwagę czynniki wpływające na jego specyfikę.

Dokonana diagnoza oparta została na danych z podziałem na jednostki, które pokazują różnicowanie zjawisk, procesów i problemów.

2.6.1. OBSZAR ZDEGRADOWANY.

Definicja obszaru zdegradowanego została zawarta w Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (z dnia 03.07.2015 r.). Zgodnie z tym dokumentem obszar zdegradowany to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.⁴

W kontekście powyższej definicji bardzo istotne jest zdefiniowanie stanu kryzysowego. Stan kryzysowy to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub

⁴ Do analogicznych wniosków prowadzą zapisy ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji

kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a.gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- b.środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- c.przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- d.technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy miejskiej.

W badanych obszarach (społecznym, technicznym i przestrzenno-funkcjonalnym) występuje koncentracja negatywnych zjawisk takich jak:

- Degradacja techniczna budynków i budowli (w ramach analizy technicznej) lub
- Zniszczenie lub nieodpowiednie wykorzystanie przestrzeni publicznej (w ramach analizy przestrzenno-funkcjonalnej).
- Wysoki poziom bezrobocia wykazujący niekorzystne tendencje wzrostowe, w tym długotrwałe bezrobocie;
- Wyludnienie obszaru;
- Niekorzystna struktura demograficzna tj. niski udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym;

- Występowanie problemów społecznych, w tym alkoholizmu, bezdomności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwałej choroby, niepełnosprawności, potrzeby ochrony macierzyństwa, przemocy w rodzinie, ubóstwa, wielodzietności;
- Nasilenie zjawisk zagrażających bezpieczeństwu;
- Bariery w rozwoju gospodarczym miasta (jest to problem zdefiniowany dla całego miasta, niemniej jednak jego oddziaływanie na tereny rewitalizacji jest bardzo duże z uwagi na wysoki poziom bezrobocia);
- Występowanie obiektów wymagających generalnego remontu;
- Występowanie obiektów wymagających termomodernizacji;
- Występowanie obiektów całkowicie wyeksploatowanych;
- Występowanie zabudowy wymagającej uporządkowania lub uzupełnienia;
- Przestrzeń publiczna, tereny zieleni, rekreacji i wypoczynku wymagające budowy, uzupełnienia lub odnowy;
- Niski poziom jakości dróg;

Obszar zdegradowany obejmuje obszar określony granicami administracyjnymi miasta Nowy Targ z wyłączeniem obszarów leśnych.

2.7.2. OBSZAR REWITALIZACJI

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015r., **obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni miasta oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców miasta.** Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę został wyznaczony obszar rewitalizacji obejmujący

7 podobszarów nieposiadających ze sobą wspólnych granic.

- Podobszar I - pow. 12,9685 ha
- Podobszar II –pow. 5,2425 ha
- Podobszar III –pow. 14,2122 ha
- Podobszar IV- pow. 10,8992 ha

- Podobszar V – pow. 20,2436 ha
- Podobszar VI – pow. 29,4966 ha
- Podobszar VII – pow. 12,1084 ha

W procesie wyznaczania granic poszczególnych podobszarów rewitalizacji uwzględniono funkcję terenu, fizjonomię, strukturę tkanki miejskiej, historyczne uwarunkowania oraz utrwalony w świadomości mieszkańców podział miasta.

Na każdym z wyżej wymienionych podobszarów występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych i technicznych, co wykazano w przeprowadzonej diagnozie.

Podobszary te cechują się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk oraz mają istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego. Postępująca degradacja i marginalizacja tych obszarów hamuje zrównoważony rozwój miasta w konsekwencji prowadzi do obniżenia jakości przestrzeni oraz pogorszenia komfortu życia mieszkańców.

Z opracowanej diagnozy oraz wcześniejszych konsultacji społecznych i różnych spotkań z mieszkańcami Nowego Targu wynika, iż wśród zadań rewitalizacyjnych winny się znaleźć projekty dotyczące rewitalizacji Miejskiego Ośrodka Kultury, dworca PKP wraz z otoczeniem, Miejskiej Hali Lodowej, a także rekultywacja starej oczyszczalni ścieków.

Do wykorzystania jest także budynek przy ulicy Kościuszki 8, w którym mogłyby być utworzone miejsca tymczasowego schronienia w formie ogrzewalni dla bezdomnych.

Miasto ma również duże potrzeby w zakresie pozyskania mieszkań socjalnych i komunalnych, a starzenie się społeczeństwa tworzy zapotrzebowanie na utworzenie Ośrodka Wsparcia Dziennego dla osób starszych, samotnych o ograniczonej sprawności psychofizycznej, wymagających wsparcia, bądź pomocy ze względu na wiek, trudną sytuację materialną, mieszkaniową lub rodzinną.

Rewitalizacji wymaga także droga łącząca ulicę Krzywą z ulicą Kilińskiego pomiędzy Miejskim Ośrodkiem Kultury, a Galerią Buy&Fly, a także szereg ulic w centrum miasta: ul. Długa, ul. Orkana, ul. Świętej Doroty, ul. Ogrodowa, ul. Nadwodnia, ul. Mickiewicza, ul. Kolejowa, ul. Kasprowicza, ul. Józefczaka, czy pl. Evry.

Interwencji kryzysowej wymagają także drogi na terenie byłego Nowotarskiego Zakładu Przemysłu Skórzanego ul. Ceramiczna i ul. Składowa, a także tereny centralnej ciepłowni na Równi Szaflarskiej.

Przewidywane obszary do rewitalizacji w ramach opracowywanego Gminnego Programu Rewitalizacji, to:

podobszar 1

- Utworzenie Ośrodka Wsparcia Dziennego dla osób starszych, samotnych o ograniczonej sprawności psychofizycznej, wymagających wsparcia bądź pomocy ze względu na wiek, trudną sytuację materialną, mieszkaniową lub rodzinną;
- Modernizacja Stacji narciarskiej;
- Przedszkole nr 2;

podobszar 2

- Drogi na tereny byłego NZPS-u wraz z parkingiem;

podobszar 3

- Tereny centralnej ciepłowni – Równia Szaflarska;

podobszar 4

- „REWITALIZACJA MIEJSKIEGO PLACU TARGOWEGO POŁĄCZONA Z JEGO PRZENIESIENIEM NA TEREN NOWEJ TARGOWICY PRZY ULICY TARGOWEJ W NOWYM TARGU”

Zad. 1. Budowa przestrzeni handlowej o pow. ok. 3 ha, na której usytuowane będą zadaszone stanowiska targowe w postaci wiat wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Zad. 2. Budowa Targu Zwierzęcego.

Zad. 3. Budowa zadaszonej hali handlowej w bezpośrednim sąsiedztwie budynków handlowych: A, B i C;

- „INKUBATOR PRZEDSIĘBIORCZOŚCI DLA ZAWODÓW GINĄCYCH, RZEMIEŚNIKÓW I KULTURY PODHAŁA POŁĄCZONY Z ORGANIZACJĄ I PROWADZENIEM OŚRODKA BADAWCZO-ROZWOJOWEGO (B+R)”

w zakresie wypracowywania i wdrażania innowacyjnych metod technologii i rozwiązań, związanych z kultywowaniem, podtrzymywaniem i rozwojem ginących zawodów, związanych z rzemiosłem i kulturą Podhala;

- „REKULTYWACJA STAREJ OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW POŁĄCZONA Z NADANIEM JEJ NOWYCH FUNKCJI KULTUROWYCH, SPOŁECZNYCH I GOSPODARCZYCH”

ZADANIE 1: Rekultywacja starej oczyszczalni ścieków;

ZADANIE 2: Nadanie nowych funkcji przestrzeni publicznej po starej oczyszczalni ścieków

ZADANIE 2 A: Budowa ścieżki dydaktyczno-edukacyjnej o funkcjach kulturowych, związanych z rzemiosłem i tradycją góralską Podhala.

ZADANIE 2 B: Budowa hali targowej z zapleczem logistycznym;

- Szkoła rolnicza;
- Tereny starej oczyszczalni;

podobszar 5

- Rewitalizacja terenu Starego Szpitala w Nowym Targu;
- Miejski Ośrodek Kultury;
- Utworzenie miejsca tymczasowego schronienia w formie ogrzewalni na bazie budynku przy ul. Kościuszki 8;
- Droga łącząca ul. Krzywą z ul. Kilińskiego, pomiędzy MOK a galerią Buy&Fly;
- Miejska Hala Lodowa;

- Zniszczone fragmenty ulic w centrum miasta: ul. Długa, ul. Kościuszki, ul. Św. Doroty, ul. Ogrodowa, ul. Nadwodnia, ul. Mickiewicza, ul. Kolejowa, ul. Jana Kazimierza, Rynek;
- Budowa sali gimnastycznej przy Gimnazjum nr 1;
- Przebudowa i nadbudowa części parterowej budynku Powiatowego Centrum Kultury w Nowym Targu;
- Przebudowa istniejącej klatki schodowej wraz z wymianą pokrycia dachowego nad całością budynku Zespołu Szkół nr 1 im. Wł. Orkana w Nowym Targu;
- Remont i wymiana pokrycia dachowego wraz z remontem elewacji budynku Zespołu szkół Ogólnokształcącego im. S. Goszczyńskiego w Nowym Targu;
- Przebudowa, remont i zmiana sposobu użytkowania kamienicy przy ul. Długiej 67 w Nowym Targu;
- Remont parkingów - ul. Nadwodnia i ul. Kościuszki;
- ZGM;
- Teren parkingu KP6 z mpzp NT22;
- Chodnik łączący os. Topolowe z Al. Tysiąclecia w miejscu rozbiórki przewiązki;
- Ul. Parkowa od ul. Krótkiej do Zakopianki;
- Ul. Krzywa od pl. Słowackiego do ul. Długiej;
- Teren U10 (obecny plac targowy);
- Remont budynku gospodarczego TBG wraz z utwardzeniem terenu.
- Kompleksowa modernizacja części wspólnych budynku wielorodzinnego przy ul. Królowej Jadwigi 5 wraz z otoczeniem.

podobszar 6

- Spółdzielczy Dom Kultury – remont oraz rozbudowa obiektu w zakresie windy dla osób niepełnosprawnych;
- Modernizacja budynków Al. Kopernika nr 7 i 12; ul. Podtatrzańska nr 74; ul. Powstańców Śląskich nr 9A; ul. Szaflarska nr 93c, 93d i 97;
- Rewitalizacja placów zabaw, boisk oraz tworzenie monitorowanych stref bezpieczeństwa;
- Kompleksowa modernizacja części wspólnych budynków wielorodzinnych wraz z otoczeniem, budynki: ul. A. Suskiego nr 6, 13, Al. M. Kopernika nr 3, ul. Powstańców Śląskich nr 6, 9, 11 i 13, Al. Tysiąclecia nr 44A i 44b, Ul. Szaflarska nr 72;
- Kompleksowa modernizacja części wspólnych budynków wielorodzinnych wraz z otoczeniem, budynki: ul. Szaflarska nr 124, 124a, 126, 126a, 126b;
- Kompleksowa modernizacja części wspólnych budynków wielorodzinnych wraz z otoczeniem budynki: ul. Wojska Polskiego nr 1, 8, 10, 12, 16, 18, 20, 22 i 24;
- Kompleksowa modernizacja części wspólnych budynków wielorodzinnych wraz z otoczeniem budynku: Al. Tysiąclecia nr 36, 38, 40;
- Kompleksowa modernizacja części wspólnych budynków wielorodzinnych wraz z otoczeniem, budynki: ul. Sikorskiego nr 1, 3, 5, 7, 11, 13, 15, 17;
- Kompleksowa modernizacja części wspólnych budynków wielorodzinnych wraz z otoczeniem, budynki: ul. Podtatrzańska nr 64, 66, 68, 70, 72, 76, 78, 80, 82, 84 i 86, ul. Sikorskiego nr 19;
- Kompleksowa modernizacja części wspólnych budynków wielorodzinnych wraz z otoczeniem, budynki: ul. Podhalańska nr 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26 i 28;

- Kompleksowa modernizacja części wspólnych budynków wielorodzinnych wraz z otoczeniem, budynki: al. Tysiąclecia nr 30, 32 i 34;
- Apteka ul. Wojska Polskiego;
- Hala Gorce;
- Biblioteka miejska;
- Przebudowa chodnika przez teren zielony al. Kopernika 8;
- Modernizacja drogi - przejazdu pomiędzy budynkami i chodnika obok boksów i kiosku;
- Modernizacja chodnika przed budynkiem od strony parkingu ul. Suskiego 4;
- Modernizacja chodnika wzdłuż budynków – obie strony Al. Tysiąclecia;
- Modernizacja miejsc postojowych i drogi dojazdowej ul. Szaflarska 140;
- Modernizacja miejsc postojowych i drogi dojazdowej ul. Szaflarska 140;
- Naprawa chodnika obok placu zabaw ul. Szaflarska 142;
- Naprawa chodnika ul. Wojska Polskiego;
- Remont drogi i placu postojowego oraz wykonanie chodnika za budynkiem ul. Powstańców Śląskich 7;
- ul. Spokojna;
- Rozbudowa i przebudowa budynku Ośrodka Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczego oraz Środowiskowego Domu Samopomocy „Chatka” wraz z urządzeniami budowlanymi i infrastrukturą techniczną oraz małą architekturą;
- ul. Józefczaka;
- pl. Evry;
- Kompleksowa modernizacja części wspólnych budynku wielorodzinnego przy ul. gen. W. Sikorskiego 23 wraz z otoczeniem;
- Modernizacja ulicy miejskiej rozdzielającej osiedle wielomieszkaniowej przy ul. Sikorskiego od osiedla wielomieszkaniowego przy ul. Podtatrzańskiej.

podobszar 7

- Dworzec PKP wraz z otoczeniem;
- Ul. Kasprowicza,
- Ul. Ceramiczna i ul. Składowa;
- Rewitalizacja przestrzeni handlowo-usługowej przy ul. Ludźmierskiej 26A, z przeznaczeniem na Park KUPIECTWA, Edukacji i Rozrywki;
- Strzelnica LOK;
- Os. Bór;
- Mieszkania socjalne przy ul. Ludźmierskiej;
- Kompleksowa modernizacja części wspólnych budynków wielorodzinnych wraz z otoczeniem, budynki: os. Bór nr 1, 5, 6 i 8.

Do wyliczenia obszaru rewitalizacji niezbędne jest pozycjonowanie wszystkich zadań inwestycyjnych i społecznych, a także określenie pełnego obszaru na którym te zadania będą realizowane. Wówczas będzie można precyzyjnie wyliczyć obszar rewitalizacji pamiętając, iż nie może wynosić więcej niż 20% powierzchni miasta Nowy Targ i 30% jego mieszkańców.

Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r., został wyznaczony obszar zdegradowany obejmujący teren miasta Nowy Targ z wyłączeniem obszarów leśnych i rolnych.

	100%	20%	30%
Powierzchnia miasta	5 042 ha	1 008,4 ha	
Ludność miasta	32 839		9 851,7

Powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 102,3143 ha, co stanowi **2,09 %** powierzchni miasta Nowy Targ.

Na obszarze rewitalizacji zamieszkuje 9 610 mieszkańców, co stanowi **29,3%** ogółu mieszkańców miasta Nowy Targ.

Uwaga!

Ostateczny obszar rewitalizacji został wytyczony po zakończeniu konsultacji społecznych, które odbyły się w dniach od 11.03 – 18.04. 2016 r. W spotkaniach tych uczestniczyli mieszkańcy Nowego Targu, a także przedsiębiorcy, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, organizacje pozarządowe, proboszczowie parafii i inni interesariusze rewitalizacji.

W trakcie konsultacji społecznych zostały przedstawione zadania inwestycyjne i społeczne wszystkich interesariuszy, którzy uczestniczyli w rewitalizacji miasta Nowy Targ.

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji został określony zgodnie z ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. na mapie w skali 1: 5000, która ze względu na swój rozmiar, załączona jest w wersji elektronicznej (Zał. 1). Natomiast w formie wydruku mapa ta została zamieszczona w skali 1: 20 000 (Zał. 2). Obszary rewitalizacji obejmujące 7 podobszarów zostały wydrukowane w skali 1: 5000:

- Zał. nr 3 – Podobszar I,
- Zał. nr 4 – Podobszar II,
- Zał. nr 5 – Podobszar III,
- Zał. nr 6 – Podobszar IV,
- Zał. nr 7 – Podobszar V.
- Zał. nr 8 – Podobszar VI.
- Zał. nr 9 – Podobszar VII.

2.7.3. POTENCJAŁ OBSZARU REWITALIZACJI.

Obszar rewitalizacji to teren ścisłego centrum miasta, charakteryzujący się niekorzystnymi wskaźnikami społecznymi i częściowo wymagający działań inwestycyjnych zabudową i przestrzenią publiczną i komercyjną. Potencjałem tego miejsca jest wiele czynników, które opisano poniżej.

- 1) Nowy Targ jest stolicą Podhala z ambicją na pełnienie funkcji ośrodków górskich, kreujących rozwój regionów górskich Karpat i Alp.
- 2) Rewitalizowany Dom Kultury z wiodącym ośrodkiem przemysłów kreatywnych Podhala z intencją kreowania standardów rozwojowych dla gmin górskich w obszarze przemysłu kultury i przemysłu czasu wolnego.
- 3) Dobry dostęp komunikacyjny.
- 4) Szeroki dostęp i wysoki poziom podstawowych usług publicznych.
- 5) Przestrzeń prorozwojowa integrująca i inspirująca przedsiębiorczość i rozwój dla przedsiębiorców, kupców i rzemieślników.
- 6) Koncentracja i infrastruktura oświaty edukacyjnej i koncentracja uczniów.

A zatem potencjał obszaru rewitalizacji, to przede wszystkim ponadlokalne funkcje Nowego Targu jako stolicy Podhala, dobra lokalizacja obszaru rewitalizacji w centrum miasta, zabytkowa zabudowa, dobry dostęp komunikacyjny, dobry dostęp podstawowych usług dla ludności, a także koncentracja infrastruktury edukacyjnej i koncentracja uczniów.

Bardzo istotnymi czynnikami, które wzmacniają potencjał rewitalizacji, będzie wypracowanie w ramach partycypacji społecznej zaangażowania pozostałych beneficjentów rewitalizacji poza władzami miasta Nowy Targ czyli przedsiębiorców, organizacji społecznych, parafii, spółdzielni mieszkaniowych oraz wspólnot mieszkaniowych.

Wartością dodatnią budującą prorozwojowy potencjał obszaru rewitalizacji będzie także aktywność mieszkańców Nowego Targu, a szczególnie ludzi aktywnych, przedsiębiorczych i zaangażowanych w sprawy rozwoju swojej ulicy, osiedla i szerzej całego miasta Nowy Targ.

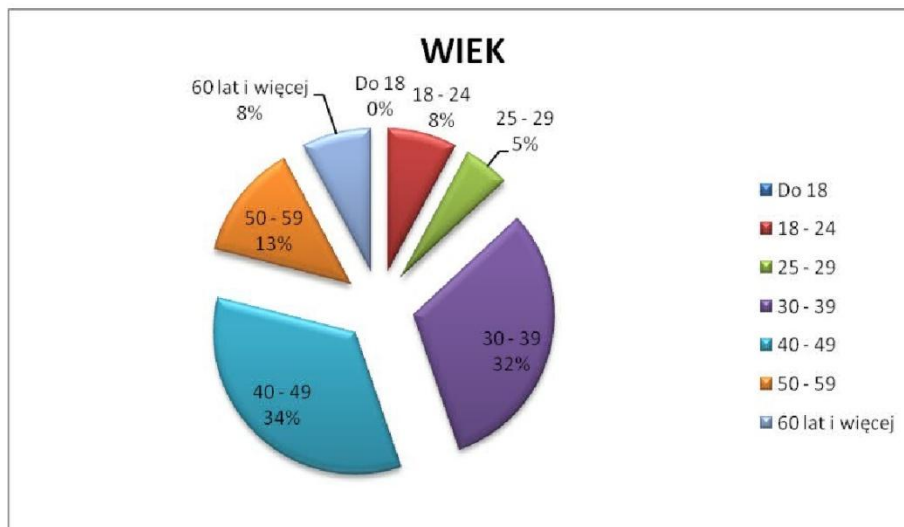
2.8. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA. ANALIZA ANKIET.

2.8.1. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO LIDERÓW OPINII PUBLICZNEJ:

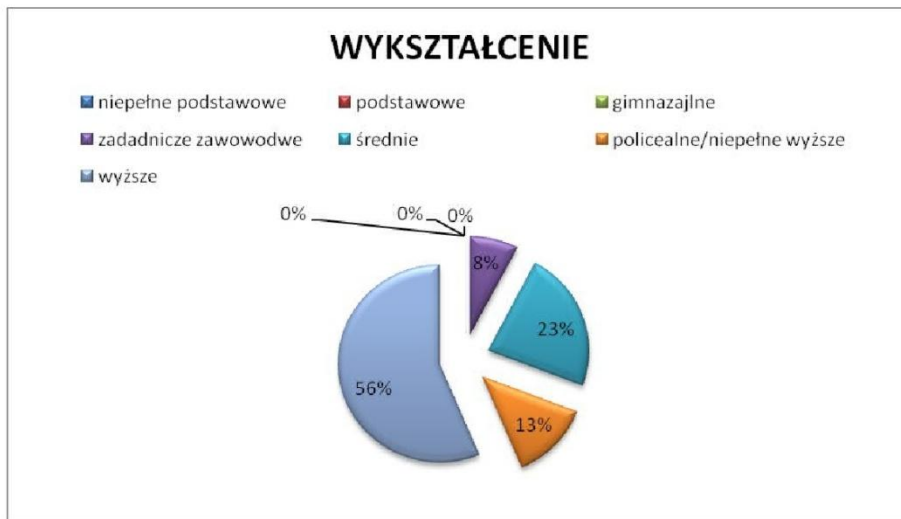
Ankiety wypełniło **50 osób**.

Wśród beneficjentów ankiety 67% stanowili mężczyźni, a 33% stanowiły kobiety.

Najwięcej ankietowanych osób obejmuje przedział wiekowy 40-49 lat (34%), następnie 30-39 lat (32%).

Najwięcej ankietowanych posiada wykształcenie wyższe (56%), następnie średnie (23%), policealne/ niepełne wyższe (13%) i zasadnicze zawodowe (8%).

Wśród badanych najliczniejszą grupą osób, są mieszkańcy pracownicy, którzy pracują na własny rachunek (30%) a pracownicy, zatrudnieni w sektorze prywatnym (24%). Wysoki wskaźnik mają pracownicy gospodarki uspołecznionej (19%) i bezrobotni (11%).

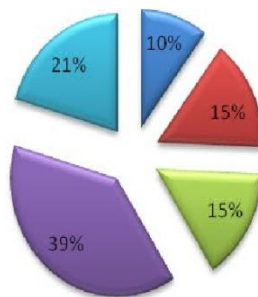

Na terenie Miasta Nowy Targ najpopularniejszym modelem jest model 4 osobowy (39%) a także model 5 osobowy (21%). Równie popularnymi modelami są gospodarstwa 3 osobowe (15%) i 1 osobowe (10%).

LICZEBNOŚĆ W GOSPODARSTWIE DOMOWYM

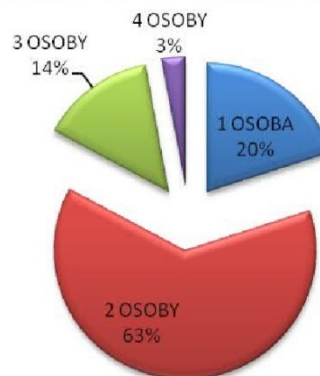
■ 1 OSOBA ■ 2 OSOBY ■ 3 OSOBY ■ 4 OSOBY ■ 5 OSOBY

Najczęściej w gospodarstwie domowym pracują 2 osoby (63%), często jednak zdarza się, że w gospodarstwie domowym pracuje tylko 1 osoba (20%).

LICZBA OSÓB PRACUJĄCYCH W GOSPODARSTWIE DOMOWYM

■ 1 OSOBA
■ 2 OSOBY
■ 3 OSOBY
■ 4 OSOBY

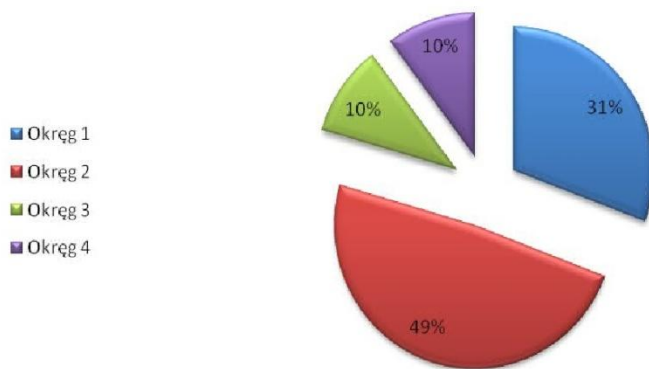
Wielu ankietowanych zaznaczyło, że mają 1 dziecko na utrzymaniu (35%) lub nie mają żadnych dzieci na utrzymaniu (27%).

DZIECI POZOSTAJĄCE NA UTRZYMANIU RODZINY

MIEJSCE ZAMIESZKANIA

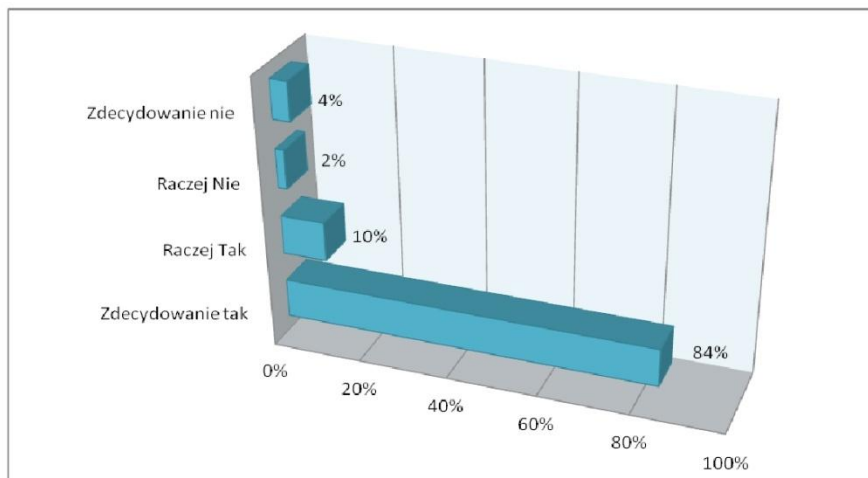

Zdecydowana większość mieszkańców, która wzięła udział w badaniach ankietowych mieszka w okręgu 2, gdzie granicę stanowi potok Czarny Dunajec oraz rzeka Dunajec i Aleja Tysiąclecia od Krakowskiej do końca (49%) oraz okręgu 1, której granicę stanowi potok Czarny Dunajec oraz rzeka Dunajec (31%). Pozostali ankietowani mieszkają w okręgu 3, którego granica przebiega przez ul. Krakowską, Aleję Tysiąclecia oraz ul. Szaflarską wraz z os. Polana Szaflarska (10%) oraz w okręgu 4, gdzie granica zaczyna się od ul. Szaflarskiej z wyłączeniem os. Polana Szaflarska oraz Alei Tysiąclecia aż do końca.

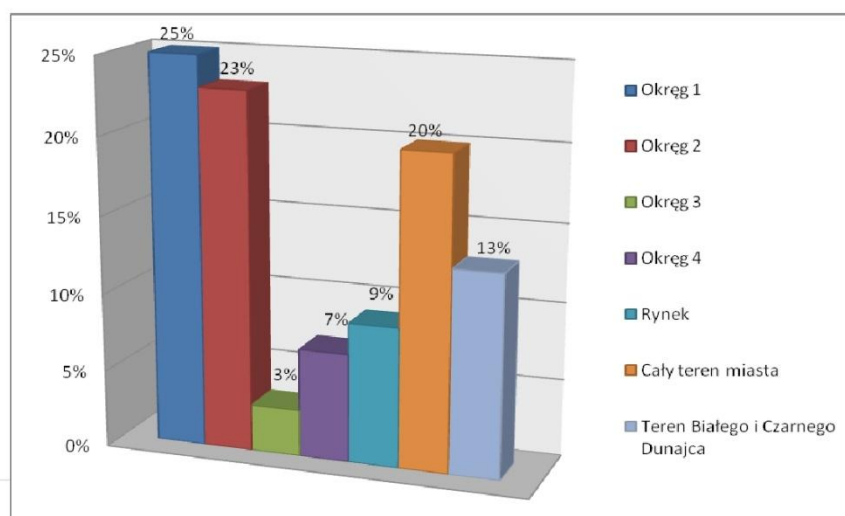
ANALIZA POSZCZEGÓLNYCH PYTAŃ ZAWARTYCH W ANKIETACH, PRZEDSTAWIA SIĘ NASTĘPUJĄCO:

Czy Pana (i) zdaniem miastu potrzebny jest program żywienia gospodarczego, społecznego i przestrzenno-środowiskowego w postaci Gminnego programu Rewitalizacji dla Miasta Nowy Targ?

Na pytanie: „Czy potrzebne jest miastu opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji”, większość ankietowanych odpowiedziała twierdząco – zdecydowanie tak (84%) i raczej tak (10%).

Jaki obszar miasta powinien być Pana(i) zdaniem poddany procesowi rewitalizacji?

Według ankietowanych rewitalizacją przede wszystkim objęte powinny być tereny okręgu 1 (25%), okręgu 2 (23%), teren całej gminy (20%) jak również tereny Białego i Czarnego Dunajca (13%).

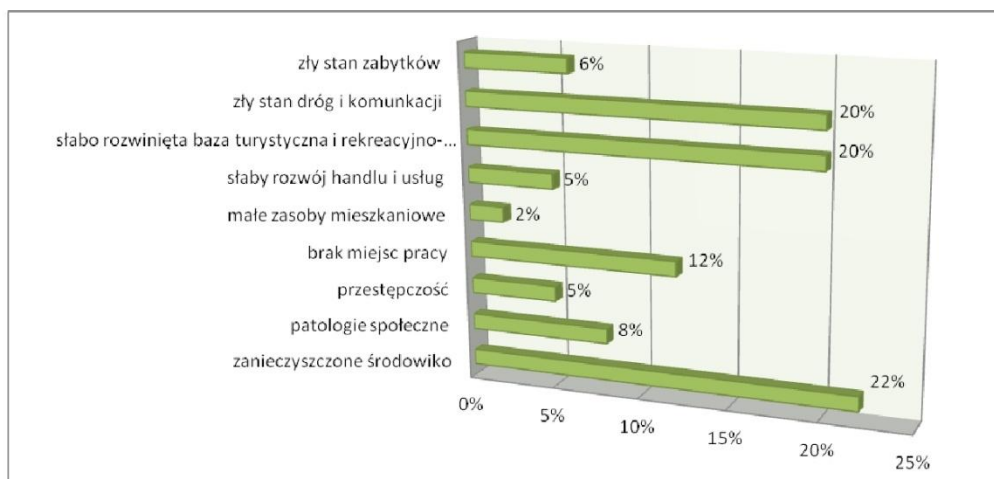
Pozostałe tereny podawane przez ankietowanych:

- Miejska Hala Lodowa
- Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Nowym Targu
- Powiatowe Centrum Kultury w Nowym Targu
- Plac Evry

Do wymienionych zadań należą:

- Rewitalizacja wyciągu narciarskiego
- Stworzenie miejsc do rekreacji i wypoczynku oraz możliwość rozwoju turystycznego miasta
- Zagospodarowanie terenów pod kątem zwiększenia ilości miejsc parkingowych, miejsce zamieszkania, miejsce prowadzenia działalności gospodarczej
- Budowa płyty chodnikowej na bulwarze przy Czarnym Dunajcu
- Nawierzchnia w rynku (kostka się zapada)
- Zagospodarowanie terenów Gorców pod infrastrukturę sportowo-rekreacyjną (narciarstwo, turystyka)
- Ożywienie handlu
- Poprawa jakości dróg
- Poprawa jakości powietrza
- Poprawa infrastruktury komunalnej

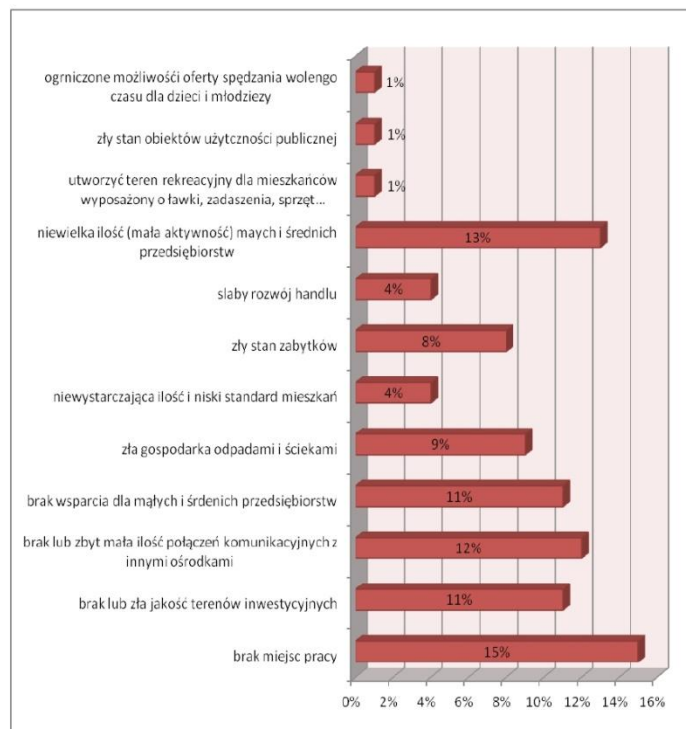
Dlaczego Pana(i) zdaniem ten obszar miasta jest zdegradowany?

Na pytanie o powód zdegradowania miasta, ankietnicy najczęściej odpowiadali: zanieczyszczenie środowiska (22%), zły stan dróg i komunikacji (20%), słabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjno – wypoczynkowa (20%), a także brak miejsc pracy (12%).

Jakie problemy ekonomiczne, na wskazanym obszarze, chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji?

Jako problemy ekonomiczne ankietowani najczęściej zaznaczali brak miejsc pracy (15%), niewielka ilość małych i średnich przedsiębiorstw (13%), brak lub zbyt mała ilość połączeń komunikacyjnych z innymi ośrodkami (12%), brak wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw (11%), brak lub zła jakość terenów inwestycyjnych (11%).

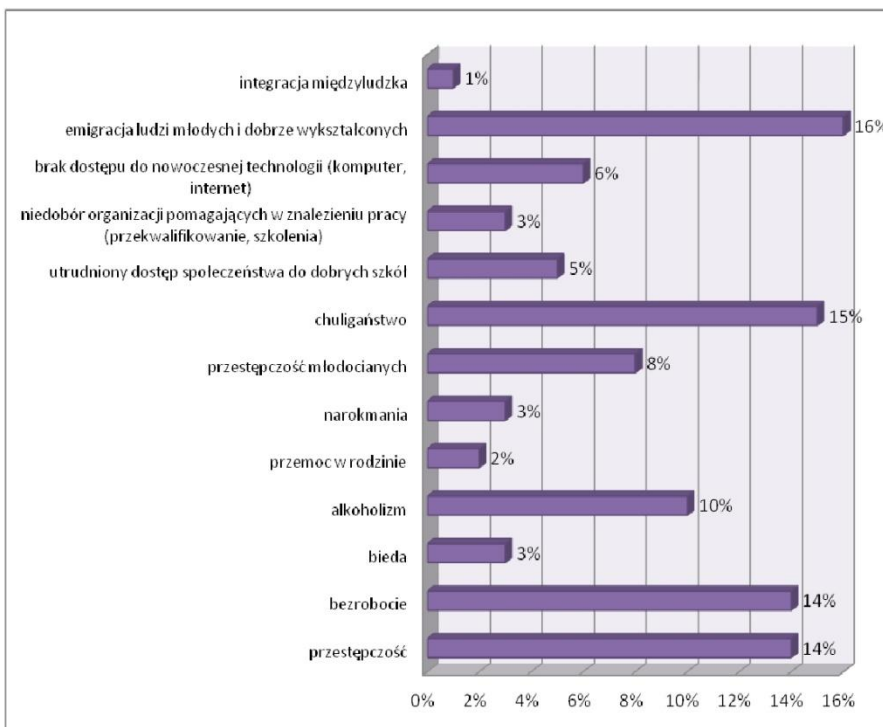
Dodatkowo wymieniane problemy ekonomiczne to:

- Słaby rozwój infrastruktury a przede wszystkim obiektów rekreacyjnych a w szczególności wyciągów narciarskich (Oleksówki – Dziubasówki), które ożywiły by gospodarkę w Naszym mieście. Nowy Targ to miasto handlowe ale musimy zacząć stawiać na turystykę i rekreację bo w tym jest przyszłość.
- Szpetne i rozlatujące się budynki starej oczyszczalni.

- Nadmierna ilość dużych centrów handlowych. Drobnny handel przestaje istnieć.
- Brak możliwości rozwoju dla ludzi młodych, ambitnych, wykształconych, czy kreatywnych.
- Zbyt mało miejsc do aktywnego i właściwego wypoczynku.
- Brak alternatywnego ogrzewania mieszkań, domów. Dobrym rozwiązaniem byłyby odwierty termalne i możliwość taniego korzystania z nich wszystkim mieszkańcom.
- Drenaż młodych fachowców co w przyszłości będzie wpływało negatywnie na status ekonomiczny miasta i regionu
- Zły stan drogi dojazdowej oraz brak oświetlenia przydrożnego.

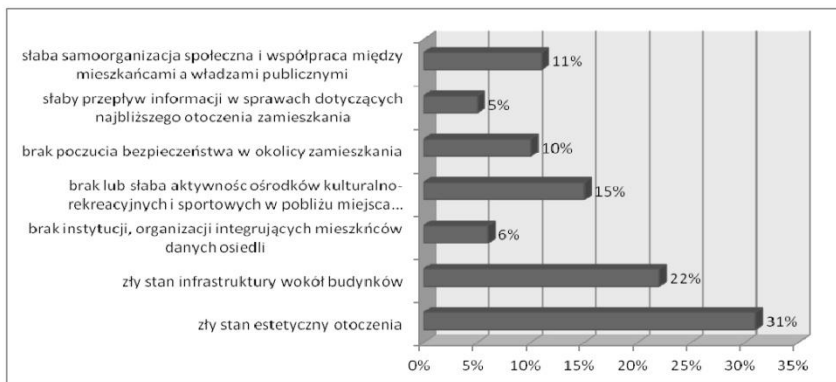
Jakie problemy społeczne, na wskazanym obszarze chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji?

Jako problemy społeczne najczęściej wymieniane były: emigracja ludzi młodych i dobrze wykształconych (16%), następnie chuligaństwo (15%), bezrobocie (14%), przestępczość (14%) a także alkoholizm (10%).

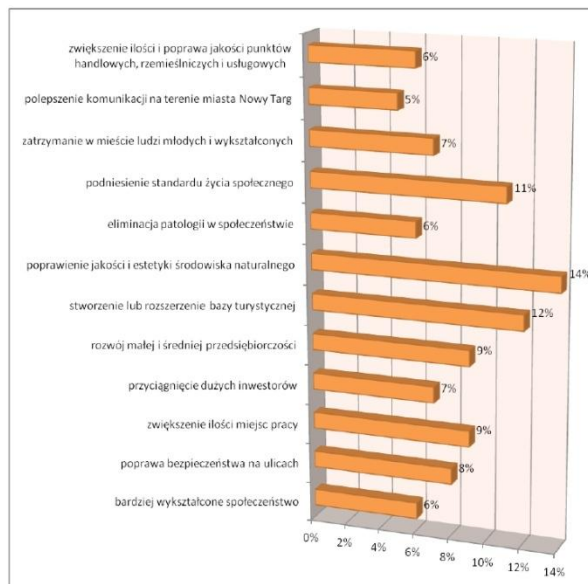

Jakie problemy związane z jakością życia, na wskazanym obszarze, chciałaby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji?

Najczęstszą odpowiedzią odnośnie problemów związanych z jakością życia jest zły stan estetyczny otoczenia (31%), następnie zły stan infrastruktury wokół budynków (22%), brak lub słaba aktywność ośrodków kulturalno – rekreacyjnych i sportowych w pobliżu miejsca zamieszkania (15%), słaba samoorganizacja społeczna i współpraca między mieszkańcami a władzami publicznymi (11%), brak poczucia bezpieczeństwa w okolicy zamieszkania (10%).

Jakie zostaną osiągnięte efekty, według Pana(i), w procesie rewitalizacji?

Ankietowani na pytanie o osiągnięte efekty w ramach rewitalizacji wskazywali na poprawienie jakości i estetyki środowiska naturalnego (14%), stworzenie lub rozszerzenie bazy turystycznej (12%), podniesienie standardu życia społecznego (11%).

Na jakie przedsięwzięcia, które zamierzałby Pan(i) zrealizować w ramach programu rewitalizacji, chciałby Pan(i) otrzymać wsparcie finansowe?

Propozycje działań inwestycyjnych

- Modernizacja elewacji wraz ze stolarką okienną w częściach wspólnych, w tym w budynkach użytkowych i wymianą okien we własnych lokalach służących działalności gospodarczej.
- Budowa windy dla osób niepełnosprawnych w budynku Al. Kopernika 12.
- Modernizacja dachów: docieplenie styropianem istniejących dachów pokrytych papą oraz budowę nowych dachów jedno lub dwuspadowych pokrytych blachą z jednoczesnym dociepleniem.
- Modernizacja (wymiana istniejących instalacji technicznych budynków oraz budowa instalacji gazowych i dostosowanie istniejących przewodów dymowych do celów odprowadzania spalin przy zmianie sposobu ogrzewania budynków oraz budowa nowych przewodów dymowych, w tym budowa indywidualnych kotłowni ekologicznych w każdym z budynków np. Pompy ciepła+ fotowoltaika + szczytów kotłowni gazowych (i) lub dodatkowo instalacja c.c.w.
- Wyprowadzanie z budynków wielorodzinnych stacji TRAF0 oraz adaptacja opróżnionych tak pomieszczeń do celów mieszkalnych lub drobnych usług bądź na cele kotłowni ekologicznych dla tych budynków.
- Rewitalizacja małej architektury, nowe chodniki, nowe ławki.
- Rozbudowa sieci oświetlenia terenu (w tym placów zabaw, ciągów pieszych) oraz budowa monitoringu.
- Rewitalizacja układów komunikacyjnych (drogi, chodniki) oraz budowa parkingów i ścieżek rowerowych;
- Ożywienie społeczno - kulturalne poprzez rewitalizację Spółdzielczego Domu Kultury przy Al. Kopernika 12 (modernizacja wewnątrz, wymiana okien, docieplenie i wymiana pokrycia dachu).
- Istniejące budynki szkoły wzbogacić o nowe pracownie dydaktyczne.
- Odnowienie hali lodowej.
- Przebudowa klatki schodowej wraz z pokryciem dachowym nad całością budynku Zespołu Szkół nr 1 im. Wł. Orkana w Nowym Targu.
- Przebudowa i nadbudowa części parterowej budynku Powiatowego Centrum Kultury w Nowym Targu.
- Poprawa infrastruktury na terenach osiedlowych.
- Budowa nowych mieszkań dla potrzebujących.
- Przebudowa i rozbudowa budynku przy ul. Kościuszki 8 (dawna łaźnia).
- Rozwój i budowa ośrodków narciarskich.
- Możliwość ulepszenia ścieżek zdrowia dla utrzymania zdrowia starszych osób i zachęcenia młodych od odejścia od komputerów i rozpoczęcia przygody ze sportem i ruchem.
- Organizacja imprez masowych, kulturalnych a nie religijnych na Rynku. Nowe miejsca pracy. Poprawa bezpieczeństwa w mieście.
- Zatrzymanie w mieście i okolicy ludzi młodych i wykształconych, potrzebny jest plan dla całego

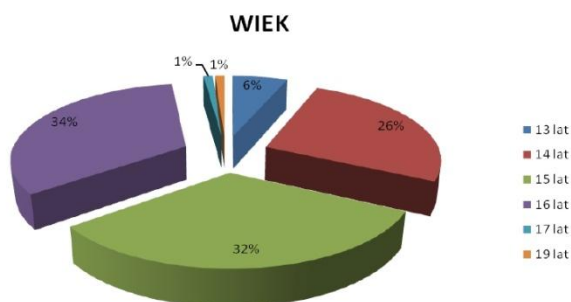

regionu a nie tylko dla miasta !!!! Miasto ze względu na swój rozmiar ma ograniczone możliwości. Ważna jest kooperacja z gminą Nowy Targ.

- Rozwój turystyki , baza noclegowa.
- Rozwój infrastruktury, ułatwienia dla małych i średnich przedsiębiorców.
- Wydarzenia kulturalne promujące Miasto Nowy Targ.
- Rozwój szeroko pojętej bazy turystycznej w rejonie Łapsowej Polany.

2.8.2. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH PRZEPROWADZONYCH PODCZAS SPOTKAŃ Z MŁODZIEŻĄ GIMNAZJALNĄ

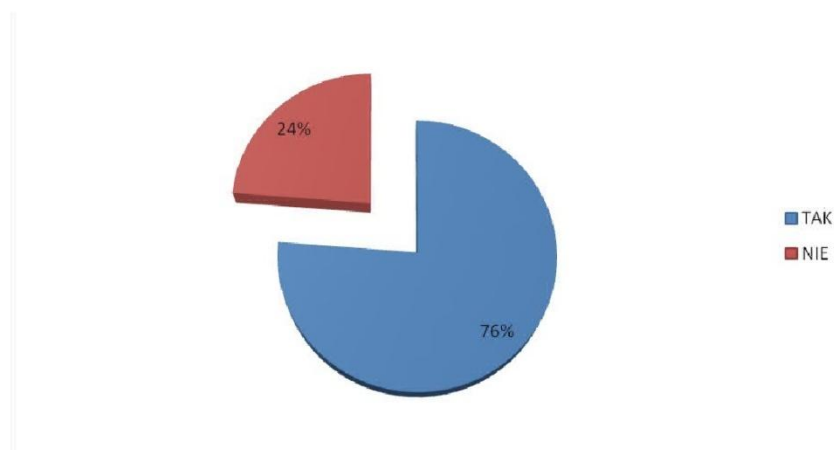
W badaniu wzięło udział 100 uczniów szkół gimnazjalnych. W tym 55% chłopców i 45% dziewcząt w wieku 15 lat (32%), 16 lat (34%), 14 lat (26%), 13 lat(6%), 17 lat(1%) oraz 19 lat (1%).

ANALIZA POSZCZEGÓLNYCH PYTAŃ ZAWARTYCH W ANKIETACH, PRZEDSTAWIA SIĘ NASTĘPUJĄCO:

1. Czy jesteś dumny z tego, że mieszkasz i uczysz się w mieście Nowy Targ?

Młodzież następująco uzasadniała swój wybór na TAK:

1.	Piękny krajobraz np. widok na góry.	17%
2.	Nowy Targ to stolica Podhala	6%
3.	Tutaj jest moje miejsce urodzenia, dom rodzinny i przyjaciele.	14%
4.	Blisko do większych centrów innych miast.	3%
5.	Miastu niczego nie brakuje.	7%
6.	Miasto z ciekawą historią, kulturą i tradycją.	6%
7.	Szybki rozwój miasta.	8%
8.	Wysoki poziom nauczania oraz miła i przyjazna atmosfera w szkołach.	11%
9.	Mili i serdeczni mieszkańcy.	2%
10.	Wiele ciekawych atrakcji oraz miejsc rekreacyjnych np. do spędzania czasu z przyjaciółmi lub dla turystów.	11%
11.	Spokojne miejsce.	2%
12.	Nowy Targ jest miastem sportu (hokej) i posiada miejsca do uprawiania sportów np. hala lodowa, orlik.	7%
13.	Dobrze rozbudowane miasto.	4%
14.	Miasto daje możliwość do własnego rozwoju.	1%
15.	Wiele instytucji, które pomagają ludziom.	1%

Odpowiedzi na NIE:

1.	Zanieczyszczone miasto, smog	27%
2.	Małe miasto.	4%
3.	Za dużo sklepów.	4%
4.	Jest nienowoczesne.	14%

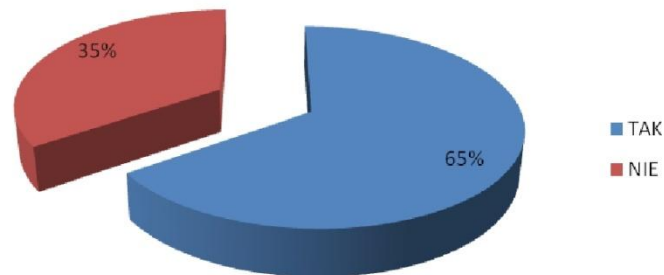
5.	Mało szkół.	5%
6.	Niskie bezpieczeństwo.	9%
7.	Mało atrakcyjnych miejsc do spędzania czasu wolnego z przyjaciółmi.	14%
8.	Patologia.	9%
9.	Mało interwencji do ulepszenia miasta.	5%
10.	Zły stan dróg i chodników.	9%

2. Proszę podać, czym wyróżnia się miasto Nowy Targ na tle innych miast w Polsce?

1.	Najlepsze lody tradycyjne na Podhalu.	18%
2.	Zanieczyszczone powietrze.	11%
3.	Jarmark Podhalański.	4%
4.	Piękne widoki np. na góry.	8%
5.	Zdolna młodzież i sportowcy.	2%
6.	Patologia.	2%
7.	Zabytki np. Kościół św. Anny.	2%
8.	Piękna architektura miasta, park czy rynek.	4%
9.	Atrakcyjnymi miejscami, gdzie miło spędzić czas.	2%
10.	Blisko gór – Tatry.	5%
11.	Stolica Podhala.	5%
12.	Nowy Targ słynie z hokeja oraz najlepszej drużyny hokejowej – Podhale Nowy Targ.	6%
13.	Tradycja, kultura, jedzenie.	8%
14.	Miła atmosfera.	2%
15.	Zimowe atrakcje np. wyciągi narciarskie.	2%
16.	Brak KFC.	2%
17.	Miasto spokojne, brak tłoku i sprawna komunikacja.	4%
18.	Szybki rozwój miasta.	2%
19.	Świeże powietrze.	3%
20.	Niczym się nie wyróżnia.	8%

3. Czy młodzi ludzie mają w mieście Nowy Targ szanse rozwoju i znalezienia miejsca dla siebie?

Młodzież która odpowiadała TAK, uzasadniała swój wybór:

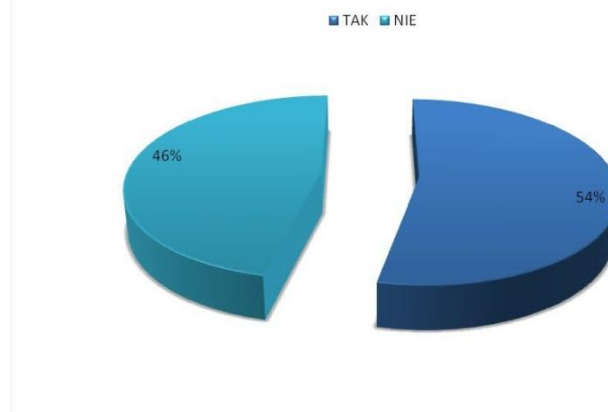
1.	Dużo szkół średnich, w tym liceum najlepsze w Polsce.	40%
2.	Jest dużo młodych i kreatywnych mieszkańców.	8%
3.	Wiele ciekawych miejsc pracy.	6%
4.	Miejski Ośrodek Kultury jest miejscem do rozwijania talentów oraz miejscem do spędzenia miło czasu.	12%
5.	Dużo miejsc dla młodych ludzi, gdzie mogą udoskonalać swoje pasje: skatepark, MOK, biblioteki, ośrodki sportowe, kino.	34%

Odpowiedź na NIE:

1.	Mało miejsc pracy, brak perspektyw na dobrze płatną pracę.	28%
2.	Brak szkół o wysokim poziomie nauczania oraz mały wybór profili.	25%
3.	Miasto nie daje możliwości rozwoju dla młodych ludzi.	22%
4.	Brak dobrych szkół wyższych z ciekawymi kierunkami nauczania.	17%
5.	Brak miejsc do spotykania z przyjaciółmi np. mało imprez kulturalnych.	8%

4. Czy czujesz się bezpiecznie w mieście Nowy Targ?

Młodzież wybór odpowiedzi TAK uzasadniała:

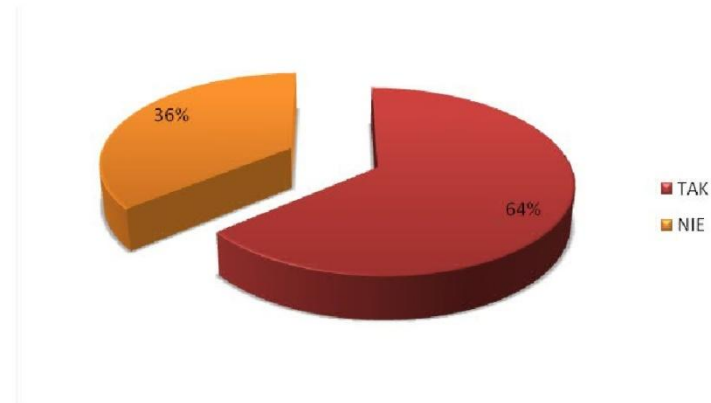
1.	Jest spokojnie i bezpiecznie.	56%
2.	Częste patrole policji.	32%
3.	Dobrze zorganizowana ochrona na imprezach kulturowych.	4%
4.	Większość ulic jest oświetlona.	4%
5.	Zlikwidowaniem Straży Miejskiej.	4%

Młodzież, która udzieliła odpowiedzi NIE, uzasadniła ją w poniższy sposób:

1.	Na terenie miasta doszło do morderstw.	30%
2.	Średnio bezpiecznie.	6%
3.	Niebezpieczna jazda kierowców.	4%
4.	Dużo kibiców po meczach hokejowych.	8%
5.	Pijani mieszkańcy.	9%
6.	Patologia.	26%
7.	Spacery po zmroku są niebezpieczne.	9%
8.	Brak oświetlonych miejsc np. przy wałach czy Długa Polana oraz brak monitoringu w niektórych miejscach.	8%

5. Czy młodzi ludzie mają atrakcyjną ofertę spędzania wolnego czasu w mieście Nowy Targ?

Młodzież wybór odpowiedzi TAK uzasadniała:

1.	Jest wiele boisk sportowych, basen, kręgle, bieżnie do biegania, nowy rynek, kluby, pizzerie.	37%
2.	Spacerowanie po dużym parku	30%
3.	Wycieczki rowerowe po ścieżkach rowerowych	12%
4.	Lodowisko (mecze hokejowe)	12%
5.	MOK	5%
6.	Ogólnie jest dużo atrakcji w Nowym Targu.	4%
Inne odpowiedzi:		
Są galerie handlowe, Deja Vue.		

Młodzież, która udzieliła odpowiedzi NIE, uzasadniała ją w poniższy sposób:

1.	Brak atrakcji i miejsc do spędzania miło czasu ze znajomymi np. kawiarni, siłowni, placów zabaw dla dzieci.	57%
2.	Mało tras rowerowych.	5%
3.	Mało imprez kulturowych (festyny, koncerty)	8%
4.	Zaniedbane kina	20%
5.	Aktualne miejsca są nieodnowione i wymagają remontu.	10%

6. O jakim mieście marzysz? Proszę podać, co zmieniłbyś/zmieniłabyś w mieście Nowy Targ zasiadając w fotelu Burmistrza Miasta Nowy Targ?

Marzenia o mieście:

- 1) Miasto bezpieczne.
- 2) Miasto z czystym powietrzem.
- 3) Miasto wolne od Straży Miejskiej.
- 4) Miasto nowoczesne i zadbane.
- 5) Miasto z ciekawą ofertą atrakcji dla mieszkańców i turystów.
- 6) Miasto dające możliwość rozwoju swoich pasji.

Młodzi ludzie najczęściej wprowadziliby zmianę poprzez:

- 1) Przebudowa i rozszerzenie dróg rowerowych, pieszo rowerowych i edukacyjnych, wstawić lampy w nieoświetlone miejsca, wstawić kosze na śmieci przy ul. św. Anny oraz rozbudować monitoring.
- 2) Więcej kawiarni, klubów - miejsc do spędzania czasu wolnego.
- 3) Nowe miejsca do trenowania jazdy na motocyklach, łyżwach, tańca.
- 4) Zamiana rozkładu jazdy autobusów, dostosowanych do rozkładu godziny szkolnych lub wprowadzić autobusy szkolne dla uczniów.
- 5) Odnowić kino, Halę Lodową, MOK, siłownię, orliki, lotnisko, galerię.
- 6) Nowa, duża galeria handlowa, z różnymi sklepami oraz restauracjami typu McDonald, KFC, Pizza Hut.
- 7) Nowe profile w szkołach ponad gimnazjalnych oraz w szkołach wyższych.
- 8) Więcej miejsc pracy dla młodych ludzi, aby nie musieli wyjeżdżać do innego miasta.
- 9) Organizować imprezy kulturowe (festyny, zabawy, turnieje).
- 10) Powiększyć skatepark.
- 11) Powiększyć ofertę pływalni miejskiej np. wprowadzić godziny na basenie, z tańszymi biletami.
- 12) Stworzyć zawody e-sportowe.

- 13) Wyremontować chodniki i ulice.
- 14) Większe dofinansowania dla obiektów sportowych np. strzelnica oraz finansować kluby sportowe np. MMKS Podhale Nowy Targ.
- 15) Zrobić ścieżkę do McDonalda.
- 16) Poprawa bezpieczeństwa w nocy, zwiększyć patrole policji.
- 17) WIFI na Turbaczu.
- 18) Zwiększyć kary pieniężne dla osób palących w piecach plastikiem oraz którzy zanieczyszczają powietrze.
- 19) Darmowe bilety miesięczne dla szkół ponadgimnazjalnych po ukazaniu legitymacji.

7. Jakie widzisz ważne problemy do rozwiązania w mieście Nowy Targ?

Problemy zgłaszane do rozwiązania przez młodzież:

- 1) Zwiększenie miejsc pracy i większe płace.
- 2) Zanieczyszczenie powietrza w mieście.
- 3) W szkołach powinien być wyższy poziom nauczania.
- 4) Stworzyć nowe kluby sportowe nie tylko w hokeja.
- 5) Wyremontować kino.
- 6) Istnieje problem nielegalnych wysypisk śmieci w lesie oraz palenie śmieci w piecach w domach.
- 7) Brak oświetlenia w bocznych ulicach.
- 8) Więcej ścieżek rowerowych oraz wybudowanie chodnika do McDonalda.
- 9) Istnieje mało miejsc niemonitorowanych.
- 10) Zwiększenie miejsc do spędzania czasu wolnego.
- 11) Brak widocznego rozwoju miasta.
- 12) Problemy z patologią społeczną.
- 13) Korki na ulicy Szaflarskiej, al. Tysiąclecia oraz „Zakopiance”.
- 14) w złym stanie chodniki i drogi np. ul. Pod Brzegiem, ul. Ogrodowa.

15) Brak galerii handlowej z interesującymi i ciekawymi sklepami.

16) Mało rozrywki i atrakcji.

17) Zanieczyszczone miasto przez śmieci (brak koszy na śmieci).

18) Wycinanie drzew.

19) Wysoka przestępczość.

Opracowanie diagnozy zamknięto na dzień 18.05.2016 r.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Nowy Targ

ŹRÓDŁA DANYCH DO OPRACOWANIA DIAGNOZY:

1. Strategia Rozwoju Miasta Nowy Targ 2012-2020.
2. Strategia Rozwiązywania problemów społecznych Miasta Nowy Targ do 2020 r.
3. Ocena aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Nowy Targ i Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego.
4. Raport z realizacji Strategii Rozwoju Miasta Nowy Targ 2012-2020.
5. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Nowy Targ.
6. Lokalny program rewitalizacji dla Miasta Nowy Targ.
7. Sprawozdanie o stanie porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie miasta Nowy Targ 2015 roku – Komenda Powiatowa Policji w Nowym Targu.
8. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Nowy Targ – 2015 r.
9. Analiza Stanu Gospodarki odpadami Komunalnymi na terenie Gminy Miasto Nowy Targ za 2014 r.
10. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Nowy Targ do roku 2032.
11. Nowe zasady gospodarowania odpadami komunalnymi w Gminie Miasto Nowy Targ.
12. Sprawozdanie z realizacji Strategii Rozwoju Miasta Nowy Targ za okres 2012-2013.
13. Dane statystyczne GUS.
14. Dane udostępnione przez Urząd Miasta Nowy Targ.
15. <http://www.nowytarg.pl/>
16. www.stat.gov.pl
17. www.google.pl

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Nowy Targ

SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL**RYSUNKI**

Rys. 1. Mapa Miasta Nowy Targ z podziałem na okręgi.....	str. 91
Rys. 2. Nowy Targ – ogólny plan miasta.....	str. 93
Rys. 3. Strefy energetyczne wiatru w Polsce wg IMGW (mezoskala)	str. 102
Rys. 4. Węzły komunikacyjne w mieście Nowy Targ.....	str. 111
Rys. 5. Średni ruch dobowy na drogach krajowych i wojewódzkich do i z miasta Nowy Targ w roku 2010.....	str. 112

WYKRESY

Wykres 1. Struktura ludności 2012-2014– podział ze względu na płeć.....	str. 7
Wykres 2. Struktura wiekowa kobiet 2012-2014.....	str. 8
Wykres 3. Struktura wiekowa mężczyzn 2012-2014.....	str. 8
Wykres.4. Bezrobotni w latach 2012 – 2014	str. 11
Wykres 5. Udział procentowy mężczyzn i kobiet w ogółem zarejestrowanych w mieście Nowy Targ.....	str. 12
Wykres 6. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i kraju w latach 2012 – 2014.....	str. 18
Wykres. 7. Dynamika wzrostu liczby zakładanych „Niebieskich Kart” w latach 2012-2014.....	str. 50
Wykres 8. Liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej.....	str. 51
Wykres 9. Sprawca przemocy pod wpływem alkoholu w latach 2012-2014.....	str. 52
Wykres. 10. Badanie ankietowe na pytanie „Czy dostałeś kiedykolwiek od rodziców lanie, w wyniku którego doznałeś urazu (siniak, zadrapanie, itp.)?”	str. 53
Wykres. 11. Badanie ankietowe na pytanie „Jaki alkohol pił/a Pan/i ostatnim razem?”	str. 57
Wykres 12. Badanie ankietowe na pytanie Czy styka się Pan/i z osobami dawniej nadużywającymi alkoholu, którzy obecnie nie piją wcale lub w sposób znaczący ograniczyli swoje picie?”	str. 59
Wykres. 13. Badanie ankietowe na pytanie Czy wiedziałbym gdzie szukać pomocy, gdyby ktoś z moich bliskich miał problemy z alkoholem?”	str. 60
Wykres 14. Badanie ankietowe na pytanie „Czy kiedykolwiek w życiu rodzinnym byłeś świadkiem przykrych sytuacji spowodowanej przez picie alkoholu”	str. 61
Wykres 15. Badanie ankietowe na pytanie „Czy uczniowie oczekują od dorosłych akceptacji dla spożywania alkoholu przez młodzież”?.....	str. 62
Wykres 16. Badanie ankietowe na pytanie „Czy w ciągu ostatnich 30 dni piłeś jakiś napój alkoholowy”	str. 63
Wykres 17. Porównanie z danymi z badań ogólnopolskich i badań w innych gminach.....	str. 64
Wykres 18. Wykaz uczniów klas gimnazjalnych (15 lat), będące pod wpływem alkoholu na tle innych gmin.....	str. 65
Wykres 19. Badanie ankietowe na temat „Czy kiedyś samodzielnie kupiłeś alkohol”	str. 67
Wykres 20. Badanie ankietowe na pytanie „Czy wiedziałbym gdzie szukać pomocy, gdyby ktoś z moich bliskich miał problemy z alkoholem?”	str. 70
Wykres 21. Badanie ankietowe na pytanie „Czy kiedykolwiek miałeś kontakt z jakimiś środkami odurzającymi?”	str. 72
Wykres 22. Wyniki badania ankietowego na temat „Czy według ciebie wiedza o narkotykach i skutkach ich działania jest wśród młodzieży wystarczająca?”	str. 74
Wykres 23. Wynik badania ankietowego na pytanie „Czy za posiadanie narkotyków powinno się karać”?.....	str. 76
Wykres. 24. Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku.....	str. 104

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Nowy Targ

TABELE

Tabela 1. Liczba mieszkańców w Mieście Nowy Targ.....	str. 6
Tabela 2. Struktura wieku ludności w latach 2012-2014.....	str. 7
Tabela 3. Podmioty gospodarcze (stan w dniu 31.12.2014r.).....	str. 9
Tabela 4. Hierarchia problemów społecznych jakie według mieszkańców występują na terenie Nowego Targu.....	str. 10
Tabela 5. Bezrobotni według wieku.....	str. 13
Tabela 6. Bezrobotni według wieku – udział procentowy w ogółem zarejestrowanych.....	str. 13
Tabela 7. Bezrobotni według wykształcenia.....	str. 14
Tabela 8. Bezrobotni według wykształcenia – udział procentowy w ogółem zarejestrowanych.....	str. 15
Tabela 9. Bezrobotni według stażu pracy.....	str. 16
Tabela 10. Bezrobotni według stażu pracy – udział procentowy w ogółem zarejestrowanych.....	str. 16
Tabela 11. Bezrobotni według czasu pozostawiania bez pracy.....	str. 17
Tabela 12. Bezrobotni według czasu pozostawiania bez pracy – udział procentowy w ogółem zarejestrowanych.....	str. 18
Tabela 13. Liczba bezrobotnych.....	str. 19
Tabela 14. Liczba wyłączonych z ewidencji osób bezrobotnych.....	str. 19
Tabela 15. Oferty pracy w dyspozycji urzędu w latach 2012-2014.....	str. 20
Tabela 16. Liczba rodzin korzystających z Pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej na skutek braku pracy:.....	str. 20
Tabela 17. Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2012-2014.....	str. 23
Tabela 18. Świadczenia rodzinne w latach 2012-2014.....	str. 25
Tabela 19. Liczba osób i rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa.....	str. 25
Tabela 20. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc w postaci dodatków mieszkaniowych.....	str. 26
Tabela 21. Stan realizacji oraz zakres świadczonej pomocy.....	str. 27
Tabela 22. Liczba osób bezdomnych.....	str. 29
Tabela 23. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.....	str. 31
Tabela 24. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.....	str. 32
Tabela 25. Przyznawana pomoc z powodu niepełnosprawności i długotrwałej choroby.....	str. 36
Tabela 26. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych.....	str. 40
Tabela 27. Przyznawana pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w tym wielodzietności.....	str. 44
Tabela 28. Żłobki, przedszkola i punkty przedszkolne w Nowym Targu.....	str. 47
Tabela 29. Badanie ankietowe na pytanie „Która z wymienionych form przemocy wydarzyła się kiedykolwiek w twojej rodzinie?”.....	str. 53
Tabela 30. Badanie ankietowe na pytanie „Czy uczniowie znają przynajmniej jedną osobę, która z błahych powodów jest karana fizycznie przez rodziców”.....	str. 54
Tabela 31. Badanie ankietowe na pytanie „Ile czasu minęło, od kiedy pił/a Pan/i alkohol?”.....	str. 57
Tabela 32. Ilość zgłaszanych osób na dobrowolne leczenie odwykowe.....	str. 58
Tabela 33. Liczba rodzin i osób żyjących w rodzinach z problemem alkoholowym, korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Targu.....	str. 58
Tabela 34. Liczba osób podejmujących leczenie odwykowe.....	str. 59
Tabela 35. Badanie ankietowe na pytanie „Jaki napój alkoholowy pili w ostatnim miesiącu?”.....	str. 63
Tabela 36. Badanie ankietowe na pytanie „Ile razy w życiu zdarzyło ci się upić napojem alkoholowym”.....	str. 65
Tabela 37. Poziom inicjacji alkoholowej w szkołach w Nowym Targu.....	str. 66
Tabela 38. Badanie ankietowe na pytanie „Z kim po raz pierwszy piłeś alkohol” uczniowie szkół”.....	str. 67
Tabela 39. Badanie ankietowe na pytanie „Gdzie uczniowie spożywają zakupiony alkohol, czy kryją się przed dorosłymi, czy też nie mają takiej potrzeby.”.....	str. 68

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Nowy Targ

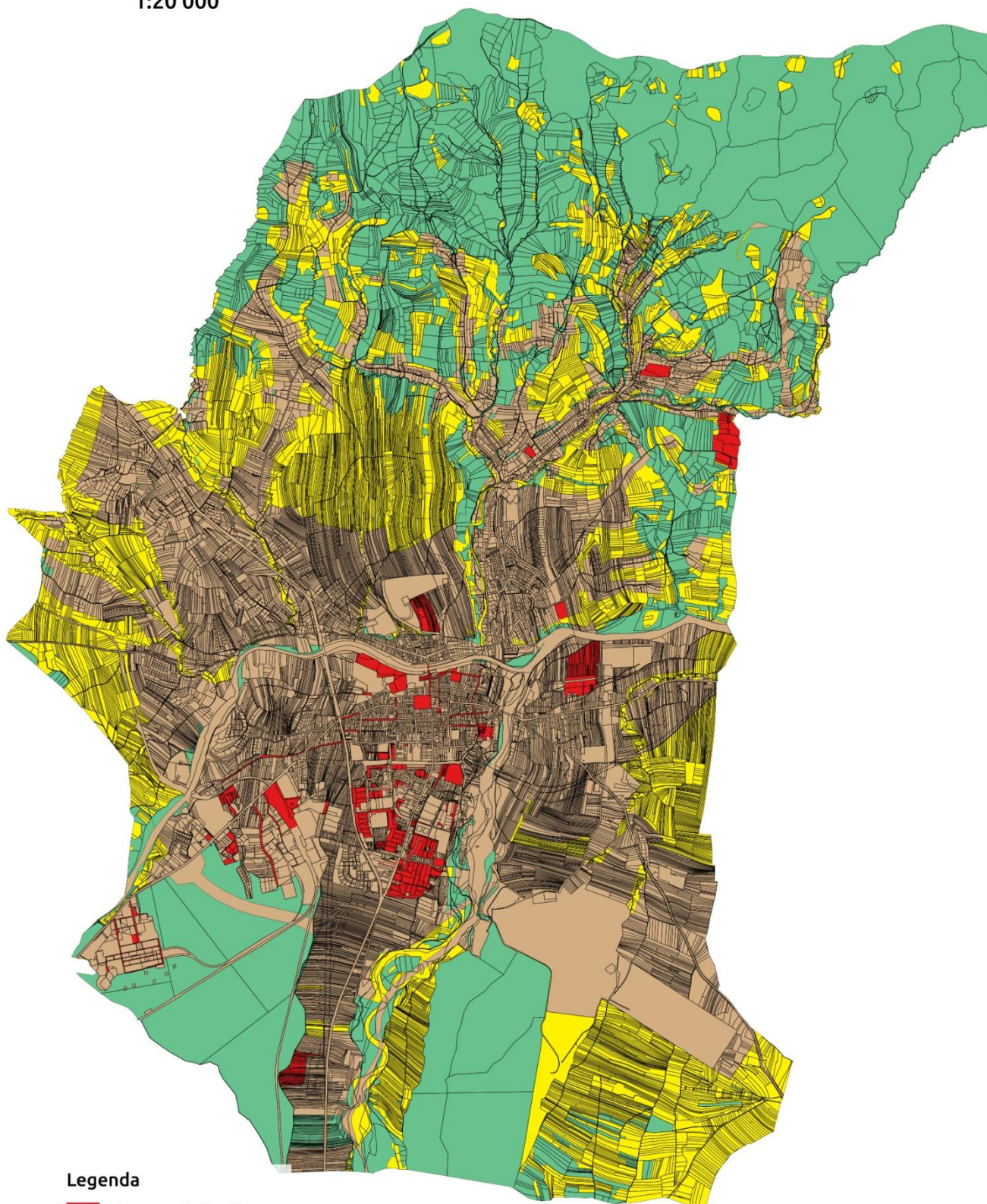
Tabela 40. Problem nadużywania narkotyków przez uczniów nowotarskich szkół.....	str. 72
Tabela 41. Wynik badania ankietowego ogólnopolskich ESPAD w grupie wiekowej 15-16 – latków i młodzieży starszej.....	str. 73
Tabela 42. Wyniki badań ankietowych na pytanie „Czy miałeś kontakt z środkami odurzającymi”.....	str. 74
Tabela 43. Wynik badania ankietowego na pytania „Czy uczniowie rozmawiają o narkotykach z rodzicami?”.....	str. 75
Tabela 44. Wynik badania ankietowego na pytanie czy uczniowie spotkali osobę, która rozprowadza narkotyki?”.....	str. 75
Tabela 45. Wynik badań ankietowych na pytanie „Gdzie według ciebie najłatwiej można kupić narkotyki?”.....	str. 76
Tabela 46. Przystępność w poszczególnych kategoriach na terenie miasta Nowy Targ.....	str. 78
Tabela 47. Zatrzymanie sprawców na gorącym uczynku przestępstwa lub w bezpośrednim pościgu w latach 2014-2015 w ramach służb prewencyjnych.....	str. 79
Tabela 48. Stan bezpieczeństwa w poszczególnych dzielnicach miasta Nowego Targu, gminy Nowy Targ i gminy Szaflary.....	str. 79
Tabela 49. Przystępność wśród nieletnich.....	str. 80
Tabela 50. Problematyka przemocy w rodzinie na terenie działania KPP Nowy Targ.....	str. 82
Tabela 51. Zdarzenia drogowe ogółem.....	str. 83
Tabela 52. Zagrożenie na drogach pozamiejskich.....	str. 84
Tabela 53. Zagrożenie na drogach krajowych.....	str. 84
Tabela 54. Zagrożenie na drogach wojewódzkich.....	str. 85
Tabela 55. Wiek kierujących – sprawców zdarzeń drogowych.....	str. 85
Tabela 56. Zdarzenia z winy pieszego.....	str. 86
Tabela 57. Zestawienie ujawnionych nietrzeźwych kierujących.....	str. 86
Tabela 58. Zastosowana represja przez funkcjonariuszy ruchu drogowego.....	str. 87
Tabela 59. Struktura wiekowa budynków na obszarze gminy Miasto Nowy Targ.....	str. 94
Tabela 60. Zasoby mieszkaniowe w Nowym Targu – stan na 31.12.2014r.....	str. 95
Tabela 61. Zestawienie liczby odbiorców i ilości dostarczanej energii na terenie Gminy Miasto Nowy Targ.....	str. 98
Tabela 62. Zestawienie liczby odbiorców i ilość dostarczanej energii na terenie Gminy Miasto Nowy Targ.....	str. 99
Tabela 63. Roczny poziom ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji, odzysku i recyklingu.....	str. 104
Tabela 64. Zestawienie danych na temat oczyszczalni ścieków oraz o zmieszanych odpadach komunalnych.....	str. 104
Tabela 65. Pomiar zanieczyszczenia powietrza przy ul. Powstańców Śląskich w Nowym Targu, wartości średnie w I półroczu 2014 roku.....	str. 105
Tabela 66. Wyniki badań wody dostarczonej odbiorcom z miejskiej sieci wodociągowej z dnia 07 sierpnia 2015 r.....	str. 107
Tabela 67. Wyniki badań wody dostarczonej odbiorcom z miejskiej sieci wodociągowej z dnia 31.01.2015 roku.....	str. 107
Tabela 68. Analiza wody przeprowadzona w Laboratorium Badania Wody SUW Szaflary w dniu 19.02.2015r.....	str. 108
Tabela 69. Wykaz przedsiębiorców świadczących usługi w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie miasta Nowy Targ.....	str. 109
Tabela 70. Rodzaje dróg w Nowym Targu.....	str. 112
Tabela 71. Zestawienie autobusów spełniających dane normy emisji spalin.....	str. 113
Tabela 72. Podmioty Gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2014r.....	str. 120

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Nowy Targ

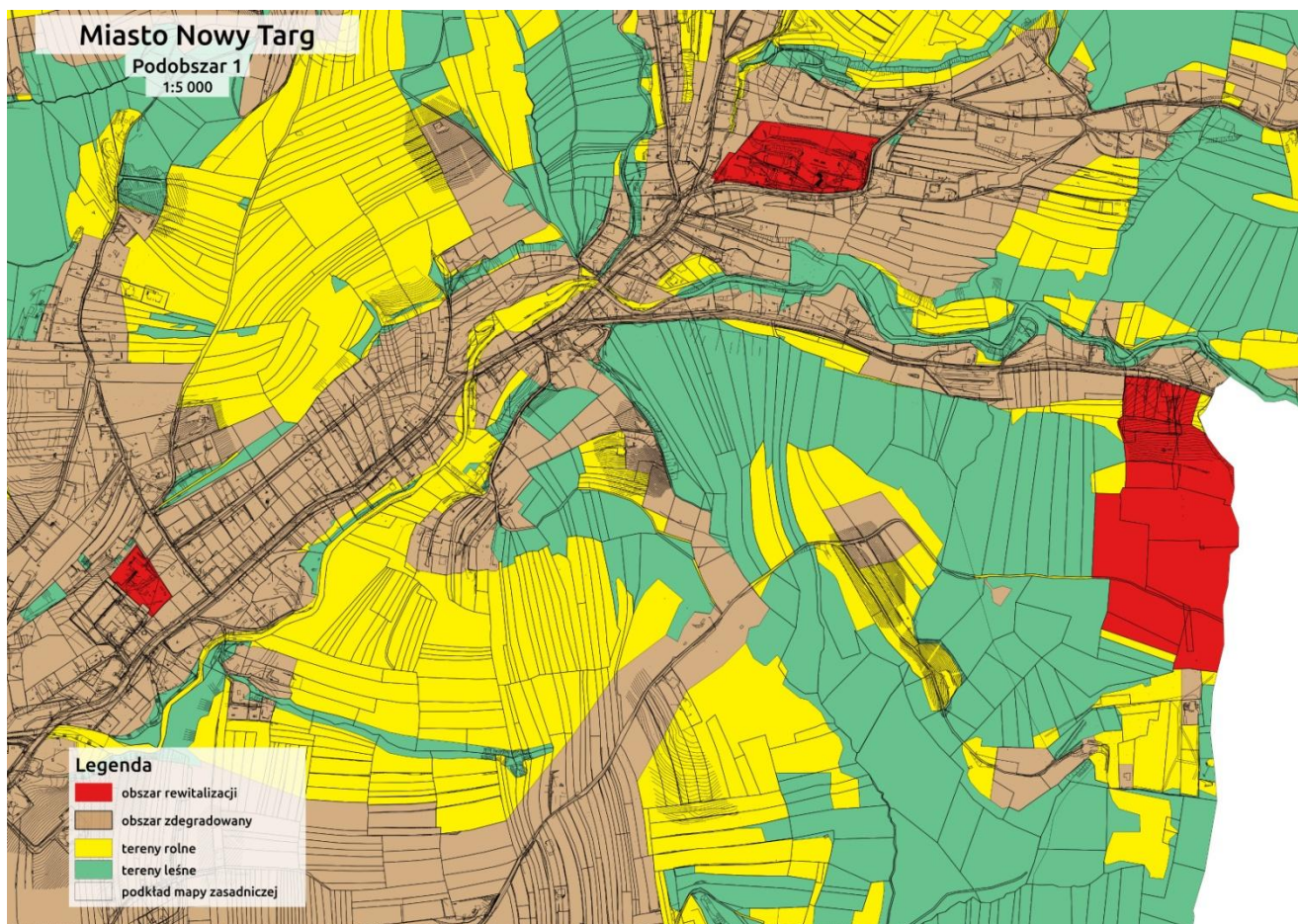
Miasto Nowy Targ

1:20 000

Legenda

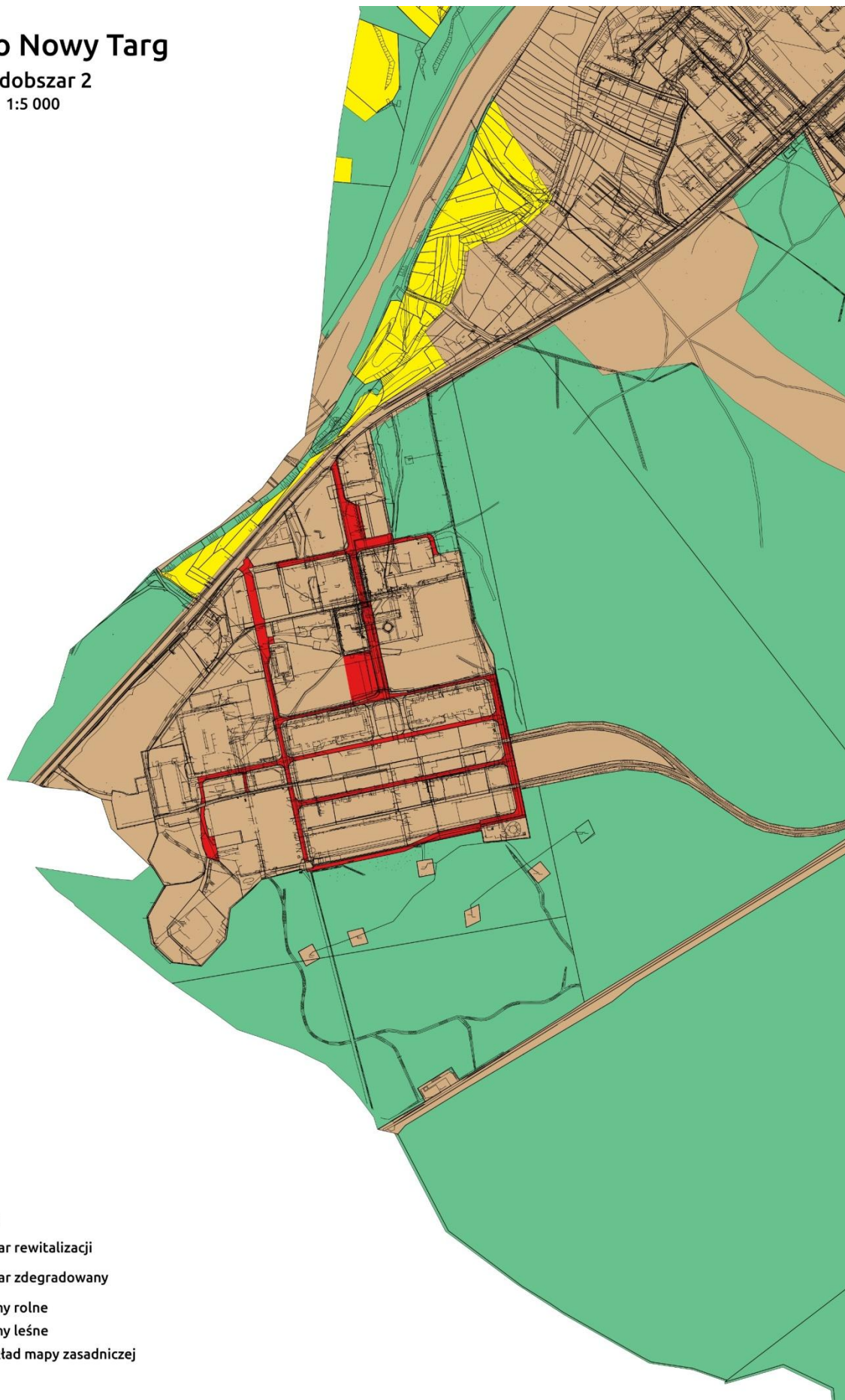
- obszar rewitalizacji
- obszar zdegradowany
- tereny rolne
- tereny leśne
- podkład mapy zasadniczej

Miasto Nowy Targ

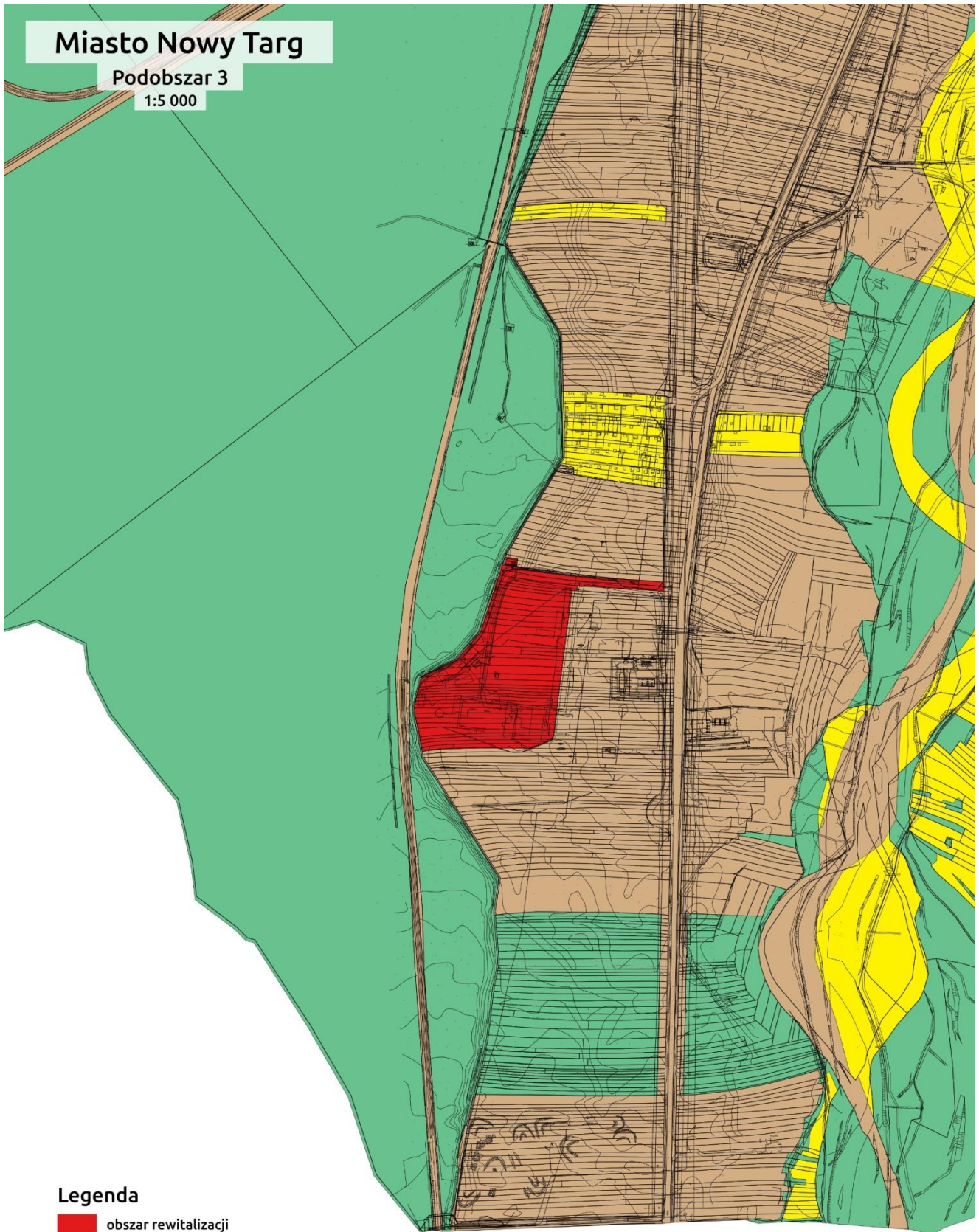
Podobszar 2

1:5 000

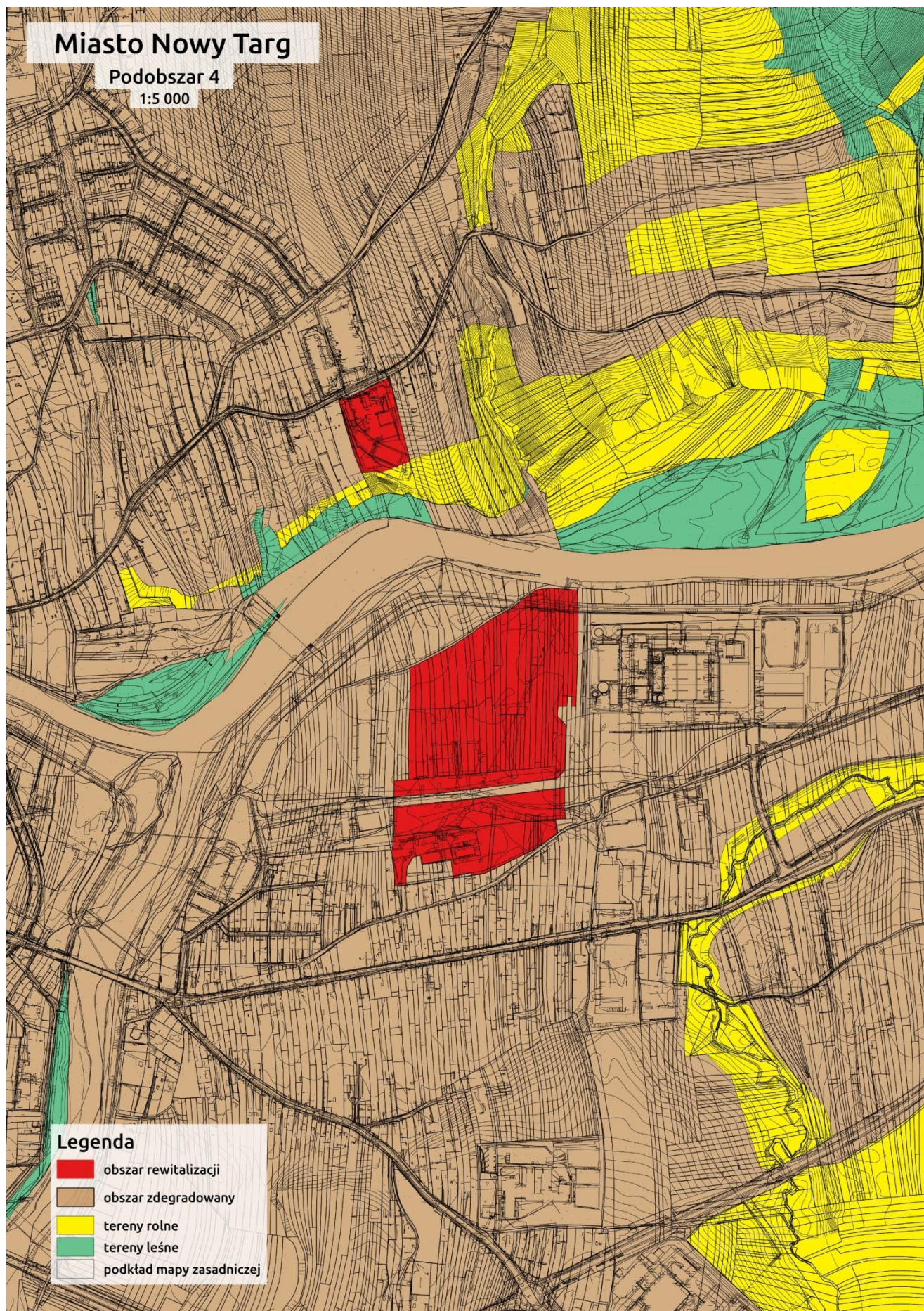
Legenda

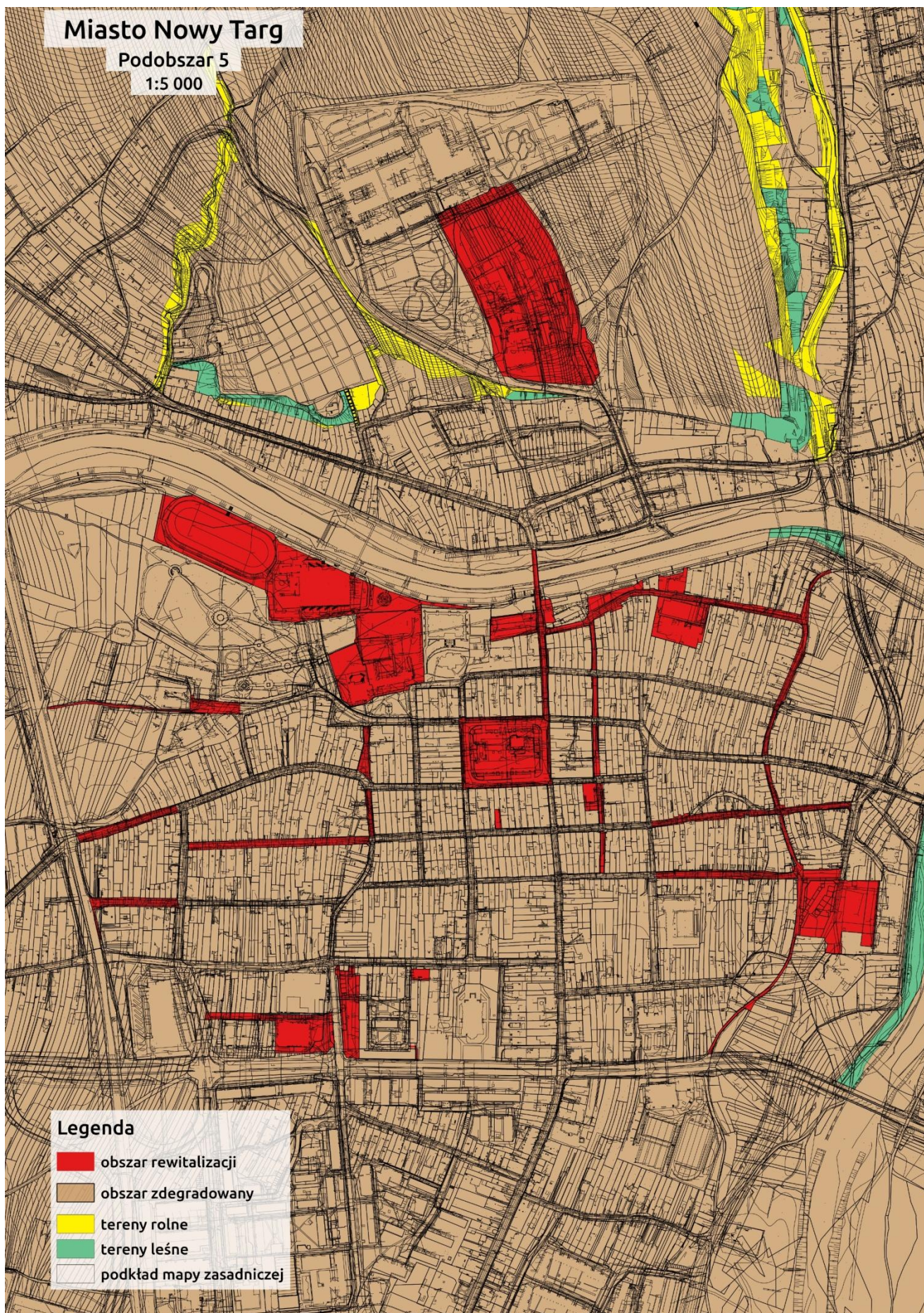
- obszar rewitalizacji
- obszar zdegradowany
- tereny rolne
- tereny leśne
- podkład mapy zasadniczej

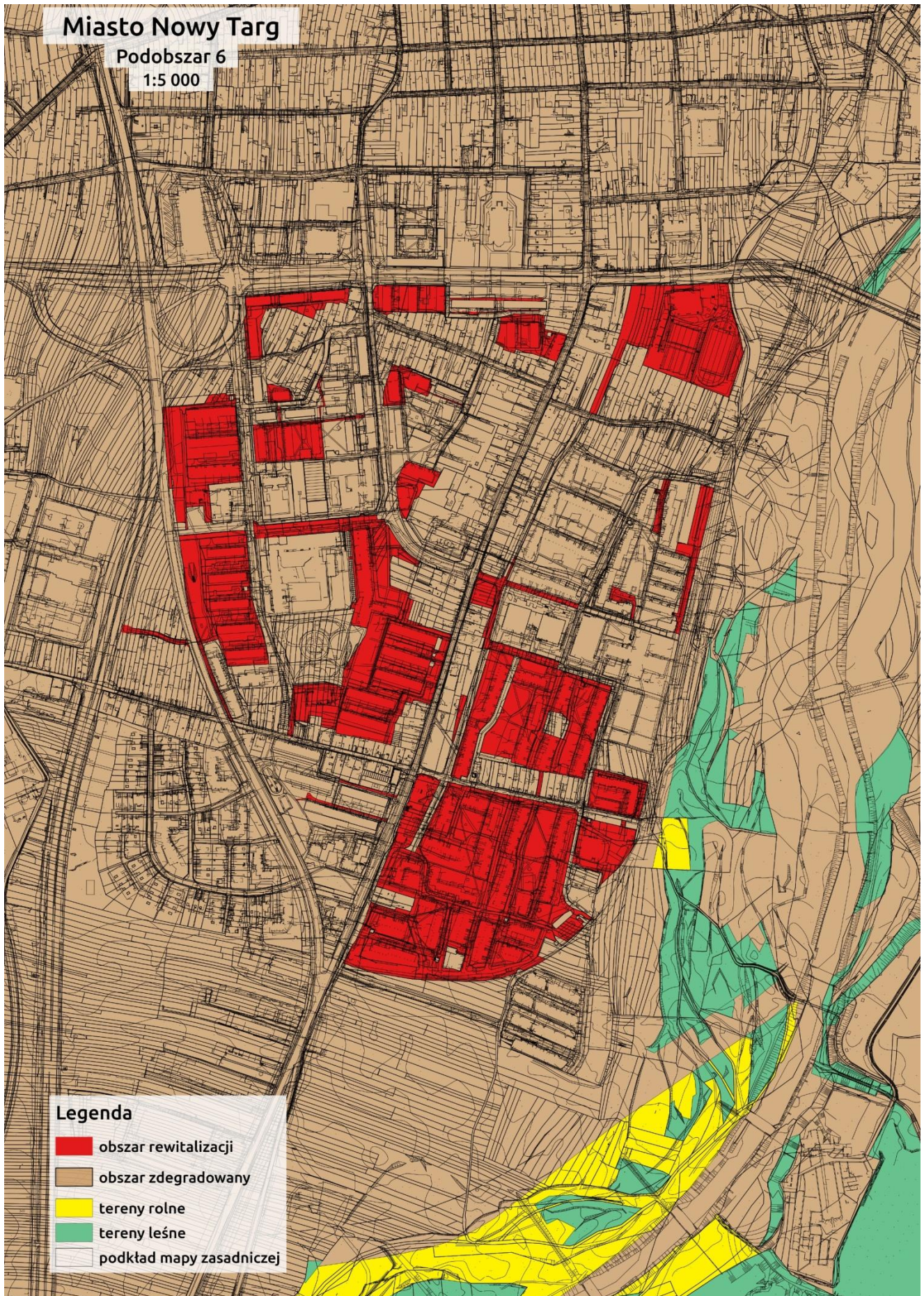

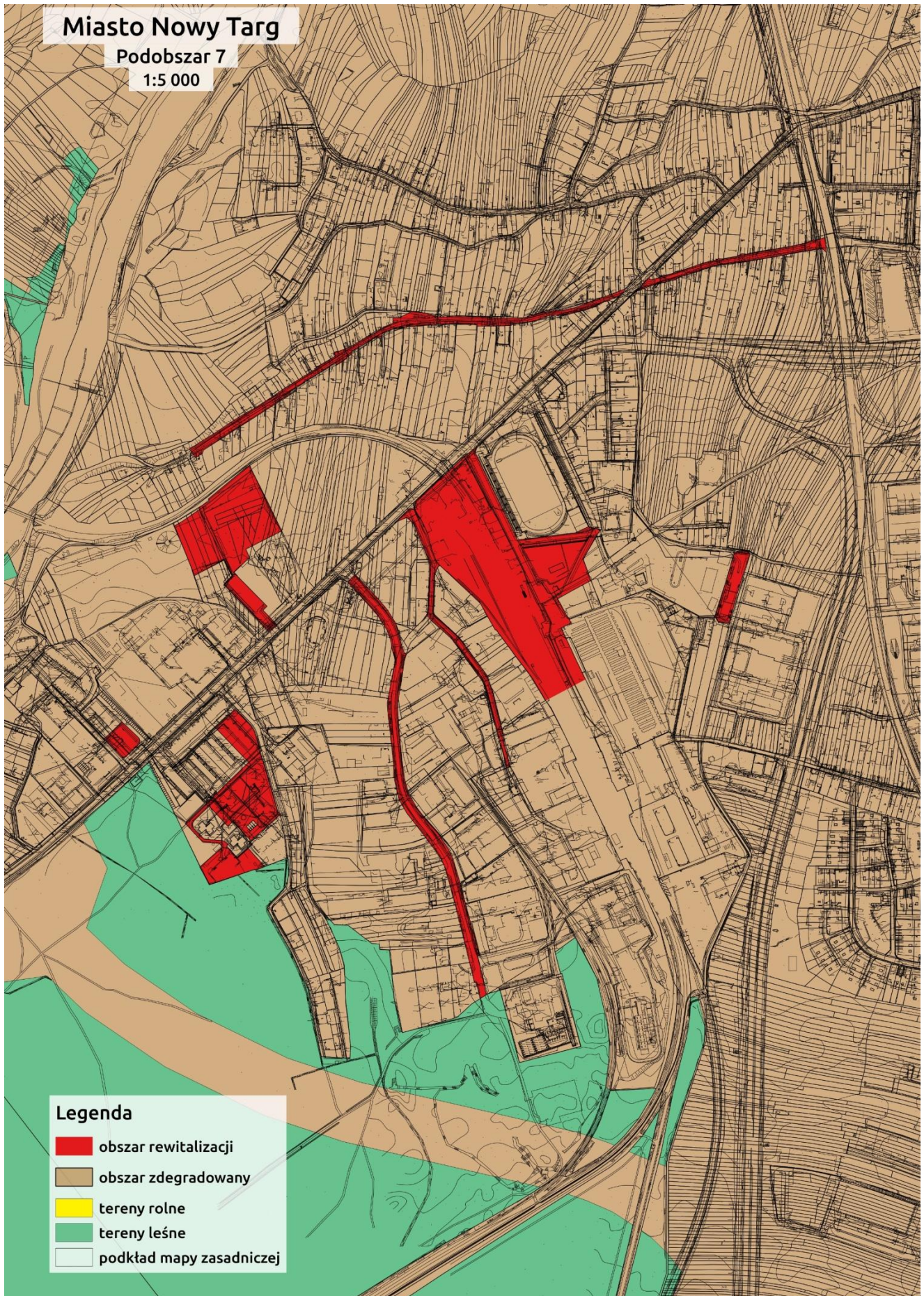
Legenda

- obszar rewitalizacji
- obszar zdegradowany
- tereny rolne
- tereny leśne
- podkład mapy zasadniczej

Przewodniczący Rady Miasta: **mgr Janusz Tarnowski**